

Täysistunto

Tiistai 12.3.2024 klo 14.00—21.57

Täysistunto alkoi klo 14.00. Täysistunto päättyi klo 21.57.

Puhetta johtivat puhemies Jussi Halla-aho (14.00—15.59 ja 18.00—19.59) ja toinen varapuhemies Tarja Filatov (15.59—18.00 ja 19.59—21.57).

1. Nimenhuuto

Nimenhuutoraportti Liite 1A

Toimitettiin nimenhuuto.

2. Ilmoituksia

2.1. U-asiat

Puhemies on lähettänyt valiokuntiin Euroopan unionin asiat U 8, 9/2024 vp.

3. Saara-Sofia Sirénin vapautuspyyntö perustuslakivaliokunnan varajäsenyydestä

Vapautuspyyntö VAP 4/2024 vp

Ainoa käsittely

Eduskunta hyväksyi vapautuspyynnön.

Täydennysvaali toimitetaan keskiviikkona 13.3.2024 kello 14 pidettävässä täysistunnossa. Ehdokaslistat on jätettävä keskuskansliaan viimeistään 13.3.2024 kello 11.

4. Aura Sallan vapautuspyyntö Euroopan neuvoston Suomen valtuuskunnan jäsenyydestä

Vapautuspyyntö VAP 5/2024 vp

Ainoa käsittely

Eduskunta hyväksyi vapautuspyynnön.

Täydennysvaali toimitetaan keskiviikkona 13.3.2024 kello 14 pidettävässä täysistunnossa. Ehdokaslistat on jätettävä keskuskansliaan viimeistään 13.3.2024 kello 11.

Pöytäkirja PTK 20/2024 vp

5. Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi työttömyysturvalain ja eräiden muiden lakien muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 13/2024 vp

Lähetekeskustelu

Puhemies Jussi Halla-aho: Lähetekeskustelua varten esitellään päiväjärjestyksen 5. asia. Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään sosiaali- ja terveysvaliokuntaan, jolle perustuslakivaliokunnan ja työelämä- ja tasa-arvovaliokunnan on annettava lausunto.

Keskusteluun varataan tässä vaiheessa enintään 45 minuuttia. Jos puhujalistaa ei tässä ajassa ehditä käydä loppuun, asian käsittely keskeytetään ja sitä jatketaan muiden asiakoh-
tien jälkeen. — Ministeri Satonen, olkaa hyvä.

Keskustelu

14.02 Työministeri Arto Satonen (esittelypuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Esi-
tyksessä ehdotetaan muutettavaksi työttömyysturvalakia ja työttömyysturvalain muuttami-
sesta annettua lakia ja kumottavaksi työvoimapalvelujen järjestämisestä annetun lain 12
luku, julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetun lain 11 luvun 1 § ja 2 § sekä työllis-
syyden edistämisen kuntakokeilusta annetun lain 13 §.

Kuten tiedämme, hyvinvointiyhteiskunta on mahdollista turvata vain korkealla työllis-
yysasteella. Orpon hallituksen tavoitteena on lisätä työllisten määrää 100 000:lla tämän
vaalikauden aikana ja nostaa Suomi uralle, jolla työllisyysasteen on mahdollista nousta 80
prosenttiin vuoteen 2035 mennessä. Yksi keskeinen keino työllisyystavoitteen saavuttami-
sessa on purkaa kannustinloukkuja, [Aki Lindén: Hyvä tavoite, väärät keinot!] jotta työn
vastaanottaminen olisi aina kannattavampaa suhteessa sosiaaliturvaan ja kokoaikatyö kan-
nattavampaa suhteessa osa-aikatyöhön. [Timo Heinonen: Kuulostaa järkevältä!]

Hallituksen ohjelman mukaan sosiaaliturvaa uudistetaan työhön yhä paremmin kannus-
tavaksi. Tämä esitys on osa työttömyysturvan uudistamisen kokonaisuutta, jonka ensim-
mäinen osa hyväksyttiin eduskunnassa ennen vuodenvaihdetta. Valtiovarainministeri on
hallitusohjelmassa arvioinut koko työttömyysturvan uudistamisen kokonaisuuden työllis-
yysvaikutukseksi 41 000. Tämän esityksen tavoitteena on vähentää työttömyysetuusme-
noja noin 373 miljoonalla eurolla, mikä vahvistaisi julkista taloutta nettomääräisesti noin
276 miljoonaa euroa. Lisäksi esityksen on arvioitu lisäävän työllisyyttä noin 18 700:lla
henkilöllä, minkä arvioidaan vahvistavan julkista taloutta 458 miljoonalla eurolla. Yhteen-
sä ehdotetuilla muutoksilla on arvioitu voitavan saavuttaa noin 734 miljoonan euron jul-
kista taloutta vahvistava vaikutus.

Arvoisa puhemies! Muutokset koskisivat ansiopäivärahan määrää, palkansaajan työssä-
oloehdon kertymistä sekä kuntien ja työvoimaviranomaisen velvollisuutta järjestää kun-
toutuskoulutus ja työntekomahdollisuus eräille työttömille työnhakijoille. Ansiopäivära-
han määrän osalta ehdotuksessa ehdotetaan, että ansiopäiväraha porrastettaisiin siten, että
päiväraha alenisi työttömyyden pitkittyessä. Tämä koskee sekä palkansaajille että yrittäji-
le maksettavaa ansiopäivärahää. Ensimmäisen kerran ansiopäivärahää alennettaisiin, kun
sitä on maksettu 40 työttömyyspäivältä, ja toisen kerran, kun sitä on maksettu 170 työttö-
myyspäivältä. Ensimmäisen portaan kohdalla ansiopäiväraha alenisi 20 prosenttia ja toi-
sen kohdalla 25 prosenttia suhteessa niin sanottuun täyteen ansiopäivärahaan. Ansiopäivä-

Pöytäkirja PTK 20/2024 vp

rahan alentaminen ei siis kertautuisi. Päivärahan alentaminen tehtäisiin alentamalla ansiopäivärahan ansio-osaa tai korotettua ansio-osaa niin paljon, että ansiopäivärahan kokonaismäärä alentuisi edellä todetun verran. Kohdistamalla määrän vähentäminen ansio-osaan varmistetaan, että vuoden 2025 alussa tapahtuvassa työvoimapalvelujen järjestämisvastuun kuntasiirrossa kuntien kannustimet hoitaa ansiopäivärahan saajien työllisyyttä säilyvät järjestämisvastuu-uudistuksessa päätetyn mukaisena. Ansiopäiväraha ei kuitenkaan voisi olla pienempi kuin peruspäiväraha tai peruspäiväraha korotettuna työllistymistä edistävien palveluiden ajalta maksettavalla korotusosalla. Tällä suojataan erityisesti matalampien ansiopäivärahan saajia, joiden kohdalla etuus voi siis pienentyä vähemmän kuin tuon 20 tai 25 prosenttia. Näin myös varmistetaan, että alennettu ansiopäiväraha ei voi olla heikompi kuin peruspäiväraha tai työmarkkinatuki. [Vasemmalta: No se vielä puuttuisi!]

Esityksen toinen keskeinen kokonaisuus koskee palkkatuetta. Palkkatuetun työn tarkoituksena on pääsääntöisesti edistää työllistymistä avoimille työmarkkinoille. Lisäksi palkkatuetulla työllä edistetään alentuneesti työkykyisen sekä 60 vuotta täyttäneen, pitkään työttömänä olleen mahdollisuuksia saada työtä ja osallistua työelämään. Nykyisin palkkatuetusta työstä 75 prosenttia kerryttää palkansaajan työssäoloehdosta ja se osa, 25 prosenttia, jota ei huomioida työssäoloehdossa työnä, pidentää työssäoloehdon tarkastelujaksoa. Hallitus esittää, että palkkatuettu työ ei jatkossa pääsääntöisesti lainkaan kerryttäisi työssäoloehdosta. Työssäoloehdon kertymisen sijasta työllistyminen palkkatuetussa työssä olisi peruste pidentää palkansaajan työssäoloehdon tarkastelujaksoa. Muutoksella vahvistettaisiin palkkatuetun työn roolia väylänä avoimille työmarkkinoille. Muutos myös estäisi palkkatuetun työn käyttämisen yksinomaan siinä tarkoituksessa, että työssäoloehto saadaan täytettyä ja työnhakija saadaan siirrettyä ansiopäivärahalle uudelleen.

Suhteessa hallitusohjelman kirjauksiin hallitus on tehnyt yhden poikkeuksen. Alentuneesti työkykyisen työllistämiseksi solmittu palkkatuettu työ ja yli 60-vuotiaan pitkäaikaistyöttömän työllistämiseksi solmittu palkkatuettu työ kuitenkin kerryttäisi jatkossakin työssäoloehdosta. Tällöin työssäoloehdosta eivät kuitenkaan kerryttäisi palkkatuetun työn ensimmäiset 10 kuukautta. Näissä tilanteissa nykytilaa vastaavasti työssäoloehdossa huomioidaisiin 75 prosenttia työssäoloehdosta kerryttävistä kuukausista, ja osa palkkatuetusta työstä, joka ei kerryttäisi työssäoloehdosta, pidentäisi siis tarkastelujaksoa. Esityksellä ei muutettaisi palkkatuen ehtoja tai määrää koskevia säännöksiä, vaan muutos koskisi ainoastaan palkansaajan työssäoloehdon kertymistä palkkatuetusta työstä.

Esityksessä ehdotetaan myös, että palkkatuettu työ voitaisiin ottaa kokonaisuudessaan huomioon täytettäessä eräitä työttömyysturvaseuraamuksia tai kerryttäessä työmarkkinatuen odotusaikaa. Nykyisin näissä tilanteissa huomioidaan vain se osa palkkatuetusta työstä, joka kerryttää työssäoloehdosta. Muutos nopeuttaisi nykytilaan verrattuna työttömyys-etuus oikeuden alkamista.

Edelleen esityksessä ehdotetaan luovuttavaksi eräistä ikäsidonnaisista työttömyysturvan poikkeussäännöksistä. Esityksen mukaan palkansaajan työssäoloehdosta ei kerryttäisi sellainen kuntoutus-, koulutus- tai työntekomahdollisuus, joka kunnan tai muun työvoimaviranomaisen on velvollisuus järjestää ikää koskevat ehdot täyttävälle työttömälle työnhakijalle, jonka oikeus palkansaajan työttömyyspäivärahaan on päättymässä. Koska tällaisen velvoitteen perusteella järjestettävä palkkatyö tai palvelu ei jatkossa voisi kerryttää työssäoloehdosta, kunnan ja työvoimaviranomaisen järjestämisvelvoitetta koskevat säännökset esitetään kumottavaksi. Muutos keventäisi kuntien hallinnollista taakkaa. Samoin kumottai-

Pöytäkirja PTK 20/2024 vp

siin ansiopäivärahan suuruutta koskevat suojasäännökset, jotka liittyvät näihin ikäsidonnaisiin poikkeussäännöksiin.

Lisäksi esityksessä ehdotetaan kumottavaksi 58 vuotta täyttäneitä koskeva suojasäännös, jonka perusteella palkansaajan tai yrittäjän ansiopäivärahan taso ei voi alentua, jos henkilö täyttää työssäoloehdon täytettyään mainitun ikärajan.

Esityksessä ehdotetaan myös tehtäväksi eräitä jo eduskunnassa hyväksytyyn palkansaajan työssäoloehdon pidentymiseen liittyviä muutoksia omavastuuajan asettamisesta ja palkansaajan ansiopäivärahan perusteena olevan palkan uudelleenmäärittelyä koskeviin säännöksiin.

Samoin esityksessä ehdotetaan tehtäväksi eräitä jo hyväksytyjen muutosten toimeenpääntöä vahvistavia muutoksia, joilla ei muuteta niitä tavoitteita, joita syksyllä eduskunnalle annettussa työttömyysturvamuutostyöryhmän raportissa tavoiteltiin.

Ehdotetut lait on tarkoitettu pääosin tulemaan voimaan 2. päivänä syyskuuta 2024.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Debatointihaluiset edustajat voivat pyytää vastauspuheenvuoroa painamalla V-painiketta ja nousemalla seisomaan. — Edustaja Kiuru, Krista, olkaa hyvä.

14.10 Krista Kiuru sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ja taas sitä mennään. Purran sakset ovat tehokkaasti käytössä: jo toista kertaa työttömyysturvasta leikataan. Jo siis toista kertaa hallitus tuo esityksen työttömyysturvan leikkaamisesta. Eipä tainnut olla eduskuntaryhmän puheenjohtaja Mäkelä paikalla, ei myöskään varapuheenjohtaja Peltokangas, koska molemmat ilmoittivat vielä ennen vaaleja, että työttömyysturvassa ollaan rankasti eri mieltä siitä, että pitäisi leikata. [Välihuutoja perussuomalaisen ryhmästä]

Tänään me ihmettelemme, miten tämä kaikki jälleen on mahdollista. Neljäs työttömyysturvasta ja osa-aikaisilta ihmisiltä — vielä paljon enemmän, kun aikaisemmat leikkaukset lasketaan yhteensä. Haluan kysyä ministeriltä: miten jälleen kerran onnistuitte tekemään tänne esityksen siitä, että työllistäminen voi tapahtua vain sosiaaliturvaa leikkaamalla? Jos se onnistuisi nyt kaksi viikkoa ennen h-hetkeä, ennen 1.4. voimaan tulevia ensimmäisiä työttömyysturvan ja muiden etuuksien leikkauksia, työllisyyden hoidossahan pitäisi olla erityinen onnistuminen havaittavissa. [Puhemies koputtaa] Ja tällaista onnistumista ei ole havaittavissa vaan miinus 31 000 työpaikkaa [Puhemies koputtaa] viime tammikuuhun verrattuna.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Sammallahti, olkaa hyvä.

14.11 Tere Sammallahti kok (vastauspuheenvuoro): Kiitos, arvon puhemies! En malta olla muistuttamatta siitä yli 11 miljardin euron alijäämästä, joka Suomea tänä vuonna kohtaa, ja niistä projekteista, jotka on seuraaville vuosille annettu ja jotka ovat lähestulkoon yhtä bruttaaleja. Te voitte huutaa siitä, että, no, nyt sitten velkaannutaan porvarihallituksen johdolla, mutta ilman leikkaustoimia oltaisiin velkaannuttu vielä merkittävästi enemmän. Tämä täytyy pitää mielessä. Olisi tietenkin hirvittävän kivaa, jos kaikilla olisi mahdollisimman isot sosiaaliturvat ja mitään ei tarvitsisi tehdä, mutta tilanne on tämä. Realiteetit ajavat aina idealismin edelle. Nyt tehdään niitä tasapainotustoimia, [Li Andersson: Paitsi hyvätuloisille! — Eduskunnasta: He saavat aina lisää — Aki Lindén: Aina leikataan heikompiosaisilta!] jotka esimerkiksi teiltä jäivät tekemättä. — Kiitos.

Pöytäkirja PTK 20/2024 vp

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Kettunen, olkaa hyvä.

14.12 Tuomas Kettunen kesk (vastauspuheenvuoro): Kunnioitettu herra puhemies! Työllisyysasteen nostaminen on meidän kaikkien tavoite, mutta kun katsoo näitä oikeistohallituksen toimenpiteitä työttömyysturvaan liittyen, [Vilhelm Junnila: Onpa keskusta vasemmalla!] niin kyllähän tämä on kylmää kyytiä.

Puhemies! Tämä on kylmää kyytiä heikommassa asemassa oleville suomalaisille. Haluan nostaa nyt esimerkiksi tämän palkkatuetun työllistymisen. Nimittäin nyt kolmas sektori käyttää tätä palkkatuettua työtä. Se antaa mahdollisuuden monelle arvokkaaseen työkokemukseen, mutta nyt jos sieltä kolmannen sektorin alalta tämä palkkatuettu työ vie, niin kyllä moni kolmannen sektorin toimija sen jälkeen on haastavassa asemassa. Siellä on kyläyhdistyksiä, siellä on monia järjestöjä, jotka antavat työmahdollisuuksia. Kysynkin työministeriltä vielä: eikö tätä palkkatuettua työtä voitaisi vielä jatkaa? [Arto Sato: Totta kai jatketaan!]

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Piisinen, olkaa hyvä.

14.13 Jorma Piisinen ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Oppositio heittelee täällä staattisia vaikutusarvioita aina, kun näistä työllisyysvaikutuksista puhutaan, ja näille staattisille arvioille on ominaista se, että negatiiviset vaikutukset näissä korostuvat. Ne eivät huomioi millään tavalla työllisyyden vaikutuksia eivätkä kannustinvaikutusten käytäytymisvaikutuksia, jotka lapsiperheissä ovat tutkitusti suuria. [Anne Kalmari: Jos ei ole töitä, mihin mennä! — Vasemmalta: Lapsiperheillehän tämä teidän esitys on ihan hirveä!] Lapsilisiä on jo nyt korotettu saman verran kuin mitä ansioturvan lapsikorotuksen poisto tulee keväällä nettovaikutuksiltaan vähentämään. [Eduskunnasta: Koskee eri ihmisiä!] Lisäksi verovaikutukset, asumistuki ja toimeentulotuki kompensoivat suurilta osin näitä nyt tehtäviä sopeutuksia. [Li Andersson: Leikkaatte sieltäkin!] Eli oppositio maalailee tahallisesti synkempiä vaikutuksia kuin mitä ne todellisuudessa tulevat olemaan. [Krista Kiuru: Ettehan te tiedä, mitkä ne on, kun niitä ei koskaan selvitetty! — Perussuomalaisten ryhmästä: Vähän niin kuin koronarokotukset!]

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Forsgrén, olkaa hyvä.

14.14 Bella Forsgrén vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Meille yritetään jatkuvasti ujuttaa hallituksen toimesta narratiivia, että köyhimmiltä leikkaaminen on tässä tilanteessa välttämätöntä. Sitä se ei tietenkään ole, vaan kyse on hallituksen arvovalinnasta. Hallituksen tekemät sosiaaliturvan leikkaukset ovat niin historiallisen suuria, että ne muuttavat suomalaisen sosiaalipolitiikan suuntaa, näin on sanonut THL. Minä ajattelenkin, että tämä epätasapaino näkyy hallituksen tekemässä politiikassa kauttaaltaan, niin myös työmarkkinakysymyksissä, joka on täysin kopio Keskuskauppakamarin ja Elinkeinoelämän keskusliiton EK:n edunvalvontapapereista. Kysyisinkin hallitukselta: missä on tasapaino? Tilanteessa, missä hallituksen esittämien sosiaaliturvaleikkausten yhteisvaikutus kohdistuu kaikkein pienituloisimpiin, en pysty kannattamaan ansiosidonnaisen porrastamista.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Ledamot Wickström, varsågod.

Pöytäkirja PTK 20/2024 vp

14.15 **Henrik Wickström r** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies, värderade herr talman! On todettava tässä kohtaa heti alkuun, että Suomen julkisen talouden tilanne on todella huolestuttava ja että myöskin tämän esityksen tavoitteena on nimenomaan se, että me lisätään kannustimia työn vastaanottamiselle. Se on aivan ehdottoman tärkeää tässä julkisen talouden tilanteessa, jossa me ollaan. Minä toivoisin, kun tässä kuuntelee näitä monen oppositioedustajan puheenvuoroja, että nostettaisiin myöskin esiin näitä vaihtoehtoja, mitä muita ratkaisuja tässä haluttaisiin tehdä. Meillä on viime vuosien aikana ja viime hallituskaudella velkataakka noussut, [Johanna Ojala-Niemelän välihuuto] ja nyt hallituksen täytyy lähteä tekemään toimia, joilla me luodaan uskoa siihen, että yritykset lähtisivät kehittämään toimintaa ja että uskallettaisiin myöskin palkata. Samalla me tiedetään myöskin, että meidän sosiaaliturvajärjestelmässä löytyy hyvin paljon kannustinloukkuja, ja tällä uudistuksella pyritään niitä saamaan pois. [Aino-Kaisa Pekonen: Te pahennatte niitä!]

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitos. — Edustaja Pekonen, olkaa hyvä.

14.16 **Aino-Kaisa Pekonen vas** (vastauspuheenvuoro): Kiitos, arvoisa herra puhemies! ”Pienituloisten etuuksista leikkaaminen ei meille käy”, näin totesi valtiovarainministeri Purra ennen eduskuntavaaleja, [Vasemmistoliiton ryhmästä: Ohhoh! — Missä kuluttajan-suoja?] mutta nyt hallitus on jälleen pienituloisten kimpussa. Valtiovarainministerille ja perussuomalaisille on enää pelkkä vitsailun aihe, kun köyhimiltä suomalaisilta leika-taan, [Vasemmistoliiton ryhmästä: Tosi hauskaa!] olipa sitten kyse työttömistä, pitkäai-kaissairaista, vammaisista tai köyhistä lapsiperheistä [Eduskunnasta: Niiltä on hauska lei-kata!] — kaikki ryhmiä, joilta perussuomalaiset ovat hymyssä suin leikkaamassa samaan aikaan kun suuryrityksille ja rikkaimmille suomalaisille tarjotaan muhkeita veronalennuk-sia.

Arvoisa puhemies! Ei tämä hallituksen niin sanottu työn linja ole mikään oikea työn linja. Tällä ei vähennetä työttömyyttä, vaan nyt jo päinvastoin työttömyys kasvaa nopeasti etenkin rakennusallalla, [Perussuomalaisten ryhmästä: Ei se ole voimassa edes!] kuten monella muullakin alalla, ja samaan aikaan te teette työttömien toimeentuloon satojen eurojen kuukausittaisia heikennyksiä tällä esityksellä.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Räsänen, Päivi, olkaa hyvä.

14.17 Päivi Räsänen kd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Työn teettämisen, työn vastaanottamisen on oltava nykyistä kannattavampaa, ja juuri siksi tämä esitys on tarpeen. [Aino-Kaisa Pekosen välihuuto] Ja totean tässä nyt sen, että tämä esitys noudattaa hyvin pitkälti sitä, mitä kristillisdemokraatit esittivät omassa vaaliohjelmassaan, [Sosiaalidemokraattien ryhmästä: Riistolaki!] ja sen takia olen kyllä tähän tyytyväinen. [Vasemmistoliiton ryhmästä: Erittäin kristillistä! — Ihmisiä työnnetään toimeentulotuelle! — Sosiaalidemokraattien ryhmästä: Lapsiperheet!]

Sen myönnän, että tämän kokonaisuuden kipukohta on tämä palkkatuetun työn kohta, jossa se ei kerrytä työssäoloehtoa, mutta pidän erittäin myönteisenä sitä, että tähän on saatu tämä lisäys, että alentuneesti työkykyisten ja ikääntyneiden kohdalla tämä solmittu palkkatuettu työ kuitenkin kerryttäisi työssäoloehtoa. Mielestäni tämä kokonaisuus vaikuttaa kyllä erittäin, erittäin sopusointuiselta, mutta meille sosiaali- ja terveystieteiden tutkimuskeskukseen tämä

Pöytäkirja PTK 20/2024 vp

tulee käsiteltäväksi ja varmasti huolella sitä tutkitaan, niin kuin muitakin näitä esityksiä. [Krista Kiuru: Kyllä on kova linja! — Sosiaalidemokraattien ryhmästä: Kristillinen linja!]

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Lindén, olkaa hyvä.

14.18 Aki Lindén sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Otan kaksi näkökulmaa, toisen ihan sieltä yksilön tasolta. Minusta on ollut erittäin surullista, että tässä keskustelussa on syyllistetty työttömiä. [Vasemmiston ryhmästä: Kyllä!] On annettu ymmärtää, että he ovat jonkunlaisia laiskureita tai muita, jotka eivät halua mennä töihin, ja sitten ajatellaan, että tehdään sellainen mekanismi, että kun korvauksia heikennetään, niin sitten niin sanotusti on pakko mennä töihin ja siitä syntyy yhtäkkiä kymmeniätuhansia uusia työpaikkoja. Kummallisella tavallahan ne työpaikat syntyvät. [Päivi Räsänen välihuuto — Timo Heinonen: Ei kukaan muu ole käyttänyt sellaista kieltä kuin te!]

Toinen puoli on tämä makrotalouden näkökulma. Tässä on aivan liian vähällä ollut kysymys siitä, että työttömyysturvahan on yksi sosiaalivakuutuksen muoto. Se on saanut alkunsa siitä, että ihminen on rationaalinen olento ja hän vakuutautuu pahojen päivien varalle. Aikanaan pahoja päiviä olivat orvoksi joutuminen, ikääntyminen, työkyvyttömäksi tuleminen ja työttömyys. Sitä varten meillä on luotu sosiaaliturvajärjestelmä, ja puolet siitä rahoituksesta on edelleen vakuutusperusteista. [Sheikki Laakso: Ja kukaan ei käytä väärin!]

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Lohi, olkaa hyvä.

14.19 Markus Lohi kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! On tärkeää, että meidän työttömyysturva on paitsi turvaa myös kannustaa työn vastaanottamiseen, ja siinä mielessä ymmärrän, että elämme aikaa, jossa joudutaan tarkastelemaan ansiosidonnaisen työttömyysturvan ehtoja.

Otan kuitenkin esille tässä muutaman näkökulman. Yksi on se, että tässä yhteydessä, arvoisa ministeri, olisi ollut loistava tilaisuus säätää yhtäläinen ansioturva kaikille suomalaisille. [Katri Kulmuni: Miksi näin ei tehty?] Ei ole reilua se, että me kaikki maksamme ansioturvasta, mutta vain osa sen saa. Miksi te ette tee tätä samassa yhteydessä?

Ja se on kyllä minusta surullista, että palkkatuettu työ viedään tästä työttömyysturvan kerryttämisen piiristä pois. Kaikki työ on arvokasta. Pitää muistaa, että meillä on paljon pitkäaikaistyöttömiä, osatyökykyisiä ja niin edelleen, ja pitkäaikaistyöttömätkin pääsevät työn syrjään tätä kautta. Mutta nyt tämä ei kannusta enää kuntiakaan tarjoamaan tätä työtä, tämä vaikuttaa siihen. [Petri Huru: Kahdeksaan vuoteen ette saaneet muutosta aikaan!] Minusta olisi fiksumpaa, että olisi säädetty niin, että työura, työuran pituus vaikuttaisi siihen, kuinka pitkään saat ansiosidonnaista työttömyysturvaa.

Ja tästä lapsikorotuksesta lopussa. Edustaja Piisinen, [Puhemies koputtaa] ei lapsilisiä ole korotettu kolmilapsiseen perheeseen 237 euroa kuukaudessa, [Puhemies koputtaa] jonka verran nyt te tullette leikkaamaan lapsiperheiltä. [Vasemmiston ryhmästä: Juuri näin!]

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Ohisalo, olkaa hyvä.

14.21 Maria Ohisalo vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Hallituksen heikennykset sosiaaliturvaan ja työntekijöiden asemaan osuvat kipeimmin kaikista haavoittuvim-

Pöytäkirja PTK 20/2024 vp

massa asemassa oleviin, [Sheikki Laakso: Levy jäänyt päälle!] juuri heihin, joille työn syrjään kiinni pääseminen ei ole vain siitä jostain tahdosta kiinni.

Kerron esimerkkejä. Lapsikorotusten poistaminen pienentää merkittävästi työttömän vanhemman työttömyysturvaa ja sitä kautta sysää lapsiperheitä köyhyyteen. Työssäoloehdon kertymisen lopettaminen palkkatuetusta työstä sekä suojaosien poisto vaikeuttavat pitkäaikaistyöttömien, osatyökykyisten ja kaikkein vaikeimmassa työmarkkina-asemassa olevien tilannetta.

Tuntuu siltä, että hallitus halveksuu osa-aikatyön tekemistä — joko tehdään töitä täysillä tai ei tehdä niitä lainkaan. Ansiosidonnaisen työttömyysturvan porrastaminen osuu tässä nyt osaksi tätä kylmää jatkumoa eikä tunnu todellakaan mitenkään tasapainoiselta kokonaisuudelta, kuten täältä sanottiin. Ja vihreiden viesti on selvä: hallituksen täytyy perua pienituloisiin kohdistuvat leikkaukset ja säilyttää lapsikorotukset nykytasolla. Sen jälkeen [Puhemies koputtaa] voidaan keskustella työttömyysturvan uudistamisesta oikeudenmukaisesti.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Andersson, Li, olkaa hyvä.

14.22 Li Andersson vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Yksi iso ongelma tässä hallituksen politiikassa on se, että jos mietitään niitä tekijöitä, mitä me tutkitusti tiedetään, että on työttömyyden taustalla Suomessa — kuten ikäsyrrintä työmarkkinoilla, ihmisten puutteet terveydentilan osalta tai työkyvyssä, se, että oma osaaminen ei kohtaa siinä, mitä työnantaja hakee — niin näille asioille ja tekijöille tämä hallitus ei ole tekemässä yhtään mitään. Ei yhtäkään esitystä, jolla pyritään palveluita parantamaan tai tukemaan tai auttamaan työttömiä.

Sen sijaan tänne tuodaan taas kerran erittäin raju sosiaaliturvan leikkaus — puhutaan useista sadoista euroista kuukaudessa — jossa työttömän asemasta riippuen työttömyysetuudesta lähtee joko kolmasosa, neljäsosa tai jopa puolet, jos me puhumme perheellisistä, osa-aikatyötä tekevästä ihmisistä tässä maassa. Ja samaan aikaan teillä kyllä riittää pokkaa ja rahaa alentaa bensaveroa, alentaa kaljaveroa ja vielä päättää uusista veroalennuksista tämän yhteiskunnan kaikkein parhaiten pärjääville. [Eduskunnasta: Hyvä, että kerroitte, että bensaveroa on alennettu! — Välihuutoja]

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Lyly, olkaa hyvä.

14.23 Lauri Lyly sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tässä on monta väärrään suuntaan menevää asiaa. Ensinnäkin tämä esitys, jossa työttömyysturvaa leikataan, on täysin kohtuuton työttömille ja romuttaa heidän toimeentulonsa. Toiseksi tämä ajoittuu väärään ajankohtaan laskevassa työllisyystilanteessa. Todellisia työllistämismahdollisuuksia ei ole. Kolmanneksi hallitus ei vastaa todellisiin työllistämisen esteisiin, [Jani Mäkelä: Jotka ovat?] vaan kaiken lisäksi työllisyysmäärärahat tippuvat tänä vuonna, ja niitä huudetaan tuolla eri alueilla. Ja vain leikkauksilla hoidetaan työllistymisen. Ei ole vaihtoehtoja leikkauksille työllistämismahdollisuuksien eteenpäinviemiseksi. [Sheikki Laakso: Motivaatiollakin on merkitystä!]

Ja sitten nämä porrastukset, jotka täällä esityksessä ovat: Ne ovat erittäin suuria, liian suuria, ja ne vielä kohdistuvat väärin ajankohtiin. Eikä niissä ole mitään kannustavia tekijöitä. Tällä politiikalla mennään aivan väärrään suuntaan.

Pöytäkirja PTK 20/2024 vp

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Zyskowicz, olkaa hyvä.

14.24 **Ben Zyskowicz kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Tällä esityksellä tasapainotetaan julkista taloutta, mutta sen lisäksi on luonnollisesti tavoitteena se, että se, joka nousee aamukuudelta ja menee Alepan kassalle, tienaa enemmän kuin se, joka ei nouse eikä mene. [Li Andersson: Heiltä te leikkaatte eniten!] Tämä ei tietystikään tarkoita sitä, etteikö työttömyystilanteisiin olisi muitakin syitä kuin nämä kannustinloukut. [Välihuuto sosiaalidemokraattien ryhmästä]

Esitän demareille kaksi kysymystä: miten te tekisitte sen, että pienipalkkainen työ olisi aina kannattavaa ja kannustavaa sosiaaliturvaan verrattuna? Ja toinen kysymys: Julkaisitte vaihtoehtobudjettinne jo kuukausia sitten, [Vilhelm Junnila: Missä tulokset!] ja silloin jättitte työllisyysvaikutukset kertomatta, vaikka olitte pyytäneet niistä laskelmat eduskunnan tietopalvelulta. [Vilhelm Junnila: Miksi salasitte!] Joko olisi aika julkistaa nämä työllisyysvaikutukset teidän vaihtoehtobudjetistanne?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Aittakumpu, olkaa hyvä.

14.26 **Pekka Aittakumpu kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Hallituksen tavoite työllisyyden vahvistamisesta on oikea, ja keskusta ilman muuta tätä tukee, [Vilhelm Junnila: Hyvä aloitus!] mutta keinot ja ennen kaikkea hallituksen toimintatapa näyttävät sen sijaan olevan sellaisia, että koko Suomi on yhä syvemmissä synkissä vesissä. Velkaantuminen kiihtyy, työttömyys kasvaa, valtio ottaa ennätysmäärän velkaa. Ennen kaikkea tarvitaan uutta kasvua, ja sitä saadaan aikaan yrityksissä, jotka työllistävät suomalaisia ihmisiä. Yrittäjyyteen tulee rohkaista. [Välihuutoja perussuomalaisten ryhmästä].

Arvoisa ministeri! Kiinnitän huomiota tähän esitykseen, jossa todetaan, että mikro- ja yksinyrittäjät eivät kannata yrittäjän ansiopäivärahan alentamista vaan katsovat, että yrittäjät tulisi jättää uudistuksen ulkopuolelle, kunnes niin kutsuttu yhdistelmävakuutus on valmisteltu. Myös Yrittäjien työttömyyskassa esittää, että muutosta ei sovellettaisi yrittäjän ansiopäivärahaan, ja arvioi, että ansiopäiväraha laskisi peruspäivärahan tasolle jopa kolmasosalla kassan jäsenistä. Kysyn, mitä arvoisa ministeri ajattelee tästä. Miten yrittäjät huomioidaan, ja miten tämä esitys vaikuttaa intoon yrittää?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Mäkelä, olkaa hyvä.

14.27 **Jani Mäkelä ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Aina kun näistä vaalikoneista esitetään näitä vääriä todistuksia, niin se väittämä kylläkin oli, että ansiosidonnaisen työttömyysturvan kestoja pitäisi lyhentää. Se oli se väittämä, mihin otin kantaa, että sitä ei pitäisi lyhentää, [Pia Viitanen: Pienituloisimmilta lyhenee kahteen kuukauteen! — Välihuutoja vasemmalla] ja nyt sitä kestoja ei lyhennetä tämän hallituksen ohjelmassa.

Olisin kiinnostunut kuulemaan opposition vaihtoehdon näille toimille. Kun kuitenkin näiden toimien työllisyysvaikutus on laskennallisesti kymmeniätuhansia työllisiä ja julkisen talouden vahvistava vaikutus on yli miljardi euroa, niin millä te aikaansaisitte vastaavat vaikutukset julkiseen talouteen ja työllisyyteen? Mitkä ovat ne teidän konkreettiset keinonne? Täytyy muistaa, että tämä on kuitenkin hallitusohjelmaa laadittaessa tehty esitys, tai tämä esitys pohjautuu hallitusohjelmaan, jota laadittaessa oli aivan eri tilannekuva julkisesta taloudesta, eli nämä toimet, mitä nyt ollaan tekemässä, eivät tule todennäköisesti

Pöytäkirja PTK 20/2024 vp

edes riittämään. Tarvitaan tulevaisuudessa vielä lisätoimia, ja te esitätte näidenkin kaikkien toimien perumista. Mikä on teidän vaihtoehtonne, miten tämä asia saadaan toimaan?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Tynkkynen, Oras, olkaa hyvä.

14.28 Oras Tynkkynen vihr (vastauspuheenvuoro): Kiitos, puhemies! Ansioturvan porrastamista voi sinänsä perustella sekä valtiontalouden tasapainottamisella että työllisyyden kasvattamisella, mutta kyllähän hallitus on valinnut nyt aika jälyn linjan siinä suhteessa, että turva putoaa aika paljon aika nopeasti. Ennen kaikkea tämä hallituksen politiikan kokonaisuus on kohtuuton. [Sheikki Laakso: Taasko väärin sammutettu?] Tämän ansioturvan porrastuksen päälle on tosiaan leikattu pois lapsikorotukset, on poistettu suojaosat, tässä on puhuttu asumistukeen kohdistuvista hyvin isoista leikkauksista, sen ohella irtisanomissuojaa heikennetään ja määräaikaisuuksien ehtoja kevennetään ja niin edelleen ja niin edelleen. Kun katsoo näiden kaikkien hallituksen esitysten yhteisvaikutusta, niin se on kohtuuton, se on epäreilu ja se on epätasapainoinen. Se on tätä yksittäistä esitystä vielä paljon suurempi ongelma.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Sarkkinen, olkaa hyvä.

14.29 Hanna Sarkkinen vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Purran leikkulaudalla on tosiaan tänään suomalaisten ansiosidonnainen työttömyysturva.

Edustaja Zyskoviczille haluan sanoa, että hallitus nimenomaan leikkaa osa-aikatyötä tekevältä Alepan kassalta, siltä, joka herää kuudeksi aamulla töihin. [Välihuutoja vasemmalta] Te viette häneltä asumistuen, ja myös suojaosan leikkauksen kautta hänen toimeentulonsa heikkenee, sillä nämä ihmiset nimenomaan joutuvat usein tekemään olosuhteiden pakosta osa-aikatyötä. [Krista Kiuru: Joilla on vähiten tunteja!] Jos tämä Alepan kassa jää työttömäksi, hänen ansiosidonnaisensa leikkaantuu käytännössä jo 40 päivän jälkeen, sillä esityksen seurauksena monien pienituloisten palkansaajien ansiosidonnaisen päivärahan kesto lyhenee käytännössä 40 päivään, sillä taso leikkaantuu peruspäivärahan tasolle. [Sosiaalidemokraattien ryhmästä: Kyllä, just näin!] Keskimäärin esityksen myötä suomalaisten ansiosidonnaisten taso leikkaantuu merkittävästi, keskimäärin 300 euroa 40 päivän kohdalta, [Sosiaalidemokraattien ryhmästä: Näin on!] ja Suomen ansiosidonnaisesta tulee helposti selvästi Pohjoismaiden heikoin. [Krista Kiuru: 800 euroa vähemmän kuin Ruotsissa — Eduskunnasta: Eikö voisi tehdä kokopäivätyötä?]

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Nurminen, olkaa hyvä.

14.30 Ilmari Nurminen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Mielestäni on käsittämätöntä, että tässä tilanteessa, kun työttömyys kasvaa ja lomautettujen määrä lisääntyy räjähdysmäisesti, [Sheikki Laakson välihuuto] hallitus tuo esityksen, jossa työttömyysturvaa leikataan näin historiallisesti.

Otan esimerkin näistä vaikutusarvioinneista: esimerkiksi 2 500 euroa ansaitseva, osa-aikaisesti työskentelevä kahden lapsen yksinhuoltajaäiti menettää kahden kuukauden jälkeen 47 prosenttia työttömyysturvasta — yksinhuoltaja, osa-aikaisesti työtä tekevä kahden lapsen huoltaja, [Li Anderssonin välihuuto] 47 prosenttia vähintään. [Juho Eerolan vä-

Pöytäkirja PTK 20/2024 vp

lihuuto] Onko tämä teidän mielestänne kohtuullista? Tämä on käsittämätöntä tässä tilanteessa, jossa työpaikkoja ei tule.

Lisäksi haluaisin kysyä: Ministeri Satonen, olette puhunut paljon pohjoismaisesta mallista. Voisitteko kertoa meille hieman vertailua tästä tasosta? Kun katsomme Ruotsia ja Tanskaa, me olemme huomattavasti takapajula tämän esityksenne jälkeen. [Vasemmalta: Näin on, todella! — Krista Kiuru: Noin 800 euroa vähemmän kuin Ruotsissa!]

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Laiho, olkaa hyvä.

14.31 **Mia Laiho kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Suomen julkisen talouden tilanne on haastava, ja työllisyysasteen nostaminen on välttämätöntä. Tälläkin esityksellä on selkeä työllisyysvaikutus, ja tästä voisi ministeri vielä kertoa tarkemmin, minkälaiset vaikutukset tällä on. Esityksen tavoitteena on purkaa nimenomaan kannustinloukkuja ja kannustaa ihmisiä töihin. [Vasemmalta: Nythän niitä tulee lisää!]

Kun täällä ansioturvan tason porrastuksesta puhutaan, niin tulee semmoinen käsitys, että tästä oltaisiin reilusti leikkaamassa, mutta ei: alkuunhan se on täysimääräinen, [Välihuutoja vasemmalta] ja sitten vasta 40 päivän kuluttua se laskee 80 prosenttiin ja sitten 170 päivän jälkeen 75 prosenttiin. [Matias Mäkynen välihuuto] Eli käytännössä siis on kuitenkin suhteellisen pienistä luvuista kyse, [Vasemmalta: 300 euroa!] ja suurin osa työllistyy kuitenkin siinä alkuvaiheen jälkeen. Ja pidän myös tärkeänä, että tässä on palkkatuetun työn osalta huomioitu ikääntyneet ja ne, joilla on työkyky alentunut. [Puhemies koputtaa] Kiitos siitä ministerille, että tämä tuli tässä huomioitua. [Johanna Ojala-Niemelä: Onpa elämästä vieraantunut puheenvuoro! — Vasemmalta: Onko 300 euroa vähän vai paljon?]

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Kulmuni, olkaa hyvä.

14.32 **Katri Kulmuni kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Minua ihmettyttää hieman se, miksi täällä hallitus huutelee, että osa-aikatyöntekijät voisivat mennä koikaikaiseen työhön. No varmasti menisivät, jos tunteja tarjottaisiin. Mutta eikö ole parempi tehdä myös ne osa-aikaiset työt, [Sheikki Laakso: Eivät kaikki mene!] joita nämä monet monituiset hallituksen sosiaaliturvaheikennykset tulevat heikentämään? Ei sillä 300 euron suojaosan poistolla ole arvioitu olevan minkäänlaisia työllisyysvaikutuksia. Sen sijaan äskeisessä puheenvuorossa edustaja Laiho toi esille, että 20 prosentin leikkaus ansioturvaan ei tunnu missään — mutta se saattaa olla se sama 300 euroa, minkä se ihminen menettää, ja se on valtava menetys hänen kuukausittaisesta tulostaan. [Vasemmalta: Kyllä!]

Arvoisa puhemies! Kysyisinkin: miksi hallitus ei tässäkään esityksessä tuonut yhtään parannusta, ei esimerkiksi sitä yleistä ansioturvaa? Nyt kaikki, jotka tekevät työtä, osallistuvat työttömyysvakuutusmaksujen maksamiseen [Puhemies koputtaa] mutta vain kas-
saan kuuluvat saavat ansioturvaa.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Bergbom, olkaa hyvä.

14.34 **Miko Bergbom ps** (vastauspuheenvuoro): Kunnioitettu herra puhemies! Haluaisin muistuttaa eritoten salin vasenta laitaa siitä, että meidän hyvinvointivaltio lähtökohtaisesti rahoitetaan verotuloilla ja tällä hetkellä me ollaan tilanteessa, jossa hyvinvointivaltion budjetti Suomessa on lähes 88 miljardia [Välihuutoja] ja se on lähes 11 miljardia euroa alijää-

Pöytäkirja PTK 20/2024 vp

mäinen joka vuosi, ja jos mitään ei tehdä, niin tilanne pahenee. Eli työn tekemisellä rahoitetaan meidän sosiaaliturva, meidän peruskoulut, armeija, terveyskeskukset, ja tällä hetkellä ei tehdä riittävästi töitä, jotta me voitaisiin rahoittaa tämä kaikki. Kun te vertaatte esimerkiksi Ruotsiin ja Tanskaan, niin heillä useampi ihminen väestöstä on töissä, heillä julkinen talous on tasapainossa — Suomessa ei ole. Tästä syystä me tarvitaan useampi ihminen töihin, ja tällä esityksellä tavoitellaan noin 18 700 ihmisen työllisyysvaikutusta. Mieltikää, kuinka moni ihminen nousee sosiaaliturvan varasta työelämään ja parantaa omaa elintasoaan. [Timo Harakka: Pääsette lähelle sitä, minkä saitte!] Te unohdatte tämän koko ajan teidän puheissanne. Mieltikää näitä vaikutuksia.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Lindtman, olkaa hyvä.

14.35 **Antti Lindtman sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kun näitä puheenvuoroja kuuntelee, hallituspuolueet, niin tässä jää kysymään, että ovatkohan kaikki hallituspuolueiden kansanedustajat tietoisia, [Eduskunnasta: Eivät ole!] mitä kaikkea tämän hallituksen päätökset tarkoittavat. Edustaja Kulmuni, ja moni muu, itse asiassa täällä otti erittäin tärkeän asian esiin: ahkerien osa-aikatyötä tekevien pienituloisten suomalaisten tilanne. Otetaan esimerkki: Kaupan myyjä tai tarjoilija, kaksilapsisen perheen äiti tai isä. [Sheikki Laakso: Mihin tarvitaan työperäistä maahanmuuttoa?] Yhteensä nämä vaikutukset, nämä hallituksen leikkaukset, saattavat tarkoittaa jopa 700 euron vähennystä kuukausittaisiin tuloihin [Vasemmiston ryhmästä: Onko se kohtuullista?] pienituloisella ihmisellä, jonka palkka on 1 500 euroa tai alle, joka käy työssä, jonka kannustimet nyt tässä suhteessa, etenkin tilanteessa, jossa vastentahtoisesti osa-aikatyötä tekevien määrä on kasvussa, rajussa kasvussa, 10 prosentin kasvussa alkuvuonna, [Puhemies koputtaa] kun heidän mahdollisuudet saada niitä lisätöitä, vaikka he haluaisivat, heikkenevät joka päivä. [Puhemies koputtaa] Heiltä te leikkaatte, heiltä, [Sheikki Laakson välihuuto] joille te ennen vaaleja lupasitte, että leikkaukset eivät käy. [Puhemies koputtaa] Sakset heille. [Sheikki Laakso: Edustaja Lindtman, kysykää vähän kaupanalalta, miten se oikeasti menee!]

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia, aika. — Edustaja Kemppi, olkaa hyvä.

14.36 **Hilkka Kemppi kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Elämme lakkojen aikaa. Tällä hetkellä isoimmat firmat tekevät parinsadantuhannen euron tappioita parissa viikossa, ja ihmisiltä vähenevät työpaikat.

Työmarkkina-asioista tulisi kyetä sopimaan. Tämä riitatilanne ei hyödytä ketään, ja kysynkin, olisiko ministeri Satonen sellainen sopuministeri, joka kykenisi avaamaan vihdoin hallituksen neuvotteluyhteydet.

Tämä esitys on yksi esimerkki sellaisesta sanelemalla tehdystä esityksestä, jossa on kyllä kuultu, annettu lausuminen, mutta lausuntopalautteella ei ole ollut mitään merkitystä siihen esitykseen, joka meidän saliin tulee.

Minua huolestuttaa, että olemme luomassa työmarkkinoita, joissa vain vahvat, sinkut ja täysin terveet pärjäävät. Tämän esityksen osalta olen huolissani meidän osatyökykyisille ja heille, jotka ovat tarvinneet tätä palkkatuetta työtä, tarjotusta palkkatuetusta työstä, joka ei jatkossa oikeutta ansiosidonnaiseen työttömyysturvaan. [Puhemies koputtaa] Toivon, että ministeri voisi sitä harkita.

Pöytäkirja PTK 20/2024 vp

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Hyrkkö, olkaa hyvä.

14.37 **Saara Hyrkkö vihr** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Niin kauan kuin hallitus syyttää rahaa tehottomiin yritystukiin ja suurituloisten veronalennuksiin, näiden leikkausten perusteleminen talouden tasapainottamisella on täysin falskia ja epäuskottavaa. [Miko Bergbomin välihuuto] Hallituksen työllisyyspolitiikka kertoo maailmankuvas-
ta, jossa ihmisiin ei luoteta ja jossa kaikki työ todellakaan ei ole yhtä arvokasta.

Aivan ensi töikseen hallitus tosiaan poisti nämä lapsikorotukset ja suojaosat, siis heiken-
si muun muassa yksinhuoltajien ja silpputyötä tekevien asemaa täysin kohtuuttomalla ta-
valla. Tässä tilanteessa on todella rajua viedä näiltä samoilta ihmisiltä entistä enemmän ja
toki myös monilta muilta, sysätä entistä useampia ihmisiä toimeentulotuella, joka on pahin
mahdollinen kannustinloukku, mitä tästä maasta löytyy.

Myös vihreät olisivat valmiit uudistamaan ansioturva, mutta tätä hallituksen kokonai-
suutta on täysin mahdotonta hyväksyä. Palauttakaa lapsikorotukset, uudistakaa ansiotur-
vaa inhimillisesti ja antakaa arvoa kaikelle työlle. Tuokaa suojaosat takaisin ja lakatkaa sy-
säämästä ihmisiä toimeentulotuen varaan. [Ben Zyskiewicz: Perukaa säästöt! Sillä se julki-
nen talous vahvistuu! — Välihuutoja]

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Furuholm, olkaa hyvä.

14.38 **Timo Furuholm vas** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Saliin on saapunut
jälleen yksi esitys, joka jatkaa sitä samaa rataa, jossa näitä sosiaaliturvaleikkauksia tiputel-
laan yksi kerrallaan. Yhteisvaikutukset jäävät sitten niiden arvioitavaksi, joiden päälle
nämä eri esitykset kaatuvat.

Tämä ansiosidonnaisen iso porrastaminen ja työssäoloehdon kiristäminen palkkatuetus-
ta työstä toistaa myös sitä työn linjaa, jonka hallitus on valinnut: kannusteet vähenevät, toi-
meentulotuki ja köyhyys kasvavat.

Arvoisa puhemies! Hyvä hallitus, saksien heiluttelun ja heikompien horjuttamisen si-
jaan olisi aika tarttua työllistymisen todellisiin esteisiin ja jatkaa edellisen hallituksen hy-
vää työllisyyspolitiikkaa. Lopettakaa pienituloisten suomalaisten kiusaaminen. — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Ojala-Niemelä, olkaa hyvä.

14.39 **Johanna Ojala-Niemelä sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Tämä
on lyhyen ajan sisällä hallitukselta toinen riistolaki, jossa leikataan työttömyysturvaa. Täs-
sä ansiosidonnaisen työttömyysturvan taso laskee kahden kuukauden kuluttua 80 prosent-
tiin ja edelleen taso laskee kahdeksan kuukauden jälkeen 75 prosenttiin. Palkkatuettu työ ei
enää kerrytä työssäoloehdot, mikä on kyllä iso puute.

Sain yhdeltä kansalaiselta viestin, jossa hän kertoi, että hän saa 41 euroa päivässä an-
siosidonnaista työttömyysturvaa ja tämän uudistuksen jälkeen hänen päivittäinen turvansa
tippuu 30 euroon ja siitä otetaan vielä pois verot. Kun katsotaan, että kaikki asumisen ja lii-
kenteen kulut ja sähkölaskut kasvavat koko ajan, niin ei sillä rahalla kyllä herrainhuonetta
rakenneta, kyllä näin täytyy sanoa. Kysynkin: mitä ministeri ajattelee, miten nämä vähä-
oisaiset jatkossa tulevat toimeen?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Junnila, olkaa hyvä.

Pöytäkirja PTK 20/2024 vp

14.40 Vilhelm Junnila ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Edustaja Piisisen erinomaisen puheen aikana vasemmalta huudettiin: ”Ette tiedä, kun ei ole selvitetty.” [Sosiaalidemokraattien ryhmästä: On esitys jäänyt lukematta!] On totta, että SDP selvitti vaihtoehtonsa työllisyysvaikutukset. On totta, että emme tiedä niiden sisältöä, sillä ne salattiin. [Ben Zyskowicz: Jep, juuri näin!] On totta, että hallituksen omilla toimilla työssäkäyvän käteen jää enemmän rahaa.

Arvoisa puhemies! On myös kaikkien etu, että ihmisellä on aito mahdollisuus tehdä koaikaista työtä, olla osa yhteiskuntaa, perustaa perhe [Krista Kiurun välihuuto] eikä elää yhteiskunnan tukien armoilla.

Arvoisa puhemies! Ministeri Satonen tunnetaan myös šakista. Voisi sanoa, että tässä hän on myös etuvartiossa. Teillä on myös hyvä muisti. Kysyn arvoisalta ministeriltä: eikö niin, että Paavo Lipposen aikana tehtiin oikeasti historialliset leikkaukset, [Puhemies koputtaa] suorastaan gambiittitasoa olevat, [Petri Huru: Ohhoh!] äärimmäisen kovat leikkaukset, eikö niin? [Krista Kiuru: Ei tämän hallituksen toiminta vedä lainkaan vertoja sille!]

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Viimeinen vastauspuheenvuoro, edustaja Viitanen, olkaa hyvä.

14.42 Pia Viitanen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kyllä minä luulen, että nämä perussuomalaisten äskeitkin puheet kertovat vain siitä huonosta omastatunnosta, mikä teillä nyt juuri on, [Vasemmalta: Kyllä! — Ben Zyskowicz: Onko heillä omaatuntoa?] siitä huonosta omastatunnosta, että tämä työttömyysturvan leikkaus ja lakko-oikeuden rajoittaminen ovat perussuomalaisten suurimmat vaalipetokset, kaikkein räikeimmät vaalipetokset. [Välihuutoja perussuomalaisten ryhmästä] Ennen vaaleja puheenjohtaja Purra kertoi, että ”pienituloisilta leikkaaminen ei meille käy” — valtiovarainministeri Purra leikkaa kovasti pienituloisilta, ja tänään sitten tätä työttömyysturvaa leikataan. [Matias Mäkyne: Ja naurut päälle!] Nämä vaalikoneiden vastaukset on meillä myös täällä kovasti noteerattu, ja toivon kyllä, että kansalaiset sitten ihan tosissaan katsovat niitä vaalikoneita ja niiden vastauksia. [Juha Mäenpää: Katsokaa minunkin vastaukset!]

Puhemies! Se, minkä haluan sanoa, niin kaikista irvokkainta tässä nyt on se, että näitä aika järjestyttävän isoja, ikäviä leikkauksia tehdään hymyssä suin ja naureskellen, [Vasemmalta: Saksia heilutellen!] heilutetaan saksia, on leikkauslautoja.

Puhemies! Tekisi mieli melkein kysyä, koska tässä salissa lopetetaan hädänalaisten ihmisten hädällä naureskelu. Mielestäni se ei ole sopivaa.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Asian käsittelylle tässä vaiheessa asetetun aikarajoitteen vuoksi joudumme nyt lopettamaan debatin, ja annan vastauspuheenvuoron ministeri Satoselle. Viisi minuuttia, olkaa hyvä.

14.43 Työministeri Arto Satonen: Arvoisa herra puhemies! Kysymyksiä tuli niin paljon, että kaikkiin en varmaan millään pysty vastaamaan, mutta yritän.

Jos ensinnäkin mennään tähän isoon kuvaan, mistä tässä nyt on kyse: Totta kai nämä julkisen talouden vaikutukset ovat erittäin isot, 734 miljoonaa. Jos työllisyysaste, kuten Bergbom hyvin sanoi, saadaan nostettua korkeammalle, niin siinä tilanteessa ne ovat pysyviä hyötyjä [Eveliina Heinäluoma: Siinä teillä on tekemistä! — Timo Harakka: Vaikka siihen, minkä te saitte!] suhteessa siihen tilanteeseen, joka on vaikka muissa Pohjoismais-

Pöytäkirja PTK 20/2024 vp

sa, jotka pystyvät pitämään parempaa turvaa, koska heidän julkisen talouden tilanne on huomattavasti parempi. Eli se on yksi lähtökohta.

Toinen on ne työllisyysvaikutukset, jotka valtiovarainministeriö on laskenut. Pidän aika kovanä, jos todetaan, että ne työllisyysvaikutukset eivät toteudu. Se on aika kova arvio, koska silloin meidän virkamieskuntamme käsitystä ei myöskään arvosteta. [Välihuutoja] Hehän puhuvat siitä, että se on 18 700. Se tulee siitä, että ne avoinna olevat työpaikat, joita on siis moninkertainen määrä siihen verrattuna, tulevat täyttymään nopeammin, koska samanaikaisesti, kun työn verotusta kevennetään ja työttömyysturvaa porrastetaan, kannustinloukku pienenee. Sitä kautta on mahdollista saada nämä työpaikat täyttymään nopeammin.

Ja sitten kolmas pointti, joka tässä ei tullut missään esille: meillä on kuitenkin viime kädessä toimeentulotuki, meillä on asumistuki, [Vasemmalta: Josta te leikkaatte!] eli ne, jotka ovat siellä tulohaitarin alapäässä, tulevat saamaan sitä kautta tukea. Ja sen takiahan se näkyy näissä arvioissa, että julkisen talouden kokonaisarviot ovat pienemmät kuin mitä ovat työttömyysturvaan tehtävät muutokset, [Eveliina Heinäluoma: Ja miten se näkyy sille pienituloiselle lapsiperheelle?] koska siellä, aivan kuten Piisinen täällä sanoi, toimeentulotuki ottaa vastaan ja siellä ottaa asumistuki vastaan. [Välihuutoja vasemmalta]

Arvoisa puhemies! [Hälinää]

Puhemies Jussi Halla-aho: Hyvät edustajat! Hiljennytään kuuntelemaan ministerin vastausta.

Kiitos. — Sitten vielä tästä kokoaikatyö- ja osa-aikatyöasiasta pari pointtia. Ihan ensimmäinen on se, että totta kai meillä on ihmisiä, joille tämä osa-aikatyö soveltuu — meillä on opiskelijoita, meillä on eläkeläisiä, meillä on pienten lasten vanhempia — se on ihan selvä asia, ja totta kai me tarvitaan myös osa-aikatyötä. Tästä varmaan kaikki ovat ihan samaa mieltä. [Timo Harakka: Eivät näytä olevan!] No, sitten tullaan siihen, mikä on julkisen talouden vaikutus. Totta kai kokoaikatyö on ihan eri asia kuin osa-aikatyö, koska henkilö, joka on kokoaikatyössä, pääsääntöisesti elättää itsensä ja läheisensä sillä kokoaikatyöllä. Totta kai meillä on isoissa kaupungeissa joitakin, jotka saavat lisäksi asumistukea ja muuta, mutta lähtökohtaisesti näin. [Timo Harakka: Joitakin?] Mutta sen sijaan henkilö, joka on osa-aikatyössä — on hän sitten siinä omasta tahdostaan tai jonkun muun tahdosta tai sen takia, että hän ei saa töitä — tarvitsee silloin myös yhteiskunnan tukea siihen rinnalle erittäin usein. Se voi olla opintotukea, se voi olla sovellettua päivärahaa, se voi olla asumistukea, [Li Andersson: Te olette lakkauttamassa niitä!] ja siinä tilanteessa vaikutus julkiseen talouteen ei tietysti ole sama kuin se, että ollaan kokoaikatyössä. Eli mitä enemmän meillä on ihmisiä kokoaikatyössä, niin sen vahvemmin meidän Suomen koko taloudella menee. [Välihuutoja vasemmalta]

No, sitten tullaan tähän kaupan... — En sano sitä, vaan sanon, että osa-aikatyötä myös tarvitaan, mutta totta kai moni ihminen itsekkin haluaakin päästä osa-aikatyöstä kokoaikatyöhön. — Sitten vielä siitä, miten töitä järjestetään. Otetaan nyt esimerkki kaupanalalta. Se on totta, että siinä on myös työnantajalla paljon petraamista, että tätä kokoaikatyötä on enemmän. [Timo Harakka: Mitä te teette? — Välihuutoja] Kerron esimerkkejä, mitä on tehty. Pirkkalassa — Pirkkalan Citymarket taitaa olla, kuten edustaja Viitanen tietää, varmaan Pirkanmaan suurin Citymarket [Vilhelm Junnila: Taitaa käydä S-marketissa!] — kauppias yhdessä paikallisen PAMin kanssa — kuulin tämän PAMilta — järjesti niin, että

Pöytäkirja PTK 20/2024 vp

he kysyivät kaikilta työntekijöiltä, että haluatko olla täällä kokoaikaisesti töissä, ja joka ikinen, joka vastasi, että haluan olla kokoaikaisesti töissä, sai kokoaikaisen työpaikan. [Välihuutoja] Ja nyt tilanne on se, että ylivoimainen valtaosa on kokoaikaisesti. Samaa viestiä on tullut muiltakin kauppiailta, eli kyse on siis nimenomaan siitä, että monessa tilanteessa työt on mahdollista järjestää niin, että tarjotaan kokoaikaista työtä, kun se otetaan tavoitteeksi. Ja kuten sanoin, tässä vetoan myös työnantajien suuntaan, että asiaa tehdään näin. [Välihuutoja] — Nimenomaan. Tämä on avainasia koko jutussa. [Hälinää]

Puhemies Jussi Halla-aho: Hyvät edustajat! Hiljentykäämme taas kuuntelemaan ministerin vastausta.

Sitten vielä sanon lopuksi sen, minkä takia on niin tärkeää, että nämä työpaikat täyttyvät nopeammin ja että ne täyttyvät nimenomaan niistä työnhakijoista, jotka jo nyt ovat Suomessa, ovat he sitten kantasuomalaisia tai maahanmuuttajia. Vaikutus on, totta kai, paljon suurempi kuin se, että ulkomailta tulee joku tekemään sen työn, koska silloin me maksamme edelleen työttömyysturvaa sille, joka ei siellä työssä ole. [Vilhelm Junnila: Juuri näin!]

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Keskustelu ja asian käsittely keskeytetään. Asian käsittelyä jatketaan tässä istunnossa muiden asiakohtien jälkeen.

Asian käsittely keskeytettiin kello 14.49.

Asian käsittelyä jatkettiin kello 15.06.

Puhemies Jussi Halla-aho: Nyt jatketaan aiemmin tässä täysistunnossa keskeytetyn asiakohdan 5 käsittelyä. — Edustaja Pekonen, olkaa hyvä.

15.07 Aino-Kaisa Pekonen vas: Kiitos, arvoisa herra puhemies! Haluan todeta ministerille, että arvostan läsnäoloanne tässä tärkeässä keskustelussa.

Mielestäni tämä esitys on kohtuuton. Tämä esitys on täysin päinvastainen kuin mitä puolueet, etenkin perussuomalaiset, ennen vaaleja ihmisille lupasivat. Tämä hallituksen esitys on yksi niistä monista päätöksistä leikata suomalaisten sosiaaliturvaa, joita te tuotte tänne saliin ripotellen. Nämä leikkaukset osuvat usein samoille ihmisille, ja lopputuloksena on jopa useiden satojen eurojen leikkaus ihmisten kuukausittaisiin tuloihin.

Hetki sitten, kun kävimme lähetekeskustelua tässä salissa nopeatahtisesti, edustaja Laiho totesi, että kyseessä ei ole iso leikkaus. Totean, että meillä lienee hieman erilainen käsitys siitä, onko yli 300 euroa kuukaudessa iso vai pieni summa. Minusta se on erittäin iso summa.

Arvoisa puhemies! Haluan ministeri Satoselle — kun te toistatte jatkuvasti, että verrokimaissa nämä muutokset on jo tehty — esittää muutaman faktan. Nykyisin 1 500 euron kuukausipalkalla Suomessa saa ansiopäivärahaa 1 085 euroa, Tanskassa 1 242 euroa ja Ruotsissa 1 200 euroa kuukaudessa. Tämän leikkauksen myötä kahden kuukauden työttömyyden jälkeen Suomessa ansiopäivärahaa saa enää 868 euroa kuukaudessa, kun Tanskassa summa on edelleen 1 242 euroa kuukaudessa ja Ruotsissa 1 200 euroa kuukaudessa.

Pöytäkirja PTK 20/2024 vp

Tämä ansioturvan taso jää siis entistä enemmän jälkeen muista Pohjoismaista. Etäisyys kasvaa satoihin euroihin kuukaudessa.

Arvoisa puhemies! En voi olla kysymättä: miksi täällä on jatkuvasti sanottu, että nämä muutokset on tehty muissa Pohjoismaissa, kun ei ole? Muissa Pohjoismaissa ei ole tehty myöskään niitä aiempia leikkauksia, joissa työssäoloehto pidennettiin 12 kuukauteen ja omavastuupäiviä lisättiin entisestään. Useimmilla kriteereillä arvioituna Suomi menee kauemmaksi muista Pohjoismaista. Eli, arvoisa ministeri, tämä kertomanne tarina ei yksinkertaisesti nyt ole totta.

Kaiken lisäksi tämä on jälleen yksi esitys, jolla kasvatetaan tarvetta toimeentulotukeen, joka on siis todellinen kannustinloukku. Kaiken kaikkiaan hallitus pudottaa jopa 100 000 uutta suomalaista toimeentulotuen varaan eli tilanteeseen, missä työn tekemisen kannusteet ovat kaikista heikoimmat. Tämä teidän mainostamanne työlinja on oikeasti työttömyyslinja, ja sen hintana on jatkuvasti kasvava työttömyys.

Arvoisat edustajakollegat, pääministeri Orpo on toistuvasti sanonut, että tämä hallitus ei vaadi keneltäkään kohtuuttomia. Kun te nyt syvennätte taantumaa entisestään ja yhä useampi työntekijä menettää työpaikkaansa, mitä te sanotte sille työttömälle rakennustyöntekijälle, joka menettää 300 euroa kuukaudessa toimeentulostaan jo kahden kuukauden työttömyyden jälkeen? Kun tämä tulee vielä teidän aiemmin tekemienne jättileikkausten päälle, niin onko se teidän mielestänne kohtuullista? Jos tämä on kohtuullista, niin onko seuraava askel koko työttömyysturvan lakkauttaminen? En malta olla kysymättä. Sieltäkö ne kehysriihen puuttuvat sopeutusmiljardit kaivetaan, kun ainakaan rikkaiden veroetuihin tämä hallitus ei halua puuttua?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Lyly, olkaa hyvä.

15.11 Lauri Lyly sd: Arvoisa puhemies! Hallituksen leikkausten toinen aalto työttömyysturvaan on tänään käsittelyssä. Kun näitä esityksiä vetää yhteen, mitä tuossa lyhyessä debatissa myös jo tehtiin, niin voi sanoa, että tämä esitys on täysin kohtuuton työttömille ja se romuttaa heidän toimeentulonsa. Toiseksi: tämä myös ajoittuu laskevassa työllisyystilanteessa väärään ajankohtaan ja todellisia työllistymismahdollisuuksia ei tällä hetkellä ole. Sitten kolmanneksi: hallitus ei vastaa todellisiin työllistymisen esteisiin, vaan kaiken lisäksi työllisyysmäärärahat laskevat. Ei ole välineitä hoitaa työnvälitystä. Ja kaikkein pahin: vain leikkauksilla hoidetaan työllisyyttä, mitään aktiivitoimia ei ole. Ja viidenneksi: nämä kaikki porrastukset, jotka tähän tehdään, kohdistuvat väärin ajankohtiin ja niissä ei ole minkäänlaisia kannustinvaikutuksia ja kannustavia elementtejä työttömille. Täällä on monia väärään suuntaan meneviä elementtejä.

Tämä vaikeuttaa ansioturvalle pääsyä ja romuttaa, niin kuin äsken sanoin, tasoa entisestään. Tässä ensi kuun alusta tulee lapsikorotusten poistaminen. Toimeentulovaikutukset ovat isoja niille ihmisille, joihin tämä kohdistuu. Esimerkiksi perheellisillä lapsikorotusten poiston lisäksi nämä tarkoittavat kuukaudessa noin 300—700 euron leikkauksia toimeentuloon, ennestään pieneen toimeentuloon.

Valitettavasti hallituksen työllistämisen keinovalikoima on hyvin suppea ja leikkauksen varaan rakennettu. Kaikki todelliset panostukset työllistämiseen ja työllistymisen esteiden poistamiseen loistavat poissaolollaan. Tarvittaisiin panostuksia osaamiseen sekä työn ja työntekijän maantieteelliseen kohtaanto-ongelmaan, esimerkiksi muuton tai vuokra-asunnon hankkimiseen toiselta paikkakunnalta. Työmatkavähennystä pienennettiin — miksi

Pöytäkirja PTK 20/2024 vp

juuri nyt, kun pitäisi työllistää? Työttömien terveystilanne on akuutti ongelma — säännöllisiä terveystarkastuksia en näe tässä esityksessä missään. Työllistymisen kannustinongelmista: varhaiskasvatusmaksut, niitten taso, olisi hyvä keino madaltaa kynnystä. Kaikki nämä keinot puuttuvat. Tällä hetkellä vastaanottokyky työnantajilla on erityisen huono työllisyystilanteen johdosta — ei ole työpaikkoja, mihin työllistyä. Myös lomautettuja on ennätysmäisen paljon. Kaikista tilanteista erityisesti ikääntyneiden ja osatyökykyisten mahdollisuus työllistyä on olematon, ja nyt kun tämä tilanne on näin vaikea, niin se menee vielä mahdottomammaksi. Nyt pitäisi miettiä siis leikkausten ajankohtaa ja siirtää niitä myöhemmäksi.

Arvoisa puhemies! Hallituksen esitykset porrastuksesta eivät toimi oikein ja oikeassa kohdassa, kun puhutaan 40 päivästä ja 170 päivästä ja niistä puuttuu kannustava elementti. Ansioturvalta työllistytään parhaiten ensimmäisten kuukausien aikana, joten porrastus on liian lähellä työttömyyden alkua. Kaksi kolmasosaa on ollut työttömänä enintään kuusi kuukautta ansioturvalta. Miksi heitä kuritetaan siinä vaiheessa? Valtaosa löytää töitä. Myös rekrytointiprosessit vievät usein 3—4 kuukautta, ja he oikeasti hakevat töitä. Sitten me voidaan puhua siitä, miksi tätä automaattia, joka tulee 40 ja 170 päivän kohdalla, ei laiteta aktivointimielessä toisella tavalla eli sillä tavalla, että jos ei osallistu työllistymistä edistäviin toimiin, niin silloin voi tulla porrastus, mutta muuten, eli jos osallistuu, porrastuksia ei tule.

Eli tällä ei ole näitä kannustavia elementtejä työttömille myöskään rakennettu. Tässä on ajateltu vain pelkkää leikkausta ja yritetään viedä sitä hyvin voimallisesti eteenpäin. Myöskin nämä esitykset, jotka liittyvät näihin porrastuksiin ja näihin muutoksiin, vain monimutkaistavat työttömyysturvajärjestelmää ja tekevät entistä hankalampaa päästä sille, eli mennään monelta osin vaikeaan ja väärään suuntaan. Jatkan seuraavassa puheenvuorossa. — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Totean, että suositus on seitsemän minuuttia, jos haluatte jatkaa vielä. [Lauri Lyly: Minähän jatkan. — Naurua — Puhuja palaa korokkeelle]

Arvoisa puhemies! Minä luulin, että on vain viisi minuuttia aikaa, ja minä olin niin siihen asemoitunut. Minulla kyllä täällä asiaa on vielä senkin jälkeen, kun käytetään tämä puheenvuoro.

Eli tilanne näitten osalta on monelta osin ongelmallinen.

Nämä työllisyysmäärärahat, joihin tuossa aiemmin viittasin, ovat pienentyneet tämän vuoden budjettiin, muistaakseni niistä äänestettiin tässä salissa. Minulla on esimerkki. Esimerkiksi Pirkanmaalla, Tampereella viime vuonna näitä työllistämiseen liittyviä tukia tuli 33 miljoonaa ja tänä vuonna 23 miljoonaa, suoraa pudotusta, ja nyt ei ole välineitä hoitaa niitä ihmisiä, jotka tarvitsevat työvoimapalveluja. Siinä ei paljon pohjoismainen malli auta. Se ei puhumalla se työpaikka tule, jos ei ole välineitä poluttaa ihmisiä työtä kohti. Niitä välineitä tarvitaan, tarvitaan työllistämiseen liittyviä määrärahoja. Tiedän, että tästä määrärahojen puutteesta on myöskin ministeriä lähestytty, ja toivoisinkin, että hallitus nytten tässä tilanteessa, jossa työttömyys nousee, panostaisi työllistämiseen myöskin määrärahojen avulla.

Sitten jos ajatellaan tätä sosiaalituelle siirtoa, niin tämä johtaa myöskin kunnille kohutuullisen isoihin muutoksiin, koska toimeentulotuesta kunnat maksavat ison osan ja kunta ei voi mitenkään vaikuttaa niihin kuluihin. Ja nyt kun ansioturvaa madalletaan, niin ne hen-

Pöytäkirja PTK 20/2024 vp

kilöt siirtyvät toimeentulotuelle ja tämä johtaa kuntataloudessa lisääntyviin menoihin, joihin kunnat eivät itse voi vaikuttaa.

Nämä tässä vaiheessa, ja nyt minä olen käyttänyt sen seitsemän minuuttia ja jatkan siten myöhemmin. — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Lindén, olkaa hyvä.

15.19 Aki Lindén sd: Arvoisa puhemies! On ilo saada puhua äskeisen edustajan, edustajakollega Lauri Lylyn, jälkeen. Kuten kaikki läsnäolijat kuulitte, siinä oli vankka asiantuntemus näistä asioista ja syvä näkemys.

Itse en katso olevani erityisesti juuri tämän kysymysalueen asiantuntija, mutta niin pitkälti kuin kysymys on yleisestä sosiaaliturvasta ja toisaalta siitä, että en voi hyväksyä eriarvoisuuden kasvattamista tässä yhteiskunnassa — yksinkertaisesti sanottuna pidän sitä vääränä — näiltä osin haluan kuitenkin omankin näkemykseni tässä tuoda esille.

Tuossa debattikeskustelussa otin esille sen, että tässä yhteydessä on syyllistetty työttömiä. Varmuuden vuoksi haluan sanoa, että sitä en ole kertaakaan kuullut ministerin suusta, mutta olen sitäkin enemmän julkisessa keskustelussa ja myös tässä salissa nähnyt sellaisia asenteita ja ulostulojakin, joissa annetaan ymmärtää, että kysymys on siitä, että tietyllä tavalla rankaisemalla, antamalla niin sanottua keppiä työttömille, joista ainakin osan väitetään olevan laiskottelijoita, saadaan sitten lisää työpaikkoja ja niille tehdään jopa tuollainen laskennallinen arvio. Tätä en voi hyväksyä. Mehän varsinkin tässä suhdannetilanteessa lisäämme ihmisten hätää, lisäämme köyhyyttä, ja niin kuin täällä on usein todettu, monet niistä leikkauksista, joita nyt tehdään, kasautuvat samaan, loppujen lopuksi melko pieneen väestönosaan, mutta siellä sitäkin raskaampina.

Nostin esille tuossa debatissa myös sen asian, josta aika vähän ollaan täällä keskusteltu, ja se oli se, että työttömyysturvahan on perusolemukseltaan sosiaalivakuutuksen luontoinen asia. Toki tällä hetkellä runsas kolmannes siitä katetaan työnantajien ja palkansaaajien työttömyysvakuutusmaksuilla, mutta se on saanut alkunsa nimenomaan siitä, että rationaaliset kansalaiset ovat tarkastelleet omaa elämäänsä, siihen vaikuttavia riskejä, ja sillä tavallahan meillä on syntynyt eläkevakuutus, meillä on syntynyt sairausvakuutus, meillä on syntynyt osana eläkevakuutusta esimerkiksi orpojen aseman helpottaminen ja työttömyysvakuutus, ja sen takia siellä vielä edelleen on hyvin voimakkaana tämä vakuutuksellinen osuus. Kaiken kaikkiaan viimeisimmän Kelan tilaston mukaan meillä käytetään työttömyysturvaan 4,6 miljardia euroa ja siitä yli kaksi miljardia euroa katetaan vakuutusmaksuilla. Toinen kaksi miljardia tulee valtion budjetista, niin kuin olemme tälle vuodelle budjetissa itse päättäneet, ja sitten kuntien osuus on tällä hetkellä noin 500 miljoonan euron luokkaa.

Minusta on erittäin tärkeätä pitää mielessä, että ei kysymys ole nyt jostain sellaisesta katteettomasta, kohtuuttomasta edusta, jolla me sitten ikään kuin pidämme ihmisiä vain täällä mukana, vaan tämä on kansalaisten itsensä rationaalista riskien ehkäisyä, koska varsinkin talouselämä tällä hetkellä on niin turbulenttia, että suuretkin työpaikat voivat mennä nurin jollakin pienellä paikkakunnalla ja siinä sitten yhtäkkiä tuhannet ihmiset ovat työttöminä. Tai sitten on myös olemassa tietysti koulutuksellisia esteitä, terveyteen liittyviä esteitä, ja tämä kaikki johtaa ajattelemaan, että kyllä meidän pitää meidän sosiaaliturvaa tarkastella kokonaisuutena ja uudistaakin sitä kokonaisuutena. Me tiedämme, että suuri osa, merkittävä osa joka tapauksessa, pitkäaikaistyöttömistä ei tule koskaan työllistymään,

Pöytäkirja PTK 20/2024 vp

vaikka kuinka pieneksi leikattaisiin se perustoimeentulo, koska heillä on sekä koulutuksellisia että usein myös terveyteen liittyviä esteitä, ja silloin ratkaisuiden pitäisi olla ihan muita kuin tämä leikkaustoiminta tässä yhteydessä.

Tätä ajatusmallia, että me saamme lisää työpaikkoja nimenomaan tätä kautta, minun on vaikea hyväksyä, vaikka tiedän, että sille laskennallisia algoritmeja esitetäänkin. Ainakaan tällaisessa laskusuhdanteessa se ei päde. Se voi päteä joillakin aloilla noususuhdanteen aikana tietyissä rajatapauksissa, mutta mikään olennainen ja tärkeä ratkaisu se ei kuitenkaan ole meidän työllisyysasteen nostamisessa. Edellisen hallituksen aikana, vuosien 20, 21 ja 22 aikana, me näimme työllisyyden paranevan merkittävästi. Kun katsoo Kelan tilastoja, joita esimerkiksi tänä aamuna tähän asiaan liittyen tarkastelin, niin vuodenvaihteen taitekohdassa — siis 31. päivä, vuoden viimeisenä päivänä — meillä vuonna 22 oli työttömyysturvan saajia vähemmän kuin kertaakaan kymmeneen vuoteen Suomessa. [Välihuuto oikealta] Oli liian paljon, mutta oli kuitenkin vähemmän kuin kertaakaan kymmeneen vuoteen. — On mielenkiintoista, että aina silloin kysymys on suhdanteista, kun edellinen hallitus on saanut aikaan jotain myönteistä, ja sitten taas jos tämä hallitus ei onnistukaan joissain asioissa, niin silloinkin on kysymys suhdanteista, mutta koskaan ei kuitenkaan näy olevan kysymys niistä käytännön ratkaisuista, joita tässä tehdään.

Lopetan puheenvuoroni siihen, mistä aloitin. Minusta itselleni, hyvätuloiselle ihmiselle, tämä asia näyttää ennen kaikkea yhteiskunnallisen oikeudenmukaisuuden kysymyksenä. Yksinkertaisesti sanottuna työttömien aseman heikentäminen, niin siellä ansiosidonnaisen tasolla kuin sen kestossa, kertymäaika- ja muissa kysymyksissä, on yksinkertaisesti sanottuna väärin.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Koskela, Minja. Edustaja Koskela on poissa. — Edustaja Sammallahti, olkaa hyvä.

15.26 Tere Sammallahti kok: Arvon puhemies! Myös keskustelu työttömyysturvallisuuden uudistamisesta osoittaa, ettei vasemmisto-opposition tilannekuva julkisen talouden tilasta valitettavasti vastaa todellisuutta. Vasemmisto nälvii hallitusta työllisyyden heikentymisestä mutta vastustaa kaikkia työllisyystoimia. Vasemmisto nälvii hallitusta velkaantumisesta, vaikka oli itse luomassa velkakatastrofia velkaelvyttämällä niin nousu- kuin laskusuhdanteeseenkin sekä vastustaa kaikkia säästötoimia julkisen talouden tasapainottamiseksi. Huolettoman törsäämisen piti vastasyklisen talouspolitiikan nimissä kylmäkäynnistää Suomen talous ja nostaa meidät uuteen kukoistukseen, vaan taas kerran realismi pyyhki idealismilla pöytää.

Viime hallituksen vastuuttomasta törsäämisestä huolimatta Suomi on usean kriisin runtelema. Julkinen talous on kriisissä, sote on kriisissä, koulut kriisissä, nuorten mielenterveys kriisissä, työllisyys kriisissä, ja taloussuhdanne sukeltaa. Ja samalla pitäisi valmistautua alati pahenevaan idän uhkaan ja pystyä tukemaan Ukrainaa. Kuulisin mielelläni vasemmistolta, miten nämä Suomen kohtalonkysymyksiksi nousseet ongelmat selätetään, miten ongelmat ratkaistaan, jos mikään ei saa muuttua.

Arvon puhemies! Suomen tilanne on äärimmäisen vakava, eikä se muutu, elleimme tee merkittäviä järjestelmämuutoksia, ja siksi porvarihallitus tekee niitä muutoksia, jotka monissa Euroopan maissa on tehty jo 1990-luvun laman jälkimainingeissa. Jos Suomi olisi seurannut vaikkapa Tanskan flexicurity-mallin tai Saksan Hartz-reformin viitoittamaa tietä, niin Suomessa olisi voinut olla koko 2000-luvun ajan 100 000—200 000 työtöntä vä-

Pöytäkirja PTK 20/2024 vp

hemmän. Suomalaisen varallisuus voisi olla kaksinkertainen nykyiseen nähden ja palkat merkittävästi nykyistä isommat. Satojatuhansia lapsia olisi voitu pelastaa vanhempiensa työttömyyden aiheuttamilta ongelmilta, kuten köyhyydeltä. Koulujen sote-järjestelmän, nuorten mielenterveyden ja talouden kriisit olisi voitu välttää. Mutta Suomi heitti päättämättömyydellään 30 vuotta hukkaan ja tuomitsi satojatuhansia suomalaisia työttömyyteen, köyhyyteen ja niiden aiheuttamiin sosiaalisiin ongelmiin.

Kuten historiasta huomataan, tämän päivän päätökset ja erityisesti päättämättä jättämiset määrittelevät erityisesti uuden sukupolven elämää. Suomella ei yksinkertaisesti ole varaa olla tekemättä näitä porvarihallituksen esittämiä muutoksia. Hyvä uutinen on, että Suomi voi olla pohjoismainen hyvinvointiyhteiskunta kymmenen vuoden päästä, mutta ei tule olemaan, ellei nyt tehdä isoja muutoksia ja sitten vielä isompia lisäksi. [Vasemmalta: Oliko tuo uhkaus?]

Arvon puhemies! Kuten opposition puheet täysistunnossa osoittavat, he yrittävät hämärtää kansalaisten käsitystä kokonaisuuksista räpäimällä aina yhden uudistuksen yhtä kulmaa kerrallaan. Minä muistutankin, että hallituksen uudistukset ovat kokonaisuus. Tulonsiirtoja kyllä leikataan, se on ihan totta, koska meillä ei yksinkertaisesti ole varaa nykyisentasoihin tulonsiirtoihin. Sosiaaliturvan leikkaamisen vastineeksi porvarihallitus kuitenkin alentaa työn verotusta, parantaa työrauhaa, tekee Suomesta houkuttelevamman maan investoinneille ja mahdollistaa useampien työpaikkojen syntymisen. Tämän kaiken seurauksena Suomeen syntyy tulevaisuudessa enemmän työtä ja suomalaisille jää työstään enemmän rahaa käteen.

Arvon puhemies! Vasemmisto-oppositio puhuu siitä, kuinka muka vain köyhiltä leikataan ja rikkailta ei leikata ollenkaan, kuinka hyvätuloiset eivät muka osallistu julkisen talouden tasapainotustalkoisiin. Mutta totuus on taas kerran toinen. Suomessa on lähes maailman korkein veroaste ja äärimmäisen jyrkkä veroprogressio. Suomalaiset keski- ja suurituloiset ovat osallistuneet näihin talkoisiin jo vuosikymmenet ja sellaisilla summilla, että oksat pois.

Arvon puhemies! Ei hyvinvointi synny veroista. Hyvinvointi ei synny myöskään TE-toimistosta, Kelasta tai tulonsiirroista. Hyvinvointi syntyy työstä. Vain ja ainoastaan lisää työtä tekemällä suomalaiset ja Suomi voivat vaurastua, ja työn lisääntymisen edellytys on se, että niin tämä työttömyysturvallisuuden uudistus kuin monta muutakin hallituksen suunnittelemaa uudistusta viedään päätökseen. [Aki Lindén: Veronkorotuksia odotellessa!]

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Piisinen, olkaa hyvä.

15.30 Jorma Piisinen ps: Arvoisa puhemies! Oppositio nostaa usein esille lapsiköyhyyden ja esittelee lukuja staattisista vaikutuksista puhuessaan työttömyysturvallisuuden muutoksista. On aina syytä suhtautua vakavasti silloin, kun puhutaan lapsiin kohdistuvista vaikutuksista. Staattisen arvioinnin ominaisuus on kuitenkin se, että se ei huomioi positiivisia työllisyysvaikutuksia. Tuloksena on siis negatiivisten vaikutusten liiallinen korostuminen. Staattinen arviointi ei myöskään huomioi kannustintien muutoksiin liittyviä käyttäytymisvaikutuksia. Tutkimusten mukaan etenkin lapsiperheiden vanhemmat reagoivat työnteon kannustimiin keskimääräistä vahvemmin. [Li Anderssonin välihuuto] Lisäksi on syytä tuoda esille työttömyysetuuden muutosta kompensoivat toimeentulotuen ja asumistuen vaikutukset sekä verotuksen käteen jäävää osuutta lisäävä vaikutus. Tämän vuoksi käytettävissä olevat tulot eivät todellisuudessa vähene likimainkaan opposition esittämällä tavalla. Esi-

Pöytäkirja PTK 20/2024 vp

tetyt lapsiperheisiin kohdistuvat muutokset heikentävät staattisesti arvioituna lapsiperheiden työttömyysetuisuuksia ja myös kulutusmahdollisuuksia, mutta lapsilisiä on jo korotettu yhteensä määrällä, mikä vastaa huhtikuun alusta lukien poistuvan työttömyysturvan lapsikorotuksen [Lauri Lylyn välihuuto] nettosäästöä, eli todellisuudessa lapsiperheisiin kohdistuvat vaikutukset eivät ole opposition esittämien lukujen suuruisia.

Verrattaessa työllistymisen mahdollisuuksia taantuman ja nousukauden välillä on selvää, että nousukaudella ne ovat paremmat. Toisaalta työvoiman tarjontaa kasvattavien uudistusten on arvioitu vaikuttavan siten, että työttömiä henkilöitä, joihin muutokset vaikuttaisivat, olisi keskipitkällä aikavälillä suhdannetilanteesta riippumatta vähemmän kuin tilanteessa, jossa näitä nyt esitettyjä muutoksia ei olisi tehty. On selvää myös se, että joidenkin henkilöiden osalta etuudet pienenevät. Pitää kuitenkin ymmärtää se, että jos sopeutuksia ei tehdä, tilanne pahenee ja päätöksenteko vaikeutuu entisestään.

Tämän esityksen toimet ovat osa kannustinloukkujen purkamista, joilla tavoitellaan 276 miljoonan menosopeutusta ja noin 18 700 henkilön työllisyyskasvua. Työllisyyskasvun arvioidaan vahvistavan julkista taloutta 458 miljoonalla. Yhteensä julkisen talouden arvioidaan vahvistuvan noin 734 miljoonalla. Kun julkinen talous vahvistuu, paranevat myös mahdollisuudet kantaa huolta kaikkein heikoimmassa asemassa olevista. Ketään sen kummemmin osoittelematta kaikille pitäisi olla nyt selvillä se, että nämä sopeutukset olisi pitänyt tehdä jo kauan sitten. Ylipäättään taloudellisen sopeutuksen tekeminen on helpompaa nousukaudella, jolloin sekä työllisyys että taloudellinen tilanne ovat taantumakautta paremmat.

Se, että Suomessa on elvytetty nousukaudella velkarahalla, nostaa kuluttajahintoja. Inflaation hillitsemiseksi keskuspankit nostavat ohjauskorkojaan, jolloin lainataakan alla painivat joutuvat talousahdinkoon, myös Suomen valtio. Olemme nyt tilanteessa, jossa EU:n liiallisen alijäämän menettely kolkuttelee ovella ja nämä sopeutukset on tehtävä. Ei tämä tilanne ole kenellekään yllätyksenä tullut, mutta päättäjät eivät kerta kaikkiaan ole uskaltaneet puuttua tähän — pelko äänten menetyksestä on takonut takaraivossa.

Arvoisa puhemies! Tämä hallitus kantaa vastuuta tasapainoillessaan veitsen terällä, jossa toisella puolella vaanii taloudellisen päätöksenteon luisuminen vieraisiin käsiin ja toisella puolella liiallisen kurjistamisen aiheuttamat ongelmat Suomen kansalle. Sen vuoksi pyytäisinkin arvoisaa oppositiota lopettamaan eripurin ja ihmisten lakkoon lietsomisen sekä kantamaan kortensa kekoon näissä talouden sopeutustalkoissa. Faktojen tunnustaminen on edellytys ongelmien ratkaisulle. Nyt ei ole moraaliposeerauksen eikä äänten kalastelun aika. Arvoisa oppositio, jos teillä on taloutta vahvistavia ehdotuksia, ne olisi hyvä tuoda esiin nyt. Aika ei ole erityisen otollinen vaikutusarvioiden pimittämiseksi eikä tyhjiä papereille.

Arvoisa puhemies, kun tässä hieman näyttää olevan aikaa vielä jäljellä, en malta olla ottamatta esille hieman faktoja näiden opposition maalailemien harhakuvien rinnalle. Nimitäin nämä taloudelliset vaikutukset koko hallitusohjelman vaikutuksista menevät sillä tavalla, että koko väestöstä 49 prosenttia kuuluu talouksiin, joissa esitettyt muutokset kasvattaisivat käytettävissä olevia tuloja 1—4,9 prosentilla. Runsas kolmannes eli 36 prosenttia väestöstä kuuluu kotitalouksiin, joissa käytettävät tulot muuttuisivat vain vähän tai ei ollenkaan. Tulonmenetyksiä yksi prosentti tai enemmän kokevia talouksia olisi noin vajaa 14 prosenttia väestöstä, ja näitä yli 10 prosentin tulonmenetyksiä kokevia talouksia olisi ainoastaan vajaat 3 prosenttia, mikä sekin on tietysti liikaa.

Pöytäkirja PTK 20/2024 vp

Mutta, arvoisa puhemies, hallituksen ohjelma on kokonaisuus, jolla pyritään vahvistamaan julkista taloutta, jotta myös näistä kaikkein heikoimmassa asemassa olevista pystytäisiin huolehtimaan entistä paremmin. — Kiitos. [Aki Lindénin välihuuto — Miko Bergbomin välihuuto].

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Myönnän edustaja Lylylle minuutin mittaisen vastauspuheenvuoron, mutta emme käynnistä nyt laajempaa debattia.

15.37 Lauri Lyly sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Edustaja Piisinen sanoi, että lapsilisäkorotukset vastaavat näitä lapsikorotusten poistoja. [Li Andersson: Täysin paikkansa pitävä!] Oikea luku lapsilisien korotuksista tälle vuodelle on 60 miljoonaa vuodessa. Kaikki ne, alle kolmevuotiaille ja nyt neljännelle ja viidennelle lapselle, ovat yhteensä 60 miljoonaa, ja näitten leikkausten vaikutus, kun lapsikorotus poistuu 1.7., on yli 170 miljoonaa näihin työttömiin lapsiperheisiin kohdistuen, eli kohdistuminen on erilainen ja summa on kolme kertaa suurempi, ja tämän voi tarkistaa ihan budjettikirjasta. [Eduskunnasta: Ohhoh!] — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Partanen. Edustaja Partanen on poissa. Edustaja Mäkynen. Edustaja Mäkynen on poissa. — Edustaja Furuholm, olkaa hyvä. [Vasemmalta: Eikös se ollut Räsänen?] — Anteeksi, siellä oli vielä edustaja Räsänen, Joona. — Olkaa hyvä.

15.39 Joona Räsänen sd: Arvoisa puhemies! Kuten tuossa edellä edustaja Lyly hyvin kuvasi, niin taitaa olla nyt niin, että, edustaja Piisinen, teillä tuo matematiikka ei mene ihan yksi yhteen. Jos ajattelette, että kaikkien lapsiperheiden alle kolmevuotiaiden lasten ja varsinkin monilapsisten perheiden lapsilisien korottaminen hiukan kompensoisi jotenkin tässä teidän esimerkissänne nyt sitten juuri näiltä työttömiltä lapsiperheiltä viedyn... [Ministeri Satosen puhelin pitää ääntä] — jos ministerille sopii, [Arto Satonen: Sopii!] niin täällä voidaan puhua — ... työttömiltä lapsiperheiltä leikatun työttömyysturvan lapsikorotuksen, niin eihän se niin ole, vaan nimenomaisesti kun te työttömiltä lapsiperheiltä tämän lapsikorotuksen viette, sen vaikutus on satoja euroja. Kun sitten samalla te annatte kaikille lapsiperheille sen kokonaisuudessaan 60 miljoonaa, jota tuossa edustaja Lyly kävi läpi, niin kyllä tämän lopputulemana edelleen on tilanne, että nämä hallituksen leikkaukset, joita täällä tänään nyt käsitellään tämän työttömyysturvan muodossa, osuvat nimenomaisesti kaikista kipeiten niihin vähävaraisiin lapsiperheisiin. Tästä te ette pääse yli ettekä ympäri riippumatta siitä, miten te näitä lukuja täällä haluatte pyörittää.

Arvoisa puhemies! Tässä keskustelussa on hyvin todettu, että työn vastaanottamisen pitää olla aina kannattavaa. Se on juuri näin. Tämä maa ei nouse kuin sillä, että teemme enemmän töitä. Tämä on juuri näin. Mutta sitten, kun tarkastelemme enemmänkin näitä vaikutuksia, joita hallitus kokonaisuudessaan tällä omalla politiikallaan tekee, niin tässä juuri käy niin, että juuri siihen henkilöön, joka on nyt tänä päivänä herännyt vaikka silloin aamukuudelta ja mennyt sinne Alepan kassalle, jota tässä edustaja Zyskowicz käytti esimerkkinä, te kohdistatte esimerkiksi tämän työttömyysturvan tai asumislisän suojaosan poiston, jolloin tälle henkilölle sen sijaan, että hän kuuden aikaan herää ja menee Alepan kassalle, on itse asiassa kannattavampaa jäädä kotiin. Kyllä tässä voi kysyä, miten ihmeessä tämä politiikka nyt kannustaa sitten työn vastaanottamiseen.

Pöytäkirja PTK 20/2024 vp

Ministeri Satonen, viittaatte monesti siihen, että aina olisi kannattavampaa tehdä mieluummin kokoaikatyötä kuin osa-aikatyötä. Totta kai, näinhän se on. Mutta sitten, kun me katsomme tänä päivänä meidän työllisyyden rakennetta, voimme todeta, että juuri viime vuosina osa-aikatyön lisääntyminen on se keskeinen syy, minkä takia Suomessakin työllisyysaste on noussut. Nimenomaan osa-aikatyön lisääminen, lisääntyminen, on ollut se keskeinen tekijä tämän meidän työllisyyskasvun taustalla. Senpä takia, jos haluaisimme — niin kuin luulen, että täällä ihan kaikki haluavat riippumatta siitä, missä päin tätä salia istuvat — nimenomaan tehdä toimenpiteitä, joilla työllisyysastetta voidaan entisestään nostaa, niin silloin ei ole mitään järkeä siinä, että me näitä osa-aikatyön kannusteita romutetaan, vaan pikemminkin ne pitäisi ensimmäisenä pitää voimassa. Tämä korostuu varsinkin aikana, jolloin taloudessa koittaa huonot ajat, jolloin ylipäättänsä avoimien työpaikkojen määrä on vähentynyt, työllisyyden määrä on vähentynyt, lomautusten määrä on kasvussa ja niin edelleen. Jos juuri tällaisena aikana haluttaisiin edistää työllisyyttä, niin pidettäisiin nämä osa-aikatyön kannusteet voimassa.

Kaiken kukkuraksi näiden muutosten jälkeen, kun katsoo näitä kaikkia hallituksen leikkauksia esimerkiksi tänne työttömyysturvaan tai muuhun sosiaaliturvaan, tässähän käy niin, että eniten kasvaa toimeentulotuen saajien määrä. Arvioiden mukaan jopa satatuhatta henkeä siirtyy näiden teidän toimenpiteidenne seurauksena ensisijaiselta sosiaaliturvalta, esimerkiksi työttömyysturvalta, toimeentulotuen saajiksi. Ja kun tiedämme, että toimeentulotuki on kaikista meidän sosiaaliturvamuodoista se kaikista byrokraattisin, niin ei voi kyllä sanoa, että tällä edistetään työn vastaanottamista, vaan se työn vastaanottamisen kynys on nimenomaan kaikista korkein heillä, jotka siellä toimeentulotuella ovat.

Mitä tulee, arvoisa puhemies, nyt sitten näihin vaikutuksiin vaikkapa näiden lapsiperheiden osalta, jo viime syksynä hallituksen omienkin selvitysten perusteella jo tänä vuonna nyt voimaan tulleet leikkaukset merkitsivät nimenomaan sitä, että lapsiperheköyhyyden määrä kasvaa jopa 17 000 lapsella. Näiden 17 000 lapsen osalta ei suoranaisesti hirveästi lämmitä, kun satoja euroja perheiden toimeentulosta viedään, että siellä sitten jonkun verran lapsilisä kasvaa. Tämä on se tosiasiallinen vaikutus, joka näillä esityksillä tulee olemaan.

Arvoisa puhemies! Mitä tulee sitten näiden esitysten vaikutukseen tähän työllisyyteen, taitaa olla niin, että on arvioitu, että tälläkin esityksellä saataisiin vajaan 20 000 työpaikkaa, siis sillä, että tässä työttömyysturvaa leikataan. Joidenkin henkilöiden osalta tämä esitys puolittaa nykyisen työttömyysturvan tason — vie siis satoja euroja kuukaudessa — niin työllisyys tällä nyt sitten laskennallisesti 20 000 työpaikalla kasvaa. Jäinpähän nyt miettimään, koskakohan nämä 20 000 työpaikkaa nyt ilmestyvät sitten tuonne katukuvaan. Tätä varmaan moni juuri sellainen henkilö pohtii, kenelle nämä leikkaukset ovat osumassa.

Nimittäin palautan mieleeni, että taisi olla kokoomuksen eduskuntaryhmän puheenjohtaja, edustaja Marttinen, joka myös vetää tätä hallituksen talousryhmää ja joka totesi viime vuoden puolella, että tällä hallituksen politiikalla pelkästään tälle vuodelle tulee 60 000 uutta työpaikkaa, siis 60 000 työpaikkaa. Viimeksi kun katsoin työllisyystilastot, niin taisi olla niin, että työpaikkojen määrä siis siitä, kun tälle hallitukselle on valtakunnan avaimet annettu, on itse asiassa laskenut 20 000 työpaikalla — siis työpaikkojen määrä on vähentynyt. Tähän tavoitteeseen, siis hallituksen tavoitteeseen, jonka tosiaan edustaja Marttinen on ihan julkisesti sanonut, että 60 000 työpaikkaa tälle vuodelle, on matkaa 80 000 työpaikkaa. Nyten, kun me elämme maaliskuuta — tällä viikolla koittaa maaliskuun puoliväli — niin pikkuhiljaa varmaan aika moni sellainen, jolle nämä leikkaukset osuvat, alkaa ky-

Pöytäkirja PTK 20/2024 vp

selemään, koska ne työpaikat nyt sitten ilmestyvät. Jos ministeri vielä saa tässä keskustelussa puheenvuoron, niin hän voisi kuvata, koska nämä luvatut 60 000 työpaikkaa alkavat näkyä. [Aki Lindén: Aprillipäivänä!]

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Ja nyt edustaja Furuholm, olkaa hyvä.

15.46 Timo Furuholm vas: Arvoisa puhemies! Tähän edustaja Piisisen puheenvuoroon haluan todeta sen verran, että jos ovat nämä leikkaukset kohtuuttomia, niin ovat myös tällaiset puheenvuorot. [Vasemmalta: Kyllä!] Juuri työttömyysturvan lapsikorotuksella mutta myös osa-aikatyöllä on estetty lapsiperheköyhyyttä tässä maassa, ja niistä te leikkaatte.

Arvoisa puhemies! Työttömyys kasvaa nyt Suomessa, vaikka 100 000 uutta työpaikkaa luvattiin. Hallitus jatkaa kuitenkin sillä tiellä, minkä se viime vuonna aloitti, ja heikentää edelleen työttömäksi jäävien toimeentuloa kohtuuttomalla tavalla. Kun pelkästään tämä leikkaus vie jo kahden kuukauden työttömyyden jälkeen yli 300 euroa kuukaudessa hie-man palkan tasosta riippuen, niin kuka voi sanoa, että näiden kaikkien leikkauksien yhteisvaikutukset olisivat millään tapaa kohtuulliset? Kun nämä leikkaukset ja porrastukset on hallitusohjelmaan aikanaan lukittu, niin yhteisvaikutuksia ei ole edes yritetty arvioida, eikä minkäänlaisia korjausliikkeitä ole myöhemmin haluttu tehdä. Tämä siitä huolimatta, että nyt jo tiedetään näiden leikkauksien pudottavan jopa 100 000 uutta suomalaista toimeentulotuen varaan. Onko tämä nyt työhön kannustavaa tai millään tapaa tarkoituksenmukais-ta? Uskallan vastata, että ei kyllä ole.

Arvoisa puhemies! Kun ansiosidonnaista leikataan, osa-aikatyöstä tehdään entistä kannattamattomampaa, työttömyysturvan lapsikorotukset poistetaan, asumistuesta leikataan ja monien tärkeiden etuuksien indeksit jäädytetään, niin on pakko ihmetellä tätä hallituksen kylmyyttä olla selvittämättä tarkkaan, kuka näistä todella kärsii ja millä tavalla. Sen si-jaan näitä esityksiä tiputellaan sieltä täältä ja yritetään jotenkin sumentaa isoa kuvaa tällä tavalla. Mutta tosiasia on, että ei näin sumennu kuin tulevaisuuden näkymä niissä kotitalo-uksissa, jotka tämän valitun politiikan hintalapun lopulta maksavat. Esimerkiksi lapsiper-heköyhyyden kasvattaminen on hyvin kallis virhe, joka seuraa tämän salin päättäjiä vielä pitkään. Ja nyt samalla, kun suomalaisia työnnetään kovaa vauhtia köyhyyteen, poseeraa valtiovarainministeri ylpeästi saksien ja leikkuuautojen kanssa sosiaalisessa mediassa. Tällainenko on solidaarisuutemme tila vuonna 2024? Kysynkin: mikä tässä nyt oikein nau-rattaa?

Arvoisa puhemies! Tässä hallituksen esityksessä siis porrastetaan ansiosidonnaisen ta-soa. Työttömyysturvan raju leikkaaminen jo kahden kuukauden jälkeen ei ole tarkoituk-senmukaista eikä missään nimessä pohjoismainen malli, päinvastoin, tällä leikkauksella ansioturvan taso jää entistä rajummin jälkeen Ruotsin ja Tanskan tasosta. Pienituloisim-mat työntekijät tippuvat porrastuksen myötä pikavauhtia kokonaan ulos ansiosidonnaisen piiristä ja palkkatuettu työ ei enää kerrytä ansiosidonnaista ja vähentää näin kannusteita as-tua työelämään. Kovaa siis lyödään niitä, jotka ovat jo valmiiksi työmarkkinoilla heikom-massa asemassa.

Arvoisa puhemies! Ihmisille pitää antaa aito mahdollisuus löytää omaa osaamistaan vas-taava työpaikka, eikä se kaikissa tapauksissa onnistu käden käänteessä. Työllistyminen laadukkaampiin työsuhteisiin on myös kansantalouden etu, ja tutkimustiedon pohjalta tie-detään, että aiemmin ansioturvan leikkaaminen on näkynyt työsuhteiden laadun ja tulota-son heikentymisenä.

Pöytäkirja PTK 20/2024 vp

Lopuksi: On selvää, että työttömyys ei ratkea sosiaaliturvaa leikkaamalla. Etenkin pitkäaikaistyöttömyyden syyt liittyvät usein ikäsyrrjintään, puutteelliseen työkykyyn tai osaanmiseen, ja tämä edellyttää kepin sijasta yksilöllistä tukea sitä tarvitseville. Jostain syystä tähän hallitus ei kuitenkaan halua panostaa, ja tällä politiikalla tuskin viime kaudella nähtyä nopeaa työllisyyskasvua enää saadaan vauhtiin. — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Andersson Li, olkaa hyvä.

15.50 Li Andersson vas: Arvoisa puhemies! Täytyy nyt sanoa edustaja Piisiselle — toivottavasti hän ei ole poistumassa salista juuri, kun olemme taas palaamassa tähän työttömien lapsiperheiden tilanteeseen — että täytyy kyllä hämmästellä sitä, kun itse istuin täällä myöhäisiä iltoja ennen joulua keskustelemassa hallituksen leikkauksista työttömiin lapsiperheisiin, että on täysin pöyristyttävää, että kaikista niistä keskusteluista huolimatta päätöksistä vastuussa olevat päättäjät eivät vielääkään tiedä eivätkä ymmärrä, mitä ovat olleet hyväksymässä.

Otan nyt taas kerran esimerkin, mennään ihan perhekohtaiselle tasolle. Jos on pienituloisen työtön perhe, jossa on alle kolmivuotias lapsi, yksi kappale, niin tämä teidän lapsilisän korotukseenne tuottaa 26 euroa lisää lapsilisää, kun taas lapsikorotuksen poisto tässä samaisessa kyseisessä perheessä vie 150 euroa. Jos on työtön lapsiperhe, jossa on useita, esimerkiksi kaksi kappaletta, alle kolmevuotiaita lapsia, niin tämä lapsilisän korotus on kaksi kertaa 26 euroa eli 52 euroa, kun taas lapsikorotuksen poisto on miinus 285 euroa. Tämän voisi jokainen kansanedustaja itse tarkistaa esimerkiksi lukemalla niitä lakiesityksiä, joiden puolesta te olette täällä salissa äänestämässä.

Arvoisa puhemies! Täytyy kyllä sanoa myöskin se, että hallituksella, joka siis käyttää rahaa hyvätuloisten tuloveroalennuksiin, bensa- ja kaljaveron alennuksiin, joka antaa meidän kokonaisveroasteen romahtaa ja myöskin antaa työnantajille 700 miljoonan euron maksuallennuksen tässä taloudellisessa tilanteessa, ei ole mitään uskottavuutta perustella näitä leikkauksia julkisen talouden tasapainottamisella, ei kerta kaikkiaan. Kaikille on selvää, että teille näissä esityksissä on kyse kahdesta asiasta: ensinnäkin sokeasta uskosta siihen, että liian hyvä työttömyysturva on syy työttömyyteen Suomessa, ja toiseksi täydellisestä välinpitämättömyydestä suomalaisia pienituloisia kohtaan. [Miko Bergbomin välihuuto] Tätä vielä alleviivaa se tosiasia, että vastuuministeri ivaa julkisuudessa ja sosiaalisessa mediassa, avoimesti yrittää antaa sellaista kuvaa, että tämä on naurun asia ja nämä leikkaukset jotain, mihin hän ylpeillen ja ivaillen suhtautuu. Minusta tämä on täysin ala-arvoista ja häpeällistä käytöstä.

Arvoisa puhemies! Kuten tässä monet kollegat ovat tuoneet esille, niin nämä taas kerran uudet leikkausesitykset työttömyysturvaan tulevat vaikuttamaan erittäin suureen työttömien joukkoon tässä maassa. Hallituksen esityksessä arvioidaan, että ansiosidonnaiseen tehtävät leikkaukset tulevat koskemaan noin 80 000:a työtöntä suomalaista vuositasolla.

Velvoitetöyllistämisen lakkauttamisen ja näiden suojasäännösten poistamisen, joka tulee kohdistumaan erityisesti erittäin vaikeassa työmarkkina-asemassa oleviin pitkäaikaisyöttömiin, suurimmat kärsijät ovat siis noin 10 000 ikääntyvää pitkäaikaistyötöntä, joilla ei välttämättä enää ole tosiasiallisia mahdollisuuksia työllistyä avoimille työmarkkinoille. Nämä ovat usein pitkän työuran raskaissa ammateissa tehneitä miehiä, joilla voi olla myös terveydellisiä haasteita.

Pöytäkirja PTK 20/2024 vp

Kuten tässä on todettu, mitä näistä muutoksista seuraa, monet pienipalkkaiset suomalaiset tulevat ensinnäkin käytännössä menettämään ansioturvan kokonaan kahden kuukauden jälkeen, kun heidän ansioturvansa jatkossa on yhtä suuri kuin perusturva. Keskimäärin ansiosidonnainen laskee noin 300 euroa kuussa tämän ensimmäisen tasoleikkauksen jälkeen ja toisen tasoleikkauksen jälkeen noin 330 euroa kuussa. Jos sitten on lapsia tai on ollut osa-aikatyössä, niin nämä leikkaukset ovat vielä suurempia johtuen näistä teidän aikaisemmin päättämistä leikkauksista. Esimerkiksi kaksilapsinen työntekijä, jonka palkka on ollut 2 500 euroa, menettää työttömyysturvastaan kuukaudessa kolmanneksen, yli 500 euroa. Samalla palkkatasolla työskentelevä osa-aikatyötä tekevä — eli juurikin tämä Alepan kassa, mihin tässä edustaja Zyskowicz viittasi — menettää näiden leikkausten myötä yli puolet työttömyysturvaetuudestaan eli yli 700 euroa kuukaudessa. Ja näissä luvuissa eivät ole mukana teidän päättämänne leikkaukset ja heikennykset asumistukeen.

Tämän lisäksi näillä esityksillä tulee olemaan isoja seurauksia palkkatuella työllistyville sekä erityisesti varttuneemmille pitkäaikaistyöttömille, ja heitä nämä esitykset tulevat siis köyhdyttämään rajusti. Jo aikaisemmin, kun hallitus on päättänyt työssäoloehdon pidentämisestä kuudesta kuukaudesta 12 kuukauteen, tämä on aiheuttanut vaikeuksia palkkatuetussa työssä työllistyville, kun esimerkiksi 10 kuukauden palkkatukijakso ei enää riitä työssäoloehdon täyttymiselle. Tämäkään ei riitä teille, vaan nyt te poistatte kokonaan ikään kuin kategorisesti sen, että palkkatuetulla työllä voisi kerryttää työssäoloehtoaa ollenkaan paitsi, jos on kyse työkyvyltään selvästi alentuneesta tai yli 60-vuotiaasta henkilöstä, mutta heidänkin kohdallaan tämä työssäoloehto kertyisi vasta, kun palkkatuettu työ on jatkunut yli 10 kuukautta.

Sen lisäksi, että tällä hyvin todennäköisesti vähennetään ihmisten halukkuutta ylipääntänsä hakeutua palkkatuettuun työhön, tässä asetetaan myöskin työssäkäyviä ihmisiä eriarvoiseen asemaan. Palkkatuki on tärkeä työkalu tukea niiden ihmisten työmarkkinoille pääsyä, joiden syystä tai toisesta on vaikeaa työllistyä ilman, mutta se on silti työtä. Ihminen työllistyy työsuhteeseen, hänelle tehdään työsopimus, hänelle maksetaan työehtosopimuksen mukaista palkkaa, mutta jatkossa se työ, mitä palkkatuettuun työhön työllistynyt tekee, ei ole samanarvoista kuin täysin vastaavalla palkalla ja vastaavissa olosuhteissa tehty työ, josta ei ole maksettu palkkatukea työnantajalle. Minun mielestäni tämä ei ole reilua.

Lopuksi, arvoisa puhemies, kaikista epäinhimillisin tämä esitys on kuitenkin vaikeassa asemassa oleville pitkäaikaistyöttömille. Tämä velvoitetyöllistäminen, velvoite tarjota työllistymistä edistävää palvelua, on ollut yksi keskeinen keino turvata heikossa asemassa olevien ihmisten pääsyä takaisin ansiosidonnaiselle, joka on turvannut edes jonkinlaisen säällisen toimeentulon. Tämä on ollut erityisen tärkeää lisäpäivien lakkauttamisen jälkeen, jota esimerkiksi perussuomalaiset vastustivat, joka aiemmin siis turvasi ansiosidonnaisen säilymisen niille, jotka syystä tai toisesta eivät onnistu löytämään työtä. Jatkossa he tippuvat kaikki työmarkkinatuen ja toimeentulotuen [Puhemies koputtaa] varaan, ja se tulee myöskin leikkaamaan heidän tulevien eläkkeidensä tasoa.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Harjanne. Edustaja Harjanne on poissa. Edustaja Eloranta. Edustaja Eloranta on poissa. — Edustaja Berg, olkaa hyvä.

15.58 Kim Berg sd: Arvoisa puhemies! Orpon hallitus on tämän esityksen kautta jatkamassa hyvinvointivaltion tukijalkojen tuhoamista. Esitys on osa viime syksyn sosiaaliturvaleikkausten jatkumoa, joiden yhteisvaikutukset ovat pienituloisille ihmisille ja perheille

Pöytäkirja PTK 20/2024 vp

kohtuuttomia. Hallitus esittää, että ansiosidonnaista työttömyysturvaa porrastettaisiin siten, että sen taso alenisi sitä enemmän, mitä pidempään ihminen on ollut työttömänä. Ensimmäisellä portaalla, joka tulisi vastaan jo kahden kuukauden työttömyyden jälkeen, ansiopäivärahaa laskettaisiin 20 prosentilla. Toisella portaalla, joka koittaisi kahdeksan kuukauden kohdalla, päiväraha pienenesi 25 prosenttia eli viisi prosenttia lisää. Esityksessä on arvioitu, että ensimmäinen porrastus pudottaisi keskimääräistä täyttä päivärahaa noin 300 euroa kuukaudessa, ja seuraavalla portaalla pudotus keskimääräisestä täydestä päivärahas- ta olisi noin 330 euroa kuukaudessa. Ja tässä puhutaan nimenomaan keskimääräisestä, eli osalla porrastus veisi vieläkin enemmän ja osalla taas tietenkin vähemmän.

Arvoisa puhemies! Vuonna 2023 16 000 ihmistä ansaitsi ennen työttömyyttä enintään 1 500 euroa kuukaudessa. Heihin jo ensimmäinen porrastus vaikuttaa siten, että ansiopäiväraha putoaa jo kahden kuukauden jälkeen alle 900 euroon. Moni tippuu myös pelkän peruspäivärahan tasolle. Käytännössä pienituloisten palkansaajien ansiopäiväraha lyhenee kahteen tai kahdeksaan kuukauteen porrastusten johdosta. Esityksellä rangaistaan niitä työttömiä, joiden työllistyminen kestää pidempään. Tämä ei ole oikein, vaan työttömyyden pitkittymistä vastaan tarvitaan sosiaaliturvan leikkaamisen sijaan muita keinoja, ja niitä hallitus ei ole esittänyt.

Arvoisa puhemies! Hallitus on yrittänyt selittää kaikkia työelämän heikennyksiä pohjoismaisella mallilla. Ansioturvan kohdalla Ruotsissa on tosiaankin käytössä porrastusmalli, se pitää paikkansa. Orpon hallitus on kuitenkin taas poiminut rusinat pullasta ja ottanut vain mallin heikennykset eli porrastukset mukaan. Kokonaisuuteen on kuitenkin jälleen unohdettu tarkemmin katsoa. Ruotsissa korvausta saa enemmän, ja Orpon hallituksen alkaessa porrastaa ansioturvaa ero tulee entisestään kasvamaan. Tanskassa ansioturvaa voidaan puolestaan korottaa ensimmäisten työttömyyskuukausien ajalta tietyillä ehdoilla, minkä jälkeen se laskee taas perustasolle, ja myös Tanskassa turvan taso on pääsääntöisesti Suomea korkeampi.

Arvoisa puhemies! Palaan vielä tähän sosiaaliturvaleikkausten kokonaisuuteen. Hallitus on jo kurittanut aivan järjettömän rankalla kädellä pienituloisia ihmisiä ja työttömiä ja leikannut lähes kaikesta yhteiskunnan tarjoamasta turvasta, mistä se on vain voinut. Kokonaisuutta koventaa se, että viime syksynä Orpon hallitus ei lukuisista pyynnöistä huolimatta suostunut selvittämään leikkaustensa aitoja kokonaisvaikutuksia ja saikin siitä moitteet myös oikeuskanslerilta. Ansioturvan porrastaminen jatkaa tätä leikkausten sarjaa. Kaikki ansiopäivärahaan tehtävät heikennykset, siis kaikki ansiopäivärahaan tehtävät heikennykset, muun muassa porrastus sekä suojaosan ja lapsikorotusten poisto, voivat osua samalle ihmiselle. Ansioturvan heikentämisen lisäksi asumistuen hurja leikkaaminen ja usean tuen indeksijäädytykset kurittavat ihmisten tilannetta.

Arvoisa puhemies! Hallituksen leikkauksilla voidaan viedä jopa yli puolet vanhemman tulosta, siis yli puolet vanhemman tulosta. Jos hän on saanut aikaisemmin 2 500 euroa kuukaudessa käteen, tuhannen euron osa-aikatyön palkalla ja soviteltua päivärahaa sen lisäksi saavana kahden lapsen vanhempana tuloista leikkautuu peräti 715 euroa kuukaudessa toisen porrastuksen jälkeen, siis 715 euroa kuukaudessa. Eikä tämä laskelma ota huomioon asumistuen leikkausta ja etuuksien indeksijäädytystä, jotka tulevat vielä tämän 715 euron leikkauksen päälle.

Arvoisa puhemies! Onko tämä nyt sitä, että ”keneltäkään ei vaadita kohtuuttomuuksia” tai ”pienituloisilta leikkaaminen ei meille käy”, kuten vaaleissa hallituspuolueet lupasivat? Kun sosiaaliturvaan tehdään tällaiset historiallisen suuret vähennykset, niin minä en aina-

Pöytäkirja PTK 20/2024 vp

kaan näe, että nämä leikkaukset vastaavat siihen, mitä hallituspuolueista luvattiin ennen vaaleja.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Kiuru, Krista.

16.05 Krista Kiuru sd: Arvoisa puhemies! Olen miettinyt tämän hallituksen toimia katsoessani, kuinka paljon on kohtuuton. Tuleva pääministeri hyvin totesi hallitusohjelmaneuvoittelussa, että keneltäkään ei tulisi vaatimaan tällä hallituskaudella kohtuuttomia. Itse ajattelen, että on aika tärkeä kysymys pohtia, mikä on kohtuutonta, mikä kohtuullista. Kun käsittelemme on tänään jo toinen työttömyysturvan leikkauskierros, alkaa tuntua siltä, että on aihettakin kysyä, kuinka paljon on vielä kohtuullista leikata sosiaaliturvasta koskien nimenomaan työttömyysturvaa.

Erityisen huolestani olen siitä, että tämän tekevät sellaisetkin hallituspuolueet, joilta sitä ei odottaisi. En ole ihmeissäni siitä, että työmyyränä ja tunnollisena puurtajana tunnettu työministeri on laitettu näitä uudistuksia tekemään, mutta erikoiselta se tuntuu, että hänelle koituvat kaksikin kertoihin leikkaamiset työttömyysturvasta, kun sosiaali- ja terveydenhuollosta leikkaava ja yleisestä sosiaaliturvasta leikkaava ministeri sosiaali- ja terveysministeriössä on myös toinen kokoomuslainen eli Grahn-Laasonen. Nyt onkin erikoinen setti, että esitys on valmisteltu sosiaali- ja terveysministeriössä, esittelijänä toimii työministeri ja asiasta päättää sosiaali- ja terveysvaliokunta. Että kyllä teillä tässä on aika erikoinen vyyhti, jota on on keritty kokoon.

En ole siis yllätynyt siitä, että kokoomus totesi jo ennen vaaleja, että työttömyysturvasta voidaan leikata. Se ei meitä ketään yllätä. Eikä meitä yllätä itse asiassa sekään, että kristillisdemokraattien edustaja Räsänen tässä totesi, että tämä mallihan on juuri kuin kristillisdemokraattien kirjasta — minua kyllä yllätti, että näinkin tiukkaa politiikkaa kristillisdemokraatit Suomessa voivat tehdä. Mutta se on sanottava, että minua yllättää, kuinka vähän on vaalilupauksilla katetta tässä maassa koskien perussuomalaisia. [Miko Bergbom: Sama koskee teitä!] — Siellä se eräs edustaja jo huuteleekin, joka muuten totesi vaalikoneessa, katsotaanpa, mitä te huutelitte siellä vaalikoneessa: ”Ansiosidonnaista työttömyysturvaa tulee leikata nykyisestä 400 päivästä 200 päivään.” Juuri tällaisella mallilla sitä ei leikattu, mutta luetaanpa perustelut vielä. Tähän te siis vastasitte ”jokseenkin eri mieltä”, mutta perustelitte niin, että ”50 prosentin leikkaus on turhan massiivinen”. [Joona Räsänen: Ohoh!] Kysynkin edustaja Bergholmilta: miltä seuraavat luvut vaikuttavat? [Miko Bergbom pyytää vastauspuheenvuoroa] — Ja te saatte aikanaan kyllä puheenvuoronne.

Kysynkin nyt perussuomalaisilta, mikä on kohtuutonta, koska kokoomuksella esittelevänä puolueena ei ole tuntunut olevan lainkaan vaikeuksia esittää näin kohtuuttomia. Ensinnäkin jos ihminen saisi palkkaa 2 500 euroa ja hänellä olisi kaksi lasta ja hän joutuu työttömäksi, niin tässä tilanteessa tällä hallituksen esittämällä porrastuksella, ensimmäinen ja toinen porrastus, ja ottaen huomioon lapsikorotuksen poiston, joka tehtiin jo ennen joulua, tälle henkilölle työttömyysturvan leikkaus olisi 565 euroa eli käytännössä 33 prosenttia. No tämä ei lähesty vielä sitä maagista 50 prosentin leikkausta, jota edustaja piti massiivisena, mutta otetaan toinen esimerkki pienemmällä tulolla: Palkka olisi 2 000 euroa, joutuisi työttömäksi ja olisi kolme lasta. Tällaisella henkilöllä tämä leikkaus lapsikorotusten poiston ja tämän tänään käsittelemässä olevan ykkös- ja kakkosporrastuksen jälkeen olisi 564 euroa miinusta, ja tämä olisi siis prosentuaalisesti 37 prosenttia leikkausta työttömyysturvaan.

Pöytäkirja PTK 20/2024 vp

No, kuten Bergholm fiksusti sanoi, että ainakin puolet olisi liikaa... [Sebastian Tynkkynen: Edustaja Bergbom!] — No Bergblom. — [Sebastian Tynkkynen: Bergbom! Ettekö te osaa? Bergbom!] — Sanoin täällä Bergblom. — Näin ollen, edustaja Bergblom, te totesitte, että 50 prosenttia olisi sellainen maaginen raja. No, mitä mieltä olette siitä, kuinka paljon sitä työttömyysturvaa siis voi leikata? Onko kohtuullista, että ihminen, jonka palkkatulo on 2 300 euroa ja jolla on kaksi lasta, saisi soviteltua päivärahaa niin, että osa-aikatyön palkka olisi noin 1 000 euroa kuukaudessa? Tällaisella henkilöllä lapsikorotusten poisto ja suojaosan poisto sekä tänään käsittelyssä oleva työttömyysturvan ensimmäinen ja toinen porrastus johtaisivat siihen, että hänen työttömyysturvastaan lähtee kaiken kaikkiaan näin pienessä ajassa hallituksen aloittamisesta 715 euroa. Tämä ei ole naurun arvoisen asia eikä hymyilytä lainkaan minua. 715 euroa.

Millä me kannustamme osa-aikatyötä tekeviä ihmisiä? Sanomalla, että tämä on oikein? Tämä on nyt se massiivinen 50 prosentin leikkaus. Se on 53 prosenttia tämän ihmisen tuloista. [Joona Räsänen: Miten tässä näin kävi?] Älkää tulko koskaan sanomaan tänne, että tämä työttömyysturvan leikkaus on pieni. Sellaisiakin puheenvuoroja debatissa kuultiin. [Perussuomalaisten ryhmästä: Miksi edustaja Räsästä naurattaa?] Minusta on häpeällistä sanoa, että keskimäärin tämän ensimmäisen porrastuksen poisto olisi noin 300 euroa ja toisen porrastuksen tuominen tästä läpi olisi se 330 euroa. Tässä vähätellään koko totuutta, jää peräpeiliin katsomatta. Täällä on tehty jo kovat sosiaaliturvan leikkaukset, ja tämä ei hymyilytä myöskään minua, edustaja Väyrynen, ei yhtään. [Ville Väyrynen: En ole hymyilyt missään vaiheessa!] Ei yhtään hymyilytä, että täällä kehdataan sanoa, että tämä on oikein.

Haluaisinkin nyt ministeriltä kuulla, kun olette täällä salissa ja varmaan jossakin vaiheessa saatte vastauspuheenvuoron: Kun arvioitiin tämän hallituksen esityksen vaikutuksia, niin tämän tänään käsittelyssä olevan hallituksen esityksen vaikutukset ovat käyneet varsin selviksi — ne on aika hyvin arvioitu — mutta se, mitä te ette tehneet, oli se, että te ette arvioineet tämän hallituksen esityksen vaikutuksia ja edeltävän esityksen vaikutusten yhteisvaikutuksia. Kuinka monta kertaa joutuu jäämään samasta hommasta kiinni ja saamaan näpinlätkäytyksen sormille? Kuinka monta kertaa voi toimia samassa asiassa niin, etteivät ikinä korvat kuule, mitä on sanottu? Teidän piti arvioida jo ensimmäisessä esityksessä nämä yhteisvaikutukset kaikkien sosiaaliturvaheikennysten kanssa, ja näin ei ole toteutettu tätä työtä. [Pia Sillanpää: Missä demareiden työllisyysarviot?] On kysyttävä: kuinka monta kertaa eduskuntaan voidaan tuoda esityksiä, joissa näin massiivisia vaikutuksia ei ole reilusti arvioitu ottaen huomioon ensimmäisen vaiheen leikkaukset?

Tässä ei nyt päästä toisen ministerin selän taakse piiloon viittaamalla siihen, että sosiaaliturvaleikkaukset ovat jonkun muun käsialaa. Te nimenomaan, edustaja Satonen, esititte, että on täysin kohtuullista poistaa esimerkiksi nämä lapsikorotukset työttömyysturvasta, ja useita muita heikennyksiä, jotka tähän johtavat. Onkin sanottava, että jossakin on selityksen paikka, miksi näitä yhteisvaikutuksia ei pystytty arvioimaan ensimmäisen ja toisen työttömyysturvaleikkauksen välillä.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Bergbom, vastauspuheenvuoro.

16.13 Miko Bergbom ps (vastauspuheenvuoro): Kunnioitettu rouva puhemies! Siinä tuli taas tyyppilliseen demareiden tapaan tuhannen erilaista syytöstä, joihin koetetaan minuutissa vastata. Aloitetaan nyt ihan ensimmäiseksi siitä, että nimeni ei ole Bergblom eikä mi-

Pöytäkirja PTK 20/2024 vp

kään mukaan erilainen versio siitä, mitä te olette täällä esittäneet, vaan se on Bergbom. Toivottavasti nyt seuraavalla kertaa se menee oikein. Mutta annan tämän virheen teille anteeksi, en loukkaantunut siitä.

Esititte vaalikonevastauksiani tuolta pöntöstä, jossa totesitte, että minä olen todennut, että yli 50 prosentin leikkaus ansiosidonnaisen päiviin olisi turhan massiivinen. Jos katsotaan tätä hallituksen esitystä, mitä täällä käsitellään, niin hetkonen: ansiosidonnaisten päivien kesto ei lyhennetä, vaan tulee porrastus, joka on perussuomalaisen talouspoliittisen ohjelman mukainen, eli ensimmäisessä tasossa porrastetaan 20 prosenttia ja seuraavassa viisi prosenttia. Eli tässä ei edes lyhennetä ansiosidonnaisen kestoja vaan tehdään ansiosidonnaiseen porrastus. Eli lähdetään nyt liikkeelle näistä faktoista.

Toisekseen: Julkistakaa teidän työllisyysvaikutuksenne. Vai missä ne oikein viipyvät, kun te olette ne salanneet? Johtuuko se siitä, että te ette halua ihmisiä töihin vaan te haluatte, että ihmiset ovat riippuvaisia sosiaaliturvasta?

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Kiuru, vastauspuheenvuoro.

16.14 Krista Kiuru sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ensinnäkin totean edustajalle, että olen pahoillani siitä, että lausuin teidän nimenne väärin. [Miko Bergbom: Se ei haittaa!] Ja jos näin tapahtuisi oman nimeni kohdalla, niin annan sen myös teille anteeksi, niin kuin tekin annoitte jo minulle anteeksi. Se, mitä en voi antaa anteeksi, on se, kuinka uskomatonta juttua täällä salissa päästetään siitä, mitä tuli luvattua ja mitä tuli tehtyä. [Miko Bergbom: Koskee myös teitä!] Täällä kysyin, onko teidän mielestänne ok, että tässä 50 prosenttia leikataan jonkun työttömyysturvasta, ja kun luette sen oman vastauksenne, minkä olette sinne skriivanneet, niin siinä viitataan yleisesti ottaen tähän tasoon. Ainakin moni suomalainen ajattelisi näin. Te ette ole selityksiä velkaa edustaja Kiurulle ettekä SDP:lle, mutta turha retostella sillä. Kyllä teidän porukkanne on selityksen velkaa suomalaisille siitä, miten tässä näin pääsi käymään. Miten tässä näin pääsi käymään, että eduskuntaryhmän puheenjohtaja lupasi aivan toista? Pari ministeriä lupasi aivan toista. Puheenjohtaja lupasi aivan toista — mutta siihenhän ei tarvitse perussuomalaisten vastata, koska syyllinen löytyy aina jostakin muualta. [Sebastian Tynkkynen: Ei tule vastausta! — Pia Sillanpää: Nyt tarvii mennä matikan kurssille uusiks!]

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Bergbom.

16.16 Miko Bergbom ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Edustaja Kiuru, te olette kokenut kansanedustaja, ministerinäkin toiminut, joten odottaisin, että te myös tiedätte sen, että hallitusta ei muodosta yksin allekirjoittanut tai sitä ei muodostaa yksin perussuomalaiset, koska meillä ei eduskunnassa ole enemmistöä, vaan se edellyttää monipuoluehallitusta, jossa tehdään kompromisseja asioista. Näin ollen hallituksessa olevat puolueet saavat itse kukin heille tärkeitä asioita hallitusohjelmaan. Toiset asiat ovat meille tärkeimpiä ja toiset asiat ovat taas meidän hallituskumppaneille tärkeimpiä, ja näin toimii hallitusohjelma.

Näistä vaikutusarvioista on todettava myös se, että kun tietyt tasot laskevat, niin siellä tulee mukaan muun muassa täydentävää toimeentulotukea, sitten tulee lapsilisän korotuksia ja asumistukikin alkaa kasvamaan, kun ne muut tukitasot tippuvat alemmalle tasolle, joten näissä 700 euron arvioissa täytyisi ottaa huomioon, että siellä on myös täydentäviä toi-

Pöytäkirja PTK 20/2024 vp

meentulotuen tasoja, jotka hillitsevät sitä vaikutusta siihen yksilöön itseensä. Tämän te unohdatte jatkuvasti, valitettavasti, mutta ymmärrän sen teidän populistisissa tarkoituksissanne hyvin.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Vastauspuheenvuoro, edustaja Nurminen.

16.17 Ilmari Nurminen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Ehkä tartun tähän hallitusohjelman tekoon. Esimerkiksi sosiaalidemokraateilla oli selkeät kynnyskysymykset hallitusohjelman suhteen. Meille eivät käy näin massiiviset sosiaaliturva- ja koulutusleikkaukset, ja tämän takia me emme ole esimerkiksi hallituksessa.

Kun vähän katson kuitenkin näitä perussuomalaisten saavutuksia, niin täällä useaan otteeseen esimerkiksi mainitsitte, että kehitysyhteistyön leikkaaminen on teille merkittävä. Katsoin tästä budjettikirjasta: 750 miljoonaa ensi vuodelle ja siitä noin 84 miljoonan leikkaus [Miko Bergbom: Hallituskauden aikana!] kehitysyhteistyöhön. Samaan aikaan te leikkaatte suomalaisilta pienituloisilta miljardeja. [Timo Heinonen: Miten tämä liittyy aiheeseen?] Kyllä tässäkin, kun te teette kompromisseja, pitäisi jonkinlainen neuvottelutaito olla sen suhteen, ettei suomalaisilta kymmenkertaisesti leikata. [Miko Bergbom: Leikataan siis lisää kehitysavusta! Sitäkö esitätte?]

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Tynkkynen.

16.18 Sebastian Tynkkynen ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Suomi pitää pelastaa. — Ennen vaaleja me puhuimme ansiopäivärahan porrastamisesta tässä vaikeassa taloustilanteessa. Me saimme tähän vaaleissa mandaatin, ja nyt me teemme niin, vaikka tämäkään ei teille vasemmistolle eikä ulkoparlamentaariselle ay-siivellenne kelpaa. Tämän esityksen toimenpiteet ovat osa kannustinloukkujen purkamista, ja niillä tavoitellaan 276 miljoonan euron menojen sopeutusta sekä noin 18 700 henkilön työllisyyskasvua. [Tuomas Kettusen välihuuto] Tämä vahvistaa julkista talouttamme 458 miljoonalla eurolla, ja yhteensä sen arvioidaan vahvistuvan noin 734 miljoonalla eurolla — tarpeellista, mutta te sanotte ”ei”. [Tuomas Kettusen välihuuto]

Teillä ei ole ratkaisuja, teillä ei ole johtajuutta, teillä ei ole vastuuntuntoa. Teidän politiikkanne tiivistyy seuraavaan: ”Katsokaa! Tuolla on rotko. Hypätään kaikki sinne, koska ylöspäin kiipeäminen on vaikeaa.”

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Joona Räsänen, vastauspuheenvuoro, ja sen jälkeen edustaja Krista Kiuru, mikäli haluatte, koska keskustelu lähti teidän puheenvuorostanne, ja sen jälkeen mennään puhujalistaan.

16.19 Joona Räsänen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Minusta on ihan ymmärrettävää, että jos ennen vaaleja puhuu ihan mitä sattuu ja sitten osoittautuu, että vaalien jälkeen tekee aivan toista, [Pia Sillanpään välihuuto] niin siitä joku saattaa kysäistä. Näinhän tämä demokratia toimii, sen takia äänestäjät monesti meiltä kysyvät oman kuluttajan-suojansa perään. Tähänhän tämä liittyy, ja tässä ollaan aika lailla keskustelun ytimessä. Ja kun noita vaalikonevastauksia todella lukee, niin kyllähän te nyt aivan toista sanoitte ihmisille ennen vaaleja kuin mitä olette nyt tekemässä.

Pöytäkirja PTK 20/2024 vp

Arvoisa puhemies! Puutun nyt vielä tähän, kun täällä kerrotaan, että ei tällä työttömyysturvan leikkauksella — siis esimerkiksi jollekin osa-aikatyötä tekevältä perheelliseltä puolet — ole niin merkitystä, kun sitten nämä muut sosiaaliturvan muodot kompensoivat: asumistuki, toimeentulotuki. Mitä ihmeen järkeä meillä on siis siirtää ihmisiä ensisijaiselta sosiaaliturvalta viimesijaisen turvan pariin, toimeentulotuelle? [Tuomas Kettusen välihuuto] Tätä te nyt juhlitte, että tämä on saavutus, että toimeentulotuen saajien määrä tässä kasvaa. Eihän tässä ole päätä eikä häntää. [Tuomas Kettunen: Ohhoh! — Miko Bergbom: Te olette ainoa, joka sitä näyttää juhliivan täällä!]

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Kiuru.

16.20 Krista Kiuru sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! En tiedä perussuomalaisten linjasta, mutta se tuntuu olevan aina puhujasta riippuen hiukan erilainen. Luotan kuitenkin siihen, että tekin saatatte olla niin sanotusti vanha puolue, jossa puolueen puheenjohtajan linja määrittelee puoluelinjan. Tuo perussuomalaisten puheenjohtaja Purran Ylen lähetyksessä antama vaalilupaus kuului seuraavasti, ja se on jälkikäteenkin Ykkösaamusta katsottavissa. Purra totesi: ”Emme ole valmiita puolittamaan ansiosidonnaista turvaa. Olemme valmiita porrastamaan sen, mutta kuitenkin niin, että kokonaisuusmäärä ei merkittävästi laskisi.” Kyllä tämä on aivan selkeätä suomea. Perussuomalaiset lupasivat Ylen Ykkösaamussa Purran johdolla, että teette mitä teette, kokonaisuusmäärä ei merkittävästi laskisi. Kävin äsken kysymässä tuolla pöntössä, kuinka paljon on liian paljon, ja kun me kävimme tähän debattiin, niin näyttää siltä, että mikään ei ole liikaa perussuomalaisille vielääkään. Sen tiivistäisin tässä lopuksi, tämän debatin lopuksi. Olen pettynyt.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Ohisalo, varsinainen puheenvuoro, olkaa hyvä. [Miko Bergbom: Älkää, edustaja Kiuru, äänestäkö perussuomalaisia seuraavalla kerralla! — Krista Kiuru: Ei ole aikomuskaan! Mutta teitäkin koskee se, että joku puhe pitää olla rootelissa! — Miko Bergbom: Kuin myös teitä!] — Nyt edustaja Ohisalo.

16.22 Maria Ohisalo vihr: Arvoisa puhemies! Sosiaaliturvan tehtävä on toimia trampoliinina, ei ainoastaan kannatella, kun elämäntilanteet muuttuvat äkisti, vaan myös nostaa ihmisiä pois köyhyydestä. Nyt hallituksen politiikka toimii päinvastoin. Se sysää ihmisiä entistä syvemmälle köyhyyden ja huono-osaisuuden kierteseen ja vaikeuttaa ylös ponnistamista. Hallituksen leikkaukset sosiaaliturvaan ja työntekijöiden asemaan kohdistuvat heikennykset ovat kokonaisuutena katsottuna epäoikeudenmukaisia ja siksi mahdottomia hyväksyä. Hallitus mainostaa tekevänsä lapsimyönteistä politiikkaa, mutta se leikkaa kaikista heikoimmassa asemassa olevilta lapsiperheiltä. Lapsikorotusten leikkausten myötä työttömän lapsiperheen vanhemman työttömyysturvasta lähtee jopa 150—285 euroa kuukaudessa, ja tämä on valtavan paljon rahaa, toisin kuin täällä esimerkiksi edustaja Laiho kokoomuksesta taisi todeta. Ja tämä siitä huolimatta, että me tiedämme tutkimuksista, miten pitkät jäljet lapsuudessa koettu köyhyys jättää.

Pitkäaikaistyöttömien ja kaikista vaikeimmassa työmarkkina-asemassa olevien tilannetta hallitus heikentää muun muassa lopettamalla työssäoloehdon kertymisen palkkatuetusta työstä sekä poistamalla suojaosat, jolloin osa-aikaisen työn vastaanottaminen ei olekaan enää kannattavaa. Ja nyt porrastamalla ansiosidonnaista työttömyysturvaa ilman mitään

Pöytäkirja PTK 20/2024 vp

kompensoivia toimenpiteitä tätä kurjistamista jatketaan. Vihreät eivät voi missään tapauksessa hyväksyä tällaista linjaa.

Ei ole kansantaloudenkaan näkökulmasta kestäväää työntää ihmisiä ensisijaiselta turvalta viimesijaiselle toimeentulotuelle. Sieltä on nimittäin entistä vaikeampi poistua ja nousta ylös. Monelle se on itse asiassa aivan valtava loukku, josta ei pääse irti. Me olemme osoittaneet, että työmarkkinoita on mahdollista uudistaa ja työn kannustimia parantaa reilulla tavalla, jos niin valitaan. Kyse on poliittisista arvovalinnoista.

Arvoisa puhemies! Sosiaaliturvajärjestelmän on oltava yhdenvertainen, joustava ja mahdollistettava reagoinnit äkillisiin muutoksiin. Ansiosidonnaista työttömyysturvaa tuleekin uudistaa, mutta oikeudenmukaisesti. Siksi olen esittänyt, että ansioturvaa tulisi saada jo lyhyemmällä työssäoloehdolla ja sen piiriin tulisi ottaa myös työttömyyskassoihin kuulumattomat. Näin kokonaisuus olisi nykyistä reilumpi. Myös ansiosidonnaisen suhdanneperusteisuutta olisin valmis harkitsemaan. Siinä ansiosidonnaisen kesto olisi pidempi silloin, kun työtä ei ole saatavilla, ja lyhyempi, kun työllistyminen on helpompaa. Mutta näistä uudistuksista olen valmis keskustelemaan siinä kohtaa, kun hallitus peruu leikkaukset kaikkein vaikeimmassa asemassa olevilta ihmisiltä ja erityisesti niiltä lapsiperheiltä.

Arvoisa puhemies! Pidemmällä tähtäimellä sosiaaliturvaa tulee kehittää yksinkertaisemmaksi, virtaviivaisemmaksi ja ymmärrettävämmäksi, nykyinen sosiaaliturvajärjestelmämme kun ei taivu usein muuttuviin elämäntilanteisiin ja tuuppaa ihmisiä monenlaisiin kannustinloukkuihin. Siksi vihreät haluavatkin nähdä askeleita kohti oikeudenmukaista, riittävää ja selkeää sosiaaliturvaa. Meidän mallissamme se on jo vuosikymmeniä ollut nimeltään perustulo.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Nurminen.

16.26 Ilmari Nurminen sd: Arvoisa rouva puhemies! Hallitus tosiaan toi esityksensä ansiosidonnaisen työttömyysturvan leikkaamiseksi. Pidän tätä erittäin ongelmallisena etenkin tässä tilanteessa, jossa työttömyys kasvaa ennätyksellisesti, lomautuksia tulee. Keskustelin juuri eilen yhden kotiseutuni ihmisen kanssa, jonka työministeri Satonenkin varmasti tuntee. Hän työskentelee rakennusalalla, ja hän on joutunut irtisanotuksi ja sanoo, että ei omalla alalla ole tällä hetkellä työpaikkoja, koska koko rakennusala on hyvin suhdanneherkkä. Tähän keskusteluunkin peilaten pidän erittäin lyhytnäköisenä tätä politiikkaa, jossa tätä työttömyysturvaa leikataan näin ennätyksellisen paljon.

Samaan aikaan hallitus, erityisesti perussuomalaiset, on hyökännyt vahvasti palkansääjälaitetta vastaan. Itse olen hyvin surullisenakin seurannut ivaa ja oikeastaan naurua näitä leikkauksia ja näitä ihmisiä vastaan, joihin nämä osuvat hyvin voimakkaasti ja konkreettisesti. Pidän tätä politiikassa erittäin epämiellyttävänä ja toivoisin, että hallitus myös tunnustaisi ja tunnustaisi näitten ihmisten aseman ja hädän eikä vain tekisi siitä pilaa ja nauraskelisi. Sen takia on äärettömän tärkeää, että täällä salissa myös tästä leikkauksesta keskusteltaessa perätään hallitukselta toisenlaista suhtautumista suomalaisiin pienituloisiin ihmisiin.

Erityisen erikoisena pidän perussuomalaisten politiikkaa siitä näkökulmasta, kun katsoo teidän vaalilupauksianne ennen eduskuntavaaleja. Katsoin hyvin monenkin kansanedustajan puheenvuoroja vaalikonekysymykseen. Tämä on sen takia merkityksellistä, että kyllä ihmisillä pitää olla oikeus lupaukseen, että se, jota he äänestävät, myös pitää heidän

Pöytäkirja PTK 20/2024 vp

puoltaan. Monet ihmiset tällä hetkellä katsovat huuli pyöreänä, minkä takia perussuomalaiset tekevät näin kovaa politiikkaa etenkin köyhiä suomalaisia kohtaan.

Täällä esimerkiksi edustaja Arja Juvonen on todennut siihen, että ansiosidonnaisen työttömyysturvan kestoa pitää lyhentää, ”täysin eri mieltä”. Perusteluna: se on työttömän turva. Onni Rostila vastaa samalla tavalla ja puhuu, että jos tehdään heikennyksiä, niin pitää kokea, että ollaan samassa veneessä, ja leikataan myös järjestötuista ja paisuneesta valtionhallinnosta ja muusta. Nyt todellisuudessa leikataan vain pienituloisilta ja tehdään veronkevennyksiä hyvin suurituloisille ihmisille.

Edustajakollegani Pirkanmaalta, Veijo Niemi, on todennut siihen, että ansiosidonnaisen työttömyysturvan kestoa pitää lyhentää, ”jokseenkin eri mieltä”. Perusteluina: ”En kannata tätä.” Kollegani, myös Pirkanmaalta, edustaja Savio, on todennut samaan kysymykseen ”täysin eri mieltä”. Perusteluna: ”Ansiosidonnaisen kesto ei ole ongelma, vaan työpaikkojen puute. Erityisesti ikääntyneiden työttömien työllistyminen on usein hyvin vaikeaa.” Ja niin edelleen. Edustaja Mikko Polvinen on ollut samasta kysymyksestä ”täysin eri mieltä”, eli ei pidä lyhentää, samoin Timo Vornanen. Myös edustaja Bergbom on ottanut tähän kantaa, mikä täällä salissa on jo useaan kertaan tuotu esille. Edustaja Mauri Peltokangas on vastannut siihen, että työttömiä pitää saada nykyistä enemmän töihin heikentämällä ansiosidonnaista työttömyysturvaa, ”jokseenkin eri mieltä”. Perusteluna: ”Muita keinoja on löydettävä. Porkkanaa ennen keppiä.” No, nyt tästä esityksestä unohtui porkkana kokonaan, pelkkää keppiä. Jani Mäkelä perussuomalaisten eduskuntaryhmästä: ”En kannata ensisijaisesti suomalaisilta leikkaamista. Työttömyys on harvoin työttömän syytä.” Näin juuri, ja nyt te leikkaatte ennätyksellisen paljon suomalaisilta työttömiltä. Ville Vähämäki toteaa: ”Mahdolliset uudistukset täytyy tehdä tarkkaan harkiten ja liittojen kanssa yhteistyössä.”

Täällä on hyvin paljon tämän tyyppisiä vastauksia, joista vain murto-osan kävin läpi ja jotka liittyvät työttömyysturva- ja palkansaajakokonaisuuteen. Tämän takia onkin tärkeää keskustella siitä, että kun te nyt rajoitatte palkansaajaliikkeen oikeutta lakkoilla, puolustaa työehtoja, puolustaa vähimmäistoimeentuloa, niin te lupasitte vaaleissa näille ihmisille, että te ette rajoita lakko-oikeutta, te ette leikkaa pienituloisilta. Nyt te kuitenkin suuntaatte isoimmat, miljardiluokan leikkaukset juuri näihin ihmisiin.

Arvoisa rouva puhemies! Sitten tähän esitykseen vielä: Tässä työttömyysturvaa leikataan ennätyksellisen paljon. Tässä jo edustaja Kiuru toikin näitä esimerkkejä, mutta otan esimerkiksi 2 500 euroa, osa-aikaisesti työskentelevän, kaksi lasta. Leikkaus on kahden kuukauden jälkeen 47 prosenttia, kun otetaan huomioon suojaosan poisto, lapsikorotus ja tämä työttömyysturvan heikennys — siis lähes 50 prosenttia. Ja toisen porrastuskerran jälkeen se on 53 prosenttia. Ja kun me katsotaan leikkausten vaikutuksia, niin nämä kohdistuvat nimenomaan pitkäaikaistyöttömiin, osatyökykyisiin ihmisiin, vastentahtoisesti osa-aikaista työtä tekeviin, lapsiperheisiin ja moniin ihmisiin, joiden toimeentuloa leikataan hyvin merkittävästi. Kysyisin: miten tässä tilanteessa, kun työttömyys kasvaa ja hinnat nousevat, hallituksella on varaa kohdistaa nämä kaikki merkittävät leikkaukset nimenomaan pienituloisiin? Samaan aikaan te kevennätte meidän ja ministeritason verotusta. Vuodessa puhutaan tuhannesta eurosta. Täällä on puhuttu näistä veronkevennyksistä. Ja kun kaikki merkittävät leikkaukset kohdistetaan sosiaali- ja terveyspalveluihin ja erityisesti pienituloisiin, niin kyllä täällä nyt vaaditaan sosiaalista oikeudenmukaisuutta.

Arvoisa puhemies! Haluan vielä sanoa, että vaikka perussuomalaiset ovat todenneet, että solidaarisuus on kuollut — tai jollain vastaavalla termillä — niin toivoisin ja kyllä me

Pöytäkirja PTK 20/2024 vp

sosiaalidemokraatit haluamme edistää yhteiskunnallista solidaarisuutta: sitä solidaarisuutta, että jokaisesta pidetään huolta, myös pienituloisista, etenkin näinä vaikeina aikoina. Näin ollen me tulemme jatkamaan tästä ja muista leikkauksista keskustelua ja haastamaan hallitusta.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Gebhard.

16.34 Elisa Gebhard sd: Arvoisa puhemies! Tämä esitys todella on jatkoa hallituksen operaatiolle, jolla se pyrkii systemaattisesti heikentämään hyvinvointivaltion turvaverkkoja. Haluan muistuttaa, että nämä leikkaukset eivät suinkaan ole välttämättömiä, vaan arvovalintoja. Nämä leikkaukset eivät kannusta ihmisiä työllistymään, vaan hallitus luo etenkin pienituloisille työssäkäyville uusia kannustinloukkuja.

Hallituksen jo tekemät sosiaaliturvaleikkaukset ajavat 100 000 ihmistä toimeentulotuen asiakkaiksi, ja köyhiä lapsia tulee olemaan 20 000 aiempaa enemmän. Teidän toimienne seurauksena Suomessa on 20 000 köyhää lasta enemmän. Teidän toimienne vuoksi toimeentulotuen saajien määrä lisääntyy, kun sen pitäisi olla viimesijainen etuus. Eikä varmaan ole kellekään yllätys, että tästä nyt keskustelussa olevasta uudistuksestakin kärsivät eniten ne, joilla on muutenkin erilaisia haasteita työelämässä. Työttömäksi jääneet tulevat menettämään satoja euroja kuukaudessa, ja eniten kärsivät, arvasittekin varmaan ketkä, eli pienituloiset. Käytännössä ansiopäiväraha pienituloisilla lyhenee parhaimmillaan vain kahteen kuukauteen, koska se tippuu tuon ajan jälkeen peruspäivärahan tasolle.

Esitys vaikuttaa esimerkiksi pitkäaikaistyöttömiin, sillä yksi aivan kohtuuton yksityiskohta tässä on se, että jatkossa palkkatuettu työ ei kerryttäisi työssäoloehdotta paitsi tietyissä poikkeustapauksissa. Itse ajattelen niin, että kyllä kaikki työ on arvokasta, mutta palkkatuetun työn sulkeminen työssäoloehdon ulkopuolelle kyllä välittää sen viestin, että hallituksen mielestä näin ei ilmeisesti ole. Palkkatuetulla työllä nimittäin on iso merkitys siinä, että pitkäaikaistyöttömät tai he, joiden työkyky on alentunut, voivat löytää työn ja vahvistaa osaamistaan. On erityisen ongelmallista, että tämä palkkatukea koskeva uudistus asettaa työssäkäyviä ihmisiä ilman mitään syytä eriarvoiseen asemaan — ei kannusta, vaan vahvistaa huono-osaisuuden kierrettä palkkatukityön päätyttyä.

Tämä esitys tulee lisäämään köyhyyttä vanhemmissa ikäluokissa, kun ikäsidonnaisista suojasäännöksistä luovutaan ja velvoitetyöllistäminen lakkautetaan. Velvoitetyö on monessa tilanteessa ihan viimesijaisia työllistymisen keinoja, ja ikääntyneet pitkäaikaistyöttömät ovat muutenkin heikossa asemassa. Hallituksella ei myöskään ole mitään vastauksia siihen, miten nämä ihmiset jatkossa työllistyvät avoimille työmarkkinoille.

Toiseksi osa-aikatyötä tekevä pienituloinen menettää jopa yli puolet työttömyysturvaan. Kaupan myyjä tai tarjoilija on hallituksen mielestä ilmeisesti huonompi työssäkäyvä kuin joku sellainen henkilö, joka sattuu työskentelemään sellaisella alalla, jossa koko-aikaisesta työstä yksinkertaisesti on tarjolla. Korostan, että osa-aikatyössä olevista moni nimenomaan kävisi koko-aikatyössä, jos sellaista olisi saatavilla. Mikään ei viittaa siihen, että tämä esitys jotenkin maagisesti lisäisi ihmisten mahdollisuuksia saada niitä koko-aikatyöitä. Ja juuri osa-aikatyötä tekeviä kohtaan hallitus osoittaa halveksuntaa ja leikkaa heidän toimeentulostaan. Hallituspuolueiden edustajat ovat itse asiassa tänäänkin huudelleet, että ihmisten pitäisi mennä koko-aikatyöihin. Tämä kertoo aika karulla tavalla siitä täydellisestä arjesta vieraantuneisuudesta, jossa tällaisten huutojen esittäjät elävät.

Pöytäkirja PTK 20/2024 vp

Kolmanneksi haluan puhua köyhistä lapsiperheistä, joiden määrä tämänkin uudistuksen seurauksena lisääntyy. Me tiedämme, miten köyhyys vaikuttaa sitä kokevien lasten elämään hyvin pitkäaikaisesti. Me tiedämme, että aiheuttaa yksilötasolla kärsimystä sekä tulee myös yhteiskunnalle hirvittävän kalliiksi ajaa lapsiperheitä köyhyyteen. Pienet lapsilisän korotukset korvaavat vain murto-osan siitä, minkä pienituloiset lapsiperheet näiden hallituksen leikkausten seurauksena menettävät.

Lapsiperheköyhyydelle ominaista on, että joko yksi tai useampi vanhempi on työssäkäyvä ihminen — pienituloisia, esimerkiksi osa-aikatyötä tekeviä ahkeria ihmisiä, jotka tekevät parhaansa. Hallitus ajaa heidät entistä kurjempaan tilanteeseen samalla, kun hallituspuolueiden poliitikot poseeraavat saksien kanssa hymyssä suin ja täällä huudellaan myös, että miksi nämä ihmiset eivät mene kokoajatöihin. Nämä leikkaukset ovat muutenkin kohtuuttomia, mutta lisäksi pitäisi huomioida tämä ajankohtainen tilanne. Juuri nyt työttömien ja osa-aikatyöllisten määrä lisääntyy, ja näille työttömäksi jääneille ihmisille hallitus tarjoaa köyhyyttä. Hallitus siis kohdistaa, ja vieläpä hatarin argumentein, täysin kohtuuttomia leikkaustoimia niille, joilla on muutenkin vaikeaa.

Mutta lopuksi en voi olla toteamatta, että perussuomalaiset eivät vielääkään ole onnistuneet kertomaan meille kaikille, mitä siellä Säätytalolla oikein tapahtui, kun te heititte ennen vaaleja tekemänne kannanotot pienituloisten sekä työntekijöiden puolesta kokonaan roskakoriin. [Pia Sillanpään välihuuto] Perussuomalaiset ovat käsittäkseni esittäneet olevansa tavallisten työssäkäyvien ihmisten puolella, mutta siihen teillä olisi, arvon perussuomalaiset, ollut elämäne tilaisuus hallitusohjelmaneuvoittelussa Säätytalolla. Sen te jätitte käyttämättä ja lähditte sen sijaan mukaan eliitin hallitukseen, joka jakaa veronalennuksia ministerien tuloluokille samalla, kun köyhimmiltä leikataan.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Ministeri Satonen.

16.40 Työministeri Arto Satonen: Arvoisa rouva puhemies! Muutamia kommentteja tässä käytyyn keskusteluun. Ensinnäkin näistä vaikutusarvioista, joita erityisesti edustaja Kiuru tässä peräänkuulutti, näitä yhteisvaikutusarvioita: niitä on tuossa lakiesityksessä viisi sivua, sivulta 70 sivulle 75, eli ne kannattaa varmaan sitten valiokuntakäsittelyssä hyvin perusteellisesti katsoa.

Sitten tästä palkkatuetusta työstä. On totta, kuten täällä Li Andersson ja monet muutkin sanoivat, että jatkossa tämä palkkatuettu työ ei enää kerrytä ansiotuloa eli se ei enää toimi sillä tavalla kuin se on toiminut tähän asti, että ollaan tiettyyn aikaan palkkatuetussa työssä ja sitten päästään uudelleen ansiosidonnaiselle työttömyysturvalle tai että velvoite-työtä hyödyntäen jatkuu ikään kuin se ansiosidonnainen työttömyysturva. Näin se ei toimi, se on pääsääntö, koska ideanahan tässä on se, että palkkatuetun työn kautta pitäisi päästä normaaleille työmarkkinoille.

No, sitten tässä on tehty kaksi poikkeusta, koska on totta, että osatyökykyisiä, erityisesti niitä, joiden työkyky on pysyvästi alentunut vamman tai jonkun muun syyn vuoksi, tulee kohdella eri tavalla kuin muita. Sen takia heidän kohdallaan tämä palkkatuettu työ jatkosakin kerryttää työssäoloa ja helpottaa heidän pääsyään... [Hanna Sarkkisen välihuuto] — Ei ensimmäisen 10 kuukauden aikana, mutta sen jälkeen. — Ja aivan vastaava sääntö on yli 60-vuotiaille pitkäaikaistyöttömille, koska se on katsottu toiseksi ryhmäksi, jonka on vaikeampi työllistyä avoimille työmarkkinoille. Nämä ovat ne keskeiset syyt.

Pöytäkirja PTK 20/2024 vp

No, sitten täällä on kysytty — keskusta kysyi debatin aikana — tästä palkkatuesta yli-päättään, ja siinähan siis esimerkiksi tämä sadan prosentin palkkatuki näille järjestöille jatkuu ihan entiseen malliin, eli siihen ei ole tulossa muutoksia. Hallitusohjelmassa on kyllä kirjaus, että tätä palkkatukea pitäisi erityisesti painottaa yksityiselle sektorille ja järjestökentälle, mutta se ei toki tarkoita sitä, etteikö sitä voi kuntakin käyttää, mutta painotukset ovat yksityispuolelle ja järjestökentälle, ja sitten sadan prosentin palkkatuki — joka käytännössä tarkoittaa siis ennen kaikkea näitä SPR:n ja Kierrätyskeskuksen tyyppisiä toimijoita, jotka ovat äärimmäisen tärkeitä — tulee tosiaan jatkumaan.

Sitten täällä on kysytty keskustan ja muistaakseni myöskin vihreiden taholta tästä yleisestä ansioturvasta, että kassan jäsenyys ei olisi enää ratkaiseva sen suhteen, paljonko voi saada ansiosidonnaista työttömyysturvaa tai onko siihen oikeutettu. Tämän asian osalta hallitusohjelmaan on kirjattu, että tullaan selvittämään puoliväliriiheen mennessä — se on aika iso muutos, jos siihen mennään — millä tavalla se järjestelmä voisi sitten toimia. Mutta tosiaan tästä selvitys käynnistyy heti sen jälkeen, kun on nämä ensimmäiset työttömyysturvauudistukset nyt viety eteenpäin.

No, sitten vielä, jos puhemies vielä antaa aikaa, kysymykseen siitä, tehdäänkö tässä nyt jotain muuta. Taisi olla edustaja Lyly, joka sanoi, että tässä nyt ei tehdä työttömyyden torjumiseksi mitään muuta kuin leikataan. Näinhän se ei ole. Me totta kai vahvistamme myös TE-palveluita, siellä jatketaan sitä samaa uudistusta, ja tämä siirtyy vuoden 25 alusta kuntien hoidettavaksi. Toivotaan, että palvelut saadaan lähemmäksi, minkä edellinen hallitus on jo aloittanut — jatketaan sitä. Ja sitten uutena otetaan työttömyyskassat mukaan sinne työnvälitykseen, minkä ideana nimenomaan on, että työttömäksi jäävät löytävät nopeammin työpaikan myös työttömyyskassaa hyödyntäen.

Arvoisa rouva puhemies! Ehkä sitten vielä ihan viimeisenä siitä, tulevatko nämä uudistukset nyt oikeaan aikaan vai väärään aikaan. No, kun on tässä salissa pitkään ollut, niin minä luulen, että vasemmisto-oppositiolla nämä uudistukset eivät koskaan oikeaan aikaan tule. Mutta sitä, tulevatko ne suhdannepoliittisesti oikeaan aikaan, me emme voi tällä hetkellä vielä tietää, koska nämä uudistukset, kuten tuossa lakiesityksessä on mainittu, on tarkoitettu tulemaan voimaan 2. päivä syyskuuta tänä vuonna, ja kun tosiasiallisesti ne vaikutukset täysimääräisesti tulevat vasta vähitellen ja riippuen siitä, milloin ihmisten työttömyysjaksot alkavat, ja isommalla voimalla ne tulevat voimaan vasta 2025 puolella, niin saattaa hyvinkin olla, että meidän talous on — ja toivottavasti on — kääntymässä nousuun, jolloin tämä oikea suhdanne tietysti parantaisi näiden uudistusten toimivuutta.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Kiuru, vastauspuheenvuoro.

16.46 Krista Kiuru sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tässä minusta ministeri vastasi siihen kysymyksen osaan, onko vaikutuksia arvioitu, ja niin kuin te totesittekin — kuulin sen tuossa, vaikka olin haukkapalalla, todennäköisesti sanoitte näin — viisi sivua on arvioitu ja se näkyy tuosta HE:stä. Näin todella on.

Mutta minun kysymykseni liittyi siihen, onko oikein tuoda toistamiseen eduskuntaan arvioitavaksi hallituksen esitys, jonka yhteisvaikutuksia ei ole arvioitu perus- ja ihmisoi-keuksien osalta, koska se jäi viimeksi tekemättä osana sosiaaliturvauudistuksia. Jokainen niistä tuotiin uudelleen uudistus-sanan merkeissä, ja kysymys oli puhtaista leikkauksista. Sen osana myös työttömyysturvaesitys täällä käsiteltiin ja siinä tehtiin hyvin rajuja, satojen eurojen muutoksia ihmisten perusturvaan. Käytännössä nyt nämä muutokset, jotka teh-

Pöytäkirja PTK 20/2024 vp

tiin suojaosan poistona, lapsivähennyksinä ja monina muina uudistuksina, leikkauksina, olisi pitänyt arvioida suhteessa tähän. Siksi nämä vaikutukset [Puhemies koputtaa] voivat nousta yli 50 prosenttiin. Kysynkin vielä ministeriltä: onko tämän perustuslaillisuus arvioitu hallituksessa, että olisi perustuslain mukaista, että näin paljon voisi suomalaisilta leikata eli käytännössä yli puolet työttömyysturvasta?

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Tässä oli pyydettyä vielä vastauspuheenvuoroja, edustajat Kivelä ja Berg, ja sen jälkeen ministerille vielä puheenvuoro. Ymmärsin, että sen jälkeen joudutte poistumaan muihin tehtäviin. — Edustaja Kivelä.

16.47 Mai Kivelä vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tämä on tosiaan jälleen täysin kohtuuton esitys, ja näitä kovia leikkauksia tuodaan tänne ripotellen, mikä aiheuttaa sen, mistä tässä edelläkin puhuttiin, että nämä tulevat osumaan hyvin kovaa samoihin ihmisiin. Itse en usko, että teillä, ministeri, on käsitystä näistä yhteisvaikutuksista. Siis pelkästään tämä esitys vie keskimääräistä ansiopäivärahaa saavien tuloista noin 300 euroa kuukaudessa jo kahden kuukauden jälkeen.

Sitten me täällä kuultiin, kun esimerkiksi edustaja Laiho kommentoi, että ”tässä olisi suhteellisen pienistä luvuista kyse”. Itse haluaisin kysyä teiltä, työministeri: Onko teidän mielestänne 300 euroa kuukaudessa pieni summa? Onko teidän mielestänne se, että puolet lähtee, pieni asia? Nämä leikkaukset ovat kohtuuttomia, mutta tämä on myös hyvin lyhytnäköistä politiikkaa.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Berg.

16.49 Kim Berg sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Nostitte, ministeri, esille tämän palkkatuetun työn, ja tiedän, että tekin pidätte sitä hyvänä tietyissä tilanteissa. Mainitsitte muun muassa nämä SPR-kirppikset ja muut vastaavat, missä meillä on ollut palkkatuetussa työssä paljon työntekijöitä. Se on monelle työntekijälle jopa se ainut vaihtoehto tehdä työtä, ja siinä mielessä sillä on tärkeä rooli meidän yhteiskunnassa.

Hallituksen esityksen lausuntokierroksella nousi esille muutamia asioita liittyen tähän palkkatuettuun työhön, ja yksi liittyy muun muassa siihen, että nyt on vaarana, että palkkatuettuun työhön ei enää hakeuduta, koska sitä ei nähdä oikeana työnä, jos se ei kerrytä oikeutta ansiosidonnaiseen eikä työssäolo-eroon, ja tätä pidettiin jo hallituksen esityksen lausuntokierroksella hyvin vaarallisena asiana.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Vielä edustaja Väyrynen ja sen jälkeen ministeri Satonen.

16.50 Ville Väyrynen kok (vastauspuheenvuoro): Kiitos, arvoisa rouva puhemies! Minä en ihan tässä sosiaalidemokraattien vaikutusarviohumpassa pysy kärryillä, kun tässä edustaja Kiuru vaati vähän laajempia ja taannoin tuossa edustaja Lindén antoi ymmärtää, että nyt on vähän liikaakin vaikutusarvioita, että ne ovat semmoisia laskennallisia, numeerisia arvoja, joihin ei oikein välttämättä voi luottaakaan, ja sitten toisaalta, jos halutaan jollain lailla saada teidät hiljenemään tässä vaikutusarviokeskustelussa, niin ei tarvitse kuin muisuttua niistä teidän vaihtoehtobudjetin vaikutusarvioista, niin sitten ei kyllä saa minkään näköistä kommenttia tähän. [Vastauspuheenvuoropyyntöjä]

Pöytäkirja PTK 20/2024 vp

Mutta toinen asia sitten liittyen ehkä tämmöiseen ideologiseen eroon, niin minun mielestäni edustaja Ohisalo puki hyvin tämän kuilun tässä omassa puheenvuorossaan, kun hän sanoi, että sosiaaliturvan tärkein tehtävä on nostaa ihmisiä köyhyydestä, ja on se nyt sitten oikein tai väärin ajatuksena, niin hallituksen ajatus on tietenkin se, että työnteon pitäisi nostaa ihmisiä köyhyydestä. Ja tavallaan, kun nämä kaksi kommenttia laittaa vastakkain, ymmärtää, miksi tässä on viime syksystä asti aika tiukkasanaistakin keskusteltu. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Jatketaan tätä edustajien välistä keskustelua sen jälkeen, kun ministeri on vastannut, koska hän joutuu poistumaan.

16.51 Työministeri Arto Satonen: Arvoisa rouva puhemies! Mitä tähän perusoikeuspuoleen tulee ja siihen arvioon, niin tämänhän tekee meille sitten perustuslakivaliokunta, eli se on sitten se, joka sen puolen arvioi, niin kuin teki aiemmallekin esitykselle, eli se asia varmaan tulee sieltä.

Edustaja Berg otti esille tämän, että tällä saattaa olla vaikutuksia siihen, minkälainen kiinnostus on palkkatuetun työtä kohtaan. Näin varmasti onkin, mutta tämä palaa taas jälleen siihen kysymykseen, että ainakin ymmärtääkseni alun perin tämän palkkatuetun työn idea on nimenomaan ollut se, että se mahdollistaa sen, että pääsee niin sanotusti aidoille työmarkkinoille, eikä se idea ole ollut se, että sillä palkkatuetulla työllä päästään uudestaan ansiosidonnaiselle työttömyysturvalle, joka siitä on muotoutunut tietyissä piireissä. Mutta kuten sanoin, niin tässä itse asiassa hallituskin tuli vähän vastaan siihen, mikä hallitusohjelman kirjaus oli, koska katsottiin, että 60-vuotiaiden pitkäaikaistyöttömien osalta mahdollisuus päästä tämän palkkatuetun työn avulla niin sanotusti avoimille työmarkkinoille oli huomattavasti vaikeampi kuin muilla ryhmillä — sama koskee näitä osatyökykyisiä — ja sen takia nimenomaan heitä vastaan tultiin.

Haluan myös sanoa tästä 60-vuotiaiden pitkäaikaistyöttömien tilanteesta, että ihan vaan oppositiollekin tiedoksi, vaikka se tuolta löytyy kyllä noista lausunnoista, että nimenomaan SAK piti tätä asiaa tärkeänä, että tällainen vastaantulo tässä tehdään, mutta se ei ole toki ainoa syy, minkä takia se on tehty, vaan nimenomaan se, että katsoimme hallituksen piirissä ja hallituspuolueiden piirissä laajemminkin, että täytyy ottaa huomioon se tosiasiallinen mahdollisuus päästä avoimille työmarkkinoille, ja koska se tällä ryhmällä on selvästi heikompi kuin muilla, niin on perusteltua, että tällöin poikkeussäännös tehdään.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Pystyykö ministeri olemaan vielä nämä kaksi puheenvuoroa, mitkä tässä oli pyydetty? [Arto Satonen: Okei, joo!] Jos pystyy, niin hyvä. — Elikä edustaja Kiuru ja edustaja Nurminen ja sen jälkeen ministeri Satonen.

16.53 Krista Kiuru sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Minä kiitän ministeriä siitä, että te olette halunnut katsoa, minkälaisia vaikutuksia näillä on, ja tässä viimeisessä, voisiko sanoa, huonontavassa esityksessä kuitenkin jonkunlainen vastaantulo oli paikallaan. On myös todella tärkeätä pohtia sitä, onko ihmisillä tosiasiallista mahdollisuutta haakeutua näiden työttömyysturvaleikkausten jälkeen töihin ja onko se se kannustava tekijä, koska tässä ajatellaan, että sosiaaliturvaa leikkaamalla saadaan aikaan työllisyyttä. Jos se olisi tapahtumassa, hyvät edustajat, niin kahden viikon päästähän meillä olisi tulossa avoimeksi kymmeniätuhansia työpaikkoja, joihin ihmiset ryntäisivät. Mutta eihän tämmöistä

Pöytäkirja PTK 20/2024 vp

ole tapahtumassa, koska meillä ei ole töitä tällä hetkellä tarjolla. 310 000 työtöntä, ja me uidaan tässä tapauksessa hyvin paljon vastavirtaan. [Pia Sillanpään välihuuto] Niin kuin totesin, me ollaan tilanteessa, joka on vaikea.

Vielä totean ministerille, että perusoikeuksien arviointi kuuluu myös ministeriön tehtäviin. Te ette voi tuoda eduskuntaan esitystä, jossa perusoikeuksien arvioinnista tämän hallituksen esityksen osalta, että tällä on vaikutuksia. Halusinkin teidän arviotanne siitä, [Puhemies koputtaa] onko 53 prosentin leikkaaminen perusoikeusvaikutuksista liian paljon, kuten tässä annetaan ymmärtää, että vaikutuksia syntyy.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Nurminen.

16.55 Ilmari Nurminen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Toivoisin, että ministeri arvioisi tätä tasoa suhteessa muihin Pohjoismaihin. Sitä on useaan kertaan kysytty. Esimerkiksi Tanskassa työttömyysturva on 90 prosenttia työttömyyttä edeltävästä palkasta. Katsoin, että nyt jos tämä tulee voimaan, niin me jääme kahden kuukauden työttömyysjakson jälkeen yli 800 euroa jälkeen ruotsalaisesta korvauksesta, ja muissakin Pohjoismaissa on huomattavan paljon korkeampi työttömyysturva työttömyyden sattuessa kuin Suomessa. Mitkä verrokkimaat nyt näiden teidän uudistusten jälkeen ovat lähempänä Suomea? Ovatko ne enemmän Baltian maita vai mitä? Ja miten te arvioitte tätä suhteessa muihin Pohjoismaihin, kun meillä jää näin huomattavasti matalammaksi tämä työttömyysturvan taso jatkossa?

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Haluaako ministeri kommentoida? — Olkaa hyvä.

16.56 Työministeri Arto Satonen: Arvoisa rouva puhemies! Vielä näihin kahteen viimeiseen.

Tämän ensimmäisen osalta itse asiassa jo siinä ensimmäisessä debatissa totesinkin ja viittasin edustaja Bergbomin puheenvuoroon siitä, että kun meidän työllisyysaste on niin paljon alhaisempi kuin muissa Pohjoismaissa ja julkinen velka huomattavasti korkeampi, niin se tarkoittaa myös, että meidän liikkumavara julkisessa taloudessa on paljon pienempi. Se vaikuttaa tietysti ylipäättään siihen, mikä voi olla myöskin meidän sosiaalietuuksien taso meidän julkisen talouden näkökulmasta katsottuna. Mutta sitten täytyy myös todeta, että esimerkiksi Ruotsissa on toisentyypinen järjestelmä. Se on totta, että heidän työttömyysturvansa on korkeampi kuin meidän, vaikka sekin on porrastettu, [Ilmari Nurminen: Kaikissa Pohjoismaissa!] mutta siellä on kyllä esimerkiksi asumistukijärjestelmä toinen kuin meillä, ja siellä on myöskin tietynlainen velvoittavuus. Tanskassa erityisesti velvoittavuus on erilainen kuin meidän työttömyysturvassa. Eli näitä ei ihan yksi yhteen pysty vertaamaan, mutta tätä käydään sitten varmaan vielä valiokuntatasollakin läpi.

No, sitten tähän edustaja Kiurun puheenvuoroon vielä sen verran, että siis se on totta, että meidän työllisyystilanne on jonkun verran heikentynyt, mutta se ei suinkaan tarkoita sitä, että Suomessa ei olisi avoimia työpaikkoja. Minulla on tässä kädessäni työ- ja elinkeinoministeriön tiedote 20. päivä helmikuuta 2024, jossa sanotaan, että uusia avoimia työpaikkoja ilmoitettiin — tässä puhutaan siis tammikuun työllisyyskatsauksesta — 91 200 ja kaikkiaan tammikuussa oli avoinna 133 400 työpaikkaa. Jos tämän uudistuksen arvioitu työllisyysvaikutus on 18 700, niin kyllä näistä avoimista työpaikoista ja niitten

Pöytäkirja PTK 20/2024 vp

täyttymisestä jo löytyy se työllisyysvaikutus, joka tähän uudistukseen liittyy. [Krista Kiuru: Kymmenettuhannet työpaikat toteutuu sitten huhtikuun alussa! Ei ole kuin kaksi viikkoa aikaa!]

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Kiitokset ministerille. — Ja nyt edustaja Kivelä, varsinainen puheenvuoro.

16.58 Mai Kivelä vas: Arvoisa puhemies! Hallituksen aikomus leikata kovalla moukarilla työttömien toimeentulosta on epäoikeudenmukaista ja lyhytnäköistä politiikkaa. Näillä leikkauksilla jätetään ihmisiä täysin kohtuuttomiin tilanteisiin, sysätään ihmisiä toimeentulotuen saajiksi, ja näillä leikkauksilla, kyllä, murennetaan hyvinvointivaltiota.

Vain noin vuosi sitten pääministeri Orpo lupaili Yleisradion eduskuntavaalitentissä, että "me emme ole leikkaamassa ihmisten toimeentulosta". Vastaavasti valtiovarainministeri Purra väitti, että pienituloisten etuuksista leikkaaminen ei perussuomalaisille käy. No, mitä sitten tapahtui? Kun 2 500 euroa kuukaudessa tienava henkilö, jolla on kaksi lasta, joutuu nyt työttömäksi tai lomautetuksi, leikataan häneltä ensin työttömyysturvan lapsikorotukset, 184 euroa kuukaudessa. Tämän päälle tulee nyt kahden kuukauden työttömyyden jälkeen 20 prosentin leikkuri, eli päivärahasta lähtee 305 euroa kuukaudessa. Seuraava leikkuri vie vielä 76 euroa, eli yhteensä nämä leikkaukset tekevät 565 euroa kuukaudessa. Tuolloin päivärahaa on jäljellä enää 1 142 euroa kuukaudessa, eli etenkin monet lapsiperheet putoavat toimeentulotuen varaan, ja se nyt ei ainakaan kannusta työllistymään.

Kun oikeisto petti lupauksensa olla leikkaamatta pienituloisten toimeentulosta, alkoi sitten puhe siitä, että "keneltäkään ei vaadita kohtuuttomia". Tätä muun muassa pääministeri Orpo on jatkuvasti luvannut: keneltäkään ei vaadita kohtuuttomia. Olisi nyt arvokasta kuulla pääministerin näkemys, onko yli 500 euron leikkaus työttömien toimeentuloon kohtuullinen. Onko kohtuullista, että työttömyysturvan tasosta jopa puolet leikkautuu pois? Olisi ollut myös kiva kuulla tähän työministerin vastaus, jota en valitettavasti äsken saanut. Toivottavasti saamme sen jossain vaiheessa. Onko se kohtuullista etenkin tässä tilanteessa, kun oikeistohallituksen niin sanottu "työlinja" näkyy nyt käytännössä kasvavana työttömyytenä ja lomautuksina ja kun erityisesti rakennusala on vapaapudotuksessa? Miten te ajattelette, että työttömäksi jäävää rakennustyöntekijää auttaa 20 prosentin eli usein yli 300 euron leikkaus työttömyysturvaan kahden kuukauden jälkeen? Synnyttääkö se uusia työpaikkoja tai auttaako se löytämään työtä? Miten työn tekemiseen kannustaa se, että pudotatte yli satatuhatta uutta suomalaista toimeentulotuen varaan?

Arvoisa puhemies! Vielä kolme nostoa siitä, kuinka hallituksen perustelut ontuvat.

Ensinnäkään Suomessa ei ole liian korkea sosiaaliturva, kuten jotkut antavat jatkuvasti ymmärtää, vaan päinvastoin, Suomi on saanut useasti huomautuksia liian matalasta perusturvan tasosta. Esimerkiksi Amnesty on tämän esityksen yhteydessä omassa lausunnossaan nostanut esille, että sosiaaliturvamuutokset, joissa lisätään toimeentulotuen tarvetta, heikentävät ihmisoikeuksien toteutumista entisestään.

Toiseksi Suomessa ei myöskään ole korkeampi ansiosidonnainen kuin muissa Pohjoismaissa, eikä tällä esityksellä mennä muita Pohjoismaita lähemmäs. Päinvastoin, Suomea viedään nyt entistä kauemmas muista Pohjoismaista. Esimerkiksi jos palkka on 1 500 euroa, niin ansiopäiväraha Suomessa on jo nykyään matalampi kuin Ruotsissa tai Tanskassa, ja jatkossa tämän kahden kuukauden työttömyyden jälkeen Suomessa ansiopäivärahan ero

Pöytäkirja PTK 20/2024 vp

kasvaa entisestään. 1 500 euron palkalla Suomessa oltaisiin alle 900 eurossa, kun Ruotsissa ja Tanskassa ollaan 1 200 eurossa tai sen ylikin.

Kolmanneksi ei ole myöskään totta, että iäkkäät olisivat hallituksen heikennyksiltä suojassa, vaan myös tällä esityksellä iäkkäät, työttömäksi joutuvat työnhakijat joutuvat vaikeaan tilanteeseen.

Arvoisa puhemies! Hallitus tekee tähän esitykseen kuuluvien kovien leikkausten päälle myös muita rajuja heikennyksiä, jotka tarkoittavat sitä, että nämä vaikutukset tulevat kerääntymään samoille ihmisille aivan kohtuuttomalla tavalla. Samaan aikaan tämäkin esitys kasvattaa osaltaan lapsiperheköyhyyttä ja köyhyyttä yleisesti. Tämä ei kuitenkaan tunnustaa hallitusta hetkauttavan, mutta samaan aikaan rikkaille kyllä riittää veroaleja. Se kertoo ennen kaikkea tämän hallituksen arvovalinnoista.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Merinen.

17.04 Ville Merinen sd: Arvoisa rouva puhemies! Tässä kun on kuunnellut tämän päivän keskustelua, niin olen miettinyt, että täällä eduskunnassa on tosi helppoa etäännyttää tammöisistä perusasioista elämässä ja vaikka rahan arvosta, koska minä kuulin aikaisemmin semmoisia lauseita, missä puhuttiin, että ei tämä nyt ole niin mahdoton leikkaus ja että kyllä tästä selviää ja ei se ole niin iso raha. Ehkä päästään semmoiseen olennaiseen kysymykseen, että onko vaikka 200 euroa iso raha. Täällä eduskunnassa voi unohtaa sen, että 200 euroa on tosi iso raha ihmisille. Minä ainakin saan viestejä ihmisiltä, ketkä eivät pysty ostamaan 29 euron kuntosalijäsenyyttä, vaikka kuinka tekisi mieli kuntoilla, tai ei voi ostaa uusia lenkkikenkiä, vaikka haluaisi juosta ja olisi halua siihen. Ruokakaupassa käyminenkin voi olla tosi raastavaa joillekin ihmisille nykyään. Meidän maassamme on tosi paljon semmoisia ihmisiä, jotka ovat muutamassa vuodessa siirtyneet sinne köyhyyteen ja on tosi tiukaksi tullut elämä.

Ja kun me puhutaan näistä ansiopäivärahan leikkauksista, niin ovathan nämä hurjia lukemia. Tässä on näitä esimerkkejä, mitä äsken edustaja Kiveläkin mainitsi, että lapsikorotus pois, miinus 184 euroa, ensimmäinen porrastus miinus 489 euroa, ja sitten toinen porrastus lopulta on miinus 565 euroa. Eli ihmisellä voi yli 30 prosenttia tuloista hävitä yhtäkkiä.

Minun mielestäni merkki tästä etäännyttämisestä tavallisen ihmisen arjesta on myös se, että täällä pystytään vitsailemaan jo näillä aika vakavilla asioilla. [Vasemmalta: Kyllä!] Ja minä en sillä lailla niin kuin... Varmaan, kun minä olen tammöinen terapia-alan ihminen, niin minä yritän ymmärtää kaikkia näkökulmia aina, ja minä en henkilöitä kohtaan koe siitä niin voimakasta antipatiota kuin ehkä moni muu, mutta minä ajattelen vain, että se on niin kuin merkki siitä, kuinka helposti voi vain unohtaa sen, että minkälaista se on se ihmisten perusarji, koska se rahahuoli on ihmisille yksi kurjimpia asioita elämässä. Täälläkin salissa on ihmisiä — ja katsomossa, ja joku näkee tämän videona ja näin — jotka ovat kokeneet tosi tiukan elämänvaiheen vaikka rahallisesti ja muistavat sen jatkuvan ahdistuksen, mikä siihen liittyy ja miten koko ajan miettii mielessään, että miten selviää ja mistä saisi lisää ja pitääkö luopua autosta ja pitääkö myydä koti ja pitäisikö pyytää vanhemmilta rahaa. Se on mahdottoman kurjaa elämää. Niin ehkä minä tällä sekavalla puheenvuorollani toivoisin, [Vasemmalta: Hyvä puheenvuoro!] että vaikka tämä asia herättää meissä tunteita ja siitä on erilaisia näkemyksiä, niin ymmärrettäisiin näiden asioiden merkitys sille perushiisille

Pöytäkirja PTK 20/2024 vp

siellä peruskodissaan jossain päin Suomea ja ei etäännyttäisi näistä asioista niin voimakkaasti. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Fagerström.

17.08 Noora Fagerström kok: Arvoisa puhemies! Edustaja Merisen jälkeen on hieman hankalaa tai vaikeaa pitää omaa puheenvuoroa, koska tämä on hyvin erityyppinen, mutta haluan vaan sen verran kommentoida, että kyllähän ihmisillä on rahahuolia, varmaan jokaisella meistä on jossain kohtaa elämää. Näitä uudistuksia, mitä tehdään, eihän me tehdä niitä ihmisten kiusaamiseksi, vaan oikeasti yritetään saada ihmiset töihin ja sitä kautta parempaan elintasoon.

Tämä hallitus on sitoutunut vahvistamaan julkista taloutta nettomääräisesti kuudella miljardilla eurolla vuoden 2027 tasossa sekä 100 000 uuteen työlliseen, ja näitä tavoitteita edellä mainittu uudistus veisi eteenpäin. Tämän esityksen toimenpiteillä tavoitellaan nettomääräisesti noin 276 miljoonan euron menosopeutusta sekä noin 18 700:aa työllistä lisää. Työllisyyden kasvun arvioidaan vahvistavan julkista taloutta noin 458 miljoonalla eurolla. Yhteensä julkisen talouden arvioidaan vahvistuvan noin 734 miljoonalla eurolla.

Arvoisa puhemies! Suomalaista työllisyyspolitiikkaa piinaavat kannustinloukut, joiden myötä potentiaalisen työntekijän ei ole aina kannattavaa ottaa tarjolla olevaa työtä vastaan. Jos sosiaalietuksia on mahdollista saada lähes saman verran kuin palkkaa, työn tekemisen kannustimet ovat heikolla pohjalla. Meidän tulee tehdä töitä sen eteen, että työnteko olisi aina kannattavaa kaikissa olosuhteissa. Ahkeruudesta on palkittava, ei rangaistava.

Arvoisa puhemies! Hallituksen esityksen mukaan ansiopäivärahaa porrastettaisiin siten, että kun työttömyyspäivärahaa on maksettu 40 työttömyyspäivältä, alenisi työttömyyspäiväraha 80 prosenttiin, ja kun työttömyyspäivärahaa on maksettu 170 työttömyyspäivältä, alenisi työttömyyspäiväraha 75 prosenttiin suhteessa siihen ansiopäivärahaan, joka perustuu työssäoloehdon ajalta kertyneeseen ansiopäivärahan perusteena olevaan palkkaan.

Nyt esitetty ansiosidonnaisen työttömyysturvan porrastaminen vaikuttaisi aidosti siihen, että työttömäksi jäänyt pääsisi uudelleen kiinni työelämään ja työttömyysjaksot jäisivät aiempaa lyhyemmiksi. Myös työttömäksi jääneen oma henkilökohtainen etu on, että ansiosidonnainen työttömyysturva kannustaa työllistymään uudelleen mahdollisimman nopeasti. Näin työttömäksi jääneen on uudelleen työllistymisen myötä mahdollista päästä kiinni parempaan toimeentuloon kuin mitä ansiosidonnainen tarjoaa. Ansiosidonnaisen porrastamisen työllisyysvaikutus on noin 12 800.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Pyydän edustajaa siirtymään puhujakorokkeelle. [Noora Fagerström: Ai jahas! Oijoi, äkkiä!] — Ei lasketa näitä sekunteja tässä välissä. [Puhuja siirtyy korokkeelle]

No niin, jatketaan täältä. — Viimeisenä haluaisin sanoa, että on kaikkien etu, että saamme työikäisistä ja työkykyisistä ihmisistä mahdollisimman monen kiinni työelämään. Näin voimme vähentää syrjäytymistä ja lisätä ihmisten kiinnittymistä yhteiskuntaan. Työelämä tarjoaa sosiaalisia taitoja, rytmiä, ihmissuhteita ja parempaa elintasoja. Mitä pidempään on työttömänä, sitä suurempi kynnys on lähteä työelämään. Samalla pidämme huolta julkisesta taloudesta, joka ei ole kasvanut Suomessa viimeiseen 16 vuoteen. Hallitus tekee töitä sen

Pöytäkirja PTK 20/2024 vp

eteen, että mahdollisimman monella työikäisellä ja työkykyisellä suomalaisella olisi töitä. Tämän tavoitteen on pysyttävä kirkkaana mielessämme, kun teemme uudistuksia suomalaisen työelämään. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Hiltunen.

17.12 Pia Hiltunen sd: Arvoisa rouva puhemies! Suomessa on paljon määräaikaista työsopimuksia sekä osa-aikatyötä, joiden seurauksena ahkerakin työntekijä voi haluamattaan joutua työttömäksi. Jos ennen vanhaan uraa rakennettiin samassa paikassa läpi elämän, niin nykyaikana tilanne on toinen. Työelämässä koetaan tällä hetkellä murrosta. Monilla aloilla kärsitään työvoimapulasta, eivätkä työntekijän sekä työnantajan tarpeetkaan aina kohtaa. Te, arvoisa hallitus, teette nyt työelämäleikkauksilla ja työntekijän aseman kohtuuttomilla heikennyksillä murroksesta vielä haastavamman.

Hallitus puhuu välillä hyvinkin rumasti työttömistä, ikään kuin työttömäksi jäänyt ihminen olisi laiska ja aikaansaamaton. Jokainen työkykyinen ihminen haluaa kuitenkin tulla toimeen omillaan ja ymmärtää työn merkityksen myös hyvinvoinnillensa. Moni työtön haluaisi tehdä töitä, mutta sopivaa työtä ei yksinkertaisesti ole tarjolla. Onko se silloin vain työttömän vika? Onko teistä todella oikein viedä toimeentulo ihmiseltä, joka yrittää löytää työtä, tai toisaalta henkilöltä, jolla ei ole työkykyä? Vaikka veisitte kaiken, osatyökykyisestä ei tule täysipäiväistä työntekijää.

Arvoisa rouva puhemies! Hallituksen suunnitelmissa ansioturvan porrastamiseksi ei ole kyse mistään pikkusummista. Annan nyt muutaman esimerkin:

3 000 euroa kuussa palkkaa tienaa henkilö, jolla ei ole lapsia, saa tällä hetkellä 1 739 euroa kuussa ansiopäivärahaa. Porrastuksen jälkeen alkaa tapahtua. Ensimmäisen kahden kuukauden jälkeen tapahtuvan porrastuksen jälkeen ansiopäivärahaa tiputetaan 348 eurolle, jolloin jäljelle jää 1 391 euroa. Toisen kahdeksan kuukauden porrastuksen jälkeen alkuperäisestä summasta lähtee jopa 435 euroa, eli tulot ovat noin 1 300 euroa. Se on 25 prosentin leikkaus.

Toinen esimerkkini koskien ansiosidonnaisen työttömyysturvan leikkauksia kertoo työttömäksi jääneen perheen tilanteesta. Kolmen lapsen vanhempi, jolla on 2 000 euron palkka, joutuu työttömäksi. Ennen hallituksen aikomia leikkauksia hänen päivärahansa on 1 544 euroa kuussa. Ensimmäisen porrastuksen ja lapsikorotusten poiston yhteisvaikutuksen seurauksena hallitus leikkaa vanhemmalta yhteensä 499 euroa, jolloin jäljelle jää 1 045 euroa kuussa. Luulisi, että tämä riittäisi. Kuitenkin toisen porrastuksen ja lapsikorotuksen poiston jälkeen ansiopäivärahasta viedään 564 euroa, jolloin kolmen lapsen vanhemmalla on käytössään 980 euroa kuussa. Onko tämä teistä, arvon hallitus, kohtuullista, kun keneltäkäänhan te ette kohtuuttomia vaadi? Minusta leikkaus on kohtuuton, lähes 40 prosenttia alkuperäisestä. Lapsiperheköyhyys nousee kohisten. Olisitte edes lasten puolesta huolissanne.

Arvoisa rouva puhemies! Ei tässäkään vielä kaikki. Monilla aloilla kärsitään jo nyt työvoimapulasta, ja opetussektori on yksi niistä.

Viimeinen esimerkkini koskee vastavalmistunutta opettajaa, joka palkataan määräaikaiseen tehtävään lukukaudeksi eli 10 kuukaudeksi. Kesän hän on työtön, vaikka on tehnyt saman työn virassa olevien kollegojensa kanssa. Hallituksen toimesta ansiosidonnaisen työsäoloehto pidennetään puolesta vuodesta vuoteen, jonka seurauksena opettajan työsäoloehto ei näin ollen täyty. Hän jää leikkausten myötä peruspäivärahalle kesäksi, joka on noin

Pöytäkirja PTK 20/2024 vp

800 euroa kuussa, köyhyysrajan alle siis. Luokanopettajan alkupalkka on tällä hetkellä 2 860 euroa, mutta yhden ylitunnin ansiosta palkka voi olla noin 3 000 euroa. Näin ollen ansiopäiväraha kesältä olisi 1 739 euroa, mutta hallituksen leikkauksen jälkeen se on 800 euroa — 1 739 euroa, leikkausten jälkeen 800 euroa kuussa. Kysyn nyt toisen kerran: Onko tämä todella kohtuullista? Näinkö te kannustatte nuoria opiskelemaan opettajiksi, kiitätte tehdystä työstä ja huolehditte ennen kaikkea Suomen osaamisesta?

Arvoisa rouva puhemies! Hallitus puhuu jatkuvasti pohjoismaisesta työmarkkinamallista ja verhoutuu leikkauksillaan sen taakse. Pohjoismainen työmarkkinamalli on todellisuudessa aivan muuta. Ansioturvan asteittainen leikkaaminen osuu tavallisiin työssäkäyviin ahkeriin ihmisiin heidän työttömäksi jäädessään. Työttömyys voi osua kenen tahansa meistä kohdalle, ja se ei tee hänestä vähempiarvoista ihmistä, jolle ei kuuluisi toimeentulo. Onko teistä työnhakijan vika, jos lähialueilla ei ole sopivaa työtä, osaaminen tehtävään ei riitä tai terveydentila ei mahdollista työllistymistä?

Tavoitteenne työllisyysasteen nostosta ja talouskasvusta ovat oikeat, mutta ei hinnalla millä tahansa. Yhteiskuntamme pyörii, kun huolehdimme yrittäjyydestä, ihmisten hyvinvoinnista, työssäjaksamisesta, osaamisesta, kuntoutuksesta ja kohdennetuista työllisyystoimista. Keskituloinen suomalainen saa pian työttömänä yli 800 euroa vähemmän ansiosidonnaista kuin ruotsalainen. Mikä tekee tästä ansiosidonnaisen leikkauksesta pohjoismaisen?

Lopuksi totean, että mikäli ajattelee hallituspuolueen edustajan tapaan, ettei kyse ole isosta leikkauksesta, kun tuloista tippuu 300—500 euroa kuussa, niin erkaantuminen arjesta on tapahtunut. Summaa voi nimittäin verrata esimerkiksi ihmisen kuukauden ruokaraahaan, enkä sanoisi kyseessä olevan mitätön toimi.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Rintamäki.

17.19 Anne Rintamäki ps: Arvoisa rouva puhemies! Suomessa on meneillään kaksiviikoinen poliittinen lakko, joka pysäyttää suuren osan Suomen ulkomaankaupasta ja tulee vaikuttamaan esimerkiksi polttoaineen jakeluun. Tämän lakkoilun takana on hallituksen linjaan tyytymätön ay-liike. Maassamme on hyvin erikoinen tilanne: kun vaaleilla valittu eduskunta ja luottamusta nauttiva hallitus yrittävät saada taloutta kuntoon, niin ulkoparlamentaarinen organisaatio vastustaa pyrkimyksiä laittamalla järeät lakot päälle. Nyt seisautetaan Suomen vienti, kun satamien ja rautateiden tavaraliikenne laitettiin seis. Edellisten lakkojen aiheuttamista kustannuksista saadaan tuskin koskaan lopullista hintalappua selville, mutta nyt lyödään Suomi-neidon suunta oikein huolella. Paperitehtaat ajetaan Suomessa alas, ja vain siksi, että valtaosa työntekijöistä tukee AKT:n ja Teollisuusliiton lakkoja. Tätä sanotaan kuulemma solidaarisuudeksi, että ”kun ne, niin me kans”. UPM joutui ilmoittamaan, että palkanmaksukin loppuu, kun tehdas joudutaan ajamaan alas. Paperiliitto ilmoitti oitis, että ”käräjillä nähdään”, mutta ei näe mitään väärää omassa myötätuntotyötaistelussaan — ja vielä tässä taloustilanteessa.

Tällä hallituksen esityksellä on merkittäviä taloudellisia vaikutuksia. Toimenpiteillä tavoitellaan nettomääräisesti noin 276 miljoonan euron menosopeutusta. Yhteensä julkisen talouden arvioidaan vahvistuvan noin 734 miljoonalla eurolla. Esityksen tavoitteena on julkisen talouden vahvistaminen, Suomen kilpailukyvyn vauhdittaminen sekä työllisyyden ja tuottavuuden kasvu.

Pöytäkirja PTK 20/2024 vp

Arvoisa rouva puhemies! Sosiaaliturvan leikkausten tarkoituksena on motivoida ihmisiä etuuskien parista työelämään. Työstä saatu, itse ansaittu palkka on parasta sosiaaliturvaa ja auttaa yksilöä tuntemaan itsensä arvokkaaksi yhteiskunnan jäseneksi. Työpaikat ja kannustinloukkujen purkamiset ovat nimenomaan työtä tekevän kansalaisen etu. On oltava niin, että se, joka lähtee aamuin tai illoin töihin, palkitaan paremmalla tulotasolla kuin se, joka laittaa netin kautta ruksin Kelan lomakkeeseen.

Näin eilen viimeksi televisiosta Teollisuusliiton mainoksen, joka ällistyttää vääristellyllä viestillään: ”Potkut voidaan antaa ilman painavaa syytä.” Tai: ”Seurauksena on ansiosidonnaisen romuttaminen.” Siis nämähän eivät pidä paikkaansa. [Hanna Sarkkinen: Tässähän sitä ansiosidonnaista romutetaan!] ”Meidän lakko-oikeutta rajoitetaan, jotta työehtoja voidaan heikentää kautta linjan.” Ja heti perään: ”Pidetään yhdessä huolta, että hallituksen suunnitelmat eivät toteudu. Nythän on painava syy toimia ja liittyä ammattiliittoon.” Siis tämänhän on lähes rikollista toimintaa — eripuraa julkinen kylväminen. Onko ay-liikkeellä tarkoituksena saada maa sekasortoon?

Nyt lakkoillaan punaiset käsivarsinauhat käsissä kuin punakaartilaiset konsanaan ja aiheutetaan satojen miljoonien eurojen vahingot Suomen taloudelle. Jos veroeurot, työpaikat ja sijoittajat kaikkoavat Suomesta, kärsii siitä ennen kaikkea suomalainen työlläinen ja se ”haavoittuvassa asemassa oleva”, joka aidosti tarvitsisi yhteiskunnalta verorahoitteisia palveluita — juuri ne henkilöt, joista ollaan ainakin vasemmiston juhlapuheissa niin kovin huolissaan. [Lauri Lyly: Perussuomalaisten puheissa!] Teot ja puheet vaan eivät oikein ole linjassa näiden huolien kanssa.

Arvoisa rouva puhemies! Viime aikoina mediassa on ollut demareita ja ammattiyhdistysliikkeen aktiiveja kertomassa, kuinka perussuomalaiset ovat pettäneet vaalilupauksensa. Tätä on tuotu esiin myös täällä salissa. Onhan se varmasti henkeä nostattavaa hokea punaisin ajatuksin keksittyä mantraa, joka oikeasti ei pidä paikkaansa. Perussuomalaisilla oli eduskuntavaaleissa tärkeimpänä teimana valtiontalouden kuntoon laittaminen, ja sillä tiellä ollaan. Miksi kysytään vasemmistohenkisiltä ihmisiltä mielipiteitä puolueesta, jota he eivät ikinä ole edes äänestäneet? Ei minultakaan kysyä mielipidettä sosialismista.

Joku pääluottamusmies vertasi Orpoa Putiniin ja Purraa Zaharovaan. Kuinka tällaista roskaa uskalletaan edes julkaista? Vasemmiston ja ay-liikkeen punasävyisistä päiväunista huolimatta perussuomalaiset on työelämägallupin mukaan edelleen suosituin puolue työntekijöiden keskuudessa lakoista huolimatta. Suomen entistä pääministeriä siteeraten: get over it. — Kiitos. [Hanna Sarkkisen välihuuto]

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Sarkkinen.

17.24 Hanna Sarkkinen vas: Arvoisa puhemies! Nyt käsittelyssä oleva esitys leikkaa suomalaisten työntekijöiden ansiosidonnaista työttömyysturvaa merkittävästi. Edellinen puhujahan ei puhunut tästä esityksestä nähdäkseni lainkaan, vaan lähinnä työmarkkinatilanteesta. [Johanna Ojala-Niemelän välihuuto] Toivoisin, että tämä käsittelyssä oleva esitys saisi myös perussuomalaisten huomiota, sillä tämä on teidän nimissänne tänne tuotu ja teidän täytyy tästä ottaa vastuu. [Johanna Ojala-Niemelä: Just näin!]

Leikkausten jälkeen suomalaisten ansiosidonnainen työttömyysturva on huomattavasti muita Pohjoismaita heikompi. Ansiosidonnaista leikataan 20 prosenttia jo 40 päivän työttömyyden jälkeen. Lisäinen leikkaus astuu voimaan 170 työttömyyspäivän kohdalla. Käytännössä pienellä palkalla porrastus voi tarkoittaa sitä, että ansiopäivärahan määrä tippuu

Pöytäkirja PTK 20/2024 vp

peruspäivärahan tasolle, mikä vastaa käytännössä ansiopäivärahan menettämistä. Eli pienipalkkaisilla työntekijöillä leikkaus aiheuttaa ansiosidonnaisen keston lyhentymisen käytännössä 40 päivään. Voi kysyä, mitä ansiosidonnaisesta työttömyysturvasta jää pienipalkkaisille työntekijöille jäljelle — eipä paljoakaan.

Kyseessä on iso leikkaus suomalaisten työntekijöiden sosiaaliturvaan. Jo 40 päivän työttömyyden jälkeen ihmiset menettävät satoja euroja. Noin 1 000 euron ansiosidonnaisesta leikataan noin 200 euroa, noin 2 000 euron ansiosidonnaisesta leikataan noin 400 euroa. Keskimääräinen ensimmäinen leikkaus on 300 euroa, lisää leikataan myöhemmin, jolloin yhteenlaskettu keskimääräinen leikkaus on 330 euroa. Onko se pieni summa vaiko ei? Mielestäni se on erittäin merkittävä summa työttömän toimeentuloon, vaikka hallituspuolueista on tänään muuta sanottu.

Arvoisa puhemies! 40 päivää antaa hallitus ihmisille aikaa etsiä uusi työpaikka. Kun avoimia työpaikkoja on paljon vähemmän kuin työttömiä työnhakijoita, eivät läheskään kaikki onnistu välttämään leikkausta työllistymällä ennen 40 päivän kohdalla tulevaa leikkuria. Hallitus puhuu tästä esityksestä työllisyystoimena, mutta valtaosalle työttömäksi joutuvista kyseessä on puhtaasti leikkaus heidän toimeentulostaan. Hallituksen omien arvioiden mukaan leikkaus koskettaa vuosittain 80 000:ta suomalaista.

Esitys on nähtävä yhdessä hallituksen toteuttamien muiden leikkausten kanssa. Porrastaminen osuu moniin sellaisiin työttömiin, jotka kärsivät myös aiemmin päätetyistä leikkauksista ja indeksijäädetyksistä, kuten asumistuen leikkauksesta ja työttömyysturvan lapsikorotuksen poistosta. Esityksen arvioidaan jälleen lisäävän toimeentulotuen saajien määrää, mikä pahentaa kannustinloukkuja. Kokonaisuutena tämä hallituksen työlinja — tai pitäisikö sanoa toimeentulotukilinja — pudottaa 100 000 suomalaista lisää toimeentulotuen varaan, sille kaikista pahimmalle kannustinloukulle.

Arvoisa puhemies! Esityksellä heikennetään lisäksi aivan erityisesti vaikeasti työllistyvien ja pitkäaikaistyöttömien asemaa. Jatkossa palkkatuettu työ ei enää kerryttäisi ansiosidonnaista päivärahaa. Työssäoloehdon kertymisen lakkauttaminen palkkatuetusta työstä on eriarvoistavaa ja jakaa työntekijöitä entistä rajummin kahden kerroksen väkeen. Esityksen mukaan riski alhaisemmasta etuudesta palkkatukijakson jälkeen voi jossain määrin vähentää työttömien työnhakijoiden halukkuutta hakeutua palkkatuettuun työhön, mikä voi jossain määrin pitkittää työttömyyttä.

Lisäksi hallitus lakkauttaa kuntien ikääntyneiden työttömien työllistämisvelvoitteen, jonka avulla ikääntyneet ihmiset, joiden on vaikeaa löytää työpaikka, ovat voineet saada mielekästä työtä vielä työuran loppuvaiheessa ja jonka avulla on estetty näin myös tippumista työmarkkinatuella juuri ennen eläkeiän täyttymistä. Velvoitetyöllistämisen ja ikääntyneiden suojasääntöjen tarkoitus on ollut turvata ikääntyneiden työttömien toimeentuloa, joka jatkossa heikkenee, kun entistä useampi putoaa työmarkkinatuen varaan. Kunnilla ei ole enää kannusteita järjestää samalla tavalla jatkossa palkkatukityötä ikääntyneille työttömille. Tämä on kylmää rättiä ikääntyneiden työttömien naamalle, sillä me kaikki tiedämme, kuinka vaikeaa ikäsyrynnän vuoksi monen on työllistyä avoimille työmarkkinoille työuran loppupuolella. Samaan aikaan hallitus ei kuitenkaan tee mitään todellisten työllistymisen esteiden poistamiseksi liittyen esimerkiksi työkykyongelmiin, osaamisongelmiin ja työhönottosyrjintään.

Hallituksella ei vaikuta olevan muuta työllisyyspolitiikkaa kuin sosiaaliturvan leikkaaminen. [Pia Sillanpään välihuuto] Hallitus näyttää uskovon, että työllisyys määrittyy puh-

Pöytäkirja PTK 20/2024 vp

taasti sosiaaliturvaleikkausten kautta. Tämä on erittäin yksioikoinen ja todellisuudelle vieras logiikka.

Arvoisa puhemies! Hallituksen esitys lisää köyhyyttä ja toimeentulotukiriippuvuutta ja vie Suomen kauas muiden Pohjoismaiden taakse ansiosidonnaisen työttömyysturvan taassossa. Esitys on nähtävä osana hallituksen sosiaalipolitiikan kokonaisuutta, jossa samalla heikennetään monin tavoin sosiaaliturvaa ja työntekijöiden neuvotteluasemaa. Tämä politiikan kokonaisuus tulee muuttamaan yhteiskunnan voimasuhteita tavallisten palkansaajien ja pienituloisten tappioksi ja murtamaan hyvinvointivaltion perusteita. Hallituksen politiikan kokonaisuus on radikaalin oikeistolaista — minkäänlaista pyrkimystä tasapainoiseen päätöksentekoon ei ole valitettavasti havaittavissa.

Vertailukohtaa hallituksen toimille voi halutessaan hakea 1980-luvun Britanniasta, jossa Thatcherin hallitukset antoivat veronkevennyksiä rikkaille, heikensivät ammattiyhdistysliikkeen asemaa ja leikkasivat sosiaaliturvaa. Köyhyys ja eriarvoisuus lähtivät nousuun, ja nämä yhteiskunnalliset vaikutukset näkyvät yhä. Nyt Purra ja Orpo toteuttavat Suomessa uus-thatcherilaista politiikkaa, josta hyötyvät erityisesti yhteiskuntamme hyväosaisimmat.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Eskelinen.

17.31 Seppo Eskelinen sd: Arvoisa rouva puhemies! Olipa aika kova hyökkäys järjestäytyntä ammattiyhdistysliikettä kohtaan perussuomalaisista — luulen, että saattaa olla pientä jakotavaraa tuolla työmarkkinoilla.

Politiikka on arvovalintoja, ja sitähän tämä hallitus tekee isolla kädellä, eli eriarvoistaa suomalaisia ja Suomea. Ei ole järin mieltä ylentävää lukea joka ilta ja päivittäin niitä sähköposteja, mitä tulee suomalaisilta perheiltä ja työttömiltä. Se on karua luettavaa. Olen kyllä laittanut osoitteen, mihin näitä on syytä toimittaa. Se vain kertoo tästä kovasta politiikasta, mitä tällä hetkellä tehdään, ja meille tulee todella raskas, niin hallitukselle kuin oppositiolle, tästä keväästä. Suomalaisten reagoinnit ovat vasta edessä. Mutta ei tämä ole yllätys. Tämä on jatkumoa hallituksen järjestelmälliselle, epäoikeudenmukaiselle politiikalle ja hyvinvointiyhteiskunnan ravistelulle. Ihmetystähän tässä herättää, niin kuin monessa puheenvuorossa on todettu, että kumminkin nämä kokonaisvaikutukset kaikista leikkauksista on arviointien osalta kyllä puolivillaisella tehty kaiken kaikkiaan.

Hallituksen leikkausten vaikutukset iskevät erityisesti heikommassa asemassa työmarkkinoilla oleviin: osa-aikaisiin, pätkätoita tekeviin, vajaatyökykyisiin ja pitkäaikaistyöttömiin. Pitkäaikaistyöttömät ovat jäämässä nyt todella huonoon asemaan, ja ehkä pitäisi pohdita laajemmalla tahtotilalla sitä, millä tavalla heitä pystyttäisiin auttamaan. Pitkäaikaistyöttömistä erityisesti moni työllistyy juuri palkkatuen kautta ja juuri kuntiin, ja nythän tässä näitä heikennyksiä ollaan tekemässä palkkatuen osalta, ja tällä on myös suora vaikutus sitten kuntatalouteen. On arvioitu, että kuntien työttömyysturvan maksuvastuut kasvavat noin 15—30 prosenttia. Tietysti hallitus osittain näitä kompensoi, mutta sitten kun pitkäaikaistyöttömyyden kuva muuttuu, niin laskuhan tulee kunnille. Kuntatalous kiittää taas lisäpainolastista.

Erityisesti näitä leikkaukset sitten heikentävät nimenomaan palvelualojen ja naisvaltaisten alojen oikeutta ansioturvaan. Palvelualoilla tarjolla olevista työpaikoista suuri osa on osa-aikaisia ja muita pätkätoita. Tästä iso osa tekee näitä töitä vastentahtoisesti; ei ole tarjolla kokoaikatyötä. Palvelualoilla yli 50 prosenttia työsuhteista on epätyypillisiä.

Pöytäkirja PTK 20/2024 vp

Majoitus- ja ravintola-alalla sama, yli 50 prosenttia on osa-aikaisia työntekijöitä, ja vähittäiskaupassa alkaneista työsuhteista yli 60 prosenttia on osa-aikaisia. — Karua kuvaa, kun peilaa sitten näihin hallituksen toimenpiteisiin.

Hallituksen esittämällä työttömyysturvan porrastuksella luodaan turvaan hyvin erilaiset porrastukset, ja vaikutukset eri tuloluokkiin ovat hyvin erilaisia. On arvioitu, että noin 15—20 prosenttia Palvelualojen työttömyyskassan edunsaajista tulee putoamaan porrastuksen myötä peruspäivärahalle.

Hyvänä esimerkkinä on noin 1 500 euroa tienaaava siivooja, peruspäivärahan perusteena oleva noin 1 500 euroa. Ensimmäisessä leikkauksessa 40 päivän jälkeen hänen työttömyysturvansa putoaa 851 euroon, ja kakkosportaassa sitten ollaankin jo siellä peruspäivärahan puolella. Kertokaa, hyvä hallitus, miten nämä työntekijät ja heidän perheensä ja yksin asuvat, joihin sosiaaliturvan ja työttömyysturvan satojen eurojen leikkaukset iskevät, maksavat vuokransa tai lyhentävät lainansa sekä elävät ja harrastavat. Vastaukseksi ei minun mielestäni riitä ”menkää toimeentuloluukulle” tai niin kuin täällä salissa on huudeltu pitkin kevättä ”menkää töihin”.

Hallituksen heikennykset erityisesti heikentävät 55—65-vuotiaiden työmarkkinatilannetta sekä tulevaa eläkekertymää. StaffPointin tutkimuksen mukaan jo 55 vuotta täytäneistä 63 prosenttia on kohdannut työnhaussa ikäsyrrintää. Heikennyksillä lisätään entuudestaan eläkeläisköyhyyden määrää Suomessa. Esimerkiksi Palvelualojen työttömyyskassan edunsaajista on jo neljäsosa yli 57-vuotiaita.

Kuntien palkkatukityö ja vajaakuntoisten sekä pitkäaikaistyöttömien halu ottaa vastaan työtä kyllä vaikeutuu, kun työssäoloehdotetaan näin rajusti. Kertokaa, hallitus, millä kannustatte näitä ottamaan työtä vastaan. Palkkatuella ja työn syrjään pääsemisellä on monelle kyseisiin ryhmiin kuuluvalla, huonommassa asemassa työmarkkinoilla olevalle ihmiselle iso henkinen merkitys — olla osa tätä yhteiskuntaa työelämän kautta.

Hallituksen leikkauspaketin hinta on kova. Noin satatuhatta ihmistä ajetaan toimeentuloluukuille, köyhien lasten määrä kasvaa noin 20 000:lla, ja pitkäaikaistyöttömien työmarkkina-asema heikkenee rajusti.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Kvarnström.

17.37 Johan Kvarnström sd: Ärade talman, arvoisa puhemies! Att bli arbetslös påverkar människor på olika sätt, men för många är det en tung och obehaglig upplevelse. I den situationen är det lätt att förutom ekonomisk oro också känna sig obehövd i arbetslivet, känna att ens arbete inte uppskattats, även om tankarna säger någonting annat. Överlag är det otrevligt att känna att någon annan påverkar ens liv på ett så omvälvande sätt. Hur mycket du än tänker på att en stängd dörr innebär att flera andra är öppna så finns osäkerheten alltid med i bilden. Det är fullt förståeligt om självförtroendet får sig en törn.

Anledningen till att jag först tar upp känslor är att vi här riskerar se på saken på ett för distanserat sätt då vi för en diskussion på systemnivå. Vi måste komma ihåg hur det helt konkret kan vara att bli arbetslös och hur det kan påverka de berörda. Det påverkar i sin tur också siffrorna. Den som blir deprimerad eller börjar lida av ångest har svårare att komma vidare.

Helt konkret innebär det här förslaget att den inkomstrelaterade arbetslöshetsersättning- en efter ungefär ett par månaders arbetslöshet minskar med 20 procent från och med i höst — hundratals euro mindre per månad. Det är mycket då det drabbar människor som redan

Pöytäkirja PTK 20/2024 vp

får se sina inkomster rasa efter en tillvaro där en del redan haft svårt att få vardagen att gå ihop i och med ökade kostnader.

Ärade talman! Det här förslaget för oss bort från den nordiska välfärdsmodellen.

Arvoisa puhemies! Isossa kuvassa tässä on tietenkin kyse talouden sopeuttamisesta. Tämä on taas yksi toimenpide, joka iskee jo valmiiksi heikossa asemassa oleviin ihmisiin. Hallituksen leikkaukset kohdistuvat samoihin talouksiin kohtuuttoman kovasti. Nyt ehdotettavat toimenpiteet kohdistuvat moniin ihmisiin, jotka kärsivät myös asumistuen leikkauksista ja indeksien jäädytyksestä.

Muissa Pohjoismaissa korvaukset ovat jo Suomea paremmalla tasolla. Toki niissä taloustilanne on osittain Suomen taloustilannetta parempi, mutta eikö se jo itsessään ole todiste siitä, että korvausten taso ei ole ongelma?

Arvoisa puhemies! Ymmärrän argumentin, jonka mukaan paras tapa auttaa työnhakijaa on huolehtia siitä, että hän saa uuden hyvän työpaikan. Se voidaan kuitenkin tehdä muilla tavoin kuin leikkaamalla niiden tuista, joilla jo muutenkin on tiukkaa. Se voidaan tehdä auttamalla työnhakijoita työnhaussa ja panostamalla koulutukseen. Niin tehdään esimerkiksi Tanskassa, jossa työttömyyskorvaus on Suomen tasoa korkeampi jo ennen tätä leikkausta.

Ansiosidonnaisen korvauksen taso ei pidä ihmisiä poissa työelämästä. Ajatelkaa esimerkiksi kaikkia nykyisen kriisin aikana työnsä menettäneitä rakennustyöntekijöitä. He haluavat takaisin rakennustyömaille, omaan työyhteisöönsä ja työelämään sekä saada entisenlaista palkkaa. Rakennusala ei pelasteta työttömyyskorvausta alentamalla. Nyt ehdotetussa mallissa on riskinä se, että siitä kärsivät juuri ne, joiden on vaikea löytää uutta työpaikkaa nopeasti.

Arvoisa puhemies! Meidän on ajateltava työnsä menettäneiden tilannetta. He tarvitsevat nopeita toimia haastavassa elämäntilanteessa. Omasta kokemuksesta voin sanoa, että silloin omavastuupäivät ovat vain ja ainoastaan hankalia. Se, että niiden määrää on nyt kasvatettu viidestä seitsemään, on mielestäni valitettavaa. Se on erityisen ikävää, kun ansiosidonnaista työttömyyskorvausta nyt ehdotetaan pienennettäväksi huomattavasti melko lyhyen ajan kuluttua. Siinä käy siis niin, että tulee uusi kuukausi, jolloin laskut ja vuokra pitäisi maksaa tai lyhennysmaksut erääntyvät, mutta palkkaa ei tule. Työttömyyskorvaus ei tule myöskään sinä päivänä, jolloin palkka olisi tullut. Se tulee huomattavasti myöhemmin ja siitä on vähennetty muun muassa omavastuupäivät. On kohtuutonta olettaa, että kaikilla olisi säästöjä tämän tilanteen varalta nyt, kun korot ovat nousseet ja ruoka on kallistunut. Nykyaikaisessa sosiaaliturvajärjestelmässä omavastuuaikaa tulisi lyhentää, ei pidentää ja hankaloittaa.

Lisäksi lyhyet sijaisuudet ja osa-aikatyön joustavasti mahdollistava suojaosuus tulisi säilyttää. Se nimittäin auttaa ihmisiä saamaan jalan työpaikan oven väliin, mikä voi antaa uskoa tulevaisuuteen. Sillä on tärkeä sosiaalinen ulottuvuus ja se vähentää kannustinloukkuja. Valitettavasti hallitus päätti sen sijaan luoda tämän kannustinloukun uudelleen.

Arvoisa puhemies! Tämä ehdotettu muutos vaikuttaa merkittävästi monien työnhakijoiden tilanteeseen. Erityisen paljon tästä kärsivät matalapalkka-alojen työntekijät. Monille heistä muutokset tarkoittavat sitä, että heidän saamansa tuki voi olla niin pieni, että sen ero peruspäivärahan määrään voi olla pieni tai olematon. Näin matala ansiopäiväraha ei ole vaakuutusperiaatteen eikä sosiaalivakuutuksen tarkoituksen mukainen. Jos hallitus on tosis-

Pöytäkirja PTK 20/2024 vp

saan uudistamassa työttömyystukea sitä porrastamalla, työttömyyden alussa maksettavaa ansiosidonnaista tukea tulisi parantaa.

Ärade talman! Om vi måste spara på detta område anser jag att det bör ske först efter att andra sätt att stärka statsfinanserna på ett sätt som inte drabbar utsatta och skapar fattigdom har vidtagits. Om det ändå måste ske så vore ett första, mer rättvist steg att införa ett tak på det inkomstrelaterade stödet. Ett sådant finns i exempelvis Danmark. Då skulle låginkomsttagare inte lida av sparåtgärden.

Avslutningsvis vill jag framföra att hela frågan kunde kopplas ihop med reformen av socialskyddet. Vi behöver en flexibel helhet. Det är möjligt att förena trygghet och stärkt samsättning. Då människor samtidigt mår bättre stärks samhällsekonomin. Att stärka samsättningen genom nedskärningar är rätt, ineffektivt och riskerar öka ojämlikheten på ett sätt som inte gynnar samhället. För många arbetssökande innebär de här förändringarna, de här försämringarna, att deras stöd blir så litet att skillnaden till grunddagpenningens belopp kan vara väldigt liten eller obefintlig. En så låg nivå är inte förenlig med försäkringsprincipen eller socialförsäkringens syfte. — Kiitos, tack.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Werning.

17.44 Paula Werning sd: Arvoisa puhemies! Ansiosidonnaisen työttömyysturvan leikkaaminen ei ole vain taloudellinen kysymys vaan myös arvovalinta, joka kertoo siitä, millaisessa yhteiskunnassa elämme. Tämä hallituksen esitys on hyökkäys suomalaisia työntekijöitä vastaan, se on epäoikeudenmukainen ja vie meitä täysin väärään suuntaan. Hallitus leikkaa armotta pienituloisten duunareiden toimeentuloa, ja on täysin perusteltua kysyä hallitukselta, missä ihmeessä on solidaarisuus. Perussuomalaisille pienituloisten arjen kurjistaminen on virnuilun ja pilkanteon kohde. [Anne Rintamäki: Ei pidä paikkaansa!] — No katsopa kuvia somesta, mitä olette itse jakaneet. — Valtiovarainministeri Purran sakset ja leikkuulaudat kuvaavat hyvin hallituksen politiikkaa, jossa leikkaukset nähdään ensisijaisena keinona valtiontalouden tasapainottamiseen. Mutta millä hinnalla?

On täysin epäoikeudenmukaista, että suurimmat leikkaukset kohdistuvat niihin, jotka ovat jo valmiiksi haavoittuvimmassa asemassa, samaan aikaan kun suurituloisille annetaan veronkevennyksiä. Hallitus kohdentaa jo toista kertaa leikkaukset työttömyysturvaan — kovaa ja kylmää porvaripolitiikkaa. Kansalaiset kestävät kyllä rankkoja päätöksiä, kunhan ne tehdään oikeudenmukaisesti ja järkevästi, mutta kun päätökset suosivat joitakin ryhmiä toisten kustannuksella, ne eivät ole oikeudenmukaisia. Hallituksen politiikka antaa ymmärtää, että olemme kaikki samassa veneessä, mutta todellisuudessa tämä vene näyttää kulkevan vain harvojen ja valittujen hyväksi.

Arvoisa rouva puhemies! Liian usein tässäkin salissa köyhiä ja osattomia syyllistetään ja haukutaan ja työttömyyttä ja köyhyyttä pidetään omana valintana. Hallitukselta puuttuu tyystin ymmärrys siitä, että työttömäksi jääminen ei ole työntekijän syytä. Hyvänä esimerkkinä tästä voin mainita suhdanneherkän rakennusalan tämänhetkisen tilanteen, jonka seurauksena lukuisia rakennusalan yrityksiä on päätynyt konkurssiin. Useat muurarit, kirvesmiehet, maalarit ja vaikka putkimiehet ovat jääneet työttömiksi, eivätkä todellakaan omasta tahdostaan ja omista valinnoista johtuen. Edellä mainittujen ammattiryhmien työntekijöiden uudelleentyöllistyminen omalle alalle on todella haasteellista ja joillain alueilla jopa täysin mahdotonta. Työttömäksi jääminen on työntekijälle yllättävä kriisi, ja se mul-

Pöytäkirja PTK 20/2024 vp

listaa koko perheen arjen. Paineet selviytyä arjesta kasvavat entisestään lisäten myös henkistä kuormaa. Tällaisessa tilanteessa, kun tarvitaan kannustusta ja tukea, hallitus toimii päinvastoin: lyö lyötyä. Tämä on väärin.

Arvoisa puhemies! Hallitus on unohtanut, että politiikan tulee palvella kansaa, ei pelkää talouden lukuja. Onko hallitus harkinnut leikkausten todellisia seurauksia? Sopinee epäillä. Työttömyysturvan leikkaaminen ei ole vain numeroita paperilla. Se on todellisten ihmisten elämää. Lääkärin kukkarossa 300 euron menetys kuussa tuskin tuntuu, mutta lukuisten suomalaisten työttömien arjessa sillä on kohtuuton vaikutus.

Leikkaamalla työttömyysturvaa hallitus ei ainoastaan riko lupauksiaan, vaan myös heikentää yhteiskuntamme perustaa. Työttömyysturvan leikkaaminen ei ole vain taloudellinen toimenpide. Se on viesti kansalaisille, että heidän hyvinvointinsa ei ole etusijalla. Tämä on ristiriidassa sen kanssa, minkä perustalle suomalainen yhteiskunta on rakennettu. Suomi on rakennettu yhteisvastuullisuudelle ja huolenpidolle jokaisesta yhteiskunnan jäsenestä. Nyt tämä hallitus jakaa suomalaiset herroihin ja narreihin ja vitsailee heikoimmasa asemassa olevien ihmisten kustannuksella. Hävytöntä toimintaa. Hallituksen päätös leikata työttömyysturvaa on isku päin pienituloisten suomalaisten kasvoja. Miten hallitus voi perustella näitä leikkauksia, kun ne selvästi vain lisäävät eriarvoisuutta ja heikentävät jo valmiiksi haavoittuvassa asemassa olevien kansalaisten elämänlaatua?

Hallitus on valmis vain leikkaamaan eikä kykene tarkastelemaan muita vaihtoehtoja. Kyselenkin, missä on nyt luovuus ja innovatiivisuus, jota tarvitaan todellisten ratkaisujen löytämiseksi. Missä on se hallitus, joka etsii keinoja tukea kansalaisiaan eikä vain kurjistaa niitä, joilla jo menee kurjasti? Hallituksen esitykset tämän päivän osalta työttömyystoimiin liittyen ovat käsittämättömiä, enkä näe mitään syytä kannattaa niitä.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Viitala.

17.49 Juha Viitala sd: Arvoisa rouva puhemies! Keskustelemme isoista muutoksista — ansiosidonnaisen päivärahan porrastamisesta, työllistämisvelvoitteen lakkauttamisesta ja siitä, ettei palkkatuettu työ enää jatkossa kerryttäisi työssäoloa. Se, että tämä kaikki tapahtuu samaan aikaan, kun irtisanomisista helpotetaan, on erittäin surullinen yhtälö ja tulee ajamaan usean lapsiperheen köyhyyteen. Pidän erittäin kummallisena, että hallituspuolueet vähättelevät näitä asioita ja osa tekee huumoria vakavalla asialla. Kuultiin täällä äsken perussuomalaisten toimesta myös monen minuutin lakkopuhekin, joka ei kyllä käsiteltävään asiaan mitenkään liittynyt väärine käsityksineen. [Pia Sillanpää: Liittyhän se poliitisiin lakkoihin!] Hallituspuolueet haluavat selvästi siirtää ikävästä asiasta huomion pois.

Salin oikealta laidalta on usein välihuudeltu, että ”menkää töihin”. Työttömyys voi koskettaa yllättäen ketä vain. Työttömät eivät ole mikään yhtenäinen ryhmä, vaan erilaisilla tilanteilla ja taustoilla olevia henkilöitä. Salikeskusteluissa on korostunut se käsitys, että suurin osa työttömistä on työttömänä omasta tahdostaan. Tämä on kuitenkin virheellinen arvio. Mitä sanotaan esimerkiksi asiantuntijatehtävistä irtisanotulle 55-vuotiaalle köyliöläiselle tai huittislaiselle kirvesmiehelle, kun talousalueella ei ole kyseiselle osaamiselle käyttöä, vaikka työhaluja olisi? Mitä jos hän on lisäksi menettänyt osan työkykyään ja jää siksi vaille töitä? Näihin asioihin eivät sosiaaliturvaleikkaukset auta, kun osaaminen ja tarjolla oleva työ eivät kohtaa. Työpaikkoja ei lisää myöskään hassuttelu saksimisella ja hädässä oleville irvailulla.

Pöytäkirja PTK 20/2024 vp

Arvoisa puhemies! Erityisen kovasti nämä hallituksen kaavailemat heikennykset laajojen leikkausten kanssa osuvat pienituloisiin duunareihin, ahkeriin suomalaisiin palkansaajiin, osa-aikaisiin työntekijöihin ja lapsiperheisiin. Monesti nämä osuvat heihin, jotka ovat tahtomattaan joutuneet kohtaamaan työttömyyttä. Ansioturvan porrastaminen rankaisee työtöntä työttömyyden pitkittyessä, ja tämä osuu varsinkin niihin työttömiin, joilla on heikkommat mahdollisuudet saada töitä. Monesti työllistyminen vaatii tueksi osaamisen päivittämistä tai terveydentilan kohentumista. Sote-leikkaukset ja aikuiskoulutustuen lakkautus tuskin ainakaan helpottavat näiden haasteiden taltuttamisessa.

On otettava esiin vielä se tosiasia, että te, perussuomalaiset, lupasitte ennen vaaleja, että teidät erottaa kokoomuksesta se, että te ette leikkaa pienituloisilta. Olette nyt kyllä viilanneet suomalaisia linssiin ja teette asiasta vielä hassunhauskaa huumoria. [Anne Rintamäki: Sekin vielä!] Sitä pienituloista, työtöntä, osa-aikatyöntekijää, lapsiperheellistä tai osan terveydestään menettänyttä tuskin tämä ala-arvoinen huumori kuitenkaan naurattaa.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Kauma, poissa. — Edustaja Sillanpää.

17.53 Pia Sillanpää ps: Arvoisa rouva puhemies! Suomalaista hyvinvointiyhteiskuntaa ihaillaan maailmalla. Tämä yhteiskunta palveluineen ja tukineen ei kuitenkaan ole aito, sillä nykymuodossaan tämä kulissi pohjautuu velkarahaan. Rahat on loppu, ja se on tässä vaiheessa selvää kaikille. Meillä on paljon muutettavaa ja korjattavaa nykyisessä järjestelmässä, jotta me saamme yhteiskunnan rahat riittämään jatkossa.

Olen pohtinut näitä nykyjärjestelmän heikkouksia. Minkälainen hyvinvointiyhteiskunta luo itselleen rakenteet, jotka mahdollistavat passivoitumisen? Minkälainen yhteiskunta on sellainen, joka mahdollistaa tukien vastaanottamisen ilman, että tarvitsee edes poistua kotia? Minkälainen yhteiskunta edesauttaa syrjäytymistä sillä, että tuet kilahtavat tilille turhankin helposti ilman, että juuri mitään tarvitsee tehdä sen eteen? Vastaus näihin valitettavasti on suomalainen yhteiskunta, joka mahdollistaa sen, että se, mikä aikanaan rakennettiin turvaverkoksi, on muuttunut joillekin makuupussiksi.

Onneksi tämä ei koske kaikkia. Meillä on valtava määrä ihmisiä, jotka ovat syystä tai toisesta työttömiä ja hakevat aktiivisesti töitä. Sitten meillä on se toinen joukko, joka jää ansiosidonnaiselle turhankin pitkään esimerkiksi viettämään hieman lomaa tai kieltäytyen työstä, koska käteen jäisi vain muutama satanen enemmän rahaa. On myös se joukko, joka ei edes halua mennä töihin. Yhteiskunnan kelkasta on helppo pudota, jos vähäisenä vaatimuksena tuen saamiselle on esimerkiksi vain sen vastaanottaminen pankkitilille.

Olen joskus todennut sen, että meidän nykymuotoiset sosiaalityöt ovat niin hyviä, että osa valitsee elää niillä, ja taas toisille, jotka joutuvat elämään niitten varassa perustellusta syystä, nämä tuet ovat niin huonot. Siinä, missä aiemmin oli pakko saada itselleen töitä pärjätäkseen, nykypäivänä olemme kehittäneet riippuvuuden julkiseen rahaan ja yhteiskuntaan jonkinlaisen asenteen, aivan kuin tämä olisi ok. Jos tätä riippuvuutta kritisoi, se mielletään usein hyökkäykseksi tukien saajia kohtaan. Yhteiskunnan rahoitus tukien muodossa on ollut valmis taustalla oleva B-suunnitelma, johon voi turvautua tarvittaessa. Jos töitä ei ole löytynyt omalta alalta, on voinut odotella rauhassa uusia ilmoituksia. Ei ole tarvinnut miettiä töitä joltain toiselta alalta, koska ei ole ollut pakko. Me olemme yhteiskuntana mahdollistaneet tämän. Nyt pitää uskaltaa kysyä kysymys: voisiko töitä hakea joltain muulta alalta kuin omalta edes siksi aikaa, että oman alan töitä löytyisi jälleen?

Pöytäkirja PTK 20/2024 vp

Arvoisa rouva puhemies! Tammikuussa 2024 Suomessa oli 15—74-vuotiaita työttömiä Tilastokeskuksen työvoimatutkimuksen mukaan yhteensä 231 000. Emme ole tilanteessa, jossa kaunistelevat sanat muuttaisivat valtion taloustilannetta mitenkään parempaan suuntaan. Me tarvitsemme lisää ihmisiä töihin, sanoivat oppositio tai ay-liikkeet mitä tahansa. Jos emme saa ihmisiä töihin nykykeinoilla, meidän täytyy koettaa uusia, tehokkaampia keinoja. Ja kun joku SDP:n edustajista aloittaa sen jo moneen kertaan kuullun valitusvirren näistä toimista, muistakaa kysyä, missä heidän vaihtoehtobudjettinsa vaikutusarvioinnit viiptyvät. Hallituspuolueiden edustajat eivät ole niitä nähneet vielääkään lukuisista kyselyistä huolimatta.

Työllisyystoimiin ei päästä yksin näillä muutoksilla. Näiden lisäksi muun muassa palkkaamista helpotetaan ja mahdollistetaan toimia, joilla luodaan lisää työpaikkoja. Työllä täytyy tulla toimeen, työolojen täytyy olla kaikille työntekijöille turvalliset ja meidän pitää voida hyvin työssä. Siellä vietämme kuitenkin suurimman osan elämästämme.

Ay-liikkeet yrittävät poliittisilla lakoilla kiristää päättäjiä jatkamaan tätä velkarahalla elämistä — jatkaa siis sitä elämää, jossa näennäisesti kaikki on hyvin ja elämä rahoitetaan valtion lainalla, koska ei haluta tehdä pakollisia ja ikäviä päätöksiä. Maanantaina alkoivat uudet, kahden viikon poliittiset lakot. Kysyin joskus aikaisemmin, mitä mieltä ihmiset olisivat siitä, jos työnantaja ilmoittaisi jättävänsä palkat maksamatta, koska ei ole tyytyväinen hallituksen päätöksiin. En uskonut tämän saavan yleistä kannatusta, mutta nyt nähdään, että näiden poliittisten lakkojen seurauksena UPM Kymi on vastannut niin, miten metsään on huudettu: kun kuljetusalan lakot aiheuttavat häiriöitä kyseiselle paperitehtaal-le, yritys on ilmoittanut jättävänsä palkanmaksun niissä tehtävissä, joissa työnteko on estynyt. Jos työntekijät voivat lakkoilla työajalla poliittisista syistä, miksi työnantajalla pitäisi olla velvollisuus maksaa palkkaa yrityksen toimintojen haittaamisesta tai estämisestä? Hullumpaa tästä kaikesta tekee vielä se, että sen jälkeen, kun työntekijät ryhtyivät näihin poliittisiin lakkoihin liittojensa velvoittamana ja UPM vastasi näihin toimiin, Paperiliitto uhkaa mennä puimaan asiaa oikeuteen.

Meidän yhteiskunnassamme tärkeintä tällä hetkellä olisi sekä työnantajien että työntekijöiden kanssa miettiä, miten löydetään ne ratkaisut, joiden avulla Suomi alkaa voimaan paremmin. Työntekijöillä täytyy olla tietyt oikeudet, mutta meidän täytyy alkaa kiinnittämään yhteiskunnallisessa keskustelussa huomiota myös työntekijän velvollisuuksiin työnantajaa kohtaan. Työnantaja on kuitenkin usein se, joka kantaa riskin työllistämisestä.

Arvoisa rouva puhemies! Jos emme tee näitä toimia, meiltä loppuvat rahat ja silloin ei ole enää mitään merkitystä, onko ihminen työtön omasta halustaan vai ei. Kun kirstu on tyhjä, ei ole mitään, mistä jakaa. Kun saamme tehtyä tarvittavat toimet valtiontalouden pelastamiseksi, voimme todeta, että meillä on lisää työpaikkoja, lisää hyvinvoivia työntekijöitä ja sen seurauksena riittävästi rahaa myös tukiin heille, jotka niitä välttämättä tarvitsevat. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Bergbom.

17.59 Miko Bergbom ps: Kunnioitettu rouva puhemies! Täytyy sanoa ihan avoimesti nyt tässä koko kansan kuullessa ja tämän salin läsnä ollessa, että joskus kieltämättä aika monenakin hetkenä sitä miettii, olisiko valinnut helpomman uran politiikassa, jos olisi ryhtynyt vasemmistopoliitikoksi. Olisiko se ollut itse asiassa kuitenkin helpompi poliittinen uravalinta tehdä, jos olisi ihan opportunistisesti katsonut tätä tilannetta, kuinka helppoa olisi-

kaan esittää sitä täällä salissa, kuten te muun muassa tänään, että te puolustatte kaikista haavoittuvimmassa asemassa olevia suomalaisia, kuinka te puolustatte pienituloisia ja kuinka te puolustatte duunareita? Tämä on teidän linjanne. Teillä on kauniita puheita heidän puolestaan, se täytyy myöntää. Näin kiistämättä on. [Sosiaalidemokraattien ryhmästä: Pitää paikkaansa!]

Mutta se, mikä teidän politiikassanne on ongelma, mihin se lopulta johtaisi, mitä te harjoittitte viime kaudella vastuuttomalla tavalla, on se, että näistä pienituloisista ei huolehdittaisi, Suomessa ei enää olisi töitä ja meidän hyvinvointivaltio ajettaisiin alas. Näin siinä lopulta kävisi. Se on kiistaton fakta, että yksi kolmasosa... [Hanna Sarkkisen välihuuto] — Kuunnelkaa, nyt on minun vuoroni puhua. — Yksi kolmasosa Suomen valtionvelasta, koko siitä kertyneestä velasta meidän itsenäisyyden aikana, oli viime hallituskauden aikana kertynyttä. Miettikää, mikä summa se on: kolmasosa koko valtion... [Hanna Sarkkisen välihuuto] — Minun vuoroni puhua nyt. — Kolmasosa koko valtionvelasta. Te ymmärrätte itsekkin, mihin se tie johtaisi, jos sillä jatkettaisiin.

Nyt yritän kuvata sen teille yksinkertaisesti: Jos tämä hallitus ei tekisi mitään sopeutustoimia tai näitä rakenteellisia toimia esimerkiksi työmarkkinoille, niin valtionvelka kasvaisi noin 16 miljardiin euroon. Joka vuosi otettaisiin siis velkaa 16 miljardia euroa. Ja tämän tien päässä kävisikin niin — lopulta, vuosien päästä — että eduskunta ei enää päättäisi siitä, mitä leikkauksia tehdään, vaan se päätettäisiin ulkomailta käsin, vähän niin kuin Kreikalle kävi. Tiedätkö te, minkälaisia leikkauksia siellä tehtiin? Todella rajuja leikkauksia. Nimenomaan pienituloisille, eläkeläisille, kaikista haavoittuvimmassa asemassa oleville ihmisille tehtiin leikkauksia Kreikassa, koska siellä oli ollut päätöksentekijöitä, jotka vähät välittivät siitä, missä kunnossa julkisen talouden pitää olla. Ajateltiin vain, että vaalitaktisista syistä on järkevää jättää tekemättä, antaa jonkun muun kantaa vastuu ja ottaa vain lisää velkaa.

Minä just tarkastelin, tänään itse asiassa, viime kauden valtiovarainministerin Saarikon puheita valtiovarainministerinä, kun hän puhui budjeteista tässä salissa. Siellä oli useita nostoja, missä kerrottiin, kuinka paljon lisää rahaa lisätään eri paikkoihin. Saarikko tiesi, hän myönsi sen vaaleissa, että on pakko tehdä sopeutustoimia tulevalla kaudella. Vaaleissa keskusteltiin, että ne sopeutustoimet tulevat olemaan järkyttävän kokoisia jo ihan siitä syystä, kuten valtiovarainministeriön virkamiehetkin totesivat, että viime kaudella kehykset rikottiin. Edes suhdannehuipussa te ette löytäneet säästettävää. Se on aivan käsittämätöntä, ja se vaikeuttaa tämän hallituksen työtä. Tämä on vain näin.

Eli jos miettisinkin joskus öisin, kuten aiemmin kuvasin, kadehtisin sitä, että olisin valinnut urani vasemmistopoliitikkona, niin kuitenkin sydämessään tietäisi sen, että tämä linja, mitä me nyt toteutetaan, isossa kuvassa Suomen tulevaisuuden kannalta, jokaisen pienituloisen kannalta, on oikea valinta. Se on oikea valinta, vaikka se nyt tekeekin kipeää.

Sitten te väitätte täällä salissa, että perussuomalaiset nauravat pienituloisille tai nauravat näille leikkauksille. Tämä väite ei pidä paikkaansa. Me nimenomaan halutaan huolehtia siitä, että suomalainen hyvinvointivaltio on olemassa, ei vain nykyisille vaan myös tuleville sukupolville. Se on vastuunkantoa, johon teistä ei ollut. Teidän vastuunkantonne tarkoitti kaikkien ongelmien ratkaisemista lisävelalla.

Nyt hallituksella on työn linja. Mitä se tarkoittaa? Esimerkiksi pieni- ja keskituloisille kohdennettavia veronalennuksia tällä kaudella tehdään 405 miljoonan euron edestä. Näillä vaikutuksilla saadaan aikaan se, että palkansaajalle jää enemmän käteen niistä tuloista. Mitä se tarkoittaa? Hän voi käyttää niitä esimerkiksi... [Hanna Sarkkisen välihuuto] — Mi-

Pöytäkirja PTK 20/2024 vp

nun puheenvuoroni nyt. — Hän voi käyttää niitä esimerkiksi palveluihin. Ja tiedätekö te, mitä tarkoittaa yrityksissä, kun niiden palveluiden kysyntä kasvaa? Se tarkoittaa sitä, että se yritys joutuu palkkaamaan lisää työvoimaa, mikä tarkoittaa sitä, että maahan syntyy lisää työpaikkoja. Tämä on siinä se ajatus, minkä takia me halutaan kasvattaa suomalaisten työntekijöiden ostovoimaa.

Ja minkä takia tehdään niitä työmarkkinatoimia, rakenteellisia toimia työmarkkinoille? Sen takia, että yritysten kilpailukyky vahvistuu, jolloin heidän kynnyksensä sille, että he palkkaisivat lisää työvoimaa, madaltuu, eli me saadaan lisää suomalaisia töihin, koska se on ainoa keino pelastaa suomalainen hyvinvointivaltio. Sitä ei ratkaista velalla, uskokaa se. Toivon, että tätä alettaisiin nostamaan esiin myös suomalaisessa mediakeskustelussa enemmän.

Lisäksi on vielä todettava se, että kun vedotaan ihan oikein monessa kohdassa Ruotsiin tai Tanskaan, niin kuten tekin tiedätte, heillä väestöstä on töissä suurempi osa kuin Suomessa. Meillä on rakenteellinen työttömyys seiskan tasolla, Tanskassa kolmen prosentin tasolla — meillä seitsemää prosenttia, Tanskassa kolmea prosenttia. Miettikää, siinä on aika paljon helpompaa rahoittaa sellaisia palveluita, joita ne pienituloiset ja kaikki suomalaiset jossain vaiheessa elämäänsä tarvitsevat. Tekin tiedätte tämän, ja sen takia yhä useampi suomalainen on saatava töihin, nousemaan sosiaaliturvan varasta, tienaamaan oman palkkansa ja nauttimaan niistä hedelmistä, mitä se työ tuottaa. Työ tuottaa hyvinvointia. Sosiaaliturva ei lopulta kykene ratkaisemaan tämän maan kroonisia ongelmia, jotka johtuvat siitä, että meillä ei ole töitä, ja jotka ajavat tämän maan lopulta siihen pisteeseen, että me menetetään se hyvinvointivaltio. Ja en pysty olemaan tekemässä semmoista politiikkaa vapaaehtoisesti vain saadakseni seuraavissa vaaleissa ääniä.

Tämä on vastuullisempi linja kuin teidän linjanne.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Myönnän minuutin mittaisen vastauspuheenvuoron edustaja Nurmiselle, mutta emme käynnistä laajempaa debattia.

18.06 Ilmari Nurminen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Tästä velkaantumisesta puhutaan paljon. Suurin osahan tästä selittyy koronatuilla, ja muistan, kuinka viime kaudella perussuomalaiset kurkku suorana vaati enemmän ja enemmän näitä koronatukia.

Mitä tulee tähän ostovoimaan, niin suurin osa tästä palkansaajien ostovoiman kasvusta tulee näistä palkankorotuksista, joita työehtosopimuksilla on palkansaajille neuvoteltu. Ongelma tässä on se, että näissä leikkauksissa, joita te teette, kaikki kohdistuu pienituloisiin. Minkä takia pienituloiset ihmiset joutuvat tämän velan ja korona-ajan velan maksajiksi? Toivoisinkin, että perussuomalaiset mainitsisi yhden leikkauksen, mikä kohdistuu teidän eduskuntaryhmänne jäseniin tai teidän tulotasoonne. Päinvastoin, te kevennätte meidän verotustamme samaan aikaan, kun te vieritätte nämä miljardiluokan leikkaukset pienituloisille. Tämä on se ongelma tässä talouden tasapainotuksessa, jota te ette voi pestä mustasta valkoiseksi, ja tätä me myös kritisoimme. [Pia Sillanpää: Pienituloisen verotusta kevennetään eniten!]

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Myönnän vielä vastauspuheenvuoron edustaja Bergbomille.

Pöytäkirja PTK 20/2024 vp

18.07 **Miko Bergbom ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Niin, tästä viime kauden velkaantumisesta on nyt puhuttu niin monta kertaa, että minä yritän nyt vielä kuvata sen teille rautalangasta.

Kukaan ei ole vastustanut sitä, etteikö akuuteissa kriiseissä pitäisi ottaa velkaa niihin akuuttien kriisien hoitoon. Näinhän tekivät kaikki muutkin maat, mutta samanaikaisesti esimerkiksi Ruotsi ja Tanska kykenivät hoitamaan nämä samat kriisit, mitkä heitäkin kohtasivat, kuten korona, Ukrainan sota ja energiakriisi, huomattavasti vahvemmallalla julkisella taloudella. Mutta sen sijaan nyt on kyse siitä rakenteellisesta alijäämästä, joka teidän kautenne jälkeen oli plus kymmenen miljardia, noin 11 miljardia euroa vuositasolla, ja tästä on kyse. Tähän rakenteelliseen alijäämään te ette puuttuneet millään tavalla.

Sitten tulee muuten mieleen näistä ihan pienistäkin leikkauksista — nämä siis ovat hyvin pieniä leikkauksia, mutta ne on mainittava: Tämä hallitus esimerkiksi leikkaa puolueita. Tämä on ihan oikein, ei mikään massiivinen kokonaisuus, mutta on kuitenkin. Sitten, mitä tulee esimerkiksi ministerien erityisavustajien ja valtiosihteerien määrään, niin tällä kaudella niitä on vähemmän suhteessa teidän kauteenne, kun teillähän oli se EU-puheenjohtajuuskausi koko neljä vuotta käynnissä teidän oman ilmoituksen mukaan. [Ilmari Nurminen: Mitä merkitystä?]

Mutta tuossa nyt muutaman mainitakseni.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Hyrkkö poissa, edustaja Lundén poissa. — Edustaja Sirén, olkaa hyvä.

18.08 **Saara-Sofia Sirén kok:** Arvoisa puhemies! Haluan aloittaa toteamalla, että kukaan ei ole syyllistänyt työttömiä. Kukaan hallituksesta ei ole puhunut työttömistä sellaisella retoriikalla kuin mitä sosiaalidemokraattien ryhmästä aikaisemmin tässä salissa puhuttiin. Ainoastaan opposition suunnasta on kuulunut sellaisia sanoja, joita me emme työttömiin halua yhdistää. Kukaan ei syyllistä työttömiä, koska eihän järjestelmä ole yksilön vika. Ei se ole kenenkään vika, että meillä on Suomessa järjestelmä ja rakenteet, jotka eivät kannusta ottamaan työtä kaikissa tilanteissa vastaan.

Mutta tämän hallitus haluaa korjata. Me haluamme purkaa kannustinloukkuja, me haluamme, että työtä kannattaa kaikissa tilanteissa ottaa vastaan. Me haluamme nopeuttaa uudelleentyöllistymistä sellaisessa tilanteessa, jos on työttömäksi päätyntä. Tällä hallituksella on työn linja. Se tarkoittaa sitä, että me teemme uudistuksia, me teemme esityksiä, joilla edistetään työllisyyttä ja talouden tasapainoa Suomessa, koska sitä Suomi tarvitsee. Tarvitaan päätöksiä, konkreettisia muutoksia rakenteisiin, jotta me voimme turvata hyvinvointiyhteiskunnan myöskin tuleville sukupolville. Tästä on kysymys.

Tällä esityksellä, jota nyt käsittelemme — ansiosidonnaisen työttömyysturvan muutokset ja ennen kaikkea tämä porrastaminen — on merkittävät vaikutukset näiden hallituksen tavoitteiden kannalta. Sillä on merkittävä vaikutus työllisyyteen, sillä on merkittävä merkitys julkisen talouden vahvistumiseen. On arvioitu työllisyyden paranevan tällä esityksellä lähes 19 000 työllisellä. Se on merkittävä työllisyysvaikutus. On arvioitu julkisen talouden vahvistuvan tämän esityksen muutoksilla yhteensä yli 700 miljoonalla eurolla, ja sillä on iso merkitys julkiselle taloudelle.

Selkeä enemmistö suomalaisista tunnistaa tämän tarpeen. Taloustutkimus on kartoittanut suomalaisten näkemyksiä tämän tyyppisestä uudistuksesta viime kesänä. Kesäkuussa 2023 julkaistun Taloustutkimuksen selvityksen mukaan 59 prosenttia suomalaisista antaa

Pöytäkirja PTK 20/2024 vp

tukensa sellaiselle muutokselle, jossa ansiosidonnainen työttömyysturva porrastetaan tavalla, jossa se on alkuun suurempi ja sitten laskee, jos työttömyysjakso pitenee. Nykyjärjestelmästä me tiedämme, että työllistyminen painottuu siihen hetkeen, kun ansiosidonnainen työttömyysturva on päättymässä. Ja me haluamme, että ihmiset pääsisivät nopeammin töihin, jotta uudelleentyöllistyttäisiin nopeammin. Se on myös yksilön, ihmisen itsensä etu. Näistä syistä hallitus tekee tämän esityksen.

Ja kun sitä oppositiosta käsin vastustetaan, niin on ihan perusteltua kysyä, että mikä on se vaihtoehto. [Hanna Sarkkinen: Menosopeutus!] Jos te vastustatte tätä esitystä, jolle on arvioitu yhteensä yli 700 miljoonaa euroa julkisen talouden vahvistumista ja melkein 19 000 työllistä työllisyysvaikutusta, niin jos tämä ei teille käy, niin minkälaisilla uudistuksilla te aikoisitte saada aikaan samanlaiset työllisyysvaikutukset ja julkisen talouden vahvistamisen? Vai onko niin, että ei ole sitouduttu eikä pidetä tärkeinä näitä tavoitteita julkisen talouden tasapainottamisesta ja työllisyyden vahvistamisesta, koska nämä kaksi asiaa ovat se vahva runko tämän hallitusohjelman taustalla? Petteri Orpon hallitus haluaa lisätä työllisyyttä, tavoitteena on 100 000 työllistä, ja Petteri Orpon hallitus haluaa tuoda taloutta tasapainoon — alun perin 6 miljardilla plus 3 miljardilla, ja nyt me tiedämme, että nämäkään toimet eivät vielä tule riittämään, vaan lisääkin toimia tarvitaan. Ja kun tavoitteet ovat nämä konkreettiset, suomalaisten tulevaisuuden kannalta keskeiset tavoitteet, niin jos ne hallituksen esitykset, joille pystytään myös osoittamaan positiivisia vaikutuksia niin työllisyyden kuin talouden näkökulmasta, eivät teille käy, niin mitkä ovat ne keinot, joilla te vahvistatte tässä akuutissa tilanteessa Suomen taloutta ja työllisyyttä? Niitä me kuulemme mielellämme.

Hallituksen ministerit ovat toistuvasti sanoneet, että ovat avoimia sellaisille ehdotuksille, jotka edistävät näitä tavoitteita, joihin tämä hallitus on sitoutunut: työllisyys ja talouden tasapaino. Ei sen takia, että ne olisivat helppoja päätöksiä, ei sen takia, että ne olisivat erityisen suosittuja päätöksiä, vaan sen takia, että arvioidaan, että Suomi maana tarvitsee enemmän työtä, lisää työllisiä, vahvemman talouden pohjan, jotta me pystymme turvaamaan kaikille meille suomalaisille tärkeät palvelut. Siksi näitä esityksiä ja uudistuksia tehdään.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Lyly, olkaa hyvä.

18.15 Lauri Lyly sd: Arvoisa puhemies! Muutama pohdiskelu tähän keskustelunaiheeseen. Ensinnäkin täytyy sanoa, että kyllä oppositio kantaa yhtä lailla huolta työllisyydestä ja haluaa ne satatuhatta työpaikkaa myöskin, siitä ei ole kysymys, ja valtiontalouden tasapainoon, että kaikilla meillä on yhteinen tavoite. Mutta ehkä tässä salissa eniten nämä keinot ja niistä keskusteleminen aiheuttavat eripuraa ja sitten se, mikä on kohtuullista ja mikä ei, ja ne ovat niin kuin niitä kysymyksiä.

Sitten täällä valtionvelka vilahtelee välillä. Täytyy muistaa, että 90-luvun jälkeenkin valtionvelkaa oli aika paljon ja sitä maksettiin pois, että tämä ei ole nyt ihan itsenäisyyden ajan velka, mitä tässä nyt on edellinen hallitus ottanut, vaan kyllä sitä on maksettu pois ja välillä on otettu kriiseissä. Pitäisi ymmärtää tämä kokonaisuus kaiken kaikkiaan.

Arvoisa puhemies! Tässä on hyviä esimerkkejä tullut. Kysyn tämmöisellä tavalla, kun on perhe, jolla on palkka 2 500 euroa kuussa ja kaksi lasta ja on joutunut työttömäksi, koska työttömyys voi kohdata meistä ketä tahansa, niin hänellä täysi ansiopäiväraha olisi edeltävien säännösten mukaan 1 707 euroa kuussa. Nyt kun lapsikorotus poistuu, lähtee 184

Pöytäkirja PTK 20/2024 vp

euroa. Ensimmäisessä portaassa lähtee 489 euroa kaiken kaikkiaan ja sitten 565, kun tulee toinen porras, eli 1 707:stä pudotetaan 1 142:een, 565 euroa. Onko tämä kohtuullista? Minusta tämä on aika raju pudotus.

Toinen esimerkki on sellainen henkilö, joka tienaa noin 3 000 ja jolla ei ole lapsia. Täysi ansiopäiväraha on 1 739. Ensimmäinen porrastus pudottaa sen 1 391:een ja toinen 1 304:ään. Alennusta 435 euroa 1 700:sta, niin aika rajuja pudotuksia näissä on. Tietenkin tulee mieleen, olisiko ollut muita kohteita vai pitääkö näiden kaikkien kohteiden olla työttömien kukkarosta. Siinä mielessä tämä kokonaisuus tarvitsee muistaa.

Täällä paljon puhutaan Tanskan ja Ruotsin mallista. Me ollaan sillä tavalla kolme erikoista maata, että meillä on kassajärjestelmä työttömyysturvassa ansioturvan osalta, ja meillä on niitten osalta tehty tämä työttömyysturvan ansioturva sen kautta, joka on hyvä järjestelmä — itse kannatan sen järjestelmän kehittämistä. Sitä pitäisikin miettiä, miten työttömyyskassajärjestelmää saadaan kannustavammaksi ja tavallaan ajankohtaan sopivammaksi.

Sitten näihin työsuhteisiin, jotka nyt tänä päivänä ovat hyvin tämmöisiä freelancer-homia: välillä ollaan erilaisilla toimeksiantosopimuksilla tekemässä ja tehdään työtä yrittäjänä ja palkansaajana ja sitten pätätöitä. Tähän pitäisi turva rakentaa kaikelle tälle, ja siihen meidän pitäisi pystyä tekemään uutta mallia.

Turvan taso Tanskassa ja Ruotsissa selvästi korkeampi. Ruotsissa pituus on 300 päivää. Jos on lapsia, niin siihen tulee 150 päivää lisää. Siellä on tiettyjä kattosääntöjä, mutta kokonaisuutena se on yksi porras, joka on 80:stä 70 prosenttiin. Sitten meillä on Tanskassa 90 prosenttia edeltävästä palkasta ja sielläkin on katto, kattosääntö. Suomen sosiaaliturvassa kattosääntöjä ei ole. Minusta on parempi niin, että niillä turvan asteikoilla tehdään se niin, että kattolukuja ei tarvita, vaan kaikille tulee ansioiden mukaan ja sitten taittopisteellä tehdään niitä asioita. Eli turvaa pitää kehittää, mutta kohteet, mitä tässä leikkauksilla on, ovat todella voimakkaita työttömiin nähden.

No, sitten jos mietitään tätä työttömyysturvaa nyt, kun täällä on 40 päivän kohdalla tämä porras ja sitten 170 päivän kohdalla porras, niin voi kyllä kysyä, miksi 40 päivän porras on siinä heti alussa, koska yleensä työllistytään nopeasti siinä alkupäässä — alle kuuden kuukauden, niin kaksi kolmasosaa on työllistynyt. Miksi siinä tarvitsee tämmöistä porrasta olla ensinkään? Sitten toisekseen kaikki rekrytointiprosessit kestävät pitempään, eli tämä tulee vastaan automaattisesti.

Sitten kolmas asia, kun puhutaan meillä työttömyysturvassa olevasta joustavasta lomautusjärjestelmästä, niin sen osalta tähän tuo siihen semmoisen negatiivisen vaikutuksen, koska tilapäinen työtilanteen muuttuminen ja lomautus on ollut meillä erittäin toimiva järjestelmä ja kaikki maat kadehtivat tätä järjestelmää meiltä. Nyt me tehdään siihen kynnys 40 päivän kohdalle ja pudotetaan 20 prosentilla turvaa.

Sitten, kun täällä puhutaan myös työvoimapula-aloista, niin siellä jotkut yritykset miettivät, että kun nämä lomautetaan, niin pysyvätkö ne enää siinä yhtiössä työsuhteessa vai karkaavatko ne sieltä lomautuksesta. Sen takia tämä voi vaikeuttaa sitä lomautusjärjestelmän hyvää käyttöä, ja tämä pitäisi tässä huomioida myöskin, ja niitä ei nyt tässä ole huomioitu.

Sitten näitten rekrytointien ja muitten osalta voi kyllä kysyä, että kaikki ymmärtävät, että niissä menee oma aikansa. Eli nämä portaavat ovat mielestäni väärässä paikassa. Ne ovat kohtuuttomia myöskin sen takia, että työtön itse ei voi vaikuttaa siihen, koska pitäisi saada työvoimapalveluja, ja nyt kun määrärahoja työvoimapalvelujen tekemiseen ei ole riittä-

Pöytäkirja PTK 20/2024 vp

västi, niin sitten kuitenkin tämä leikkaus tulee. Työn tarjontaa on tällä hetkellä vähemmän tämän työtilanteen vuoksi, niin sitten tämä leikkaus tulee kohdistumaan liian kovalla kädellä näihin ihmisiin. Sen takia näitä pitäisi kyllä miettiä todella kovaa. Itse en ole kovasti kannattamassa tämän tyyppisiä portaita, jotka ovat näin automaattisia.

Eli monta kohtaa on tässä järjestelmässä, ja nämä kohdistuvat yksin ja samoihin ihmisiin todella vahvasti. Siinä mielessä näitten kohdentamisessa pitäisi ehdottomasti tehdä uusia arviointoja. — Kiitoksia.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Piisinen, olkaa hyvä.

18.22 Jorma Piisinen ps: Arvoisa puhemies! Täällä on nyt useaan kertaan puhuttu tästä työttömyysturvan leikkauksesta ja verrattu esimerkiksi Tanskaan. Tanskassa oli semmoinen tilanne vuonna 2013. Siellä oli työttömyys aika korkea, mutta siellä tehtiin semmoinen tilanne, että siellä lyhennettiin ansiosidonnaista työttömyyskorvausta, sen kesto, puolella ja tehtiin myöskin eläkeuudistuksia. On totta, että Tanskassa on edelleenkin se työttömyyskorvaus olennaisesti Suomea parempi ja pitempi, mutta nyt täytyy muistaa se, että Tanskassa on olennaisesti paremmassa kunnossa valtiontalous. Meidän, Suomen, kassakaapissa ei ole oikeastaan mitään muuta kuin velkakirjoja, ja sen takia meillä ei siihen ole mahdollisuutta.

Mutta mennäkseni tähän aiheeseen, mistä ajattelin puhua: tänään on käyty hyvää keskustelua kannustinloukkujen merkityksestä työllistymiseen ja sitä kautta osallistumisesta hyvinvointiyhteiskuntamme ylläpitämiseen. Onko meillä palkkataso liian pieni vai työttömyysetuisuuksien taso liian suuri? Entä miten vaikuttaa palkkatason nousu käytettävissä oleviin etuisuuksiin?

Etlä julkaisi vuonna 2022 raportin, jossa se analysoi vuosien 2015 ja 2021 välisenä aikana Suomen vero- ja etuusjärjestelmän vaikutuksia työn vastaanottamisen ja lisätyön tekemisen taloudellisiin kannustuksiin Tilastokeskuksen SISU-mikrosimulaatiomallilla. Tulosten mukaan työllistymisveroasteiden mediaani Suomessa on noin 69 prosenttia, eli puolella työikäisistä suomalaisista käytettävissä olevat tulot kasvavat henkilön työllistyessä enintään kolmanneksen palkan suuruudesta. Ansiosidonnaista työttömyysturvaa saavien taloudelliset kannustimet työllistyä ovat keskimäärin Kelan työttömyystukia saavia heikommat. Kotihoidon tuen saajien kannustimet ovat työttömiä paremmat.

Kannustinloukussa olevista peruspäivärahan tai työmarkkinatuen saajista useimmat saavat lisäksi asumis- ja toimeentulotukea. Työttömyysloukussa työttömän ei välttämättä kannata taloudellisesti ottaa työtä vastaan, koska merkittävä osa työllistymisen tuomasta tulonlisäyksestä menee etuisuuksien pienenemiseen, asiakasmaksujen nousuun ja veroihin. Vuonna 2021 työttömyysloukussa oli 136 500 henkeä, kun rajana käytetään sitä, että työllistyessä käteen jäävä tulo lisääntyy korkeintaan 20 prosenttia bruttotuloista. Työttömyysloukussa olevien määrä nousee yli 300 000:een, kun rajana käytetään 25:tä prosenttia. Tuloloukussa henkilön ei välttämättä kannata rahallisesti tehdä lisätöitä, sillä merkittävä osa palkanlisäyksestä menee etuisuuksien pienenemiseen, asiakasmaksujen nousuun ja veroihin. Tuloloukussa maassamme on yli puoli miljoonaa ihmistä. Ei siis ole ihme, ettei työnteke Suomessa ole erityisen houkuttelevaa.

Arvoisa puhemies! Työttömyys- ja tuloloukkujen poistaminen on yksi osa hallitusohjelman kannustinloukkujen purkamisen kokonaisuutta, kokonaisuutta, jolla tähdätään nettomääräisesti noin 276 miljoonan menosopeutukseen ja noin 18 700 henkilön työllisyyskas-

Pöytäkirja PTK 20/2024 vp

vuun, minkä arvioidaan vahvistavan julkista taloutta noin 458 miljoonalla. Yhteensä julkisen talouden arvioidaan vahvistuvan näillä toimilla noin 734 miljoonaa. Kaiken kaikkiaan hallitus on sitoutunut vahvistamaan julkista taloutta 6 miljardilla eurolla vuoden 27 tasossa, josta 4 miljardia on tarkoitus toteuttaa sopeuttamalla, ja työllisyyttä parantavilla uudistuksilla tähdätään sitten 2 miljardin euron julkisen talouden vahvistumiseen. Ja kuten hyvin tiedämme, talousnäköymien heikennyttyä tämäkään ei tule riittämään. Lisätoimien etsimisille on jo työ käynnissä. Mitä ne sitten tulevat olemaan, sen näemme viimeistään ensi keväänä. — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Väyrynen, olkaa hyvä.

18.27 Ville Väyrynen kok: Arvoisa herra puhemies! Tässä on hyviä puheita ollut, ja varmaan tätä aihetta on aika lailla käyty läpi, mutta muutamia huomioita tähän:

Oikeastaan aloitan ihan samasta, mistä edustaja Sirén tuossa äsken aloitti. Minäkään en oikein tunnista semmoista keskustelua, että hallitusrintamasta olisi jollakin lailla työttömiä syyllistetty laiskoiksi. Aika lailla vieraalta kieleltä kyllä kuulostaa, enkä ole semmoiseen huomannut kenenkään sortuneen. Tietenkään kaikkia sosiaalisia medioita tai lehtiä en ole käynyt läpi, mutta en missään nimessä tämmöistä allekirjoita. Toisaalta, mitä tulee siihen, mihin on viitattukin tässä keskustelussa moneen kertaan, olen kuullut ajatuksia, että hyvätuloiset eivät jollakin lailla osallistuisi tähän tilanteeseen, rakentamiseen tai talkoisiin. Yhtä lailla semmoisenkin ajatuksen voi kyseenalaistaa, että kun me ollaan viitattu tähän solidaarisuusveron keventämiseen — mikä on ihan totta, se tekee sen 60 miljoonaa — niin kyseessä on tosiaan vero, mikä lisättiin toistakymmentä vuotta sitten väliaikaiseksi. Myös tämän kevennyksen jälkeen meillä on yksi Euroopan kovimpia progressioita etenkin yläpäässä, ja ne kaksi ylintä desiiliä edelleen kantavat isoimman kertymän veroista. Siinä mielessä voidaan kysyä myös, onko nyt kohtuullista syyllistää myöskään hyvätuloisia siitä, että he eivät osallistu tämän hyvinvointiyhteiskunnan ylläpitoon.

Mitä tulee siihen, mitä edustaja Lyly äsken totesi, olen ihan samaa mieltä, että meillä on varmaan kaikilla ihan sama tavoite ja keinot vähän eroavat. Kuten tuossa kommenttipuheenvuorossa viittasinkin, oliko muistaakseni edustaja Ohisalo, joka sanoi, että sosiaaliturvan tärkein tehtävä on nostaa ihmisiä köyhyydestä. Se minun mielestäni osoittaa hyvin lähinnä sen näkemyseron, mikä meillä on. Tässä on moneen kertaan sanottu, että hallituksen ohjelma on työn ohjelma ja meidän näkemyksemme on se, että työnteon pitää nostaa ihmiset köyhyydestä. Kun me katsotaan, missä tilanteessa me ollaan, kun ollaan verrattu näihin pohjoismaisiin tilanteisiin, mihin on myös tässä viitattu viimeisissä puheenvuoroissa useamman kerran, on ihan totta, että meidän työttömyysturvan taso ei ole sillä tasolla, missä Norja, Ruotsi tai Tanska ovat. Mutta sitten jos me katsotaan meidän julkista taloutta, niin meidän julkinen talouskaan ei ole missään nimessä samalla tasolla, missä Ruotsi, Norja ja Tanska ovat, ja jos katsotaan suuntaa, niin etenkin se suunta on erittäin huolestuttava. Siinä mielessä on varmasti täysin loogista, että silloin tehdään ratkaisu, jolla pyritään sitä julkista taloutta kohentamaan. Ansiosidonnaisen työttömyysturvan porrastaminen: jos on näyttöä siitä, että se työllisyys paranee aika usein siinä vaiheessa, kun se ansiosidonnainen loppuu, niin lienee myös loogista, että silloin sitä porrastetaan. Itse asiassa edustaja Lyly ei ole nyt paikalla, mutta hän taisi viitata niihin neljän kuukauden rekrytointiprosesseihin, mutta minä katsoin tuossa, että kun Muuramen kunnanjohtaja rekrytoitiin kolmessa kuu-

Pöytäkirja PTK 20/2024 vp

kaudessa, niin minä en ihan tiedä sitten, kuinka yleinen se neljän kuukauden rekrytointiprosessi yleisesti työmarkkinoilla on.

Kun syksystä asti on käyty näitä keskusteluita sosiaaliturvan tai työllisyysturvan leikkauksista, mitkä ovat välttämättömiä minun ja hallituksen näkemyksen mukaan, ja luonnollisesti oppositio on eri mieltä, niin kuin kuuluu ollakin, ja näistä varmasti pitkin neljää vuotta väitellään, niin välillä tulee semmoinen olo, että se isoin ero on tosiaan siinä, että me yritetään tehdä sitä työn kautta — ja saa nähdä, onnistutaanko, toivottavasti onnistutaan, ja sitten tehdään korjausliikkeitä, jos ei — niin sitten kun kuuntelee opposition ulostuloja samasta aiheesta, niin siinä tulee välillä semmoinen toivottomuuden tunne, että ikään kuin ihmiset olisivat tuomittuja olemaan sen sosiaaliturvan varassa ja myös sen ansiosidonnaisen varassa. Jos ajatus on, että palkkatuettua työtä ei voi ottaa vastaan, jos ei kerrytä työssäoloa, että sitä ei missään nimessä kannata ottaa, niin ei se voi olla ainoa motiivi ottaa työtä vastaan, että kerrytetään ansiosidonnaisen tasoa tulevaisuutta ajatellen, vaan se on todella, niin kuin monta kertaa on sanottukin, yksi reitti työelämään ja päästä siitä eteenpäin. Toivoisi tietyllä tavalla ehkä semmoista asennetta, että se lasi voisi olla joskus puoliksi täynnä eikä aina puoliksi tyhjä. Missään nimessä yhtään leikkausta ei tehdä sen takia, että on kiva kyykyttää yhtään kansanryhmää, ja sen minä koen kyllä hyvin vieraaksi ajatukseksi kaiken kaikkiaan.

Yksi asia, mikä on vielä mainittava, liittyy myös tähän tämän päivän keskusteluun osa-aikatyön roolista. On ihan totta, että se on lisääntynyt tässä yhteiskunnassa, ja se on osittain varmaan ihan hyväkin asia, mutta tietyillä sektoreilla se on myös ongelma. Me tiedetään, että sote-sektorilla meillä on sekä lääkäri- että hoitajakunnassa tilanne, että tehdään entistä enemmän osa-aikatyötä, ja on myönnetty, että se on yksi ongelma siitä, että meillä eivät meinaa henkilöstöresurssit riittää. Minun mielestäni silloin on täysin loogista, että me pyritään ratkaisuihin, joilla kannustetaan koko-aikatyöhön, ja silloin välttämättä se aktiivinen osa-aikatyöhön kannustaminen ei ole se oikea ratkaisu. Siinäkin on eri värisävyjä, mutta nämä eivät ole ihan semmoisia yksiselitteisiä asioita. Mutta silloin kun me kaikki pyritään samoihin asioihin, niin jotenkin tietyllä tavalla toivoisi, että semmoinen ylimääräinen värikynä näistä keskusteluista häviäisi, koska tässä on aika lailla työläs neljä vuotta joka tapauksessa menossa molemmille puoliskoille. Niin kuin edustaja Lyly sanoi, kaikki tässä haluavat samaa asiaa. — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Furuholm, olkaa hyvä.

18.33 Timo Furuholm vas: Arvoisa puhemies! Käsittelyssä tosiaan on tämä hallituksen esitys ansiosidonnaisen työttömyysturvan porrastamisesta, joka johtaa siihen, että 40 työttömyyspäivän jälkeen ansiosidonnaisen taso tipahtaa 80 prosenttiin ja 170 työttömyyspäivän jälkeen vielä 75 prosenttiin. Kun ansioturva on keskimäärin ymmärtääkseni noin 1 500 euroa, niin jokainen voi omalla matikallaan ratkaista sen, miten merkittävä leikkaus on kyseessä. Ja tässä kohtaa kai on hyvä muistuttaa myös siitä, ettei kyseessä ole hallituksen ainoa sosiaaliturvaan kohdistuva leikkaus, vaan tietyt ihmiset saavat tuta näistä leikkauksista monin eri tavoin.

Siinä missä huolestuttaa, totta kai, nämä leikkaukset ja tämä valittu politiikka, niin samanlaisen huolen synnyttää tietyt tästä salista tänään kuullut puheet. Täällä väitettiin esimerkiksi, ettei tämä ansiosidonnaisen leikkaus kuulemma niin iso ole. Tuosta 1 500 euron

Pöytäkirja PTK 20/2024 vp

keskimääräisestä ansioturvasta se on 300 euroa. 300 euroa — ollaanko täällä salissa tosiaan näin kaukana työttömän elämästä?

Arvoisa puhemies! Salissa kuului myös huuto, jossa osa-aikatyöhön eli suojaosiin kohdistuvat leikkaukset perusteltiin sillä, että osa-aikatyötä tekevät voivat mennä kokoaikatyöhön. Totta kai kyseessä on hyvä tavoite, jota varmasti oppositiostakin myös tuetaan, mutta samaan aikaan on arvioitu, että 100 000 suomalaista tekee osa-aikatyötä vastentahtoisesti, kun kokoaikatyötä ei ole tarjolla. Miten nämä ihmiset löytävät sitä kokoaikatyötä? Tuskin ainakaan tällä mekanismilla, jossa heiltä leikataan osa-aikatyön tekemisestä. Ei hallituksen työllisyyspolitiikka voi perustua ihmeiden odottelulle, vaan tietyt tosiasiat olisi hyvä myöntää ennen kuin päätöksiä tehdään.

Täällä myös väitettiin harhaanjohtavasti, että työttömyysturvan lapsikorotuksen leikkaukset korvataan lapsilisillä. On totta, että lapsilisiin laitetaan hallituksen toimesta lisäeuroja, mutta melkein vain kolmasosa siitä, mitä työttömien lapsilta leikataan, ja jokainen voi myös pohtia sitä, kohdistuuko tämä nyt oikein ja tehokkaasti esimerkiksi lapsikäyhyiden näkökulmasta. On mielestäni reilua, jos tehdään kovia leikkauksia, ettei yritetä puhua niistä sen paremmaksi tai kauniimmaksi, mitä ne ovat.

Arvoisa puhemies! Vielä muutama sana tästä itse esityksestä.

Totta kai työllisyyden kasvu on kaikkien puolueiden tavoite tässä salissa, kuten edustaja Väyrynen äskeisessä puheessaan nosti esiin. Ongelmaksi muodostuu nyt vain nämä keinot sen kasvattamiseksi, ja sitä keskustelua me täällä käymme. Tämä hallituksen oma esitys tuo itse asiassa hyvin esiin sen tosiasian, että iso osa ansioturvaa saavista työttömistä työllistyy nopeasti, moni jo alle 50 päivässä, todella moni alle sadassa päivässä. Tämän jälkeen työllistymisen tahti alkaa hiljalleen hiipua ja työllistymisen edessä olevat esteet kasvavat tai vähintäänkin painottuvat. Näitä esteitä voivat olla esimerkiksi osaamisen puute, terveydentila, maantieteellinen sijainti, kielitaito, ikäsyrrjintä tai muut yhteiskunnan asenteet. Arvoisa puhemies, siksi on todella vaikea ymmärtää, miten ihmeessä näihin edellä mainittuihin esteisiin vaikutetaan työttömän toimeentuloa heikentämällä. Pelkäänkin, että tällä tapaa vahvistetaan vain työttömyyden mukana tulevia inhimillisiä lieveilmiöitä. — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Berg, olkaa hyvä.

18.38 Kim Berg sd: Arvoisa puhemies! Hallituksen työllisyyspolitiikka näyttää olevan sitä, että kun vain tarpeeksi kurittaa pienituloisia, niin he kyllä menevät töihin. Mitään muuta syytä sille, miksi työtön ei ole töissä, ei jostain syystä haluta löytää. Tällainen ymmärtämättömyys ei auta Suomea nostamaan kestäväällä tavalla työllisyysastetta, joka auttaisi myös velkaantumisen taittamisessa. Jos työttömän osaamiselle ei löydy enää työmarkkinoilta käyttöä, silloin tarvitaan tukea osaamisen vahvistamiseen, ei leikkauksia. Jos terveydentila ei mahdollista työllistymistä, silloin tarvitaan esimerkiksi kuntoutusta, ei leikkauksia. Jos lähialueella ei ole tarjolla sopivia työpaikkoja, niin ei niitä työpaikkoja sinne kyllä työttömyysturvaa leikkaamalla lisää tule. Työttömyysturvan leikkaaminen ei päivitä osaamista, paranna sairauksia tai tuo lisää niitä työpaikkoja. Sen sijaan ratkaisuja työttömyyteen ovat räätälöidyt työllisyystoimet, koulutus ja kuntoutus sekä mahdollisuus osaamisen päivittämiseen.

Arvoisa puhemies! Työttömyysturvan leikkaus osuu myös ihmisiin, jotka työskentelevät esimerkiksi suhdanneherkällä alalla tai pätkätöissä. Esimerkiksi rakennustyöntekijät si-

Pöytäkirja PTK 20/2024 vp

sältävään ammattiryhmään, niin kuin me hyvin täällä salissa tiedämme, on vuodessa tullut lähes 10 000 uutta työtöntä. Myös heihin teidän leikkauksenne tulevat jatkossa isosti osumaan. Ansioturva tukee työllisyyttä ja työllistymistä aloilla, joissa esimerkiksi suhdanteet ja sesonkiluonteisuus luovat epävarmuutta. Työttömyysturva on tukiverkko, joka auttaa silloinkin, kun työmarkkinat sukeltavat. Se ottaa vastaan ja varmistaa, ettei suhdanteita tai sesonkeja säännöllisesti seuraava työttömyys vie jalkoja kokonaan alta, ja tämä on ollut jo pidemmän aikaa varsinkin rakennusallalla hyvinkin arkipäivään kuuluva asia.

Arvoisa puhemies! Ihmettelen työttömyysturvan osalta erityisesti perussuomalaisten toimintaa. Useat eduskuntaryhmän kansanedustajat, kuten muun muassa puheenjohtaja Jani Mäkelä, ovat vastustaneet ennen vaaleja vaalikonevastauksissaan työttömyysturvasta leikkaamista. Täällä salissa on nyt turha saivarrella, että porrastaminen ja lyhentäminen ovat eri asioita, kun joka tapauksessa Orpon hallitus on poistamassa rahaa työttömyysturvaa saavalta jopa useita satoja euroja kuukaudessa.

Edustaja Bergbom on puolestaan nostanut sosiaalisen median kanavissa usein esille, että perussuomalaiset ovat suomalaisten edun puolella. Muun muassa erässä TikTok-videossaan hän kertoo, että leikkauksia tehdään kaikesta, mikä ei kohdistu suomalaiseen hyvinvointivaltioon, kaikesta, mikä ei kohdistu suomalaisiin. Bergbom on myös sosiaalisessa mediassa ennen vaaleja kysynyt, [Miko Bergbom: Nimi mainittu!] että onko todella niin, että ensimmäisenä pitää leikata sosiaaliturvasta, ja todennut, että jos haluat ensin leikata sosiaaliturvasta, niin äänestä kokoomusta. Vaan toisin on kyllä käynyt. Jos jonkun luulisi olevan suojeltava asia ja suomalaisen hyvinvointivaltion ytimessä, niin sen ajattelisi olevan suomalaiset lapset ja heidän pärjäämisensä. Hallituksen toimien on laskettu lisäävän lapsikyhyä tällä vuonna lähes 20 000 henkilöllä. Eikö edustaja Bergbomin mielestä suomalaisilla lapsilla ole väliä, eivätkö suomalaiset lapset ole tärkeitä?

Ärade talman! När ni i regeringen ofta riktar er blick mot andra nordiska länder verkar ni alltid glömma helhetsbilden. Det finns ingen dansk modell utan bättre skydd och omfattande sysselsättningsåtgärder och ingen trappstegsmodell i Sverige utan högre stöd från början. I en genuint nordisk modell går stöd, skydd och skyldigheter hand i hand, inte som i Orpos regerings modell där endast skyldigheterna återstår.

Arvoisa puhemies! Kun te hallituksessa suuntaatte usein katseen muihin Pohjoismaihin, niin te tunnutte aina unohtavan kokonaiskuvan. Ei ole Tanskan-mallia ilman parempaa turvaa ja kattavia työllisyyspalveluita tai Ruotsin porrastusta ilman korkeampaa tukea alun alkaenkin. Aidossa pohjoismaisessa mallissa tuki, turva ja velvollisuudet kulkevat käsi kädessä, eivät siis niin kuin Orpon hallituksen mallissa, jossa vain velvollisuudet jäävät jälle.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Myönnän vastauspuheenvuoron edustaja Bergbomille, jolle esitettiin suoria kysymyksiä. — Olkaa hyvä.

18.44 Miko Bergbom ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Edustaja Berg, te kysyitte minulta, eikö suomalaisilla lapsilla ole väliä minun mielestäni. Näin te kysyitte äsken. Miten te kehtaatte? Ettekö te häpeä tuota teidän täysin populistista politiikkaanne? Te väitätte täällä, että te edustatte suomalaista pienituloista, te olette heidän puolestapuhujanne, kun teidän politiikkanne lopulta johtaisi hallitsemattoman velanoton kautta siihen,

Pöytäkirja PTK 20/2024 vp

että pienituloisista ei huolehdittaisi, ei huolehdittaisi suomalaisten lasten tulevaisuudesta, [Välihuutoja — Krista Kiuru: Eihän heistä huolehditakaan nyt!] siitä, että heille taattaisiin hyvinvointivaltio. Teidän politiikkanne on vastuutonta. Te harjoitatte politiikkaa, jolla te pyritte saamaan seuraavissa vaaleissa lisää ääniä vain ottamalla velkarahaa ja siirtämällä ongelmat tulevien päätöksentekijöiden piikkiin. Tuo on häpeällistä touhua, mitä te teette. [Aki Lindén: Eihän tuo mikään vastaus ollut! — Vastauspuheenvuoropyyntöjä]

Puhemies Jussi Halla-aho: Myönnän vielä vastauspuheenvuoron edustaja Bergille, mutta emme avaa laajempaa debattia.

18.45 Kim Berg sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tekö, edustaja Bergbom, väitätte, että kun 20 000 uutta lasta joutuu köyhyyteen, sillä ei olisi vaikutusta näiden lasten tulevaisuuteen, siihen, miten he pärjäävät tässä yhteiskunnassa, kun he joutuvat köyhyysrajan alle jo hyvin pieninä lapsina? Kaikkien tutkimusten perusteella sillä on todella suuri merkitys, miten lapsi voi, miten lapsen perhe voi, minkälaiset mahdollisuudet siitä on nousta, opiskella ja saada työpaikka Suomessa. Kyllä sillä on suuri merkitys, että yhä useampi lapsi hallituksen leikkausten toimesta joutuu köyhyysrajan alapuolelle. [Eveliina Heinäluoman välihuuto]

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Perholehto, olkaa hyvä.

18.46 Pinja Perholehto sd: Arvoisa herra puhemies! Kyllä maalaisjärkikin sen sanoo, että ei ole realismia Suomessa, että kuka tahansa työttömäksi jäävä voi löytää uuden työpaikan kahdeksassa viikossa. Ja silti se on nyt lähtökohtana tässä hallituksen ehdotuksessa, että jos et työllisty kahdeksassa viikossa, niin työttömyysturvaa välittömästi leikataan — Purra tulee ja saksii sosiaaliturvaa. Erityisen raa’asti tämä kahdeksan viikon raja tulee nyt osumaan ajassa, jossa hinnat ovat tapissa ja työpaikkojen määrät laskussa. Esimerkiksi rakennusala on historiallisessa ahdingossa. Eivät siellä rakennusmiehet ja rakennusnaiset yhtäkkiä työllisty, vaikka kuinka paljon ansioturvaa leikkaisi. Tiedän, että täällä salissakin on edustajia, jotka varsin hyvin rakennusalan tuntevat.

Sen sijaan, että leikataan mekaanisesti sosiaaliturvasta ja ajatellaan, että tämä on semmoinen taikasauva, jolla ihmiset saadaan työllistymään, kannattaisi varmastikin harkita, josko panostaisi osaamiseen, kouluttautumiseen ja siihen, että työttömät saisivat nykyistä enemmän tukea työnhakuun, työkykyyn. Kannattaisi panostaa tämänkaltaisiin asioihin eikä vain tehdä sen kaltaista politiikkaa, jossa lakkautetaan aikuiskoulutustuki ja vaikeutetaan pienipalkkaisten työntekoa esimerkiksi heikentämällä asumistukea, mikä vaikuttaa hyvin, hyvin negatiivisesti pienipalkkaisten työntekijöiden arkeen, etenkin kasvukeskuksissa.

Jotenkin tuntuu siltä, että tämänkin päivän salikeskustelun jälkeen jään erittäin paljon kyllä pohtimaan, mikä on se temppu, jolla työnantajat saadaan yhtäkkiä tarjoamaan työtä niille kaikille ihmisille, jotka eivät tähänkään mennessä ole työpaikkaa saaneet. Mikä on se asia, joka tekee sosiaaliturvan varaan tippuneesta ihmisestä yhtäkkiä työllisen, jos hänellä on puutteellinen osaaminen tai jos hänen terveydentilansa ei mahdollista sitä, että hän tekee töitä? Mikä on se temppu, joka saa työnantajan työllistämään nämä ihmiset, joiden työttömyysturvaa te olette nyt heikentämässä?

Pöytäkirja PTK 20/2024 vp

Puhemies! Erityisen paljon tänäänkin salissa kuitenkin on ehkä häirinnyt keskustelu siitä, että hallitus jollain tavalla kompensoisi nämä lapsiperheisiin kohdistuvat vaikutukset. Nimittäin sellaisen väittäminen on joko itsensä tai muiden joko tahallista tai tahatonta huijaamista. Nimittäin kyllä, lapsilisiä korotetaan — mutta ei, se ei todellakaan, se ei missään nimessä kompensoi kaikkiin muihin taloudellisen turvan elementteihin tehtäviä leikkauksia, ei lähimainkaan. Esimerkiksi jo ensi kuun alusta alkaen poistuvien lapsikorotusten myötä yhden lapsen perheestä lähtee noin 30 euroa joka viikko. Noin kolmekymppiä joka viikko, ja se on näille lapsiperheille todella, todella paljon.

Itse asiassa YK:n lapsen oikeuksien komiteahan on jo aiemmin suosituksissaan kehoittanut, että Suomi välttäisi leikkauksia köyhyysriskissä oleviin lapsiin. Tätä viestiä ei selvästikään ole hallituksen pöydissä kuultu, vaan on haluttu sulkea silmät sellaiselta todellisuudelta, jossa jo ennen, siis jo ennen yhtäkään Orpon—Purran hallituksen leikkausta, köyhyysriski on koskettanut noin 15:tä prosenttia Suomessa asuvista lapsista — siis noin 15:tä prosenttia Suomessa asuvista lapsista ennen yhtäkään sosiaaliturvaan kohdistuvaa leikkausta. Ja siksi, puhemies, minusta ei ole yhtään reilua väittää täällä, että kompensoidaan lapsiperheisiin kohdistuvia heikennyksiä. Ei ole reilua väittää heille jotakin sellaista, mikä ei pidä paikkaansa. Sen sijaan reilua — jos halutaan viedä eteenpäin epäoikeudenmukaista politiikkaa, jos halutaan ajaa ihmisiä sellaiseen asemaan, joka voi olla heille aidosti oikeasti hyvin kohtuuton — on olla selkä suorana ja todeta: ”Kyllä, näin me teemme. Me kannamme vastuuta siitä, että esimerkiksi nämä 17 000 lasta, kuten arvioitu on, tippuvat köyhyysrajan alapuolelle.”

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Kiuru, Krista, olkaa hyvä.

18.51 Krista Kiuru sd: Arvoisa puhemies! Suomen hallituksessa on tavoitteena tehdä työmarkkinauudistuksia Ruotsia silmällä pitäen. Siksi myös oppositiossa on tarkasteltu niin sanottua Ruotsin-mallia koskien myös työttömyysturvaa, joka on olennainen osa hallituksen uusia toimia työllisyysmarkkinoilla. Tässä esityksessä, jonka olette tuoneet eduskuntaan, on otettu käyttöön Ruotsin tapaan porrasteinen työttömyysturvamalli. Ainoana isona erona on kuitenkin se, että nämä porrastukset ovat selkeästi ja kovasti jyrkkeneviä suhteessa Ruotsin linjaan. Kun suomalainen ja ruotsalainen ovat olleet kaksi kuukautta työttömänä, todellisuus kertoo jo karun luvun: 800 euroa on malleilla keskimäärin eroa maiden välillä. Onkin siis sanottava, että Ruotsin sosiaaliturvajärjestelmän näkökulmasta työttömyysturvamalli portaisena mallina on merkittävän antelias suhteessa tähän hallituksen uudistusesitykseen, jossa tarkoituksena on se, että tästä Ruotsin esikuvasta oltaisiin jäämässä jo ensimmäisen portaikon eli ensimmäisen leikkauksen jälkeen noin 800 euroa.

Arvoisa puhemies! Päivän iso kysymys onkin sitten se, mikä on liikaa: Kuinka paljon voidaan leikata työttömyysturvasta ajatellen, että se on vain tehtävä? Kuinka paljon on hallituksen mielestä se kohtuuttomuus, josta pääministeri Orpo aikoinaan puhui ja totesi pääministerikokelaana hallitusohjelmaneuvotteluissa, että keneltäkään ei vaadita kohtuuttomuuksia?

Onkin siis syytä kerrata, mistä tässä esityksessä on kysymys. Hallitus tuo eduskunnan käsittelyyn tänään mallin, jossa työttömyysturvaa muutetaan niin, että siinä on kahden kuukauden ja kahdeksan kuukauden jälkeen portaat, joissa työttömyysturvasta käteenjäävää osuutta jyrkästi pienennetään. Jo kahden kuukauden jälkeen tuo leikkaus on noin 300 euroa, ja kahdeksan kuukauden jälkeen se on noin 330 euroa keskimäärin. Mutta, ikävä

Pöytäkirja PTK 20/2024 vp

kyllä, totuus ei ole vain tässä. Kun me katsomme tätä esitystä, helposti jää muistamatta, että ensimmäisen portaan 20 prosentin leikkaus ja toisen portaan 25 prosenttiin asti menevä leikkaus eivät ole kaikki, mitä työttömyysturvaan tulee. Valitettavasti jo ennen joulua hallitus toi eduskuntaan esityksen, jossa työttömyysturvaa leikattiin. Tänäpä me käsittelemme siis hallituksen toista työttömyysturvaan kohdistuvaa isoa säästötoimea, ja keskeinen kysymys tänään salissa onkin, kuinka paljon työttömyysturvasta voidaan itse asiassa leikata, kun tosiasiaissa työttömyysturvasta, tästä etuudesta, leikattiin jo ennen joulua useita elementtejä, ja yhtenä tärkeimpänä niistä olivat lapsikorotukset.

Muutamia esimerkkejä:

Ihminen, joka tienaa työmarkkinoilla 2 500 euroa, ja hänellä on kaksi lasta. Jos hän saisi ansiopäivärahaa täysillä, niin käytännössä jo syksyllä leikatun lapsikorotuksen poiston sekä nyt tulevien uusien säästöjen eli ensimmäisen portaistuksen ja toisen portaistuksen jälkeen hänen käteensä jäävä osuus työttömyysturvasta olisi 33 prosenttia vähemmän kuin aikaisemmin, eli 565 euroa. Onko tämä paljon vai vähän, kun me peilaamme tilannetta?

Jos me taas ajattelemme sellaista palkansaajaa, joka tienaa 2 000 euroa ja jää työttömäksi ja hänellä olisi kolme lasta, niin kaiken kaikkiaan täyden ansiopäivärahan saamisen sijasta hallituksen esitys näiden kahden portaistuksen jälkeen ja lapsikorotuksen poiston jälkeen toisi hänelle työttömyysturvaa niin, että 37 prosenttia hänen etuudestaan leikattaisiin ja se olisi 564 euroa. Kysymys tietenkin on, onko tämä sitten jo liikaa.

No, otetaan esimerkiksi sellainen perhe, jossa palkka olisi työttömäksi jäävällä 2 500 euroa ja jossa on kaksi lasta. Jos tämä henkilö työskentelisi osa-aikaisesti noin 1 000 euron verran ja saisi soviteltua päivärahaa, niin näiden leikkausten eli syksyllä tehdyn lapsikorotusten poiston sekä suojaosan poiston jälkeen tämä henkilö tänään esiteltävin uusien leikkauksin, siis sekä ensimmäisen porrastuksen että toisen porrastuksen jälkeen, saisi käteen 53 prosenttia vähemmän kuin nykyinen etuus olisi. Tällöin tuo etuuden menetettävä osuus on näin lyhyessä ajassa 715 euroa.

Kysynkin nyt uudelleen perussuomalaisten porukalta: Vaaleissa tuli luvattua sitä sun tätä. [Ilmari Nurminen: Aika paljon kaikkea!] Sitä sun tätä tuli luvattua. Puheenjohtaja Purra totesi, että tämän työttömyysturvan etuuden määrän pitäisi olla suurin piirtein samanlainen kuin ennen. Itse ajattelen, että 715 euron menetys eli 53 prosentin leikkaus työttömyysturvaan osa-aikatyötä tekevältä — ajatelkaa, osa-aikatyötä tekevältä, mahdolliselta yksinhuoltajaihmiseltä — on kyllä liian suuri ponnistus tämän yhteisen kansakunnan talkoiden eteen. Jos me ajattelemme, että 53 prosentin leikkaus hänen osuuteensa on vielä vähän, niin silloin voidaan kysyä, miltä se tuntuu, kun täällä ministeriaitiossa käteenjäävä osuus on merkittävästi isompi kuin nämä leikkaukset, joista tänään täällä puhumme.

Siksi olisi tärkeää arvioida taloudellisia vaikutuksia juuri niin kuin ne ovat. Ja kun esitelin näitä laskelmia, näissä laskelmissa ei ole huomioitu — koska näitä ei ole tässä hallituksen esityksessä mukana — muita sosiaaliturvaleikkauksia. Tästä puuttuu ensinnäkin asumistuen leikkaus, tästä puuttuu etuuksien indeksijäädytys, tästä puuttuvat myöskin nämä kaikki työttömyysturvaan jo aikaisemmin tehdyt muutokset eivätkä vain lapsikorotukset ja niiden poisto. Käytännössä ei ole vertailtu näitä vaikutuksia keskenään perus- ja ihmisoikeuksien näkökulmasta, eli se, mistä tuli sormille napsautus oikeuskanslerilta, on ikävä kyllä toiseen kertaan tuotu eduskuntaan ilman kokonaisvaikutusten selvittämistä. Täällä me nyt olemme tänään arvioimassa, ovatko nämä työttömyysturvaleikkaukset tällä kertaa liikaa vai ovatko nämä kohtuullisia ja oikeudenmukaisia tässä ajassa. SDP:n vas-

Pöytäkirja PTK 20/2024 vp

taus on se, että nämä eivät ole kohtuullisia ja oikeudenmukaisia ja näin ei pidä valmistella asioita.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Rostila, olkaa hyvä. [Ilmari Nurminen: Tämä Onnikin vastasi, että on ollut siitä eri mieltä! Kuunnellaan, onko vaalikoneen kanssa samaa mieltä!] — Pyydän siirtämään muut keskustelut salin ulkopuolelle, kiitos.

18.59 Onni Rostila ps: Arvoisa herra puhemies! Tulin nyt tänne pönttöön, että ehdin varmasti sanomaan asiani tästä SDP:n kovasta kritisoinnista perussuomalaisten suuntaan.

Ilmeisesti edustaja Nurminen siellä päivitteli allekirjoittaneen vaalikonevastauksia, ja taisitte tehdä niin jo aiemmin täältä pöntöstä käsin. [Krista Kiurun välihuuto] Kävin itse tarkistamassa asian, ja Ylen vaalikoneessa oli väittämä: ”Ansiosidonnaisen työttömyysturvan kestoa pitää lyhentää.” Allekirjoittanut on vastannut siihen ”jokseenkin eri mieltä”. Tarkemmasta perustelusta lainaan tähän nyt sitten tämän relevantin osan:

”Taloustilanne ja toisaalta työvoiman riittävyyden haasteet vaativat myös vaikeita toimia. Tarvitaan kuitenkin sekä porkkanaa ansiotuloerotuksen keventämisen muodossa että ’keppiä’ kannustinloukkujen purkamisessa ja työttömyysturvan työhön kannustavuuden parantamisessa. Kuitenkaan en hyväksy esimerkiksi ansiosidonnaisen heikentämistä osakseen, jollei” — huom. ehdollisuus: jollei — ”osana hallitusohjelmaa myös tehdä merkittäviä leikkauksia valtion toissijaisiin ja ideologisiin menoihin, kuten” — kuvastaa siis esimerkinomaisesti — ”Yleen, kehitysapuun, järjestötukiin ja paisuneeseen valtionhallintoon. Jos ollaan ’samassa veneessä’, niin sitten ollaan samassa veneessä, eikä niin, että vain osa kiristää vyötä. [Krista Kiurun välihuuto] Ansiosidonnainen työttömyysturva tulisi myös yhdenmukaistaa kaikille maksajille riippumatta liittoon kuulumisesta.” — Tässäkin allekirjoittanut oli tiettyssä mielessä kaukaa viisas.

Jos nyt katsotaan tätä vaalikonevastausta, eikö tämä nyt ole aivan selvää suomen kieltä? Että allekirjoittaneella on nyt täysin puhdas omatunto. Hyvä omatunto on paras pielus, niin kuin sanotaan, ja itse nukun yöni erittäin mainiosti, vaikka on kaksikuukautinen lapsi kotona.

Mutta tähän SDP:n taktiikkaan tästä koko asiasta keskusteltaessa. Siis te totesitte täällä tuosta toisesta pöntöstä, että on saivartelua, kun perussuomalaiset kertovat, että ennen vaaleja nimenomaisesti juurta jaksan selitettiin, että porrastus sopii, työttömyysturvan porrastus sopii. Ja tämä on nyt kuulemma saivartelua, puhutaanko me keston lyhentämisestä vai porrastamisesta. Minulle tuottaa todella suuria vaikeuksia nyt ymmärtää, onko tämä todella siis sosiaalidemokraattien ajatus, millä tavalla suomalaisille saadaan jotenkin sumutettua, että musta muuttuu valkoiseksi ja plusmerkit miinukseksi, kun vaan keksitään sanoa, että tämä on saivartelua. [Kim Berg: Leikataan joka tapauksessa! — Vastauspuheen-
vuoropyyntöjä]

Sitten mennäkseni tähän varsinaiseen pihviin eli tämän hallituksen esityksen työllisyysvaikutuksiin ja julkista taloutta vahvistavaan vaikutukseen, siis melkein puolen miljardin julkista taloutta vahvistavaan vaikutukseen. Nyt puhutaan sellaisista lukemista, että Rinteen—Marinin hallituksen kaudella me ei oltaisi voitu uneksiakaan niin voimaperäisistä toimista, että me saadaan puolen miljardin vahvistava vaikutus julkiseen talouteen. [Välihuuto sosiaalidemokraattien ryhmästä] Työllisyys — tässä samassa hallituksen esityksessä puhutaan melkein 20 000:sta vaikutukseltaan. Jälleen kerran tekisi mieleni kysyä, soimaako teitä nyt huono omatunto niistä peiteltyistä, piilotelluista työllisyysvaikutusarvioin-

Pöytäkirja PTK 20/2024 vp

neista, kun hallitus tuo esityksen, jossa nyt on VM:n laskelmien mukaisesti aivan mustaa valkoisella, että nyt tulee sitä työllisyysvaikutusta. Ja teidän reaktionne on se, että ei kelpaa, ei käy, väärällä tavalla sammutettu tulipalo. Kyllähän tämä on, arvoisa puhemies, siis aivan posketonta, että te yritätte kääntää hallituksen kaikki... IMF viimeksi eilen kertoi, että toimet ovat hyviä, tarvitaan lisää. VM kertoo, että tarvitaan toimia. Hyviä toimia tulee. Minusta tässä nyt vaan vaikuttaa olevan käsillä se tilanne, [Välihuuto vasemmalta] että teillä tosiaankin on huono omatunto edellisen hallituksen toimettomuudesta ja nyt te ainoastaan systemaattisesti ja kategorisesti, oli esitys mikä hyvänsä, tulette tänne osoittamaan sormella, että väärin sammutettu. — Kiitoksia. [Vastauspuheenvuoropyyntöjä]

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Minuutin mittainen vastauspuheenvuoro, edustaja Kiuru, Krista, olkaa hyvä.

19.04 Krista Kiuru sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! En tiedä, mitä edustaja Rostila henkilökohtaisesti ottaa kontolleen omista vaalilupauksistaan, mutta minulla on Yleisradion Ykkösaamusta tämä edustaja ja perussuomalaisten puheenjohtaja Riikka Purran vaalilupaus, joka muuten ihan kirjoitetusti on tässä paperissa, kuvaruudulta kaapattuna. Siinä hän toteaa perussuomalaisten linjaksi seuraavaa: ”Emme ole valmiita puolittamaan ansiosidonnaista turvaa, olemme valmiita porrastamaan sen, mutta kuitenkin niin, että kokonaisuusmäärä ei merkittävästi laskisi.” [Eduskunnasta: Ohhoh!] Minä kävin äsken pöntössä kysymässä, onko 53 prosentin leikkaus työttömyysturvaan ihmiseltä, joka on osa-aikatyössä, teidän mielestänne niin sanotusti Riikka Purran ohjeistuksen mukainen. Hän totesi kuitenkin niin, että kokonaisuusmäärä ei merkittävästi laskisi. Minusta 53 prosentin leikkaus on hävytön. [Puhemies koputtaa] Sitä Rostilallakin oli jo vaikea tuolla puolustaa. Mutta kysyn vielä kerran: [Puhemies koputtaa] onko se merkittävä vai ei? Minusta se on merkittävä.

Puhemies Jussi Halla-aho: Edustaja Kiuru esittää nyt kysymyksiä ministerille, joka ei valitettavasti ole läsnä. [Krista Kiuru: En esittänyt ministerille vaan Rostilalle!] — Edustaja Rostilalla on minuutti aikaa vastata näihin kysymyksiin. Olkaa hyvä.

19.06 Onni Rostila ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Yritän tässä parhaani, vaikka nyt en ihan liene pätevä valtiovarainministeriä sijaistamaan enkä sitä yritäkään. [Eduskunnasta: Älä vähättele!]

Tämä on rusinoita pullasta. Siis tämä on valikoiden haettua, tietynlaista liioittelua. Jos me katsotaan sitä vaikutusta, mikä on se prosenttimäärä, mikä tippuu ensin ja sitten toiseksi, niin näinhän se on isossa kuvassa, että sitä ei voida pitää kokonaisuutena merkittävänä. [Krista Kiurun välihuuto] Siis minusta tämä on vähän samaa sukua kuin ne teidän laskelmanne, että valikoidaan aina ikään kuin se kaikista pahiten kaikkien ristituleen jäävä taho ja sitten esitetään, että tämä edustaisi jollain tavalla sitä uudistuksen kokonaisuutta. Jos on tavoitteena luoda voimakkaita kannustimia työllistyä, niin totta kai sitten niiden ihmisten osalta, jotka kaikista suurimmat tuet tällä hetkellä saavat, se ero vaikuttaa merkittävästi, jolloinka tietysti on olennaista vertailla siihen, mitä käy, kun se ihminen työllistyy, [Puhemies koputtaa] eikö niin?

Pöytäkirja PTK 20/2024 vp

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Nurminen, olkaa hyvä. [Ilmari Nurminen välihuuto] — Tämä ei ole vastauspuheenvuoro, tämä on listapuheenvuoro. Olkaa hyvä.

19.07 Ilmari Nurminen sd: Arvoisa herra puhemies! Vastaan ensin edustaja Rostilalle, joka useaan kertaan mainitsi nimeni. Viittasin tähän vaalikonevastaukseen liittyen tähän työttömyysturvan heikentämiseen, jota nyt juuri teette. Ja kuten luitte, niin kerroitte: ”Kuitenkaan”, caps lock, ”en hyväksy esim. ansiosidonnaisen heikentämistä osaksikaan, jollei osana hallitusohjelmaa tehdä myös merkittäviä, merkittäviä leikkauksia näihin toissijaisiin.” Kuten sanoit, Yle, en tiedä, onko tehty merkittäviä, onko järjestötukiin tehty. Ilmeisesti Pirkanmaan omaishoitajat ainakin viestitti, että heiltä on joitain järjestöavustuksia leikattu. Paisuneeseen valtionhallintoon, en tiedä. [Oikealta: On! — Krista Kiurun välihuuto] Odotan näitä esityksiä. No, sitten tähän kehitysyhteistyöhön. Tästä juuri tarkistin valtion tämän vuoden talousarviosta, niin yli 600 miljoonaa edelleen eli muutama kymmenen miljoonaa sieltä on leikattu. Mutta keskeistä on se, että te pienesti leikkaatte joistain, mitä te olette pitäneet esillä, mutta kaikki merkittävät miljardiluokan leikkaukset te kaadatte pienituloisille suomalaisille. Ja tätä arvovalintaa me olemme kritisoineet, emmekä hyväksy sitä teiltä.

Arvoisa puhemies! Tässä keskustelussa myös edustaja Bergbom toi esille montakin asiaa, joihin haluan tarttua. Ensinnäkin mediassa on ollut paljon esillä nämä perussuomalaisten kuvat näistä saksista ja erilaisista leikkauksista, joilla hyvin ivallisesti nauretaan pienituloisille ihmisille, [Miko Bergbom: Ei naureta!] kun näitä leikkauksia toteutatte. Ja katsoin juuri, että ministeri Purra oli ilmoittanut, että täytyy kysyä kuvan laittajalta, eli edustaja Bergbomilta, mitä hän tarkoittaa näillä kuvilla, joita somessa jakaa. Niin kysyisin: mitä te viestitte ihmisille näillä valokuvilla, joita te sosiaaliseen mediaan laitate? Saksat kädessä kovia leikkauksia. Haluan muistuttaa, että näillä teidän merkittävillä leikkauksilla, kuten täälläkin on esimerkiksi arvioitu, 20 000 lasta ajautuu köyhyYTEEN. Meidän mielestä on käsittämätöntä ja todella ivallista laittaa tällaisia leikkauksia näissä tilanteissa, kun te leikkaatte merkittävästi pienituloisilta ihmisiltä. Ja toivon nyt, että saan teiltä rehellisen vastauksen. Ja odotan jo, että rupeatte puhumaan, kuinka valtio on velkaantunut ja kuinka pitää sopeuttaa. [Miko Bergbom: Se on fakta!]

Mutta edelleen haluan muistuttaa, että näissä on kaikissa kyse poliittisista päätöksistä. Teidän ei ole pakko leikata pienituloisilta ihmisiltä. Te voitte hakea sopeutusta sosiaalisesti oikeudenmukaisella tavalla. Oliko teidän pakko keventää ministeritason verotusta ja omaanne tänä vuonna merkittävästi? Oliko pakko? Eli haluan nyt kuulla kyllä rehellisen vastauksen, että mitä te näillä tarkoitate.

Sitten edustaja Bergbom kertoi, kuinka olisi helpompaa olla vasemmistolainen poliitikko. [Miko Bergbom: Kyllä!] Kuinka olisi helpompaa puolustaa pienituloisia ja köyhiä. [Miko Bergbom: Velkarakahalla!] Itse mietin, että aika helppoa olisi olla perussuomalainen poliitikko. Voisi luvata maat ja taivaat, ja ei tarvitsisi pitää mistään vaalilupauksista kiinni. Kuten tässä kerroin, niin kävin läpi kymmenen kohtaa, mitä lupasitte. [Miko Bergbom: Ette te ole niitä käynyt, älkää selittäkö!] Ja kun menitte valtaan, niillä ei ollut mitään merkitystä. Se ero meillä on, että kun me lupaamme pitää kynnyskysymyksistä kiinni, niin niistä myös silloin pidetään. Teillä kaikki on kaupan. Kaikki on kaupan. Haluan edelleen kysyä näistä teidän paljon puhutuista euron bensoista ja muista, että kyllä aika kaukana toisistaan ovat vaalilupaukset ja todellisuus. [Jorma Piisinen välihuuto]

Pöytäkirja PTK 20/2024 vp

No, sitten haluan ehkä vielä kolmanneksi tuoda, kun olen seurannut tätä salikeskustelua, että perussuomalaiset, olette ansiokkaasti paikalla. Kiitos siitä, että te olette vastaamassa meidän kysymyksiin, mutta jollain tavalla on ehkä harmillistakin, että teistä on tullut täysin kokoomuksen takuupuolue. Kaikista näistä leikkauksista kokoomuslaiset eivät puhu mitään. Oikeastaan he nauravat partaansa sille, kun te selittelette ja vaaditte näitä pienituloisiin kohdistuneita leikkauksia. Ja teistä on tullut oikeastaan se eduskunnan oikeistopuolue, [Onni Rostila: Tänne meidät laitoitte!] joka leikkaa merkittävästi pienituloisilta suomalaisilta. Ja kuten te sanoitte, muut teidän hallituskumppanit ovat aivan hiljaa ja antavat teidän vaan leikata, ja te vaaditte vaan lisää miljardiluokan leikkauksia. Nyt on tulossa kehysriihi. Te olette jo ilmoittaneet, että ruuan arvonlisävero ja eläkkeet ovat pöydällä, monet, monet isot kysymykset, jotka osuvat hyvin pienituloisiin ihmisiin. Eli nyt toivoisin teiltä hieman sosiaalista omaatuntoa ja myös oikeudenmukaisuutta tähän keskusteluun. Ja jos olette yhtään näiden vaalilupausten takana — joista nyt tässä edustaja jo kertoi, että ei yhtään hävetä ja seisoo täysin rinnoin näiden kaikkien petettyjen lupausten takana — niin se on teidän asianne, mutta jollain tavalla toivoisin, että pitäisitte kiinni niistä, mitä olette ihmisille luvanneet, koska tämä nykyinen politiikka on täysin eroavaa siitä, mitä te olette aikaisemmin tehneet.

Arvoisa puhemies! Sitten vielä itse tähän esitykseen. Pidän tätä äärettömän huolestuttavana siitä näkökulmasta, että tämä kohdistuu jälleen pitkäaikaistyöttömiin, osatyökykyisiin ihmisiin, yksinhuoltajiin, lapsiperheisiin — ja erityisesti tässä tilanteessa, kun työpaikkoja ei ole. Esimerkiksi täällä on puhuttu useaan kertaan tästä rakennusalan ahdingosta. Valtava määrä ihmisiä on ajautunut työttömäksi tai lomautetuksi, ja näistä ihmisistä suurin osa haluaa ja etsii aktiivisesti töitä, mutta niitä töitä ei ole. Kyllä, edustajakollega, juuri kerroitte, että pitää mennä muihin töihin ja hakea kaikkia töitä, mitä on tarjolla. Mutta omasta mielestäni meidän pitäisi nähdä tämä tilanne niin, että nämä ihmiset eivät ole syyäpääitä tähän työttömyyteen. Ja te kurjistatte työttömyysturvaa Pohjoismaitten heikoimmalle tasolle, te sekoitatte työmarkkinat sillä, että lakko-oikeutta rajataan, irtisanomissuojaa heikennetään, takaisinottovelvollisuutta murennetaan. Te murennatte koko työelämän pelisäännöt. Ja kaiken kukkuraksi te hyökkäätte ammattiyhdistysliikettä ja kaikkia palkansaajia kohtaan hyvin ylimielisellä käytöksellä ja palkansaajia loukkaavalla tavalla. Jotenkin nyt toivoisin, että joko riittää nämä teidän leikkaukset ja päästään oikeudenmukaisempaan politiikkaan. [Krista Kiuru: Jo riittää!]

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Koska edustaja Bergbomille esitettiin edustaja Nurmisen puheenvuorossa useampia kysymyksiä ja kriittisiä huomioita, niin myönnän poikkeuksellisesti 2 minuutin vastauspuheenvuoron edustaja Bergbomille. — Olkaa hyvä.

19.15 Miko Bergbom ps (vastauspuheenvuoro): Kiitos, arvoisa puhemies! Kaksi minuuttia, ja kiitän siitä lämpimästi, mutta on todettava, että noin suurin piirtein olisiko siinä ollut viitisenkymmentä eri syytöstä, ja niihin ei ihan kaksi minuuttia riitä, mutta aloitetaan:

Kysyitte tästä [Krista Kiurun välihuuto] — kuunteletteko hetken? [Eduskunnasta: Kyllä!] — kuvasta, että mitä minä sillä halusin viestiä. Tässä kuvassa totean näin: ”Ei ole eduskunnassa tai hallituksessa helpoimmat ajat edessä, mutta toivottavasti päättävien toimien seurauksena paistaa vielä joskus valo tänne Pohjolaan.” Näin kirjoitin Instagram-julkaisuuni. Minun mielestäni tuo ei ole köyhille nauramista eikä leikkauksille nauramista eikä pienituloisille nauramista. Me emme naura niille. Sen sijaan te teette siitä härskiä politiikka-

kaa väittämällä, että perussuomalaiset nauravat näille leikkauksille. Se on teidän tulkintanne, jolla te härskisti politisoitte nämä kuvat, [Välihuutoja vasemmalta — Onni Rostila: Te ette pysy totuudessa!] ja te esitätte täällä olevanne köyhien puolella, kun sitä te ette ole. Edustaja Nurmisen puheenvuoron aikana te naureskelitte siellä jatkuvaan syöttöön. Koko salin vasen laita naureskeli siellä useampaan kertaan. [Vasemmalta: Höpö höpö!] Te teette tästä vitsin. Tämä on teille performanssi. Me suhtaudumme vakavasti siihen, että valtiontalous saadaan tasapainoon, jolloin me pystymme huolehtimaan pienituloisista.

Mitä tulee vielä näihin mainitsemiini kehitysavun leikkauksiin, niin unohditte muun muassa sijoitusmuotoiset kehitysapumenot, joista myös leikataan. [Krista Kiuru: Mutta ei osakesäästötileistä!] Toistan, että hallituskauden aikana yli miljardi euroa ovat kehitysavun leikkaukset yhteensä. Olen iloinen, että te nostitte tämän esiin, ja kiitän siitä, että te tulette tukemaan näitä kehitysapuleikkauksia nyt ilmeisesti ja että kiritätte meitä siinä. Olisi hienoa, jos niistä voitaisiin tosiaan leikata lisää.

On ihan käsittämätöntä tämä teidän touhunne. Mitä tulee vaikka polttoaineveron alentamiseen, niin siinä te olette toisaalta, että nämä ovat aivan naurettavan kokoisia summia, mutta sitten toisaalta te huudatte toisella puolella, että ei polttoaineveroa pidä alentaa. Muistutan, että teidän politiikkanne seurauksena jakeluvetoisuuden nousu olisi tarkoittanut kymmenien senttien kustannusnousua pumpulla, joka olisi vaikuttanut suoraan duunarin arkeen, kun hän yrittää päästä töihin autollaan. [Välihuutoja vasemmalta] Te ette välitä duunarista, te ette välitä työväestä, te ette välitä pienituloisista. Te välitätte vain itsestänne.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Anna-Kristiina Mikkonen, olkaa hyvä.

19.17 Anna-Kristiina Mikkonen sd: Arvoisa puhemies! Tämä hallituksen esitys on jatkoa hallituksen hyvinvointiyhteiskunnan purkuoperaatiolle. Orpon—Purran hallitus vie Suomea nyt aivan väärään suuntaan. Maamme hallitus toimii epäoikeudenmukaisesti. Eri-tyisen kovasti hallituksen työelämäheikennykset ja erilaiset leikkaukset osuvat pienituloisiin duunareihin, ahkeriin suomalaisiin palkansaajiin, osa-aikaisiin työntekijöihin ja lapsiperheisiin. Hallituksen jo tekemät sosiaaliturvan leikkaukset ajavat arvion mukaan satatuhatta ihmistä toimeentulotuen asiakkaaksi, ja köyhien lasten määrä lisääntyy lähes 20 000:lla. Pienet lapsilisäkorotukset monilapsisille perheille, yksinhuoltajille ja alle kolmevuotiaille korvaavat vain murto-osan siitä, minkä hallitus leikkaa lapsiperheiden tuista.

Hallitus ei ole teettänyt leikkauksille kunnollisia kokonaisvaikutusten arviointoja, vaikka kyse on ihmisten perustoimeentulosta. Tätä ovat kritisoineet niin eduskunnan perustuslakivaliokunta, hallituksen oikeuskansleri kuin talouspolitiikan arviointineuvostokin. Etenkin kokonaisvaikutusten arviointi jo viime vuonna päätetyistä ja nyt 1. huhtikuuta voimaan tulevista leikkauksista puuttuu.

Arvoisa puhemies! Työttömyysturvan porrastaminen yhdessä jo tehtyjen sosiaaliturvaleikkausten kanssa on raju esitys. Ensimmäisen portaan asettaminen jo kahdeksannelle työttömyysviikolle on kohtuuton. Hallitus ei näytä ymmärtävän, että esimerkiksi vaativissa asiantuntijatehtävissä ja monissa muissakin ammateissa rekrytointiprosessit itsessään saattavat kestää helposti yli kaksi kuukautta. Yksistään 20 prosentin leikkaus ansiopäivärahaan jo kahden kuukauden työttömyyden jälkeen tarkoittaa monille isoa lovea toimeentuloon.

Hallituksen jo tekemät leikkaukset pienituloisten ihmisten ja työttömiksi jäävien sosiaaliturvaan ovat ennennäkemättömän kovia, ja nyt tehtävät leikkaukset pahentavat tilannet-

Pöytäkirja PTK 20/2024 vp

ta. Kaikki ansiopäivärahan heikennykset voivat osua myös samalle ihmiselle ja samaan kotitalouteen. Tämä on kohtuutonta. Hallitus on työttömyysturvan leikkausten lisäksi muun muassa heikentänyt merkittävästi yleistä asumistukea ja jäädyttänyt monet perusturvaetuksien indeksit neljäksi vuodeksi.

Orpon—Purran hallituksen esitys romuttaa ansioturvan pienillä palkkatuloilla. Vaikka ansiopäivärahan enimmäiskesto ei leikata, käytännössä ansiopäiväraha lyhenee pienituloisilla kahteen tai kahdeksaan kuukauteen. Leikkaamisen sijaan tarvitaan koulutusta ja kuntoutusta, räätälöityjä työllisyystoimia ja osaamisen vahvistamista. Hallituksen esityksen mukaan reilun 3 000 henkilön ansiopäiväraha tippuu peruspäivärahan tasolle, siis 800 euroon kuukaudessa. Vuonna 2023 tilanne oli se, että 16 000 ansiopäivärahan saajaa ansaitsi ennen työttömyyttä enintään 1 500 euroa kuukaudessa. Heillä ansiopäiväraha putoaa jo kahden kuukauden jälkeen alle 900 euroon.

Keskituloinen suomalainen saa pian työttömäksi jouduttuaan yli 800 euroa vähemmän ansiosidonnaista kuin ruotsalainen. Hallitus on siis taas poimimassa pohjoismaisesta mallista omaan ideologiaansa sopivat palaset.

Arvoisa puhemies! Ansioturvan asteittainen leikkaaminen rankaisee työttömyyden pitkittymisestä. Tämä osuu varsinkin niihin työttömiin, joilla on heikommät mahdollisuudet saada töitä, esimerkiksi silloin, kun lähialueella ei ole sopivaa työtä, tai silloin, kun osaaminen vaatii päivitystä tai terveydentila ei mahdollista työllistymistä, tai kuten nyt, kun talous taantuu eikä hallituksen uskomaa talouden käännettä parempaan näy.

Yhdessä jo aiemmin tehtyjen sosiaaliturvaleikkausten kanssa vaikutus työttömäksi jäävän toimeentuloon on merkittävä. Erityisesti tilanne heikkenee lapsiperheissä, kun hallitus poistaa työttömyysturvan lapsikorotukset huhtikuun alussa ja samaan aikaan astuvat voimaan asumistuen heikennykset. Myös osa-aikaisessa työssä toimeentulo heikkenee, kun suojaosat poistetaan sekä työttömyysturvasta että asumistuesta. Hallituksen esitys vie Suomea väärään suuntaan ja yhä kauemmas Ruotsin-mallista.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Merinen, olkaa hyvä.

19.22 Ville Merinen sd: Arvoisa puhemies! Nyt minun pitää lukea tämä minun tylsä puheeni, kun minä äsken vedin minun free style -puheeni.

Ensinnäkin haluaisin puhua näistä kuuluisista saksista. Vähän niin kuin elokuvamaisesti: meidän on puhuttava saksista. Ei ole varmaan kyse siitä, ovatko kyseessä kynsisakset vai puutarhasakset, vaan siitä, että se loukkaa tosi syvästi näitä ihmisiä, keneltä nyt tiukennetaan elämää paljon. Kun näistä saksista nyt on puhuttu paljon, niin minä ajattelen, ettei siinä ole mistään muusta ydinasiassa kyse kuin siitä, että ihmisillä on valmiiksi tosi vaikeata, on pelko tulevaisuudesta — ei semmoiseen paikkaan oikein sovi minkäänlainen vitsailu millään leikkuulaudoilla tai saksilla. Minun mielestäni tämä on aika yksinkertainen asia. Nuo samat asiat voisi esittää tosi arvostavasti. Nyt minä en ole hallituspuolueen edustaja, mutta minä haluan antaa tämmöisen esimerkin — minun pitäisi varmaan katsoa tuonne Väyryseen päin, kun minä puhun tälleen — että voisi vaikka sanoa, että me joudutaan tekemään tälleen, tosi isot pahoittelut, että tämä tulee vaikuttamaan teidän elämäänne hirmu paljon, että teille tulee tiukkoja aikoja, mutta meidän on pakko tehdä tämä. [Ville Väyrynen: Ymmärrän, ja se on varmaan pakko tehdä!] — Minä en sitä tee onneksi. — Minä toivoisin edelleenkin ehkä semmoisena jatkona, ilman että tarvitsee vastakkainasetella, että voisi kunnioittaa näitä ihmisiä, keitä tämä koskee.

Pöytäkirja PTK 20/2024 vp

Luetaanpas sitten ihan asiaa.

Tämä hallituksen esitys ansiosidonnaisen työttömyysturvan porrastuksesta ja sen leikkauksesta on jatkoa hallituksen epäoikeudenmukaiselle leikkauspolitiikalle ja hyvinvointivaltion purkamiselle. Meillä ansiosidonnainen on jo nyt merkittävästi alhaisempi kuin muissa Pohjoismaissa, ja porrastusten jälkeen se tulee olemaan entistä heikompä. Yle uutisoi, että tämän leikkauksen jälkeen keskituloisen suomalaisen ansiosidonnainen työttömyysturva tulee olemaan noin 800 euroa alhaisempi kuin saman verran tienaaavan ruotsalaisen. Hallituksen perustelut pohjoismaisesta mallista tuntuvat pätevän vain, kun ne sopivat omaan linjaan.

Viime vuonna tässä salissa hallituksen enemmistöllä eduskunta hyväksyi merkittävät leikkaukset työttömyysturvaan muun muassa lapsikorotukset poistamalla. Hallituksen kovat asumistukileikkaukset tulevat voimaan kuun vaihteessa. Yhdessä hallituksen leikkaukset tulevat työntämään 100 000 ihmistä toimeentulotuelle, ja maassamme on pian jopa 20 000 köyhää lasta enemmän. Tämä on sellaista tulevaisuutta, mitä emme halua rakentaa lapsillemme. Vanhempien taloudelliset haasteet näkyvät lasten kehityksessä ja tulevaisuuden mahdollisuuksissa. Tämä tulee väkisin näkymään lasten hyvinvoinnissa, koulutautumisessa ja palveluiden tarpeessa. Pidemmällä aikavälillä hallituksen politiikka voi tulla hyvin kalliiksi.

Arvoisa puhemies! Olen hyvin huolissani niistä perheistä, joissa vanhempi voi, tai jopa molemmat vanhemmat voivat, jäädä työttömäksi tulevina aikoina. Lapsikorotusten poistaminen, leikattu asumistuki ja sitten vielä porrastuksen tuoma leikkaus ensimmäisen kahden kuukauden jälkeen tulee tarkoittamaan satojen eurojen menetyksiä. Vieläkään leikkauksille ja niiden kasautumiselle ei ole tehty selkeitä ja riittäviä yhteisarviointoja, joten emme edes tiedä varmaksi, miten nämä leikkaukset tulevat yhdessä vaikuttamaan erilaisiin ihmisiin ja perheisiin. Hallitus sanoo, että lapsilisien korotus kompensoi lapsiperheille leikkauksia, mutta tässä on laskettu muutamat kympit versus useat sadat eurot.

Arvoisa puhemies! Hallituksen esittämä porrastus rankaisee työttömiä pitkittyneestä työttömyydestä. Työttömät eivät kuitenkaan usein pysty vaikuttamaan oman työttömyyden pituuteen, vaan ongelmana on usein myös sopivien työpaikkojen puute. Lisäksi muun muassa vaativilla asiantuntija-aloilla pelkkä rekrytointiprosessi voi kestää kuukausia. Hallitus näkee, että toimeentulosta leikkaamalla ihminen työllistyy nopeammin. Raha toki motivoi ihmisiä, koska riittävä toimeentulo on välttämättömyys meille kaikille, mutta jokaisella ei ole mahdollisuutta omin toimin edistää työllistymistä entistä enempää. Kuten tiedämme, usein työpaikat ja työnhakijat eivät ole samoilla paikoilla ja työnhakijalla ei ole tarvittavaa osaamista avoimna oleviin työtehtäviin. Toimeentulon heikkeneminen aiheuttaa ihmisille myös paljon lisää huolta ja stressiä, joka voi vaikeuttaa keskittymistä työhaakuun.

Arvoisa puhemies! Leikkausten sijaan työttömät työnhakijat tarvitsevat parempaa tukea, palveluita ja mahdollisuuksia oman osaamisen päivittämiseen ja laajentamiseen. — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Eskelinen, olkaa hyvä.

19.28 Seppo Eskelinen sd: Arvoisa puhemies! Täällä on useamman kerran tänä iltana ammattiyhdistysliikettä ja työntekijöitä arvosteltu ja kylmällä rätillä vedetty korville oikein urakalla. Sitten ihmetellään, minkä takia suomalaiset, työelämä ja työpaikat tällä het-

Pöytäkirja PTK 20/2024 vp

kellä seisovat. Luulen, että tämmöistä kulttuuria ei tuolla muissa Pohjoismaissa ole, ja siellä arvostetaan myös työntekijäpuolta ja ollaan samoissa pöydissä istumassa ja yritetään sopia asioita. Historiallisesti ottaen yleensä edes neuvottelupöytään ei päästä Suomessa.

Sitten tähän pitkin kevättä esillä olleeseen pohjoismaiseen malliin hallitus on vedonnut monta kertaa, mutta nyt ovat puheet vähän hiljentyneet, kun se totuus on nyt tiedossa, mitä se käytännössä tarkoittaa. Näillä hallituksen esityksillä kyllä kauas pilvet karkaavat. Ruotsin ja Tanskan työttömyysturva on jo lähtökohtaisesti korkeampi kuin Suomen, ja näillä kaikilla leikkauksilla, kun siihen otetaan omavastuupäivät ja porrastus ja lomakorvausten jaksotus, työttömyysturva putoaa sinne 46—54 prosenttiin, kun se Tanskassa on koko ajan sen 82 prosenttia ja Ruotsissakin hyvin pieni se porrastus.

Jos katsotaan vielä muitakin työllisyyteen liittyviä asioita, niin työllisyyspalvelujen resurssit ovat kaksinkertaiset verrattuna Suomeen. Ruotsin työllisyyspalvelujen resursseista Suomessa on 80 prosenttia, mutta otetaan huomioon, että hallitus samalla myös leikkaa sen lisäksi 41 miljoonaa työllisyyspalveluista — 41 miljoonaa työllisyyspalveluista tässä tilanteessa.

Hallinnon edustuksesta on puhuttu monta kertaa, ja erityisesti ammattiyhdistysliikkeen ja meidänkin taholta on nostettu, että sinne Ruotsin ja Tanskan tasolle päästäisiin. Ruotsissa 25 työntekijän yrityksissä ja Tanskassa 35 työntekijän yrityksissä on työntekijöitten edustus hallinnossa.

Sitten tähän työttömyysturvan tasoon. Totta on, että kaikkien näitten leikkausten jälkeen Suomessa keskituloinen saa jatkossa noin 800 euroa vähemmän työttömyyskorvausta kuin Ruotsissa ja Tanskaan verrattuna 900 euroa. Ilmankos tässä nyt ei hyvin hurjasti enää ole verrattu tähän pohjoismaiseen työllistämisen malliin ja työllisyysmalliin tässä viime aikoina.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Suhonen, olkaa hyvä.

19.31 Timo Suhonen sd: Arvoisa herra puhemies! Tässä lähetekeskustelussa on nyt muun muassa ansiosidonnaisen päivärahan porrastaminen, työllistämismallin lakauttaminen ja se, ettei palkkatuettu työ enää kerryttäisi työssäoloa. Kuten olemme tänään jo kuulleet useaan otteeseen, nämäkin hallituksen heikennykset ja erilaiset leikkaukset osuvat pienituloisiin — suomalaisiin palkansaajiin, osa-aikaisiin työntekijöihin ja lapsiperheisiin. Hallitus ei ole teettänyt näille leikkauksille kunnollisia kokonaisvaikutusten arviointoja, vaikka kyse on ihmisten perustoimeentulosta. Tätä ovat kritisoineet niin eduskunnan perustuslakivaliokunta ja hallituksen oikeuskansleri kuin talouspolitiikan arviointineuvostokin. Ansioturvan asteittainen leikkaaminen rankaisee työttömyyden pitkittymisestä. Tämä osuu varsinkin niihin työttömiin, joilla on heikommat mahdollisuudet saada töitä — esimerkiksi silloin, kun lähialueella ei ole sopivaa työtä, tai silloin, kun osaaminen vaatii päivitystä tai terveydentila ei mahdollista työllistämistä.

Keskituloinen suomalainen saa pian työttömänä yli 800 euroa vähemmän ansiosidonnaisesta päivärahaa kuin Ruotsissa, ja tämänkin olemme tänään useaan otteeseen kuulleet. Hallitus on taas poimimassa pohjoismaisesta mallista niitä omaan ideologiaansa sopivia palasia.

Arvoisa herra puhemies! Muistutan taas salin oikeaa laitaa: Te perussuomalaiset lupasitte ennen vaaleja — te vakuuttelitte äänestäjiä — että teidät erottaa kokoomuksesta se, että te ette leikkaa pienituloisilta. Kuunnelkaa: siis että te ette leikkaa pienituloisilta. Ja mi-

Pöytäkirja PTK 20/2024 vp

täs ihmettä ja kummaa nyt on tapahtumassa? Te leikkaatte pienituloisilta. Kysymys kuuluu: mikä teidät enää erottaa kokoomuksesta? Vastaus on: ei mikään. On suorastaan surkuhupaisaa, miten rankasti voitte viilata suomalaista pienituloista palkansaajaa linssiin. Ja tämän linssiin viilaamisen teette vieläpä ylimielisesti, nauramalla päin naamaa sille pienituloiselle kansalaiselle. Sitä pienituloista työtöntä, osa-aikatyöntekijää ja lapsiperheellistä ei varmasti naurata.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Eerola on poissa. — Edustaja Asell, olkaa hyvä.

19.33 Marko Asell sd: Arvoisa puhemies! Orpon hallitus jatkaa johdonmukaisesti epäoikeudenmukaista politiikkaansa ja tuo jo toisen työttömiin kohdistuvan leikkauksen. Siis samaan aikaan kun hallitus on antamassa muun muassa hulppeita veronalennuksia hyvätuloisille, niin pienituloisille on tarjolla leikkauksia, toimeentulon heikentämistä ja arjen kurtistamista.

Pienituloisten ostovoimaa leikataan merkittävästi. Ja mihin ne pienituloisten tulot sitten yleensä menevät? Ne menevät yleensä lyhentämättömänä niihin lähipalveluihin, kuten ruokakauppaan ja apteekkiin. Tulot menevät lasten harrastusmaksuihin, perheen energi maksuihin ja niin edespäin, ja nyt kun pienituloisilta leikataan jopa satoja euroja pahimmillaan, niin se näkyy varmasti myös näiden lähipalvelujen ja lähikauppojen ja pienyritysten myynnissä, joita nämä pienituloiset arjessaan käyttävät. Pienentyvät tulot yrittäjällä vähentävät myös mahdollisuutta työllistää ja tehdä tulosta. Miten nämä taloudelliset vaikutukset on arvioitu?

Hyvätuloisten ostovoiman parantaminen, jota hallitus tekee, taas tuskin lisää hyvätuloisten henkilöiden, kuten ministeritason henkilöiden, tarvetta lisätä kulutustaan, ostaa isompia ruokakasseja, esimerkiksi, vaan lisätulot menevät ennemminkin säästötileille ja sijoitusrahastoihin, joihin hallitus on muuten tehnyt myös hyvätuloisia suosivia toimia.

Erityisen kovasti Orpon hallituksen kaavailemat työelämäheikennykset ja erilaiset leikkaukset osuvat siis juuri pienituloisiin duunareihin, ahkeriin palkansaajiin sekä osa-aikaisiin työntekijöihin, pienituloisiin lapsiperheisiin ja myös työttömiin. Hallituksen jo tekemät sosiaaliturvan leikkaukset ajavat arvion mukaan satatuhatta ihmistä toimeentulotuen asiakkaaksi, ja köyhien lasten määrä lisääntyy lähes 20 000:lla.

Erityisen huolissani olen niistä lapsiperheistä, joissa taloudellinen tilanne, elämäntilanne on jo valmiiksi vaikea, ja nyt sitten näiden leikkausten jälkeen se on entistä pahempi. Lapsiköyhyydessä elävien lasten mahdollisuudet onnelliseen ja turvalliseen arkeen heikentyvät entisestään näiden päätösten seurauksena, ja, kuten lamanaikaisten lasten ongelmat, heijastuvat ne pitkälle tulevaisuuteen.

Tämä käsittelyssä oleva ansioturvan porrastaminen yhdessä jo tehtyjen sosiaaliturvaleikkausten kanssa on kohtuuton. 20 prosentin leikkaus ansiopäivärahaan jo kahden kuukauden työttömyyden jälkeen tarkoittaa monille siis isoa lovea toimeentuloon. Ansioturvan asteittainen leikkaaminen rankaisee työttömyyden pitkittymisestä. Tämä osuu varsinkin niihin työttömiin, joilla on heikommat mahdollisuudet saada töitä esimerkiksi silloin, kun lähialueella ei ole sopivaa työtä tai silloin kun osaaminen vaatii päivittämistä tai terveydentila ei mahdollista työllistymistä. Leikkaamisen sijaan tarvitaan koulutusta ja kuntoutusta, räätälöityjä työllisyystoimia ja osaamisen vahvistamista, mutta Orpon hallitus tekee toisin, ja ennen vaaleja kuullut lupaukset, mitä tuli kokoomukselta, ”keltään ei vaadita

Pöytäkirja PTK 20/2024 vp

kohtuuttomuuksia”, ja myös perussuomalaisten puheenjohtajan tokaisu ”pienituloisilta leikkaaminen ei meille käy”, ovat kääntyneet pääläelleen tai ympäri 180 astetta.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Halusiko edustaja Väyrynen vastata edustaja Asellin puheenvuoroon? Jos, niin minuutin vastauspuheenvuoro, olkaa hyvä.

19.37 Ville Väyrynen kok (vastauspuheenvuoro): Kiitos, arvoisa puhemies, juuri näin. On mukava kuulla välillä oikein asiallisia puheenvuoroja sosiaalidemokraateilta ja sillä välin tässä nopeasti vastata, kun sirkusketju hakee taas Miko Bergbomin Instagramista lisämateriaaleja omiin puheenvuoroihin. Minä sen verran haluaisin kommentoida, että tässä toistuu nyt koko ajan tämä 100 000 toimeentulotuen varaan tippuvaa ihmistä. Nämä ovat näitä staattisia arvioita. Tämä on päivänselvä asia, että kukaan ei halua ajaa ketään, me emme halua ajaa 100 000:ta ihmistä toimeentulotuen varaan, me emme halua ajaa 20 000:ta lapsiperhettä köyhyyteen, vaan tämä on kokonaisuus, niin kuin tuossa aikaisemmin mainittiin, koko lainsäädäntöprosessi. Mutta nämä ovat just niitä asioita, mitä pitää keskustella, pitää seurata niitä vaikutuksia. Minä olen itse samaa mieltä, että niitä pitää hyvin tarkkaan seurata, ettei tule mitään hutilaukauksia.

Edustaja Meriselle erityiskiitos puheenvuorosta, tämmöisiä kaivataan. Minä olen täysin samaa mieltä, että meidän pitää todellakin pystyä puhumaan toisillemme asiallisesti. Kiitos siitä.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Sarkkinen, olkaa hyvä.

19.38 Hanna Sarkkinen vas: Arvoisa puhemies! Kommentoin nyt muutamia keskustelussa esiin nousseita asioita.

Tätä leikkausta on todella perusteltu julkisen talouden tasapainottamisella, ja tavoite julkisen talouden tasapainottamisestahan on yhteinen ja jaettu. Tosiasiat nyt kuitenkin ovat, että näistä pienituloisiin ja työttömiin kohdistuvista leikkauksista huolimatta Orpon hallitus ottaa enemmän velkaa kuin edeltävä hallitus, eli velkaantuminen ei taitu, vaan se lisääntyy. Näin käy, sillä veroaste on laskemassa historiallisen alhaiselle tasolle, eikä sille tehdä mitään, eli tulopuoli pettää. Leikkauksista huolimatta julkinen talous ei tasapainotu. Kuitenkin hallituksella näyttää olevan varaa alentaa hyvätuloisten verotusta ja antaa työnantajille valtavat maksualennukset tässä tilanteessa. Vaikuttaakin siis siltä, että hallituksen politiikassa ei ensisijaisesti näytä olevan kyse julkisen talouden tasapainottamisesta, vaan ideologisten tavoitteiden edistämisestä. Ja mikäs siinä, poliitikkojahan me ollaan ja meillä jokaisella on ideologiamme, mutta on syytä kuitenkin olla rehellinen.

No se, miten sopeutetaan, on todella poliittinen valinta. Täällä on kysely, mikä on meidän vaihtoehto, miten me vahvistaisimme julkista taloutta. No, vasemmisto vahvistaisi julkista taloutta ensisijaisesti verosopeutuksella, koska veroasteen lasku on näitten kasvavien alijäämien merkittävä juurisyy, jolloin myös verosopeutuksen on oltava julkisen talouden tasapainottamisessa se merkittävin elementti. Suomen julkinen sektori ei ole pöhöttynyt eikä paisunut, ja kun puhutaan niistä julkisen sektorin menoista, niin me puhutaan yleensä opettajien, hoitajien ja poliisien palkoista ja pienituloisille annettavista tärkeistä sosiaaliturvaetuksista, jotka ehkäisevät eriarvoisuutta ja takaavat inhimillisen elämän kaikille suomalaisille.

Pöytäkirja PTK 20/2024 vp

Eli kyllä vaihtoehtoja on, kyse on poliittisista valinnoista. Esimerkiksi tämä listaamattomien yhtiöiden osinkoverohuojennuksen korjaus, jota myös kansainväliset instituutiot ovat esittäneet, toisi jo yksinään valtiolle enemmän tuloja kuin mitä tällä käsittelyssä olevalla esityksellä säästetään. Tämä osoittaa, että kyse on poliittisista valinnoista.

On myös huomattava, että rakenteellisen epätasapainon toinen suuri juurisyy on väestörakenne. Suomen väestörakenne on huomattavan epäedullinen verrattuna muihin Pohjoismaihin. Meidän väestömme ikääntyy paljon rajummalla tavalla. No, mikä ratkaisu tähän voi olla? Ilmeinen mahdollisuus on tietysti maahanmuuttopolitiikka, jolla väestörakennetta voidaan korjata.

No, toiseksi tätä leikkausta on perusteltu työllisyydellä. Myös tämä tavoite on yhteinen, työllisyyden vahvistamisen tavoite on tässä salissa varmasti laajasti jaettu. Kuitenkin nyt ollaan siinä tilanteessa, että tämän esityksen myötä, kuten näiden muidenkin sosiaaliturvaleikkausten myötä, toimeentulokiriippuvuus kasvaa, ja me tiedämme, että toimeentulotuki on kaikista vaikein kannustinloukku ja aiheuttaa näköalattomuutta niissä ihmisissä, jotka sen piiriin joutuvat. Eli ei ole loogista kasvattaa toimeentulokiriippuvuutta.

Toiseksi on hyvä huomata se, että ei työllisyysaste määrity vain sosiaaliturvaleikkausten kautta. Viime hallituskaudella ei tehty sosiaaliturvaleikkauksia, mutta työllisyysaste nousi silti ennätystasolle. Se on tosielämän esimerkki siitä, että ei työllisyysaste tosielämässä määrity vain sosiaaliturvaleikkausten kautta. Myös se on esimerkki, että Ruotsissa ja Tanskassa on vahvempi ansiosidonnainen työttömyyspäiväraha kuin meillä, mutta silti heillä on matalampi työttömyysaste. Myös se kertoo siitä, että ei työllisyys vain sosiaaliturvaleikkausten ja tämän esityksessä olevan ansiosidonnaisen leikkauksen kautta määrity.

On myös hyvä muistaa se, että kun katsotaan ihan noita tilastoja, niin me nähdään, että avoimia työpaikkoja on paljon vähemmän kuin työttömiä ihmisiä. Varsinkin jos katsotaan kokoaikaisia avoimia työpaikkoja, kyllähän se epäsuhta suhteessa työttömien ihmisten määrään on aivan valtava. Suurin osa ihmisistä ei ole työttömiä omasta tahdostaan eivätkä he sitten myöskään maagisesti työllisty, kun heidän sosiaaliturvaansa leikataan, jos ei avoimia työpaikkoja ole.

No, miten me vahvistettaisiin työllisyyttä, sitä on täältä kyselty. No, olennaista on tietenkin talouden tuottavuuteen panostaminen. Suomen talouden tuottavuus ja tuottavuuskehitys on kyllä laahannut erittäin voimakkaasti jäljessä verrokkimaita, ja kyllä tutkijat näkevät, että se on yksi syy myös tähän valtiontalouden rakenteelliseen alijäämään ja myös työllisyysongelmiin. Sen ratkaisu ei ole helppo, koska siinä on tietysti kyse paljon myös yksityisen sektorin toiminnoista, mutta se, mitä julkinen sektori voi tehdä, on panostaa koulutukseen, tutkimukseen, tuotekehitykseen ja tietysti muuten liiketoimintaympäristöön.

No, mitä muuta pitäisi tehdä? Poistaa työllistymisen esteitä. Me tiedetään, että osaamisaavutukset, työkykyongelmat, kohtaanto-ongelmat ja työhönottosyrjintä ovat isoja syitä sille, miksi ihmiset eivät työllisty. Näitä esteitä täytyisi poistaa, ja näihin vaikuttamalla me vähentäisimme työttömyyttä.

Sitten lopuksi sanon vielä tästä pohjoismaisesta vertailusta. Suomen työllisyysaste on tosiaan hieman jäljessä Ruotsin työllisyysastetta, ja on ihan oikein, että sitä halutaan nostaa, mutta on huomattava, että Ruotsissa tehdään huomattavasti enemmän osa-aikatyötä ja kokoaikatyötä muutettuna Suomi taitaa olla itse asiassa Ruotsia edellä työllisyysasteessa. Nyt hallitus vaikeuttaa osa-aikatyön tekemistä suojaosin poistamalla ja asumistukea leikkaamalla, kuitenkin ei tule uusia velvoitteita työnantajille tarjota enempää kokoaikatyö-

Pöytäkirja PTK 20/2024 vp

tä. Tämä linja vie siis meidät itse asiassa kauemmas tästä Ruotsin työmarkkinarakenteesta. Pelkäänpä, että me ollaankin menossa ei kohti Ruotsin mallia vaan kohti Amerikan mallia, jossa moni ihminen joutuu tekemään montaa päällekkäistä työtä, kun kokoaikatyötä ei usein saa eikä sosiaaliturvalla voi täydentää osa-aikatyöstä saatavaa riittämätöntä tuloa. Onko se sitä, mitä me Suomeen haluamme?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Rantanen, Piritta, olkaa hyvä.

19.46 Piritta Rantanen sd: Herra puhemies! Ministeri Satonen aloitti tänään keskustelun sanoilla ”hyvinvointivaltio” ja ”työllisyys”. Hienoja sanoja, ja uskonpa, että kaikki me tässä salissa pidämme näitä Suomen kannalta ratkaisevan tärkeinä asioina. Meillä kaikilla on aivan varmasti sama tavoite. Ne keinot ovatkin nyt sitten ne, jotka meidät erottavat.

Keinovalikoima, jonka hallitus on nyt valinnut, on saksien ja leikkauksien linja. Mikään näistä toimista ei vastaa asiantuntijoiden näkemyksiin niistä juurisyistä, joiden vuoksi ihmiset eivät työllisty työttömyyden kohdatessa. Työttömyysturvan porrastus olisi mahdollista tehdä merkittävästi oikeudenmukaisemmin ja inhimillisemmin. Nämä toimet, joita nyt ollaan tekemässä, ovat aidosti kohtuuttomia ja epäoikeudenmukaisia. Hallitus on näillä toimilla lisäämässä lapsiperheköyhyyttä, ja leikkaamalla etenkin pienituloisilta olette syrjäyttämässä heidät hyvinvointivaltion reunalle ja ajamassa lapset kuoppaan, josta on tutkimustenkin mukaan todella vaikea nousta. Hyvä hallitus, teillä on käynnissä todellinen hyvinvointivaltion purkuoperaatio, jonka vaikutuksia ei kukaan tiedä. Onko todella niin, että nyt ollaan tekemässä hyvinvointivaltiota vain työläisille? Muilla ei tunnu nyt olevan minkäänlaista arvoa.

Edustaja Väyrynen kertoi tässä, että niitä seurauksia on todella seurattava. Kyllä minäkin todella toivon niin, että nämä lait voitaisiin tehdä vaikka määräaikaisiksi, niin että meillä ei jäisi tällaisia ideologisia lakeja voimaan, jos niillä ei todeta olevan positiivisia työllisyysvaikutuksia. Toivon todella, että hallitus voisi harkita tällaisen määräaikaisuuden tekemistä näihin.

Perusteena täällä on todella useassa puheenvuorossa käytetty pohjoismaista mallia, joka ei todellakaan pidä paikkaansa. On myös kerrottu muiden Pohjoismaiden merkittävästi paremmasta taloudellisesta tilanteesta kuin meillä. No, jos otetaan esimerkiksi vaikka Tanska. Siellä hienosti on tällainen jättipottiyritys, lääkealan yritys Novo Nordisk, joka tekee Tanskan tilanteesta erityisen hienon, ja lääke, jolla Tanskan taloudellinen tilanne on erinomaisen hyvässä asemassa, on laihdutuslääke. Muualla Tanskan taloudessa näkymät ovat lääketeollisuutta vaisummat, ja asiantuntijoiden mukaan ilman sen vaikutusta suurin osa Tanskan taloutta olisikin taantumassa. Hienoa, että heillä on tällainen innovaatio. Ja kun rikkaat rikastuvat ja samalla pulskistuvat, niin laihdutuslääkkeelle tuntuukin sitten olevan tarvetta. Täällä Suomessa se ei kuitenkaan kovin kovasti lämmitä, etenkin niitä ihmisiä tai perheitä, joita nämä leikkaukset koskevat. He eivät sitä laihdutuslääkettä tarvitse. Rahaa ei tämän jälkeen jää ylimääräisiin menoihin, ei lasten harrastuksiin tai syntymäpäiväjuhlien järjestämiseen.

Toisena esimerkkinä on pidetty Ruotsia, kun näistä asioista puhutaan, mutta eipä ole pidetty esimerkkinä, kun puhutaan vaikka jengirikollisuudesta. Valitettavasti edustaja Bergbom ei ole nyt paikalla, mutta taannoin eräessä asiantuntijaohjelmassa hän julisti, kuinka Ruotsissa ei edes tiedetä, mihin kaikki raha saataisiin laitettua, kun heillä on rahaa niin paljon. Kuitenkin uutisten mukaan Ruotsissa pula-ajan budjetti jatkuu vuoteen 2025. Syksyl-

Pöytäkirja PTK 20/2024 vp

lä 2023 Ruotsin talouden kerrottiin olevan ennustettua huonompi ja taantumana syvempi kuin oli arvioitu. Ruotsin talousarvion tekoprosessin aikaan 2023 menolisäyksiä oli vain kourallinen, koska talouden budjetti haluttiin tehdä niin tiukaksi, mutta suurimmat lisärahat suunnattiin siltikin aikuiskoulutukseen ja puolustukseen ja lapsiperheiden tilapäistä asumislisää jatkettiin. Vaan mitä tekee meidän hallituksemme? Lakkauttaa aikuiskoulutustuen — onneksi rahaa puolustukseen vielä löytyy — ja lisää lapsiperheköyhyyttä.

Täällä on myös monesti kysytty sitä, mikä on opposition vaihtoehto. Meidän vaihtoehto on se, että tartutaan niihin juurisyihin, joita työllistymisen esteenä on. Tutkimukset osoittavat, että 45 prosentilla työttömistä on terveysrajoitteita. Mitä tekee meidän hallitus? Leikkaa hyvinvointialueitten rahoituksesta, vaikka — niin kuin tässä edustaja Sarkkinenkin äsken kertoi — meidän väestörakenteemme on juuri siinä jamassa, että ikääntyvä väestö tarvitsee niitä terveystalvueluita enemmän ja on päivänselvää, että meidän terveystalvueluitemme kustannukset tulevat nousemaan. Vaikka sitä kulmakerrointa yritetään madal-
taa, niin väkisinkin on niin, että ne kustannukset kasvavat.

No, työllistymistä haittaavana esteenä on kerrottu olevan myös tulokseton työnhaku. 30 prosenttia työttömistä kertoo, että vaikka he kuinka hakevat työtä, niin työtä ei vain löydy. Ei ole heidän ammattitaidolleen sopivaa työtä. Ja 30 prosenttia ilmoittaa, että esteenä työn saamiselle tai työnhauille on muusta kuin työstä saatavat merkittävät tulot. No, tämä ehkä on se, johonka hallitus on erityisesti panoksia laittanut. Kun niitten suurimpien tulodesiilien verotusta on vähennetty, niin työllisyystavoite taitaa tämänkin vuoksi karata vielä kauemmaksi. Etenkin suomalaisilla työmarkkinoilla terveystalvueluitemme on nähty olevan suurempi kuin monissa muissa OECD-maissa. Mielenterveys on meillä yksi merkittävimmistä asioista, mikä tällä hetkellä vaikeuttaa töihin lähtemistä. Ja on niin, että useinkaan yksi syy ei ole se, minkä vuoksi sitä työtä ei löydy, vaan lähes 70 prosenttia työttömistä kohtaa samanaikaisesti joko kaksi tai useamman työllistymistä vaikeuttavan esteen. Mitä hallitus tekee näille asioille? Ei yhtään mitään.

Suurimpia työllistymisen esteitä ovat soveltuvuuden, osaamisen ja terveydentilan riittävyys. Hallituksen vastaus on siis aikuiskoulutustuen lopettaminen ja koulutuksesta leikkaaminen, hyvinvointialueiden rahoituksesta leikkaaminen, vaikka kaikilla on tämä väestörakenteen tilanne tiedossa. Työn vaatimustasoa pidetään myös liian korkeana. Esimerkiksi täällä pääkaupunkiseudulla eräs merkittävä ruokakauppakettu on vastannut tähän kysymykseen sillä, että se lakkauttaa siivoustyön ostopalvelun ja siirtää sen kassahenkilökunnalle — työn, jota on voinut tehdä huonommalla kielitaidolla ja alemmalla osaamistasolla, mutta on voinut olla osa yhteiskuntaa.

Vastuu on meillä kaikilla, ja meille kaikille pitää olla töitä. Kyllä, niin pitää, keinot ovat vain erilaisia kuin hallituksella.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Valtola, olkaa hyvä.

19.53 Oskari Valtola kok: Arvoisa herra puhemies! Tämä nyt käsiteltävä hallituksen esitys työttömyysturvalaista on säästölaki, kuten täällä salissa on aiemmin sanottu, ja sen tavoitteena on vahvistaa julkista taloutta. Eesityksen julkista taloutta vahvistava vaikutus on noin 730 miljoonaa euroa, josta suora julkisen talouden vaikutus on 276 miljoonaa ja VM:n virkamiestyönä tekemä arvio työllisyysvaikutuksista, 18 700 työllistä, on yhteensä 450 miljoonaa euroa. Nyt tehtävä lakimuutos on vain yksi osa hallituksen julkista taloutta tasapainottavista toimenpiteistä.

Pöytäkirja PTK 20/2024 vp

Keskustelussa ei oppositiolta ole kuulunut huolta valtiontalouden vaikeasta tilanteesta, joka on ajautunut siihen pisteeseen, että se ei enää kanna päällään entisenlaista hyvinvointiyhteiskuntaa. [Vasemmalta: Täällä jaetaan ihan sama huoli!] Nyt toimenpiteitä on pakko tehdä. Enää ei ole kyse arvovalinnasta, kuten täällä salissa on sanottu, että leikkaukset ovat arvovalintoja. Meillä ei ole sitä ylellisyyttä enää olemassa. Meillä ei ole myöskään mahdollisuutta harrastaa vastasyklisiä talouspolitiikkaa tällä velka-asteella.

Valtiontaloudesta ei ole kannettu vastuuta pitkään aikaan nimenomaan sillä tavalla, että katsottaisiin pitkälle tulevaisuuteen, miten Suomen väestö ja talous kehittyvät. Vuoden 2008 finanssikriisin jälkeen Suomen talous ei reaalisesti ole kasvanut, mutta menot vuosi vuodelta ovat vain lisääntyneet ja johtaneet tähän tilanteeseen. Olemme tilanteessa, jossa valtion vuosittainen budjettialijäämä on yli 10 miljardia euroa. Indeksisidonnaiset menot ja sote-kulut kasvavat kiihtyvää vauhtia. Lisäksi valtion korkokustannukset nousevat voimakkaasti. Tämä on mahdoton yhtälö, ja näin emme voi jatkaa kotimaamme Suomen talouden hoitoa.

Valtion menoja on pakko vähentää. Nämä päätökset ovat hankalia ja vaikeita. Näitä ei tehdä leikkaamisen ilosta, vaan siksi, että oikeasti on pakko. Tämäkään ei yksistään riitä. Suomen talous on myös saatava kasvamaan tästä kurjistumisen kierteestä. Se vaatii enemmän työtä ja työn tuottavuuden kasvua. Se vaatii investointeja. Näitä ei saada verottamalla lisää työtä ja yrittämistä. Suomi verottaa työtä tällä tasolla, jolla ollaan jo EU:n palkintopallilla. Myös työmarkkinoiden toimintaa ja dynamiikkaa on saatava parannettua, jotta työpaikkoja syntyy enemmän ja ihmiset työllistyvät nopeammin. Tämä on hallituksen tavoite talouspolitiikalla. Vain näin voidaan pelastaa hyvinvointiyhteiskunta.

Tässä salissa monet SDP:n edustajat ovat kyselleet oikeudenmukaisesta talouspolitiikasta. Se, että työkykyiset ja työikäiset ihmiset saavat työtä, on oikeudenmukaisinta talouspolitiikkaa. SDP:n oikeudenmukaisesta talouspolitiikasta me emme todellisuudessa tiedä. Emme ole valitettavasti vielääkään, maaliskuussa, saaneet SDP:n vaihtoehtobudjetin laskettuja ja sittemmin salattuja työllisyysvaikutuksia, jotka meille jo marraskuussa luvattiin julkaista.

Ja muistutan vielä, että tämä hallitus ei käytännössä ole perunut yhtään edellisen hallituksen tointa työllisyyden juurisyiden korjaamiseksi, eli työllisyyden hoitoa ja koulutusta, ja silti työttömyys on Suomessa lisääntynyt. No, tähän tietysti vaikuttaa suhdannetilanne, joka on vaikea koko Euroopassa. Eli minusta ei ole oikein, että täällä ilkutaan näiden työttömien ihmisten tilanteesta.

Ja lisäksi haluan mainita, että hyvinvointialueille tullaan tällä hallituskaudella antamaan rahoitusta miljardi euroa lisää vuodessa joka ikinen vuosi.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Lyly, olkaa hyvä.

19.58 Lauri Lyly sd: Arvoisa puhemies! Tyhjällä kukkarolla perustellaan tänään kaikkea. Kuitenkin silloin, kun on niukkuutta, arvovalinnoilla on entistä suurempi merkitys, ja se meidän pitäisi täällä myös muistaa.

Näitten esitysten työllisyysvaikutuksista ja muista on puhuttu aika monta kertaa täällä, ja niin kuin hallitus on itse todistanut, yli 40 000 työpaikkaa tulee sillä, kun ansiosidonnais-ta turvaa vedetään alas. Kuitenkin tilanne näyttää siltä, että nyt ollaan menty 30 000 toiseen suuntaan, yli 30 000:lla on työttömyys kasvanut tässä viime kuukausien aikana, niin että tavoite karkaa. Tästäkin näkökulmasta meidän pitäisi miettiä, mihin kohtaan tätä oi-

Pöytäkirja PTK 20/2024 vp

keasti tehdään ja miten äsken puhuttua kasvua saadaan aikaiseksi, miten osaamista vahvistetaan, että ihmiset työllistyvät, miten ratkaistaan tämä kohtaanto-ongelma, joka meillä on ilmeinen.

Ja sitten Tanskan ja Ruotsin vertailu: Aina kannattaa muistaa, että Tanska on yksi kahdeksasosa Suomesta kooltaan ja se on samankokoinen väkiluvultaan, joten se työmarkkina on vähän erilainen Tanskassa kuin Suomessa ja siellä työpaikat ovat lähempänä. Ja kun Ruotsi on kaksi kertaa suurempi ja keskittyneempi, niin varmaan silläkin on merkitystä, ja kummassakin maassa työnvälityskykyä tehdään kaksin-, jopa kolminkertaisilla panoksilla Suomeen verrattuna.

On monia vertailuja. Tässä on tästä porrastuksestakin puhuttu, että kun Ruotsissa on 10 prosentin porras, niin täällä tulee 25 prosentin porras — eli 2,5-kertainen. Että kyllä meillä täällä nämä esitykset ovat paljon kovempia.

Ja sitten kun näitä esimerkkejä täällä on ollut aika monta siitä, kuinka isoja vaikutuksia tällä on, niin täällä edustajat sanovat, että ”seurataan näitä”, mutta pelkkä seuraaminen ei nyt riitä, jos yli 50 prosentin vaikutuksia on yksittäisille ihmisille. Kysyisinkin, voidaanko näitä kaikkein pahimpia asioita edes korjata. Se tässä minua huolestaa. Yhtään puheenvuoroa ei ole ollut, että me katsotaan ja korjataan ne. Nyt kun tämä on meillä täällä valiokuntakäsittelyssä, niin toivottavasti nämä tulee korjattua.

Sitten tämän ansiosidonnaisen työttömyysturvan ovat aikaisemmin sopineet aina työmarkkinajärjestöt keskenään. Ja miksi niin? Koska rahoitus on ollut puoliksi työnantajilla ja puoliksi palkansaajilla tämän ansio-osan osalta, ja tämä vaihe on tästä jäänyt taka-alalle. Siinä oli vain tällainen kuulemisvaihe, mutta vaikuttamisvaihetta ja varsinaista neuvotteluvaihetta tämän turvan osalta ei ollut, ja nyt se tehdään yksipuolisesti niin, että siihen ei voi vaikuttaa enää kunnolla. Tämä on semmoinen asia, joka on ollut meillä vuosikymmenten työ, että sitä on tehty pala palalta eri sopimusratkaisujen yhteydessä, nikara kerrallaan. Kumpaankin suuntaan on viety: välillä on heikennetty ja välillä on parannettu.

Eli täällä on ollut paljon tällaisia taustoja, jotka täällä unohtuvat, ja sen takia niitä tuohuneita ihmisiä on tämän talon ulkopuolella aika paljon, kun katsotaan tätäkin uudistusta.

Sitten, arvoisa puhemies, täällä kohdistuu esimerkiksi ikääntyviin henkilöihin kohtuullisen paljon, eli ikäsidonnaisten suojasäännösten poistaminen tulee lisäämään köyhyyttä ja toimeentulo-ongelmia yli 57-vuotiaitten ikäryhmässä selkeästi. Nämä muutokset kohdistuvat erityisesti yhteiskunnan heikompiosaisiin eli heihin, joilla on vaikeuksia työllistyä avoimille markkinoille esimerkiksi toimintakyvyn tai osaamiseen liittyvien haasteiden vuoksi. Tämä meidän pitäisi täällä uskaltaa tunnustaa, että näin on, ihmiset eivät työllisty eikä työpaikalla ole vetokykyä siihen, että heitä palkattaisiin. Tällaisia ongelmia on täällä taustalla, ja nyt me lyödään tässä vielä lisää niille kuormaa. He ovat tehneet pitkän työuran, ja nyt sitten loppupäässä tehdään tällaisia iskuja oikeastaan vasten kasvoja. Näitä kysymyksiä meidän pitäisi tehdä.

Sitten työssäoloehdon kertyminen, joka on osa tästä palkkatuetusta työstä, vain vaikeuttaa polkua tulla sieltä takaisin työelämään. Se työssäoloehtomahdollisuus tuottaa siihen sen, että se palkkatuettu työ olisi vielä houkuttelevampaa kuin se on nyt tässä vaihtoehtossa, jossa poistetaan. Eli meillä on täällä taustalla monia tällaisia tekijöitä, joita pitäisi korjata, ja kun näitä ensimmäisiä heikennysesityksiä täällä on ollut, mikään ei muuttunut. Toivoisin, että tällä salilla olisi nyt järkeä sen verran enempi, että oikeasti ja aidosti katsottaisiin näitä heikennysten pahimpia kohtia pois ja yritettäisiin pitää kaikista huolta.

Pöytäkirja PTK 20/2024 vp

Arvoisa puhemies! Sitten olen erityisen huolestunut siitä, mitä tässä on tulossa. Täältä on koko ajan todistettu, että nämä eivät vielä riitä. Tässä on tehty jo indeksijäädytys 10,2 prosenttia, lapsikorotukset on poistettu, sovittelu on poistettu ja työssäoloehtoa on pidentetty tässä ensimmäisessä vaiheessa. Toisessa vaiheessa nyt on käsillä tämä porrastus, palkkatuetun työn heikennykset ja ikäsidonnaisuuden heikentämiset. Mitä on kolmannessa vaiheessa tulossa? Se minua täällä huolestuttaa, kun tulee koko ajan niitä puheita, että kuinka paljon tähän ansioturvaan ollaan heikennyksiä tuomassa, koska tämä on jo täyttä myrkkyä näille ja tämä romuttaa ansiosidonnaisen turvan. Veikkaan, että kun ihmiset vakuuttaa niin YTK-kassassa kuin liittojen kautta tai muissa kassoissa, niin se kiinnostus vähenee, ja toivottavasti tämä ei ole näitten uudistusten taustalla. Sitten vielä kun ansioturvalla ollaan, niin sieltä ei jouduta niin nopeasti toimeentulotuelle. Nyt kun tämä romutetaan, niin tullaan toimeentulotuelle ja valtion ja kuntien menot tulevat arvaamattomasti kasvamaan. Tässäkin mielessä tämä tuntuu vähän vääränlaiselta toimenpiteeltä, jolla vietään toiseen paikkaan kuluja toimipaikasta, jossa se oli jo asiallisesti hoidettu, ja nyt se siirretään takaisin valtiolle ja kunnille. Tämä ei ole hyvä suunta. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Viitala.

20.06 Juha Viitala sd: Arvoisa rouva puhemies! Keskusteluissa on useasti tuotu esiin, että kaikki käytettävissä oleva työpanos pitäisi saada työmarkkinoiden käyttöön. Olen tässä täysin samaa mieltä, mutta keinovalikoimasta meillä on vähän erilaisia näkemyksiä.

Työttömänä työnhakijana on useita henkilöitä, jotka haluaisivat antaa arvokkaan työpanoksensa työmarkkinoiden käyttöön, mutta syystä tai toisesta he eivät ole työpaikkaa saaneet. Heillä voi olla terveyden kanssa haasteita tai hieman puutteellinen osaaminen. Nyt kun päivä on vaihtunut iltaan, keskustelun loppupuolella esitän hallitukselle toiveen, että hallituksen ja elinkeinoelämän etujärjestöjen yhteinen tiivis vuoropuhelu jatkuisi — tällä kertaa siten, että hallitus vuorostaan viestisi omista tavoitteistaan elinkeinoelämän suuntaan, että alkaisivat palkkaamaan aktiivisemmin osatyökykyisiä, ulkomaalaistaustaisia sekä työuran loppupäässä olevia työnhakijoita. Tämä olisi hyvä tapa lisätä työllisyyttä, saada ihmisiä pois tukien piiristä työelämäänsä, ja tällä tavalla vahvistettaisiin myös kadoksissa olevaa luottamusta eri tahojen välillä.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Lindén.

20.07 Aki Lindén sd: Arvoisa rouva puhemies! Täällä on hyvin paljon asioita noussut esille, joita mielellään kommentoisin, mutta tässä vaiheessa iltaa pidän tämän oman puheenvuoroni lyhyenä, eräänlaisena tiivistelmänä, jonka olen laittanut tietynlaisten teesien muotoon.

Ensimmäinen kuuluu näin: Työttömyyspäivärahat ovat jo nyt pienet. 3 000 euron kuukausibruttotulosta ansiosidonnainen työttömyyspäiväraha on 1 740 euroa bruttona, nettoina 1 300. Se on minusta vähän, jo siis nyt.

Toisena asiana tästä 20 prosentin leikkaaminen jo kahden kuukauden jälkeen plus muut heikennykset ovat suorastaan köyhdyttämistä. Tuo mainittu 1 740 bruttona muuttuu luvuksi 1 380 euroa brutto miinus verot. Nyt kysynkin, onko tämä ero 1 740 versus 1 380 euroa kuukaudessa se ero, joka luo 20 000 työpaikkaa Suomeen. Jos tämä kannustusefekti toimii tällä tavalla, niin onhan se paljon rajumpi jo se kannustus, lainausmerkeissä, joka tulee sii-

Pöytäkirja PTK 20/2024 vp

tä, että se 3 000 euron kuukausiansio putoaa siihen 1 740:een. Ei se kyllä luo 20 000 työpaikkaa lisää, että siitä vielä nipistetään se 20 prosenttia.

Neljäs kohta. Tätähän ei oikeasti olisi pakko tehdä, mutta ei ainakaan juuri tämän suuruisena eikä tässä muodossa. Tämä ei ole oikeasti mikään välttämättömyys. Tämän säästö valtiontaloudessa on todellisuudessa vähäinen, koska se lasketaan nimenomaan tällä utopistisella työllisyysvaikutuksella, johon en usko itse pätkeäkään tässä yhteydessä, kuten äsken edellä totesin. Itse asiassa valtion tämän vuoden budjetista nähdään, että tämän varaan ei kovin paljon ole laskettukaan työttömyysmäärärahojen vähennystä, vaan tähän suuntautuu enemmän työttömyysvakuutuksen puolelle. Kuten aikaisemmassa puheenvuorossani korostin, työttömyysvakuutushan on meidän itsemme työttömyyden varalta tapahtuvaa vakuuttautumista, josta palkansaajilla on suurempi osa kuin työnantajilla.

Seuraava teesi tai väite. Edellisen hallituksen aikana työllisyysaste nousi Suomen historian korkeimmaksi. Sen toisena puolena työttömyysturvan etuutta saavien määrä oli vuodenvaihdepisteessä 31.12.21 alin kymmeneen vuoteen. Toimeentulotuen määrä väheni. Nyt hallitus on arvioinut, että toimeentulotukea tarvitaan tänä vuonna 170 miljoonaa euroa enemmän johtuen juuri siitä, että me itse asiassa lisäämme työttömyyttä Suomessa tällä hetkellä ja työttömyysturvaa heikennetään.

Sitten tämä valtiontalous viimeisenä. Täällä on sanottu, että vasemmistopuolueet eivät kannata minkäänlaista huolta valtiontaloudesta. Tämä ei missään nimessä pidä paikkaansa. Olen itse ja puolueemme on erittäin huolissaan valtion taloudellisesta tilanteesta. Se tarkoittaa, että me tarvitsemme leikkauksia, mutta se ei tarkoita sitä, että leikkaukset kohdennetaan vain keskitetysti ja päällekkäin kaikkein heikoimmassa asemassa oleviin, vaan niiden täytyy olla paljon laajempia, niiden täytyy kattaa kaikki ministeriöiden pääluokat. Tällä hetkellähän menot kasvoivat kaikissa muissa pääluokissa paitsi itse asiassa ympäristössä ja ulkoasiainhallinnossa, kun tämän vuoden budjettia tehtiin.

Seuraavaksi toteaisin, että suosittelen kaikille luettavaksi professori Tapio Bergholmin kirjaa Kova Koivisto ja sen 14:ttä lukua Vahva valtiovarainministeri. Mitä edeltävää edeltävän edeltävä presidenttimme Mauno Koivisto teki tullessaan valtiovarainministeriksi vuonna 66? No, siitä on pitkä aika kulunut ja olosuhteet ovat monella tavalla toiset, mutta jokainenhan ymmärtää, että ei 11 miljardin suuruisia alijäämää kurota umpeen, ellei myös verotukseen kosketa. Kun kuukausi tai kaksi on kulunut, niin saamme kuulla täällä, mitkä ovat sitten ne veronnostoaikeet, ja keskustellaan niistä sitten erikseen. Ne olisi varmasti pitänyt tehdä jo silloin viime syksynä, kun tätä budjettia tehtiin.

Olen itse ollut tilanteessa, jossa olen joutunut tekemään leikkauksia. 90-luvun laman alussa hoidin talousvastuullisena Suomen yhdeksänneksi suurimman kaupungin terveysmenoja. Kahdeksan eri kertaa vuoden aikana tuli kaupungin keskushallinnolta käsky ”leikkaa, leikkaa, leikkaa”, ja aina piti leikata. Sen voi tehdä niin, että se ei iske kuin täsmäohjus kaikkein heikoimmassa asemassa oleviin, vaan se on yhdenvertaisempi, se on jossain määrin progressiivinen, se ottaa kokonaisuutta paremmin huomioon.

Eli päätän siihen, että nyt tehty muutos tässä tai tämä hallituksen esitys ei ole mikään luonnonlaki, joka on pakko tehdä juuri tässä muodossa.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Bergbom.

20.14 Miko Bergbom ps: Arvoisa rouva puhemies! Millä rahoitetaan hyvinvointivaltio? Millä se rahoitetaan lopulta? Se rahoitetaan työnteolla. Työnteosta saaduilla verotuloilla

Pöytäkirja PTK 20/2024 vp

me pystytään rahoittamaan sellaiset peruspalvelut, jotka takaavat viime kädessä turvan suomalaiselle, joka syystä tai toisesta sitä eri elämänvaiheissa tarvitsee. Ja nyt meillä on valtion tilanne se, että me otetaan joka vuosi — nyt, näistä leikkauksista huolimatta — yli kymmenen miljardia euroa velkaa. Pitäisikö alkaa hälytyskellojen soida? Tai pitäisikö alkaa hälytyskellojen soida siitä, että meidän verrokkimaissa, Ruotsissa ja Tanskassa, rakenteellinen työttömyysaste on huomattavasti matalampi? Siellä useampi ihminen on töissä, mikä tarkoittaa luonnollisesti sitä, että he kykenevät rahoittamaan työnteolla oman valtion sa menot, mistä syystä heillä on myös varaa ylläpitää parempaa turvatasoa kuin Suomella, joka ylläpitää nykyistä hyvinvointivaltiota velkarahalla kroonisesti alijäämäisesti. [Johanna Ojala-Niemelä: Tahtakaa se velkaantuminen alkääkö lisätkö sitä!] Tämä on väärin, tämä on väärin.

Ja nimenomaan: Me lähdemme tahtamaan velkaantumista. [Krista Kiuru: Ei näy!] Jos katsotaan hallituksen ohjelmaa, niin siellä on tällä hetkellä suoria menoleikkauksia neljä miljardia ja rakenteellisten toimien kautta kahden miljardin lisästä. Ja tähän päälle on todettu, että nykyiset leikkaustoimet ja säästötoimet eivät tule riittämään vaan tarvitaan lisää. Se on näin. Se vain on se fakta, että kun valtiontalous on tässä tilanteessa, missä se tällä hetkellä on, on pakko tehdä lisää toimia. Ja se on vastuullista politiikkaa, jos me halutaan säilyttää hyvinvointivaltio tuleville sukupolville. [Ilmari Nurminen: Leikkaamalla pienituloisilta!] Ja fakta on nyt kuitenkin se, että tässä maassa on valitettavasti tehty sellaista politiikkaa, joka on aikaansaanut sen, että liian moni suomalainen on tällä hetkellä esimerkiksi työttömänä. Se ei ole heidän syynsä. Se ei ole näiden pienituloisten syy. Se on päättäjien syy. Se on niiden päättäjien syy, jotka ovat rakentaneet sellaisen maan, jossa työnteke ei aina kannata, jossa ei kannusteta työnteokseen.

Ja tähän hallitus pyrkii: keventämään työssäkäyvän ihmisen verotusta, mikä lisää heidän ostovoimaansa, ja siinä työnteke on kannattavampaa kuin olla sosiaaliturvalla. Tämä on järkevää toimintaa, jossa pyritään nimenomaan siihen, että yhä useampi suomalainen on töissä. 100 000 suomalaista on hallituksen tavoitteena saada työelämään. Se on parasta sosiaaliturvaa. Edustaja Kiuru, se on parasta sosiaaliturvaa jokaiselle suomalaiselle, että he pääsevät töihin. Se vain on näin.

Sitten, mitä tulee tähän teidän politiikkaanne, jota te harjoitatte, minä arvostan sitä, että te puolustatte pienituloista. Se on hienoa, ja siitä voi nostaa hattua. Mutta en arvosta sitä, että oli tässä salissa ihan mikä tahansa esitys, minkä tämä hallitus on tänne tuonut, niin kaikkea te vastustatte. Te vastustatte niitä, joilla on työllisyysvaikutuksia. Te vastustatte aivan jokaista toimea, jolla pyritään vahvistamaan Suomen julkista taloutta.

Teidän kaudellanne valtiovarainministeriön virkamiehet totesivat teille, että te hoidatte vastuuttomasti taloutta. [Sosiaalidemokraattien ryhmästä: Ei pidä paikkaansa!] Te ette pysyneet kehyksissä teidän kaudellanne, tämä on fakta. [Johanna Ojala-Niemelä: Tekään ette ole pysyneet tällä hallituskaudella kehyksissä! — Sosiaalidemokraattien ryhmästä: Te halusitte vielä lisää velkaa!] Tämä on fakta, että te ette välittäneet. Te ostitte velkarahalla, lisämenoilla itsellenne uudet paikat tässä salissa. Se on häpeällistä.

Ja te kohdistatte kaiken kritiikin perussuomalaisiin. Te puhutte täällä yksittäisten edustajien vaalikonevastauksista. Tiedättekö te sitä, että tämä ei ole mikään diktatuuri, missä yksi ihminen muodostaa hallituksen ja tekee päätöksiä, [Johanna Ojala-Niemelä: Tekään ette pysy nyt kehyksissä!] vaan tässä maassa vaaditaan yli sata kansanedustajaa siihen, että voidaan muodostaa hallitus, jossa sata kansanedustajaa, jokainen omilla eri näkemyksillään — ja siihen päälle puolueiden ohjelmat — pyritään yhteensovittamaan kokonaisu-

Pöytäkirja PTK 20/2024 vp

teen, jossa jokainen puolue saa itselleen jotain? Teillä on tästä kokemusta. Muistatteko vappusatasen, jota te ette toteuttaneet, teidän vaalilupauksenne vappusatasen? [Krista Kiuru: Kaukaa haetaan! Ja puolet tuli heti!] Muistatteko elpymispaketin? Yli neljä miljardia euroa suomalaisten veronmaksajien rahaa [Välihuutoja — Puhemies koputtaa] Kankkulan kaivoon Eurooppaan. Saisitte hävetä. Ja mitä tulee... [Välihuutoja]

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Anteeksi, edustaja Bergbom. — Annetaan edustaja Bergbomin puhua nyt. Sen jälkeen annan vastauspuheenvuoroja, joissa voi kommentoida.

Kiitos, arvoisa rouva puhemies! Näinhän se on, että jokainen saa vuorollaan puhua. Teikin voitte tänne tulla sitten kertomaan teidän tarinoitanne.

Ja mitä tulee teidän selkärankaanne, joka on niin kiero, että se ulottuu Hakaniemeen asti, [Johanna Ojala-Niemelä: Teillä Etelärantaan!] te ette ymmärrä sitä tosiasiaa, että meidän on saatava suomalaiset töihin — saatava suomalaiset töihin — jotta meillä on varaa huolehtia pienituloisista, jotta meillä on varaa huolehtia tästä maasta. Teidän touhunne on vastuutonta, velkarahalla lahjottua populismia, millä te yritätte ostaa itsellenne ääniä. Te olette kuin joulupukki ilman lahjoja, joka takaa sen, että tässä maassa ei ole hyvinvointivaltiota tulevaisuudessa, jos te saatte jatkaa teidän velkarallilinjallanne.

Esittäkää, mistä te sopeutatte. Tuokaa pöytään teidän omat vaihtoehtonne, millä valtiontalous tasapainotetaan. Te ette ole niitä toimittaneet, haluaisin nähdä. Missä on teidän työllisyyspolitiikkanne, jos kerran olette työväenpuolue? Missä se on? Paljonko teillä oli vaikutusarvioita teidän työllisyystoimillenne vaihtoehtobudjetissa? Missä ne ovat? Te lupasitte julkistaa ne — ne ovat salattuna, ei ole kerrottu meille.

Helppo tässä vertailla teidän ja meidän harjoittamaamme politiikkaa, kun te ette uskalla edes tuoda sitä rehdisti tänne vertailtavaksi. [Johanna Ojala-Niemelä: Historiattomuus paistaa!]

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Kiuru, vastauspuheenvuoro.

20.19 Krista Kiuru sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! No nyt päästään taas siihen asiaan, että tänään ei ole — jälleen — mitään muuta vaihtoehtoa kuin leikata työttömyysturvasta. Ja toista kertaa — ei ole mitään muuta vaihtoehtoa. Täällä perussuomalaisten edustajat käyvät kertomassa, että ”ei ole mitään muuta vaihtoehtoa”. Myös kokoomuksen edustajat kävivät kertomassa, että ”ei ole mitään muuta vaihtoehtoa”. Suomalaisen opposition tehtävänä on osoittaa, että täällä on vaihtoehtoja. [Jorma Piisinen: Mitä ne ovat? — Miko Bergbom: Mitä ne ovat?] Se on historiattomuutta, jos ei ole vaihtoehtoja. Me olemme oman vaihtoehtomme esittäneet moneen kertaan.

Tänään se kaikkein hulluin asia tässä salissa on se, että te menette näiden säästämienne miljoonien ja miljardien taakse ja sanotte, että mitään muuta vaihtoehtoa ei ole. Me emme käsittele tänään tätä valtiontalouden sopeuttamisen isoa kuvaa, vaan sitä, onko tämä esitys, joka tänne tuli, työllisyysvaikutuksiltaan sellainen, että sitä todella kertyy. Me käsittelemme tänään täällä sitä, onko oikeudenmukaista, [Puhemies koputtaa] että merkittävältä osalta leikataan 53 prosenttia työttömyysturvasta. [Puhemies: Minuutti!] Ja siltä se näyttää, että se on oikein, ja se on päivän tärkein viesti. Se on näköjään perussuomalaisten mielestä oikein. [Puhemies: Minuutti on kulunut!]

Pöytäkirja PTK 20/2024 vp

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Lindén.

20.21 **Aki Lindén sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Huomasin, että aiemmin tänään joku närkästyí siitä, kun arvostelin hallituspuolueita siitä, että ne ovat syyllistäneet työttömiä. Mutta mehän kuulimme äskeisessä puheenvuorossa, että ”työnteon tulee aina olla kannattavampaa kuin työttömänä olo”. [Miko Bergbom: Totta kai!] Mitä muuta se tarkoittaa kuin sitä, että te sanotte, että joku on huviksensa työttömänä, istuu siellä kotona eikä mene töihin, koska ei ole muka kannattavaa mennä töihin. Kerroin itse näitä lukuja, ja ne ovat teille varmasti aivan yhtä tuttuja. Jos ihmisen bruttokuukausipalkka on 3 000 euroa, niin työttömyyskorvaus on 1 740 euroa bruttona. Jos on pienempi palkka, 2 000 euroa bruttona, työttömyyskorvaus on 1 306 euroa bruttona. Jos 4 000 euroa on peräti kuukausipalkka, niin työttömyyskorvaus on 2 090 euroa kuukaudessa. Eikö ole kannustavaa mennä töihin? Te syyllistätte työttömiä. Se kuultiin äsken.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Bergbom.

20.22 **Miko Bergbom ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Nyt, nyt tuli uutinen sosiaalidemokraateista, että me syyllistämme siis nyt työttömiä, kun totesin tuolta pöytästä juuri äsken, että työnteon tulee olla aina kannattavampaa kuin sosiaaliturvalla olominen. Siis eihän se ole työttömien syyllistämistä. Se on ihan fakta, että näin se pitää olla. Työnteon tulla olla kannattavampaa, [Aki Lindén: Niinhän se onkin!] jotta me voidaan ylläpitää tämä hyvinvointivaltio. Näinhän se on, työnteollahan tämän rahoitetaan. Tämän pitäisi olla ihan perusasia myös teille. Ette te voi vakavissanne väittää, että täällä halveksitaan tai syyllistetään työttömiä. Ei todellakaan, vaan tässä nimenomaan todetaan se fakta, että työnteon tulee olla kannattavampaa. Näinhän se on. Sillä tämä maa nousee, työnteolla. [Pia Sillanpää: Demarit haluavat pitää kaikki sosiaaliuella!]

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Nurminen.

20.22 **Ilmari Nurminen sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Itseänikin häiritsee tämä perussuomalaisten työllisyyspolitiikka siitä näkökulmasta, että te näette, että vain leikkaamalla pienituloisilta ja köyhiltä nämä kepillä pakotetaan töihin. Me taas näemme, että meidän pitää tunnistaa eri muodot ja ihmisten elämäntilanteet ja kannustaa ja auttaa ihmisiä löytämään töitä. Hyvä esimerkki: Viime kerralla kun olitte hallituksessa, niin ensi töiksenne sääditte aktiivimallin, eli että jos ei saa työtä tai harjoittelupaikkaa, niin leikataan työttömyysturvaa. No kun me tulimme, niin me peruimme tämän aktiivimallin, [Välihuutoja perussuomalaisten ryhmästä] ja meidän kauden jälkeen työllisyys, kuten täällä tuli esiin, oli ennätyksellisen korkealla. [Pia Sillanpää: Tempputyöllistämällä!] Nyt me ollaan tilanteessa, jossa kymmeniätuhansia ihmisiä lisää on tullut työttömiksi ja tulee lomautuksia, ja tässä tilanteessa te teette ainoastaan tätä keppipolitiikkaa ja te syyllistätte näitä työttömiä. Tämä ei tässä tilanteessa ole millään tavalla hyväksyttävää ja järkevää.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Valtola.

20.24 **Oskari Valtola kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Siihen, työllistyykö ihminen, vaikuttavat monet asiat. Niin kuin tässä salissa nyt keskusteltiin, siihen

Pöytäkirja PTK 20/2024 vp

vaikuttaa työn kannattavuus verrattuna siihen, että ei ole töissä, mutta siihen vaikuttaa myös työpaikkojen määrä, mikä tulee siitä, minkälainen talous meillä Suomessa on: onko meillä yrityksiä, jotka uskaltavat investoida, onko meillä työntekijöitä, jotka tekevät pikaisen pitempää työpäivää, luovat lisäarvoa talouteen ja sitä kautta pitävät talouden pyörät pyörimässä? Ei se ole pelkästään työttömien syyllistämistä ja pelkästään sosiaaliturva-asia, se vaatii tekoja myös verotuksen ja kannustavuuden puolella.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Heinäluoma.

20.25 Eveliina Heinäluoma sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Mielestäni tässä keskustelussa on kaksi eri asiaa.

Ensimmäinen asia on se, onko oikein, että hallitus on tehnyt tällaisen arvovalinnan, jossa se siis leikkaa kaikista pienituloisimmilta ihmisiltä sen vähäisenkin tuen pois ja samaan aikaan antaa kaikista hyvätuloisimmille historian kenties kovimmat veronalennukset. Ottaa köyhiltä, antaa rikkaille. Tämä on oma asiansa. SDP:n mielestä tämä ei ole oikea arvovalinta eikä se myöskään ohjaa Suomea hyvään suuntaan. Me olemme rakentaneet tämän maan täysin erilaiselle lähtökohdalle, sille lähtökohdalle, että pidämme erityisesti kaikista heikoimmassa asemassa olevista huolta.

Mutta sitten, arvoisa puhemies, toinen asia on se, mitä tapahtui 2.4.2023 jälkeen, koska tuntuu siltä, että 2.4., joka sattui siis olemaan [Puhemies koputtaa] eduskuntavaalien vaalipäivä, [Puhemies: Minuutti!] on tapahtunut täydellinen muistinmenetys perussuomalaisen puolella. Sitä ihmettelen, miten nyt on unohdettu [Puhemies: Minuutti on kulunut!] tämä kaikista kovin vaalipetos, joka suomalaisille on tehty.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Malm.

20.26 Niina Malm sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Kyllähän tämä nyt varsin erikoinen tematiikka tässä keskustelussa on. Jos itäsuomalainen rakennusmies, jolla on kaksi alaikäistä lasta, jää työttömäksi, niin ei niitä työpaikkoja kyllä tasan varmasti synny sillä, että ansiosidonnaista porrastetaan, lapsikorotukset viedään. Mikä työnantaja hyötyy tästä? Ei hyödy — hyötyy siitä, että tässä TES-järjestelmää murennetaan ja niitä kolmen ja viiden euron rakennusmiehiä alkaa tulemaan sitten markkinoille, ja tällä pakotetaan sitten tämä mielikuvituksellinen rakennusmies töihin, ja tätä tämä hallitus tällä hetkellä hakee.

No, toinen kysymys on sitten se, että kun täällä niin kovasti niitä rasvanahkaduunareita puolustetaan ja selostetaan, että ei tämän maan taloutta saada kuntoon kuin teiltä leikkaamalla, niin miten ihmeessä tämä tehdastyöläiseltä, lähihoitajalta leikkaaminen ja ministeritasolla veronkevennysten antaminen lisää työpaikkoja tähän maahan?

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Furuholm.

20.27 Timo Furuholm vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Edustaja Bergbom piti jälleen kerran näyttävän puheenvuoron, joka keskittyi opposition haukkumiseen. Siellä taidettiin mainita jotain selkärangastamme, joulupukkikin pääsi mukaan, minä jälkeen hän sitten poistui salista. Olisin kysynyt edustaja Bergbomilta sitä, minkälaisen viestin hän haluaa sanoa nyt, kun 1.4. tulevat voimaan nämä ensimmäiset leikkaukset —

Pöytäkirja PTK 20/2024 vp

asumistuki, suojaosat, lapsikorotusten poisto — näille ihmisille etenkin, kun peilataan siihen, että vielä ennen vaaleja luvattiin perussuomalaisten toimesta, että pienituloisilta ei leikata? Paikalla olevat perussuomalaiset saavat tähän nyt vastata, kun Bergbom nyt jätti teidät tähän tilanteeseen. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Berg.

20.28 Kim Berg sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Oleellinen pointti tässä kokonaisuudessa on nyt juuri se, että jos ei ole työtä tarjolla, jos ei ole työkyky sillä tasolla, että tiettyihin töihin voisi mennä, tai tarvitsee lisää osaamista työpaikan saamiseksi, niin nämä asiat ovat niitä, joihin pitäisi nyt panostaa. Sitä työtä, mitä Marinin hallitus teki, pitäisi jatkaa, jotta me pääsisimme entistä lähemmäksi sitä pohjoismaista mallia, mitä täällä monesti nostetaan esille. Nämä ovat niitä oleellisia asioita. Meillä on paljon osatyökykyisiä työntekijöitä, ja vaikka kuinka heiltä sosiaaliturvaa leikataan, työttömyysturvaa leikataan, niin eivät he työllisty. Tämä on se oleellinen asia, että kepillä esimerkiksi nämä osatyökykyiset työntekijät eivät tule työllistymään, vaikka kuinka lyödään.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Täällä on vielä vastauspuheenvuorot edustajilla Valtola, Kiuru, Väyrynen ja Lyly, ja sen jälkeen mennään puhujalistaan. — Edustaja Valtola.

20.30 Oskari Valtola kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Mikään hallituksen lakiesitys, mikä nyt on käsittelyssä tai hallitusohjelman mukaan tulossa, ei ole luomassa Suomeen markkinoita kolmen euron työmiehille. [Sosiaalidemokraattien ryhmästä: Kyllä on!] Tämä kyseinen lakiesitys ansiosidonnaisen työttömyysturvan jaksottamisesta on [Niina Malm: Paikallinen sopiminen sieltä on tulossa!] hallituksen listalla vain yksi toimenpide, jolla pyritään siihen, että suomalaiset työmarkkinat ovat joustavammat ja tämä kirvesmies tai rakennusmies löytää sitten työtä, joko omalta alaltaan tai toiselta alalta. [Sosiaalidemokraattien ryhmästä: Miltä alalta? — Niina Malm: Lähihoitajaksi! Lapset jätetään sinne Itä-Suomeen!] — No, joltain alalta saa työtä alueeltaan, kunhan yritykset uskaltautuvat investoida ja työllistää.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Kiuru, Krista.

20.31 Krista Kiuru sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tässä keskustelussa vedotaan aina siihen, että työttömyysturvaa on nyt leikattava ja sosiaaliturvaa on leikattava sen takia, että näin me kannustamme kaikkia työllistymään. Tähän on nyt järkevää pysähtyä. Onko todella niin kuin Valtolakin vihjasi omassa puheenvuorossaan, ensimmäisessä debattipuheenvuorossaan, että nimenomaan tämä sosiaaliturvaleikkauksilla työllistäminen, kuten myöskin monissa perussuomalaisten puheenvuoroissa on annettu ymmärtää, toimisi? Jos se toimisi, niin kahden viikon päästä me sen näemme, kun nämä ensimmäiset sosiaaliturvaleikkaukset astuvat 1.4. voimaan. Meillähan pitäisi nyt kymmenientuhansien ihmisten työllistyä, kuten hallituksen valtiovarainministeriössä lasketut työllisyysvaikutukset näyttävät. Ja nyt kun katsoin tilastoja, niin ihmettelen, että päinvastoin on käymässä: yli 30 000 työpaikkaa on menetetty vuodessa.

Pöytäkirja PTK 20/2024 vp

Ei tämä juttu, kuulkaas, toimi niin. Syy siihen, miksi ihmiset eivät työllisty, on, että heillä on puutteellinen koulutus, puutteellinen terveydentila tai maantieteelliset välimatkat ovat sellaiset, [Puhemies koputtaa] että työ ei kohtaa tekijäänsä. Nyt pitäisi puhua asiasta eikä asian vierestä.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Väyrynen.

20.32 Ville Väyrynen kok (vastauspuheenvuoro): Kiitos, arvoisa rouva puhemies! Minä vielä vähän samaa asiaa jankkaan moneen kertaan. Edustaja Bergillä oli tässä oikeasti ihan hyviä ajatuksia siitä, [Krista Kiuru: Tuleeko taas sirkustemput mukaan?] että on vaihtoehtoja työllisyydelle. Mutta näistä on tosi hankala keskustella, jos te oikeasti ette tuo niitä vaikutusarvioita. Te olette tehneet ne, niin että tuokaa ja oikeasti näyttäkää, mikä se teidän vaihtoehtonne on ja mikä niissä on se työllisyysvaikutus. Olisi ihan aidosti helpompi keskustella silloin näistä asioista. Siellä on varmaan ihan hyviä ideoita, mutta sitä on kysytty monta kertaa, miksi te ette julkista niitä, kun te olette ne tehneet ja ne on luvattu julkistaa. Silloin me päästäisiin keskustelemaan tästä, koska nämä työllisyysvaikutukset ovat oikeasti ihan keskeinen juttu tässä asiassa. Keskustellaan niistä, mutta onhan se nyt sitten reilua, että käytettävissä ovat kaikki tiedot, mitä on hankittu, kun ne kerran selkeästi ovat olemassa. Näistä on todella hankala keskustella jotenkin vuorovaikutteisesti, ja sitä on kysytty moneen kertaan, ja olette luvanneet ne tuoda. Toivoisin, että ne tulevat, niin että me päästään keskustelemaan. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Lyly.

20.33 Lauri Lyly sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Minua vaivaa tässä se iso asia, että meillä on nyt noin 300 000 työnhakijaa Suomessa, ja katsoin tuosta Duunitorilta, että avoimia työpaikkoja oli 66 000, ja tässä on tämä epäsuhta. Ja kun meidän pitäisi miettiä, miten nämä noin 300 000 työnhakijaa tuolla työllistyvät, niin eikö olisi syytä käydä läpi, minkälaista osaamista siellä on, minkälaista ammattitaitoa siellä on, missä ne avoimet työpaikat ovat, ja sitä välityskykyä parantaa? Nyt tässä kuvitellaan, että nyt kun niiltä 300 000 ihmiseltä, jotka ovat työttöminä, ruvetaan pudottamaan turvaa, niin sitten ne löytävät näihin 66 000 työpaikkaan. Ja tämä on meillä tässä isoin ongelma, että me ei löydetä niitä oikeita osaamisia sieltä työttömien keskuudesta ja oikeita polutuksia. Näitä polutuksia täällä pitäisi tehdä eikä turvan leikkaamista. Kaikki luottaa vaan tähän turvan leikkaamiseen siellä oikealla reunalla. Pitäisi miettiä näitä muita keinoja, [Puhemies koputtaa] joilla oikeasti työllistetään.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Vielä edustaja Valtola.

20.34 Oskari Valtola kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Edustaja Kiuru varmasti tietää periaatteen näiden VM:n työllisyysvaikutusten laskennan taustalla. Eli käytännössä ne eivät työllisiä kahdessa viikossa tuo, kuten ei ole laskennan tarkoituksenakaan ollut, vaan sehän katsoo asioita pidemmällä aikavälillä.

Sitten vielä tuonne aikaisempaan, kun edustaja Lindén kommentoi, että budjetissa ei ole huomioitu tätä uudistusta. Mutta tähän astuu voimaan vasta 2.9., joten siellä nyt ei merkittävää budjettivaikutusta työllisyysrahoituksiin ole huomioitu.

Pöytäkirja PTK 20/2024 vp

Ja Lyly kommentoi aiemmin talouden huonoa sykliä. Uudistus astuu voimaan vasta 2.9., eli silloin toivottavasti taloussykli on jo paljon parempi ja osutaan oikeaan kohtaan.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Vielä edustaja Nurminen ja sitten sen jälkeen listaan.

20.35 Ilmari Nurminen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Ihan lyhyesti. Olemme saman valiokunnan jäseniä ja käsittelemme tämän lakiesityksen. Minun mielestäni on hyvä, että nyt kun tämä on tuotu, niin käsitellään valiokunnassa juurta jaksan nämä työllisyysvaikutukset tähän esitykseen ja kuullaan laajasti asiantuntijoita ja päästään sitten täällä arvioimaan sitä. Ihan historiasta sen verran, että meillä oli esitykset asumistuesta tai suojaosien poistosta, jolla ei ole työllisyysvaikutuksia, ja silti näitä leikkauksia vietiin eteenpäin. Mutta oli hyvä, että nyt nostitte tämän vahvasti esille, ja tulemme kyllä valiokunnassa perkaamaan tämän asian perinpohjaisesti.

Lisäksi ehkä kysyisin teiltä, kun täällä ovat useat perussuomalaisen edustajat ja myös kokoomuksen edustajat nimenomaan tuoneet tätä argumenttia, että ”hakekoot sitten muita töitä ja menköön muille aloille”: voitteko te vähän avata tätä ajatusta, mitä teillä siellä taustalla on? Kuten Lyly tässä kertoi, niin on yli 300 000 työtöntä, 66 000 avointa työpaikkaa — ollaan tuotu näitä kohtaanto-ongelmia täällä. Mutta miten te ajattelette, voisitteko te vähän avata tätä enemmän? Olisin kiinnostunut kuulemaan, mihinkä esimerkiksi veturinkuljettajan [Puhemies koputtaa] tai muun teidän mielestänne sitten pitää lähteä ja minkälaiseen työhön.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Sillanpää. — Tuli niin suoraa haastoa, että siksi.

20.37 Pia Sillanpää ps (vastauspuheenvuoro): Kiitos, arvoisa puhemies! Minä vastaan edustaja Nurmisen kysymykseen.

Itsellä on lähtenyt tämä ajatus siitä, kun aikoinaan jo mietin, kun olin kätilö ja te sääditte täällä näitä korona-ajan pakkorokotuslakeja, mitäs minä teen sitten jatkossa työkseni, jos en voi enää olla hoitoalalla ja en voi enää olla kätilö. Mietin, että no, voisin mennä vaikka kaupan alalle kassaksi, miksen vaikka siivoamaankin, vaikka se ei ehkä olisi itselle se mieluisin ammatti. Ensimmäisenä vaihtoehtona ei missään hetkessä ollut se, että jäisin ansiosidonnaiselle kotiin, vaan haluaisin nimenomaan uuden työn, millä tienata sitä hyvinvointia itselle ja omalle perheelle ja maksaa ne omat kuluni yhteiskunnassa. [Johanna Ojala-Niemelä: Eiköhän niin ajattele ihan kaikki?] — Anteeksi? [Johanna Ojala-Niemelä: Eiköhän niin ajattele ihan kaikki kuten sinäkin?] — Voi olla, että ajattelee, mutta tällä hetkellä yhteiskunnassa on kuitenkin vallalla vähän semmoinenkin käsitys, että jos en saa oman alan töitä, niin en sitten hae muita töitä ja olen sillä ansiosidonnaisella. [Aki Lindén: Ette kai syyllistä työttömiä?] — Mitä? [Aki Lindén: Ette kai syyllistä työttömiä nyt?] — Syyllistä työttömiä? Niin kuin minä nostin minun puheessanikin esille, pitäisikö meidän alkaa kuitenkin yhteiskunnassa vähän nostaa sitäkin keskustelua, että voisi mahdollisesti hakea niitä muitakin kuin oman alan töitä, edes hetkellisesti, jos vaikka sitten saakin [Puhemies koputtaa] oman alan töitä jatkossa. — Kiitos. [Aki Lindénin välihuuto]

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Heinäluoma, varsinainen puheenvuoro.

Pöytäkirja PTK 20/2024 vp

20.38 Eveliina Heinäluoma sd: Arvoisa puhemies! Työllisyyden vahvistaminen on yhteinen tavoite, ja niin me myöskin SDP:ssä ajattelemme, että vain vahvalla työllisyydellä pystymme rahoittamaan tämän hyvinvointiyhteiskunnan tärkeät palvelut.

Mutta sitten samaan aikaan on todettava, että työttömyyden taustallahan on lukuisia erylaisia. Ne saattavat liittyä koulutuksen puutteeseen, vanhentuneeseen osaamiseen, suhdan-
netilanteeseen, niin kuin tällä hetkellä varsinkin rakennus- ja sairauteen, lukuisiin eri
syihin. Näihin pitäisi pystyä siellä yksilöllisellä tasolla puuttumaan ja löytämään apua
ihmisille, jotta sitä uutta työtä saadaan ja jotta ihminen pääsee työhön kiinni. Ainakin mi-
nulle, kun olen keskustellut lukuisten työttöminä olleiden tai tällä hetkellä olevien kanssa,
heidän vahva viestinsä on, että kyllähän he haluaisivat tehdä töitä, kyllä he haluaisivat
päästä työhön kiinni. Mutta kerropa sille 55 vuotta täyttäneelle ihmiselle, joka haluaisi
päästä työhön kiinni, miksi työnantaja ei siltikään kutsu häntä työhaastattelun. Miksi työn-
antaja ei kutsu häntä työhaastatteluun, vaikka ihminen on erittäin halukas tekemään töitä ja
antamaan oman panostuksensa tämän yhteiskunnan pyörittämiseen? Nyt hallitus on valin-
nut siis vain tämän keppilinjan, vain sen linjan, että tukia leikkaamalla kannustetaan ihmi-
nen töihin. Jos hän asuu pääkaupunkiseudulla, hänellä voi olla asuntolainaa maksettavana,
lapsiperhe, jossa ovat lapset käymässä koulua ja he elätettävänä. Eiväthän ne kulut katoa
siinä samassa hetkessä, kun ihminen jää työttömäksi.

Arvoisa puhemies! Olen kyllä todella ihmetellyt sitä, mitä tapahtui 2.4.2023, kun sitä
ennen elimme vielä todellisuudessa, jossa perussuomalaisten puheenjohtaja Riikka Purra
sanoi, että ”meille ei käy pienituloisilta leikkaaminen”. Kokoomukselle se käy, mutta pe-
russuomalaisille ei käy. Sitten tuli eduskuntavaalien äänestyspäivä, suomalaiset menivät
äänestysuurnille siinä uskossa, että luottivat näihin vaalilupauksiin, joita perussuomalaiset
ovat antaneet: ansiosidonnaisesta työttömyysturvasta ei pidä leikata, pienituloisilta ei pidä
leikata. Mutta vaalien jälkeenhän tämä linja muuttui aivan täysin, ja niin kävi, että perus-
suomalaiset onnistuivat tekemään valtakunnan takinkäännön vaalilupauksissaan. Ennen
vaaleja vielä pidettiin kiinni siitä, että pienituloisilta ei leikata, ja nyt sanotaan, että se on
kuulkaas välttämätöntä. On aivan välttämätöntä leikata pienituloisilta ja samaan aikaan an-
taa veronkevennyksiä kaikista hyvätuloisimmille. Joten kysyn, mitä tapahtui 2.4.2023, kun
tuntuu, että perussuomalaisten eduskuntaryhmässä on tapahtunut iso ja paha muistinmene-
tys omien vaalilupauksen suhteen.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Berg.

20.42 Kim Berg sd: Arvoisa puhemies! Hallituksen esittämällä työttömyysturvan leik-
kauksilla on merkittäviä lapsivaikutuksia. Esityksen mukaan ansiopäivärahan leikkaami-
nen vaikuttaa noin 20 000 lapsiperheeseen. Nyt keskustelussa olevan esityksen perustelu-
jen mukaan leikkaus kohdistuisi suhteessa vähemmän lapsiperheisiin kuin muihin leik-
kauksen kohteena oleviin työttömiin. Tämä ei poista kuitenkaan sitä tosiasiaa, että hallitus
kohdistaa työttömyysturvaan myös muita merkittäviä leikkauksia, kuten osa-aikaisen työn
suojaosan poisto sekä lapsikorotusten poisto, jotka tarkoittavat jopa satojen eurojen kuu-
kausleikkausta lapsiperheiden toimeentuloon. Lisäksi huhtikuun alussa voimaan tuleva
asumistuen leikkaus heikentää toimeentuloa entisestään.

Hallitus väittää kompensoivansa lapsiperheiden toimeentulon heikennykset korottamal-
la lapsilisää, mutta niin kuin tässäkin salissa on useampaan kertaan nostettu esille, korotuk-
set ovat vain murto-osa leikkauksista eivätkä kohdistu kaikkiin lapsiin. Esimerkiksi SOS-

Pöytäkirja PTK 20/2024 vp

TEn teettämän arvioinnin mukaan sosiaaliturvaan tehtävät leikkaukset tulevat lisäämään lapsiperheköyhyyttä Suomessa merkittävästi. Lähes 20 000 lasta putoaa köyhyyteen tänä vuonna.

Arvoisa puhemies! Hallituksen leikkauspolitiikka on julmaa. Se täytyy todeta. Se ei ole naurun eikä vitsailun aihe. Leikkaukset ajavat perheitä vaikeisiin toimeentulo-ongelmiin. Säästöt kohdentuvat nyt yhteiskunnan heikompiosaisten kannettavaksi. Syrjäytyminen ja ihmisten eriarvoistuminen kasvaa, ja yhteiskunnan kahtiajako syvenee. Köyhyyden seuraukset näkyvät lapsiperheiden arjessa. Taloudellinen niukkuus voi pakottaa säästämään sekä pakollisista elämisen kustannuksista että vapaa-ajan toiminnasta, tärkeistä harrastuksista ja yhteisistä tekemisistä kavereiden kanssa. Tästä on kyse. Köyhyys aiheuttaa sosiaalista ulkopuolisuuden tunnetta ja psyykkistä kuormitusta lapsille. Lapsiperheköyhyys vaikuttaa lapsen koko tulevaisuuteen, koulutukseen ja työuraan. Näin se heikentää myös työelämän tuottavuutta ja työllisyyttä pitkällä aikavälillä. On erittäin lyhytnäköistä ja huonoa sosiaalipolitiikkaa ajaa kotitalouksia köyhyyteen ja toimeentulotuen asiakkaaksi.

YK:n taloudellisten, sosiaalisten ja sivistyksellisten oikeuksien komitea on jo aiemmin todennut Suomen sosiaaliturvan tason olevan liian matala, ja hallituksen leikkaukset sosiaaliturvaan pudottavat tasoa entisestään. Sosiaaliturvan alhaisesta tasosta olemme saaneet huomautuksia myös Euroopan sosiaalisten oikeuksien komitealta. Hallitusta ei nyt pelasta se, että vedottaisiin palveluiden tärkeään rooliin osana sosiaaliturvaa, sillä myös palvelusektorille on asetettu ennätysmäiset säästöpainet ja hyvinvointialueet ovat leikkaamassa rajusti palveluista kohdistuen säästöjä myös perheiden palveluihin. Toimeentulovaikkeudet lisäävät tarvetta sosiaali- ja terveystalouden palveluihin, ja niillä on tutkitusti vaikutuksia myös mielenterveyteen. Sote-palvelujen tarvetta ei pitäisi tietoisella politiikalla lisätä, vaan pitäisi turvata riittävä toimeentulo hyvän perhe-elämän ja lasten turvallisen kasvuympäristön tueksi.

Arvoisa puhemies! Leikkaukset tulevat näkymään myös kunnissa hyvin eri tavoin. Jo tällä hetkellä kuntien toiminnassa, myös kouluissa, lasten eriarvoistuminen näkyy selvästi. Tätä kehitystä ei pidä syventää leikkaamalla perheiden tuista ja arjen palveluista.

Lasten tulevaisuutta on tuettava ja perheille on annettava riittävä tuki myös silloin, kun työelämä ei kannata eteenpäin. Hallituksen leikkaukset ovat kokonaisuutena rajuja, ja yksittäisten perheiden ja ihmisten kohdalla ne voivat olla täysin kohtuuttomia — toisin kuin luovattiin hallituspuolueista ennen vaaleja.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Kiuru, Krista.

20.49 Krista Kiuru sd: Arvoisa puhemies! Hallituksen tarkoituksena on uudistaa työttömyysturvaa kannustavammaksi ja yksinkertaistaa työttömyysturvaa. Nyt, kun me katsomme tätä esitystä, kysymme tietenkin itseltämme, miten omasta mielestä, hallituspuolueiden mielestä, tässä näin kävi.

Ensinnäkin on todettava, että työttömyysturva ei tästä yksinkertaistu vaan itse asiassa vaikeutuu. Jälleen tulee lisäbyrokratiaa, pari uutta steppiä, ja lopputuloksena työttömyysturvalla ei ole enää sen keskeistä eli turvaa antavaa muotoa vakuutuksen luonteisesti annettavana. No, samaan aikaan joudumme myöskin kysymään, miksi näin kovasti leikataan erityisesti pienempi- ja vaikeampiosaisen arjesta.

Niin kuin tässä hallituspuolueet ovat koko päivän todistaneet, nyt on vain leikattava. Nyt on leikattava jo toista kertaa työttömyysturvaa, ja nyt on kohta jälleen leikattava toista ker-

Pöytäkirja PTK 20/2024 vp

taa toimeentulotukea, ja nyt oli vain pakko ennen joulua leikata. Oli leikattava indeksit, 1,6 miljoonan suomalaisen toimeentuloa haluttiin leikata. Indeksit menivät, työttömyysturvaa leikattiin, asumistuki leikattiin, toimeentulotuki leikattiin, ja vielä on tulossa toimeentulotuen leikkaus, ja tänään ollaan jälleen leikkaamassa työttömyysturvaa. Tämä kaikki oli vain tehtävä — näinhän hallituspuolueet sanovat. Tässä on se puolentoista miljardin paketti. Ja miten sitten on käynyt? Miten on mahdollista, että kaiken tämän jälkeen ne rahat ovat uponneet johonkin muuhun kuin julkisen talouden sopeuttamiseen? Minä en ymmärrä tätä reseptiä. Jos näin kovia päätöksiä tehdään, mihin ne rahat ovat menneet?

Ajatelkaa nyt, että kokonaisveroaste tässä yhteiskunnassa kaikkien näiden leikkausten jälkeen, 1,4 miljardin leikkauksen jälkeen sosiaali- ja terveydenhuollon palvelujärjestelmään... Lopputuloksena on se, että ei tule puhtaita papereita. Siis mitä ihmettä? Valtiontalouden tarkastusvirasto totesi joulukuussa 23, että finanssipolitiikan valvontaraportti on pakkasen puolella. Julkinen talous ei vahvistukaan, ja velkaantuminen ei pysähdykään. Miten tässä näin pääsi käymään? Sama pulju totesi, että on hyvin epätodennäköistä, että toteutetaan siis yhtään julkisen talouden vahvistamista tai velkaantumisen lopettamista. Ja miksi näin? Siksi, että kokonaisveroaste painuu tämän hallituskauden viimeisenä vuotena vuoden 87 tasolle — vuoden 87 tasolle, veroaste painuu vuoden 87 tasolle. Kuka tästä hyötyy?

Tässähän selkeästi kokoomus valitsi, että verotus ei ole keinovalikoimassa ja etuuksista pidetään huolta ja pidetään huolta myöskin siitä, että yritykset tulevat hyvin toimeen tässä sopeutuksessa. Nyt ollaan siinä tilanteessa, että etuuksia saivat tällaisena aikana myös suurituloiset, mikä olisi ehdottomasti pitänyt rajata kaiken tämän sopeuttamisen ulkopuolelle. Kansalaisjärjestöt sanoivat, tutkijat sanoivat, oppositio sanoi, Valtiontalouden tarkastusvirasto sanoi, mutta ei siinä kaikki: Suomen Pankki tuli ja sanoi, että ei tämä, hei, onnistu näin. Valtiovarainministeriö antoi omat synkät ennusteensa ja totesi, että kohta ollaan EU:n alijäämämenettelyssä. Ja mitä tekee hallitus? Sanoo, että näin me tasapainotamme Suomen talouden, kun juuri eri asiantuntijatahot ovat toteuttaneet aivan selkeän viestinsä, että tämä ei tule onnistumaan näillä resepteillä.

Me kysymme suomalaisessa oppositiossa, aivan syystäkin, mikä tässä meni vikaan tämän kuuden miljardin sopeuttamisessa, josta puolet tehdään tosiasiaassa sosiaali- ja terveysministeriön pääluokasta — eli katsotaan, että sekä ihmisten sosiaaliturvaa heikentämällä että sosiaali- ja terveyspalveluita heikentämällä ainakin puolet saadaan tästä sopeutuksesta. Ja kun tämä hinta on näin kova ja tämä tulos on näin heikko, niin tässä salissa ei kannata enää yhtään hallituspuolueen jäsenten käyttää sellaista puheenvuoroa, että tämä on vain pakko tehdä. Tämä on osoittautunut fiaskoksi. Ja itse olen täällä puolustamassa näiden ihmisten toimeentuloa, jotka ovat joutuneet tämän hallituksen väärinkohtelun kohteeksi.

Ja nyt mennään sitten asiaan. Kaiken tämän sanottuani en ole puhunut vielä tästä työttömyysturvaesityksestä mitään, mutta olen käyttänyt yli neljä minuuttia tämän julkisen talouden ruotimiseen täällä. Se on viimeiset ja ensimmäiset neljä minuuttia, jotka käytn tähän julkiseen talouteen.

Nyt kun työttömyysturvaa katsotaan, niin kyllä ensimmäinen ajatus on se, että jos sitten työttömyysturvaan halutaan portaita, niin mistä ne portaavat ilmestyvät juuri kahden kuukauden ja kahdeksan kuukauden kohdalle. Minäpä katsoin ihan vain piruuttani — anteeksi, puhemies — porilaiseen tapaan katsoin tarkemmin ja huolellisesti, näitä käppyröitä [Ville Merisen välihuuto] ja olin kyllä suorastaan hämmästynyt, kun katsoin, miten asiat oikeasti

Pöytäkirja PTK 20/2024 vp

ovat. Siis ajatelkaa nyt, että alle 30-vuotiaana työllistyminen on siis todella nopeaa: 83 prosenttia suomalaisista työllistyy kuudessa kuukaudessa, kun ikää on vain tuo alle 30 mitta-rissa. Sitten alkaakin alamäki. Niillä, joilla numeroita on enemmän iässä, tulee jo vaikeuk-sia. Työllistymisen mahdollisuudet riippuvat erityisesti suhdanteista. No, nyt kun me tässä suhdanteessa tehdään tällaisia työttömyysturvaa koskevia päivityksiä, uudistuksia, refor-meja, niin mitä me saamme aikaan? Työttömyys vain kasvaa. Tämähän tarkoittaa sitä, että yhä enemmän ja useammalle niin sanotusti aika ikävä nakki viuhahtaa, eikä heillä ole mah-dollisuutta puolustautua. 291 000 työtöntä tässä ajassa, ja me tehdään tällaisia reformeja. Mistä se kaksi kuukautta tähän tuli, kysyn vain. Kuka keksi, että kahden kuukauden koh-dalla työttömyysturvasta voi lähteä osa-aikatyötä tekevällä kahden lapsen vanhemmalla 53 prosenttia? Kysyn: Kenen aivoitus tämä oli? Onko tämä oikein? Nyt kun me katsotaan ti-lastoja, niin on se karua katseltavaa, kuinka vähän sitä työllistymistä tosiasiassa näissä ryh-missä tapahtuu. Työttömänä on vielä 67 prosenttia kuuden kuukauden kohdalla — 67 pro-senttia — mutta porrasta ei tule kuuteen kuukauteen vaan kahteen kuukauteen, [Puhemies koputtaa] ja pahimmillaan lähtee 53 prosenttia työttömyysturvasta.

Puhemies! Tämä ei ole reilua, ja aion jatkaa tämän työttömyyden keston ja tämän esi-tyksen portaiden arvioimista vielä vähän pidempään ja myöskin puhun näistä työllisyys-vaikutuksista, jotka ovat jälleen kerran täysin asiattomasti tehtyjä.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Hamari.

20.56 Lotta Hamari sd: Arvoisa rouva puhemies! Olen kovasti huolissani, että lyhyen ajan sisällä tänne saliin meille tulee jo toista kertaa nyt esitys työttömyysturvan heikennyk-sestä. Työttömyyshän voi todellakin kohdata ketä vain, eikä ole ihmisen oma vika joutua työttömäksi. Varmasti täällä meillä monella on kokemusta siitä, että joskus se työttömyys kohtaa ihan ketä tahansa meistä. Tämä sosiaaliturvan leikkaaminen ei todellakaan tuo työ-paikkoja. Työllistymisen todellisiin esteisiin hallituksella ei ole esittää toimia.

Tätä esitystä on hallituspuolueiden edustajien toimesta perusteltu ja argumentoitu ta-louspolitiikan näkökulmalla. Toki talous- ja sosiaalipolitiikasta täytyy puhua samanaikai-sesti, mutta ei niin, että talouspolitiikka jyrää täysin sosiaalipolitiikan. Silloin tällä taktii-kalla ei kyllä tule järkevää politiikkaa sosiaalipolitiikan näkökulmasta. Pidemmällä aika-välillä, jos ajatellaan myös sosiaalipolitiikan näkökulmasta, niitä säästöjä tulisi, kun nyt vaan leikataan ja leikataan.

Tosiaan haluaisin tässä vaiheessa nostaa keskusteluun myös lapsiperheet, kuten täällä useampi edustaja on jo tehnyt. Hallituksen esityksen arvioidaan vaikuttavan poikkileik-kaustilanteessa 20 000 perheeseen, kotitalouteen, joissa on lapsia. Lapsiperheen työttö-myysetuus pienenisi noin neljänneksen suhteessa nykytilaan. Ja kuten edustaja Kiuru nosti esille, osa-aikatyötä tekevän kahden lapsen yksinhuoltajan etuus voi laskea alle puoleen entisestä. Se on kyllä todella iso pudotus ja tuntuu todella siellä perheessä.

Luin hallituksen esityksestä annettuja lausuntoja, ja esimerkiksi Pelastakaa Lapset ry katsoo, että tämä porrastus on kohtuuton ja kokoluokaltaan siis merkittävä. He myös muis-tuttavat, että lapsillahan ei todellakaan ole mahdollisuutta vaikuttaa perheensä toimeentu-loon tai vanhempansa työllistymiseen. Lapsilla on oikeus riittävään elintasoon ja sosiaali-turvaan, ja olemme jo nyt saaneet huomautuksen siitä, etteivät YK:n lapsen oikeudet toteu-du, eikä leikkauksia siis tulisi kohdistaa enää köyhyys- ja syrjäytymisvaarassa oleviin lap-siin.

Pöytäkirja PTK 20/2024 vp

On myös huomionarvoista, että hallituksen omassa esityksessä mainitaan, että toimeentulotuen saajien määrän arvioidaan lisääntyvän. Se toimeentulotukihan on sitten jo entisestään aika hankala tilanne työllistymisen kannalta. THL taas katsoo, että työllisyysvaikutusten arvioinnissa ei ole otettu huomioon, että työllistyminen ei ole kiinni pelkästään omasta motivaatiosta työn vastaanottamiseen vaan siihen vaikuttavat useat yksilölliset, yhteisölliset ja rakenteelliset tekijät, joita sosiaaliturvan leikkauksilla ei ratkaista.

Lopuksi ihmettelen myös ääneen vaalikonevastauksiin vedoten, että perussuomalaiset ovat kyllä nyt pettäneet osan äänestäjistään, ja lisäksi he ovat pettäneet myös omat ay-perussuomalaisensa — eli peruspuurtajatko? Niiksikö heitä nyt kutsuttiinkaan? Voi olla niin, että näiden esitysten todellista vaikutusta ei sitten kertakaikkisesti ymmärretä. Vai onko todella niin, että mieli ja arvot ovat sitten muuttuneet niin paljon vajaassa vuodessa?

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Nurminen.

21.00 Ilmari Nurminen sd: Arvoisa rouva puhemies! Tuossa salissa istuskellessani ja kuunnellessani erityisesti perussuomalaisten puheenvuoroja tulee jollain tavalla semmoinen joku vanha sananlasku mieleen kuin että maailmassa ihmisen on pakko maksaa veroja ja kuolla, tällainen vanha sananlasku. Jollain tavalla, kun kuuntelee tätä perussuomalaisten retoriikkaa, niin tähän pitäisi lisätä, että pitää maksaa veroja ja kuolla ja leikata pienituloisilta. Jollain tavalla se on hämmästyttävää, millä ponnekkuidella te perustelette sitä pakkoa näille leikkauksille, jotka kohdistuvat pienituloisiin, ja näinhän se ei missään nimessä ole. Se on täysin teidän arvovalintanne sopeuttaa taloutta leikkaamalla vain pienituloisilta.

Ja jollain tavalla tämä on siinä mielessä surullista, että me olemme koko syksyn argumentoineet teille siitä näkökulmasta, että nämä kaikki teidän sosiaali- ja terveydenhuoltoon kohdistuneet leikkaukset kohdistuvat pienimpiin tulokymmenyksiin suomalaisissa. Ja tämä on siinä mielessä huolestuttavaa, että nämä ihmiset ovat jo ahtaalla. He ovat hyvin pienituloisia, elävät kädestä suuhun, ja te esitätte näitä leikkauksia yhä enenevässä määrin näiden ihmisten harteille. Minkä takia nämä talouden tasapainotustalkoot pistetään vain näiden pienituloisten ihmisten harteille? Tätä me olemme yrittäneet perätä teiltä ja perustella ja perusteita saada, ja ainoa peruste, minkä me teiltä saamme, on, että on pakko leikata, ja se ei ole näin mustavalkoinen asia. Onko pakko antaa esimerkiksi ministeritason tuloaluokalle historiallisen suuret verohelpotukset? Yli tuhat euroa vuodessa lisää rahaa — onko sekin pakko? Tätä kysymystä olemme teiltä yrittäneet perätä ja kysyä, ja me emme ole saaneet siihen vastausta — muuta kuin että on pakko. No, tässä on varmasti tullut jo aivan täysin selväksi, että mikään pakko ei ole, vaan se on perussuomalaisten ideologinen valinta leikata näiltä pienituloisilta.

No, sitten tähän itse esitykseen. Tätä on käyty täällä läpi, mutta haluan vielä muutamia kohtia nostaa. Ehkä keskeisintä on luoda se mielikuva ja tieto siitä, miten nämä päätökset vaikuttavat ihmisiin konkreettisesti. Täällä on helppo leikata satoja miljoonia työttömyysturvasta, mutta tärkeämpää on tietää, miten ne vaikuttavat konkreettisesti ihmisiin ja heidän tuloihinsa ja arkeen. Mielestäni tässä keskustelussa hallituspuolueet eivät ole tätä asiaa noteeranneet eivätkä ainakaan puhuneet siihen sävyyn, että he ymmärtäisivät näiden ihmisten hädän ja ahdingon.

Tässä esimerkiksi, kun katsoo näitä vaikutusarviointeja, niin isoimmat leikkaukset tällä esityksellä tulevat osa-aikatyötä tekeviin pienipalkkaisiin ihmisiin, jotka osin joutuvat turvautumaan yhteiskunnan tukiin erilaisten suojaosien, mahdollisesti asumisen tuen ja sitten

Pöytäkirja PTK 20/2024 vp

vastentahtoisen osa-aikatyön puitteissa. Jos heillä sattumoisin on vielä lapsia, niin tilanne on vielä huomattavasti heikempi. Ja tässä, kuten kerroin jo aikaisemmin, esimerkkitapauksessa 2 500 euroa tienaava, joka saa osin palkkaa, työskentelee vastentahtoisesti siellä palvelualoilla, mistä täälläkin on puhuttu, saa soviteltua päivärahaa eli yhteensä noin 2 500 euroa, ja hänellä on kaksi lasta, niin leikkaus näiden porrastusten jälkeen on 53 prosenttia kuukaudessa — 53 prosenttia. Millä esimerkiksi tällainen työttömäksi jäänyt perheenäiti elättää perheensä? Leikkaus on 715 euroa kuukaudessa eli yli puolet käytettävissä olevista tuloista, ja mielestämme tämä on täysin kohtuutonta.

Ja kuten täällä on jo moneen kertaan tuotu esille, niin toivoisin, että näissä vaikutusarvioinneissa, mitä täällä on moneen kertaan perätty, käydään valiokunnassa vahvasti läpi myös tätä toimeentulotuen kasvua ja sitä riippuvuussuhdetta, koska me tiedetään, että näiden toimien johdosta merkittävä määrä ihmisiä tippuu toimeentulotuella. Ja mielestämme se, jos mikä, on varsinainen kannustinloukku. Pikemminkin meidän pitäisi pyrkiä nostamaan ihmisiä sieltä viimesijaisesta toimeentulosta ja pois sieltä köyhyydestä, ja te näillä päätöksillä ajatte ja keppipolitiikalla johdattelite ihmiset sinne toimeentulotuella ja kohti köyhyyttä. Tämä on äärettömän epäoikeudenmukaista, ja tätä me ei missään nimessä hyväksytä.

Toinen ryhmä, jonka haluan nostaa näitten osa-aikatyötä tekevien — jo työtä tekevien — ihmisten lisäksi, ovat nämä työttömät ja etenkin pitkäaikaistyöttömät. Kuten täällä edustaja Kiuru ja monet muutkin toivat esille, kun ikää tulee työelämässä ja jos työttömyys kohtaa, ei ole välttämättä terveyttä ja osaamista ja muuta saada sitä työtä, vaikka kuinka haluaisi. Tämän kaltainen leikkaus kohdistuu juuri näihin jo pitkään työelämässä olleisiin, työttömiksi jääneisiin ihmisiin. Esimerkiksi luin juuri tästä yhden oman vaalipiirini valkeakoskelaisen viestin. Hän kertoi, että ikää on jo tullut, on jäänyt työttömäksi suhdanneherkältä alalta ja työtä ei tunnu löytyvän. Mitä te vastaatte näille? Te vastaatte, että te leikkaatte työttömyysturvaa ihmiseltä, joka on jo hädässä, joka on menettänyt työpaikan ja joutuu selviytymään niistä päivittäisistä menoista ja miettii, miksei hänen osaamisellaan löydy sitä työtä, mitä hän haluaisi. Ja te täällä esitätte, että te leikkaatte vaan hänen toimeentulostaan ja syylistätte häntä, ja oikeastaan tässä keskustelussa, vaikka täällä nyt muuta sanotaan, kun kuuntelee, niin siellä on sellainen sävy, että nyt pitää saada ihmiset töihin laiskottelemasta. Ja kun me katsotaan tilastollisesti näitä ja kun me tavataan ja kuullaan työttömäksi jääneitä ihmisiä, [Puhemies koputtaa] ihmiset haluavat mennä töihin. He haluavat parempaa toimeentuloa.

Tämä seitsemän minuuttia menikin, puhemies, nopeasti, mutta jatketaan tästä.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Merinen.

21.08 Ville Merinen sd: Kiitos, arvoisa rouva puhemies! Pitää muuten sanoa tähän väliin erityiskiitokset. Tietysti meidän tiimimme oppositiossa on lujana täällä ja tykittää rumpulta koko ajan, mutta kolme hallituksen soturia istuu paikalla vielä, iso respect. Jaksatte olla täällä ja ottaa vastaan. [Aki Lindén: Viekkä viesti perille!] — Niin, niinhän se menee, yksi riittää siihen.

Minä olen miettinyt koko päivän oikeastaan sitä, kun tässä kuunnella on ollut tosi hyviä puheenvuoroja, mitä tapahtuu, jos tämä työllisyyskeino ei onnistukaan, niin kuin tässä on puhuttu. Entäs jos kaikki tämä, vaikka tämä lakiesitys, ei lisääkään sitä työllisyyttä ja Suomessa onkin yhtäkkiä satojatuhansia ihmisiä toimeentulotuella? Sillä on jotenkin val-

Pöytäkirja PTK 20/2024 vp

tava semmoinen henkinen painolasti tälle meidän maalle. Minä mietin sitä, kun minä olen itse niin sanottu lama-ajan lapsi. Olin 90-luvun alussa lapsi perheessä, mihin se lama iski kovasti, ja siinä ympäristössä Kuopion Petosella oli paljon semmoista vähävaraisuutta siihen aikaan, ja se oli hirmu iso juttu. Varmaan kaikki sen muistavat, mutta jotenkin varsin lapsena muistaa oikein kirkkaasti, miten paljon se vaikutti semmoiseen yleiseen hyvinvointiin, että oli paljon köyhyyttä. Minä aina välillä pelkään, kun minä katson tätä nykyäikää ja näitä kovia leikkauksia ja toisaalta yritän ymmärtää, että ne pitää tehdä, mutta kyllä tällä tulee olemaan ehkä sitten kuitenkin myös semmoisia tosi isoja henkisiä seurauksia ja painolasti siirtyy sukupolvelta toiselle. Jotenkin toivoisin, että tuetaan enemmän.

Mutta oikeastaan minä en tullut tuosta puhumaan, vaan minä tulin puhumaan palkkatuetusta. Tähän lakiesitykseen liittyy työssäoloehdon kertymisen poistaminen palkkatuetusta työstä kokonaan, ja se on ristiriidassa sen ajatuksen kanssa, että kaikki työ on arvokasta. Meillähän on meidän puolueessamme semmoinen ajatusmaailma, että kaikenlainen työ, palkkatuettu työ, osa-aikainen työ, on tosi arvokasta. Vaikka viisi tuntia viikossa on arvokas työ. Ja tässä se muuttuu nyt.

Palkkatuetulle työlle on oma rooli yhteiskunnassa. Pitkäaikaistyöttömien tai alentuneesti työkykyisten henkilöiden palkkaaminen täytyy tehdä mahdollisimman helpoksi ja joustavaksi. Osa työnhakijoista ei ole riittävän työ- tai toimintakykyisiä työllistyäkseen ilman palkkatukea. Palkkatuki onkin madaltanut työnantajan kynnystä palkata heitä. Palkkatuettu työ on tärkeä tuki tilanteissa, joissa työtä ei muuten olisi löytynyt. Se on toiminut väljänä avoimille työmarkkinoille, kun palkkatuetun työsuhteen aikana henkilön ammatillinen osaaminen on vahvistunut. On vaarana, että palkkatuettuun työhön ei enää hakeuduta eikä sitä nähdä oikeana työnä, jos se ei kerrytä oikeutta ansiosidonnaiseen eikä työssäolo-ehtoon. Palkkatukien ketjuttaminen eri työnantajille saattaa johtaa tilanteeseen, ettei työllistyneiden työssäoloehto täyty pidemmässäkään työssäolossa. Palkkatuella voi olla suuri merkitys pienille yrityksille ja yhdistyksille. Palkkatukiuudistus asettaa palkkatukityössä olevan työntekijän eriarvoiseen asemaan. Mikäli palkkatukityö koetaan vähempiarvoisena kuin riski, tilannetta työn päätyttyä ei turvata.

Tuossa kun teki terapiatyötä, niin silloin tällöin aina asiakkaat sitten menivät tämmöisiin palkkatukitöihin, ja se oli tosi arvokas juttu. Minä sanoisin jopa näin, että monelle palkkatukityöhön menevälle ihmiselle se työ on merkittävämpi kuin meille monelle ihan normaalitö tai joku tämmöinen. Vaikkapa pitkäaikaisen kuntoutumisjakson jälkeen se nostatti sen ihmisen mielialaa tosi paljon ja oli semmoinen parantumisen ehto. Minä toivon todellakin, että tämä muutos ei vähennä palkkatukityön arvostusta niillä ihmisillä, jotka siihen menevät. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Suhonen.

21.13 Timo Suhonen sd: Kiitos, arvoisa rouva puhemies! Täällä olemme tänään kuulleet lukuisia puheenvuoroja siitä, keihinkä tämäkin leikkaus kohdistuu ja kohdentuu ja minkälaisia vaikutuksia sillä on. Katson tarpeelliseksi tuoda hieman sellaista näkökulmaa, mitä itse en ole vielä tässä salissa kuullut, elikkä vammaisiin liittyviä huolia ja heidän näkemyksiään. Näkövammaisten liitto on lausunut seuraavaa:

”Hallitus on esittänyt eduskunnalle, että työttömyysturvalakia ja eräitä muita lakeja muutetaan niin, että ansiopäivärahaa porrastettaisiin ja alennettaisiin, jos työttömyys pit-

Pöytäkirja PTK 20/2024 vp

kittyy. Näkövammaisten liiton mukaan tämä ei edistä vammaisten ihmisten työllistymistä, vaan päinvastoin.

Hallituksen esityksessä eduskunnalle laeiksi työttömyysturvalain ja eräiden muiden lakien muuttamisesta ehdotetaan ansiopäivärahan määrän porrastusta ja alentamista työttömyyden pitkittyessä. Ansiopäivärahaa alennettaisiin myös maksettaessa soviteltua ansiopäivärahaa.

Näkövammaisten liitosta todetaan, että ansiopäivärahan alentamista koskevan ehdotuksen osalta on vammaisten työnhakijoiden tapauksessa olennaista, ettei ansiopäivärahaa porrastettaisi. Vammaisen työnhakijan riski työttömyyden pitkittymiseen on suuri muun muassa rekrytointisyrjinnän vuoksi.

Vammaisille henkilöille osa-aikatyö on usein ainoa mahdollisuus työllistyä, ja näiden työnhakijoiden ansiopäivärahan määrän alentuessa heidän toimeentulonsa alenee. Näkövammaisten liiton mielestä vammaisten työnhakijoiden ansiopäivärahan alentaminen porrastetusti työttömyyden pitkittyessä ei ole vammaisten henkilöiden työllisyyden edistämistä, vaan päinvastoin jopa johtaa heikompaan työelämäosallisuuteen ja laajempaan syrjäytymiseen sekä köyhyYTEEN.

Hallituksen esityksessä ehdotetaan myös työttömyyspäivärahan perusteena olevia palkansaajan työssäoloehdosta koskevia säännöksiä muutettavaksi. Palkkatuettu työ ei jatkossa pääsääntöisesti lainkaan kerryttäisi työssäoloehdosta. Luonnoksessa esitetään poikkeusta, jossa alentuneesti työkykyisen palkkaamiseen liittyvissä tilanteissa palkkatuettu työ kerryttäisi palkansaajan työssäoloehdosta siltä osin kuin palkkatuettu työsuhde ylittää kymmenen kuukautta. Tätä Näkövammaisten liitto ehdottomasti kannattaa, mutta ei pidä perusteluna sitä, että työssäoloehdossa huomioitaisiin 75 prosenttia työssäoloehdossa muutoin huomioitavista kalenteriviikoista tai työssäoloehtokuukausista.

Näkövammaisten liitto esittää, että vammaisen ja alentuneesti työkykyisen henkilön työssäoloehto kertyisi 100 prosentilla kymmenen kuukauden palkkatuetun työsuhteen jälkeen. Muuten vammaisen henkilön tulisi saada neuvoteltua neljäsosaa pidempi työsopimus kuin muiden työntekijöiden täyttääkseen työssäoloehdon. YK:n vammaisyleissopimuksen mukaan on kyse epäsuorasta syrjinnästä, jos neutraalilta vaikuttavalla lainsäädännöllä tai käytännöllä on kielteinen vaikutus vammaisiin henkilöihin. Tässä tapauksessa näin olisi Näkövammaisten liiton tulkinnan mukaan.”

Arvoisa rouva puhemies! ”Näkövammaisten liiton mielestä ehdotusten vaikutukset työttömyysturvan lisäksi muun muassa sairauspäivärahaan ja työeläkkeeseen on myös olennaista huomioida. Pahimmillaan ehdotusten toteutuminen esitettyinä koskemaan myös vammaisia henkilöitä heikentää sosiaaliturvaa ryhmälle, joita työnantajat työllistävät vähän, mukaan lukien valtio- ja kuntatyönantajat.

Vammaisten henkilöiden työllisyydestä, työllistymisestä ja palkkatukijaksojen jälkeisestä työllistymisestä on vähän tietoa, ja Näkövammaisten liitto korostaakin, että vammaisten työllisyyden edistämiseksi tietoa ja tutkimustietoa on välttämätöntä saada lisää. Vain näin voidaan tehdä aitoja vaikuttavuusarvioita.

Suomi on ratifioinut YK:n vammaisten henkilöiden oikeuksia koskevan yleissopimuksen, ja sopimus on voimassa lain tasoisena. Sosiaali- ja terveysministeriö on tämän lausuntopyynnön jakelussa sivuuttanut vammaisjärjestöt eikä siten ole noudattanut YK:n vammaisopimuksen velvoitteita. YK:n vammaisopimuksen 4 artiklan 3 kohdan osallistamisvelvoite on yksiselitteinen. Näkövammaisten liitto huomauttaa, että lausuntopyyntö olisi tullut lähettää myös eri vammaisjärjestöille.”

Pöytäkirja PTK 20/2024 vp

Arvoisa rouva puhemies! ”Tältä pohjalta katsottuna on merkillistä, että sosiaali- ja terveysministeriö on katsonut, ettei asialla ole vaikutuksia vammaisiin ihmisiin, eikä ole toimittanut lausuntopyyntöä vammaisjärjestöille.” — Kiitos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Malm.

21.17 Niina Malm sd: Arvoisa rouva puhemies! Kun täällä äsken pohdiskelin sellaisen itäsuomalaisen rakennusmiehen elämää, jolla on kaksi alaikäistä lasta, niin hallituksesta näitä sosiaaliturvaleikkauksia perusteltiin sillä, että voi vaihtaa alaa. No, saanen muistuttaa nyt teitä, arvoisat hallituksen edustajat, että te olette myös poistamassa aikuiskoulutustuen, niin että se alan vaihtaminenkaan ei helposti onnistu. Toinen perustelu oli se, että voi mennä johonkin kauemmas töihin. Hyvä hallitus, te olette leikkaamassa myös kilometrikorvauksen niiltä, jotka ovat tähän mennessä voineet ajaa pidemmälle töihin.

No, jos mennään itse tähän ansiosidonnaisen päivärahan leikkaamiseen ja porrastamiseen, niin oletan, että tätä lakia suunnitelleista kukaan ei ole koskaan ansiosidonnaista päivärahaa hakenut. Nyt karenssi on muutettu seitsemään päivään, ja ensimmäisen kerran ansiosidonnaista päivärahaa voi hakea kahden viikon jälkeen. Kun ensin on seitsemän päivän karenssi eli omavastuu aika, se tarkoittaa sitä, että kahden viikon jälkeen voit hakea viikolta ansiosidonnaista päivärahaa. Sinulla on sitten sen työttömyyden jälkeen ja työttömyyden kohdatessa viikon tili käytettävissä ansiosidonnaisella päivärahalla, mikä ei siis tietenkään ole täysi tili, vaan se on jo pienempi kuin se varsinainen viikon tili. Kun tästä siten mennään se kuukausi eteenpäin, että voi täyttää ne laput neljältä viikolta, saa sen täyden ansiosidonnaisen päivärahan. [Lauri Lyly: Lomakorvauksen jaksotus!] — Jätetään nyt seuraavaan kertaan sen selittäminen. — Kun tämä kuukausi on kulunut, mitä tapahtuu sitten? Sitten tulee leikkuri ja ne sakset ja se porrastus. Sen jälkeen se ansiosidonnainen rupeaa pienenemään entisestään, ja siihen sisältyy myös lapsikorotusten poistaminen. Eli käytännössä tässä kahdessa kuukaudessa, jonka työttömänä on, joutuu odottamaan ensin niitä pieniä tuloja kuukauden, ja sen jälkeen se leikkuri alkaakin jo laulamaan.

Kun tässä yhteiskunnassa on kautta aikojen ajateltu, että lapsia pitää suojella ja tukea, koska he ovat meidän tulevaisuuttamme, niin mitä tekee hallitus? Hallitus leikkaa lapsikorotuksen. Sukupolvet ovat tehneet vuosien saatossa valtavasti töitä, jotta lapsilla olisi huomenna paremmin kuin aiemmilla sukupolvilla. Nytkö tämä ketju katkeaa? Hallituksen esitykset ovat aivan pöyristyttäviä. Erityisesti niissä perheissä, joiden vanhempi tai vanhemmat joutuvat työttömiksi, ansiosidonnaisen työttömyysturvan porrastus vaikuttaisi arviolta noin 20 000 kotitalouteen, jossa on lapsia. Näissä työttömyysetuus pienenee 20—25 prosenttia nykyisestä. Tähän päälle vielä se lapsikorotusten poisto ja muut sosiaalipuolen leikkaukset. Puhutaan siis satojen eurojen leikkauksista kuukaudessa.

Lapsiperheköyhyys koskettaa nykyisin noin kymmentä prosenttia lapsista. Toimeentulotukea, jossa etuuden saamisen edellytyksenä sovelletaan tarveharkintaa, maksetaan vuosittain noin kymmenelle prosentille lapsiperheistä. Köyhyysriskissä ovat erityisesti pienten lasten perheet, monilapsiset perheet ja yhden aikuisen kotitaloudet. Köyhyydestä ei synny mitään hyvää. Sen me tiedämme, ja kukaan sitä ei tavoittele. Vanhempien työllisyyttä tukemalla voidaan vähentää lapsiperheköyhyyttä, mutta kuten puheenvuoroni alussa kerroin, tämä ei ole tukemista. Tämä on silkkaa leikkausta.

Työllisyysasteen nostaminen on hallitusohjelman keskeisiä tavoitteita. Etuusmuutosten rinnalla hallitusohjelma sisältää kirjauksia muun muassa työn ja perheen yhteensovittamis-

ta tukevien palveluiden kehittämisestä siten, että lapsiperheiden vanhempien työllistymisen esteitä poistuu, matalan kynnyksen perhepalveluiden kehittämisestä, perhekeskustointimallin hyödyntämisestä, varhaisen tuen ja moniammatillisen lapsiperhetyön lisäämisestä sekä lastensuojelun avopalveluita painottavan palvelurakenteen edistämisestä. Hyvä hallitus, ei näitä tavoitteita saavuteta millään ”menkää töihin” -mentaliteetilla, vaan tekemällä uudistuksia, jotka kannustavat työntekoon samalla kehittäen työmarkkinoita sisältäpäin.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Ojala-Niemelä.

21.23 Johanna Ojala-Niemelä sd: Arvoisa rouva puhemies! Vajaa vuosi sitten pidetyissä eduskuntavaaleissa ratkaistiin Suomen suunta seuraavaksi neljäksi vuodeksi. Hyvinvointiyhteiskunnan ja työntekijöiden ja palkansaajien puolustajia tarvitaan taas, kun tosiasiassa on, että perusporvarit moukaroivat oikein urakalla työntekijöiden suojaksi tarkoitettua lainsäädäntöä.

Työväenliike on aina ollut aikaansaava muutosvoima. Se on ollut sitä syntyessään taistelemaan köyhyyttä ja kurjuutta vastaan ja on sitä nykyisellään taistellessaan eriarvoistumista ja palkansaajien työehtojen heikennystä vastaan. Tämä katajainen kansa sai kovan hallitusohjelman, joka tietää leikkauksia ihmisten toimeentuloon ja julkiseen sektoriin sekä päätöksiä, jotka synnyttävät jännitteitä työmarkkinoille. Orpon—Purran hallituksen toteuttaessa kuuden miljardin euron leikkauksiaan sosiaalinen omatunto on kadonnut ja maksajiksi on laitettu kaikkein heikko-osaisimmat.

Tänään käsittelemme täällä ansiosidonnaisen työttömyysturvan leikkaamista. Ansiosidonnaista työttömyysturvaa leikataan kahden kuukauden kuluttua 80 prosenttiin ja kahdeksan kuukauden jälkeen vielä viisi prosenttia 75 prosenttiin. Keppiä on luvassa paljon, porkkanoita vähemmän. Ongelmana ei kuitenkaan ole työhaluttomuus vaan työpaikkojen puute ja kohtaanto-ongelma. Todellisen tuottavuusloikan onnistumiseksi tarvitaan työelämän kehittämistä eikä palkansaajan turvan heikentämistä. Kaikki hallituksen leikkaukset asumistukeen, työttömän perusturvaan sekä toimeentulotukea saaviin osuvat pienituloisiin. Lait hyväksyttiin ennen vuodenvaihdetta, ja ne tulevat porrastetusti voimaan tänä vuonna. Toimeentulon leikkaaminen ei toimi niiden kohdalla, jotka syystä tai toisesta eivät vain työllisty. Tällaisia ryhmiä ovat muun muassa mielenterveyskuntoutujat tai terveyden kanssa muutoin kamppailevat. Verotusta, joka rokottaisi myös suurituloisia, ei käytetä edes pieneltä osin vahvistamaan julkista taloutta.

Kepin sijasta tarvittaisiinkin porkkanaa: satsauksia päihde-, mielenterveys- ja muihin terveyspalveluihin sekä lisää resursseja työvoimapalveluihin. Lupauksista huolimatta koulutukseen ei säästy leikkauksilta, vaan aikuiskoulutustuki ja vuorotteluvapaa lakkautetaan. Tämä on lyhytnäköistä hallitukselta, kun työvoimapula riivaa monia aloja ja tilanne tulee entisestään pahenemaan tuen lakkauttamisen myötä.

Edellisen Sipilän porvarihallituksen jäljet olivat karneat, ja paikattavaa Marinin hallituksella riitti. Kuten muistamme, tällöin tehtiin sarja työelämää heikentäviä päätöksiä, kuten aktiivimalli, työttömyysturvan ja lomarahojen leikkaukset ja irtisanomissuojan heikentäminen, muutamia esimerkkejä mainitakseni.

Täällä ovat nousseet tänä iltana myös lakot esille. Nämä taisi ottaa esiin edustaja Rintamäki. Voisi kysyä Rintamäeltä, paljonko lakot saavat maksaa Suomelle ja paljonko olette valmiit heikentämään Suomen taloutta aiheuttamienne lakkojen takia. Tähän asti työnan-

Pöytäkirja PTK 20/2024 vp

tajat ja työntekijät ovat neuvotelleet työelämän parannuksista yhteisesti kolmikannassa. Säätytalolla työnantajien tavoitteet kirjattiin suoraan hallitusohjelmaan sellaisinaan, ja näitä tavoitteita nyt toteutetaan antamatta piiruakaan periksi työntekijäjärjestöille ja käymättä aitoja neuvotteluja. Hallitus on alistunut EK:n rengiksi.

Mielestäni työelämän kehittämisessä on vaalittava luottamuksen ja sopimisen kulttuuria. Toivon, että perusporvarihallitus muistaa, että sanelulla ja pakolla ei tätä maata ole rakennettu eikä rakenneta. Ymmärrän, että palkansaajat ovat barrikadeilla puolustaessaan omia etuuksiaan. Kolmikantaisella sopimisella on tässä maassa pitkät perinteet, ja sillä on saatu parhaimmat tulokset aikaan ilman turhaa riitelyä.

Perussuomalaisten edellisen vaalivoiton jälkeen on vielä muistissa, kuinka nuttu kääntyi nurin monessa asiassa. Ei mennyt Kreikan piikki kiinni, vaan tuli kolmas tukipaketti. Ei loppunut maahanmuutto, vaan tuli kaikkien aikojen pakolaisvyöry. Työmies ei ollut sittenkään palkkaansa ansainnut, vaan tuli pakkolait. Nyt sama kaava näyttää toistuvan. Ennen kuin muste oli ehtinyt edes kuivua äänestyslipuissa, kanta muuttui kiky-maksuihin. Perussuomalaiset ilmoittivat ennen vaaleja kannattavansa kiky-maksujen siirtämistä takaisin työntekijöiltä työnantajien maksettavaksi, mikä olisi kohentanut pienituloisten palkansaajien asemaa, kunnes he puoluekampailun tiimellyksessä pyörsivätkin kantansa asiaan ja osoittautui, ettei puolue olekaan duunarin todellinen ystävä.

Tänään oli jompikumpi iltapäivälehti ansiokkaasti tehnyt tutkivaa journalismia siitä, miten vaalilupaukset toteutuvat. Monet työmarkkinatoimet ja leikkaukset eivät olleet esillä sellaisenaan ennen vaaleja eteenkään perussuomalaisten osalta. Näitä heikennyksiä onkin sitten riittänyt: on sairaussakkoa, irtisanomisehtojen heikentämistä ja suojaosan poistoa. Tässä kyseisessä lakiesityksessä iso puute on se, että palkkatuettu työ ei enää kerrytä työssäoloa ja lapsikorotusten poisto voi leikata satoja euroja toimeentuloa riippuen lasten lukumäärästä.

Palkansaajille toivotan sitkoa näissä työtaistelutoimissa. Muistakaamme, että katajainen kansa taipuu vaan ei taitu. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Furuholm.

21.30 Timo Furuholm vas: Arvoisa rouva puhemies! Tuossa kun oli aikaa puheenvuoroa odottaessa, kävin vähän läpi näitä lausuntoja, joita tähän esitykseen on annettu. Löysin sieltä sitaatin, jolla nyt aloitan: ”Into korostaa, ettei työllistymiseensä tukea tarvitsevilla etuuden leikkaaminen toimi kannustimena — se merkitsee vain köyhtymistä. Into painottaa, että ansiopäivärahasta leikkaamisen sijaan on tarkoituksenmukaista panostaa työ- ja toimintakyvyn arviointeihin ja tarvelähtöisiin kuntoutus-, koulutus- ja työllistämispalveluihin sekä niihin liittyvään monialaiseen tukeen. Yksilölliset palvelut tukevat työllistymistä sanktioita paremmin.” Nämä viisaat sanat olivat etsivää nuorisotyötä ja työpajatoimintaa edustavan Into ry:n lausunnosta.

Arvoisa rouva puhemies! Kun työttömyysetuusjärjestelmään tehdään muutoksia, niin olisi tärkeää ymmärtää, mitä nämä ehdotetut muutokset todella merkitsevät ja miten ne vaikuttavat ihmisten arkeen. Samalla olisi hyvä myös myöntää, ettei leikkaaminen ole erityisen hyvä kannustin. Sillä liikkuvat kyllä numerot Excelissä muttei todellisuudessa välttämättä se perheellinen ihminen, joka joutuu yllättäen työttömäksi. Esityksessä arvioidaan, että jopa 80 000 henkilöä joutuu näiden leikkausten kohteeksi, kun ansioturvaa maksetaan tulevaisuudessa alennettuna. Heistä noin 45 000 tulee saamaan ansiopäivärahan 20 prosen-

Pöytäkirja PTK 20/2024 vp

tin leikkauksella, ja 35 000 henkilöltä ansiopäivärahaa tullaan leikkaamaan lopulta peräti 25 prosenttia. Tämä tarkoittaa konkreettista taloudellista taakkaa monille perheille ja yksilöille ympäri Suomen. Tämä tarkoittaa myös sitä, että Suomi tippuu pohjoismaalaisesta kyydistä nyt lopullisesti.

Arvoisa rouva puhemies! Myös tämä esitys, kuten niin monet muutkin hallituksen esityksistä, kasvattaa pienituloisuusastetta ja ajaa ihmisiä toimeentulotuen piiriin. Tässä salissa on nyt moneen kertaan nostettu esiin se, että viimesijainen sosiaaliturva ei kannusta vaan vie työttömän entistä kauemmas työllistymisestä. Tästä syntyvä kannustinloukku on siis tosiasia, joka on täysin vastoin hallituksen lanseeraamaa työn linjaa. Siksi olisi toivottavaa, että tänne saliin tuotaisiin myös esityksiä, joilla oikeasti estetään ihmisten valuminen sinne toimeentulotuen piiriin. Tässä kohtaa viittaan alun viisaaseen sitaattiin ja sen keinoihin.

Edustaja Väyrynen painotti täällä, ettei hallitus suinkaan tavoittele toimeentulotuen määrän kasvua. Hyvä, eli oletan, että on tulossa näiden leikkausten vastapainoksi kannustavia toimia, joilla leikkausten kohteeksi joutuvat ihmiset saadaan työelämään eikä viimesijaiselle turvalle. Silloin voisimme puhua jollain varovaisella tasolla hyvin alustavasti hallituksen asettamista työllisyystavoitteista.

Arvoisa rouva puhemies! Nämä esityksen muutokset vaikuttavat erityisesti heihin, jotka ovat jo ennestään haavoittuvassa asemassa. Esimerkiksi palkkatuetun työn kannusteiden karsiminen poistamalla työssäoloehdon kerryttäminen on suunta, joka haastaa niiden ihmisten työllistymistä, joille se on lähtökohtaisesti kaikista haastavinta. Esityksessä todehtaankin seuraavasti: ”Riski alhaisemmasta etuudesta palkkatukijakson jälkeen voi jossain määrin vähentää työttömien työnhakijoiden halukkuutta hakeutua palkkatuettuun työhön, mikä voi jossain määrin pitkittää työttömyyttä.” Ja edelleen: ”Taloudellisten seikkojen lisäksi työnhakijat voisivat kokea palkkatuetun työsuhteen vähempiarvoisena työnä, jos palkkatuettu työ ei kerryttäisi työssäoloehdot. Tällainen kokemus voisi myös vähentää halukkuutta hakeutua palkkatuettuun työhön tai alentaa omanarvontuntoa palkkatuetussa työssä työskennellessä.”

Väkisinkin tulee mieleen, kun tähän tällainen mekanismi nyt ollaan luomassa, miten näitä ihmisiä sitten autetaan kohti työelämää. Toivon, että valiokunta kiinnittää erityistä huomiota palkkatuetun työn kehitykseen ja kohtaloon tämän esityksen myötä. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Valtola.

21.35 Oskari Valtola kok: Arvoisa rouva puhemies! Täällä on tänä iltana keskustelun aikana kysytty, miten yritykset osallistuvat näihin taloustalkoisiin. Yrityksethan osallistuvat niihin parhaiten kehittämällä omaa toimintaansa, huolehtimalla omasta kilpailukykyvyydestä, työllistämällä ihmisiä. Se on näiden yritysten tehtävä, kun ne globaalilla kilpailukentällä toimivat, ja siihen tietysti hallituksenkin toimet pyrkivät: tuomaan suomalaisille yrityksille kilpailuetua, että mahdollisimman moni investointieuro tänne Suomeen tulisi ja hyödyttäisi sitten tätä yhteiskuntaa niin työn kuin verotulojen muodossa.

Jo aikaisemmin illan aikana edustaja Zyskowiec kysyi SDP:ltä, miten te tekisitte sen, että pienipalkkainen työ olisi aina kannustavaa ja kannustettavaa sosiaaliturvaan verrattuna. Tähän ei ole vielä tänä iltana vastattu. [Välihuuto vasemmalta] Täällä on tullut kyllä paljon moitteita hallituksen sosiaaliturvaleikkauksista ja hallituksen tavasta tehdä työ aina kannattavaksi sosiaaliturvaan verrattuna.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Lyly.

21.37 Lauri Lyly sd: Arvoisa rouva puhemies! Olen tänä iltana muutamankin puheen-
vuoron käyttänyt tästä työttömyysturvaesityksestä ja erilaisista näkökohdista sitä tuonut
esiin ja toivoisinkin, kun ohipuhumista tässä salissa aika paljon tehdään, että sitä kuunte-
lua lisättäisiin ja otettaisiin oikeasti huomioon nämä havainnot, mitä tähän työttömyystur-
vaan on täällä tänäkin iltana tullut. Täällä on todella monia, monia ehdotuksia.

Muutamia näkökohtia, jotka eivät vielä ole täällä tulleet esiin sillä tavalla, että niitä olisi
ehkä huomioitu riittävästi:

Tässä vain muutama lausunto — täällä on noin 120 lausuntoa tähän tullut — vain muu-
tama on tukenut tätä, ja käytännössä valtaosa on vastustanut näitä esityksiä, ja siinäkin
mielessä ne eivät ole vaikuttaneet tämän sisältöön kovin paljon. Täällä on viisi näkökoh-
taa, mitä minä haluan tässä nyt tuoda esiin tämän osalta, mitä pitäisi huomioida.

Esimerkiksi siivooja jää työttömäksi. Hänen palkkansa on 1 450 euroa kuussa. Nykyti-
lanteessa turva on 1 064 euroa. Nyt, kun ensimmäinen porras tulee, se putoaa 851 euroon,
ja toisen porrastuksen jälkeen siivooja putoaa peruspäivärahalle, eli käytännössä hänen
työttömyysturvansa ansioturva lyhenee 170 päivään, kun se voisi olla 300, 400 tai 500 päi-
vää. Eli pienituloisten osalta tämä tulee olemaan todella iso muutos ja karmea muutos. Tä-
hän portaan määrään pitäisi tulla muutos, ja sitten siihen, että kun niitä on kaksi, niin var-
masti toinen on ihan liikaa.

Toinen näkökulma, joka täällä ei ole tullut kauheasti esille, on, että esimerkiksi raken-
nusalalla työskennellään hyvin suhdanneherkissä työtehtävissä, joille ammattiosaajat sit-
ten tulevat, ja kun suhdannetilanne vaihtelee aika useasti, niin ansioturva on ollut siinä
hyvä välivaihe, jolla tätä tasoitetaan, ja siinä mielessä tämä näkökulma tämän turvan osalta
ei ole kauheasti ollut esillä. Esimerkiksi tätä rakentamista talven ja kesän välillä tehdään
ihan eri tavalla. Esimerkiksi asfalttitoita tehdään pääasiassa kesällä ja talvella aika vähän.
Eli nämä ansioturvan tämäntyyppiset vaihtelut on myöskin huomioitava, ja nämä leikka-
ukset iskevät aina ensimmäiseksi.

Sitten Insinööriliiton lausunto sanoo näin, että se, mitä nyt tarvitaan, on korkean tuotta-
vuuden työpaikat. Leikkaukset ansiopäivärahaan ja muihin vastaaviin tukiin eivät tule luo-
maan tällaisia työpaikkoja, korkeintaan syntyy matalapalkkaisia osa-aikaisia työpaikkoja
palvelualoille. Laadukkaiden työpaikkojen syntyminen vaatiiyrityksiin tki-panostuksia,
joiden tulisi yrityksillä olla ensisijaisia.

Sitten mielenkiintoinen oli Kemin kaupungin lausunto, jossa he toivat esiin sen, että työ-
markkinat ovat hyvin erilaisia eri alueilla ja voi olla haastavaa löytää osaamista ja koulu-
tusta vastaavaa työtä 40 työttömyyspäivän aikana. Kaikille ei ole mahdollista siirtyä uusil-
le aloille työn perässä, ja erilaiset pätkätyöt ja projektityöt ovat tavallisia työelämässä, mut-
ta niiden väliin tarvitaan ansiosidonnaista työttömyysturvaa.

Sitten viidentenä, Kiteen kaupunki totesi näin, että palkkatuki on ollut pitkäaikaistyöt-
tömyyden merkittävä väylä ja mahdollisuus työelämään kiinni pääsemiseksi ja työssäolo-
ehdon kartuttamiseen varsinkin Kiteen kaupungin talousalueella, jossa työllisyystilanne on
hankala, väki vanhenee ja kiinnostus työkyvyn osalta heikoimpien työntekijöiden työllis-
tämiseen on heikkoa.

Eli me teemme täällä nyt työttömyysturvaa hyvin monenlaiseen tilanteeseen niin työelä-
mässä kuin alueellisesti, ja nämä näkökohdat täältä pitäisi poimia esiin. Ja sitten voi kysyä,
onko tämä työttömyysturvauudistus semmoinen, joka kannustaa työllistymään, teemmekö

Pöytäkirja PTK 20/2024 vp

me työttömyysturvaa vai pitäisikö meidän ajatella tätä työttömyysturvaa aivan toisella tavalla kuin näiden leikkausten perusteella tässä tehdään. Työttömälle vaaditaan aktivointia ja työllistymistä. Pitäisi päästä helpommin työttömyysturvalle kuin nykyisin tällä 12 kuukauden ajalla. Pituutta pitäisi miettiä, miten sen osalta tehdään, ja sitten sitä, kuinka tehdään yksinkertaisempi ja selkeämpi tästä järjestelmästä. Meidän pitäisi tavoitteet laittaa tämän osalta ensin ja sitten vasta miettiä, minkälainen turva se on. Tässä mennään leikkaukset edellä, ja tämä on huono suunta. — Kiitoksia.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Kiuru.

21.42 Krista Kiuru sd: Arvoisa puhemies! Minusta on kiinnostavaa pohtia sitä, mistä tässä hallituksen esityksessä porrasteisuus tähän kahteen ja kahdeksaan kuukauteen tulee. Ruotsin mallissa ensimmäinen porrastus olisi kolmen kuukauden kohdalla, suomalaisessa mallissa lähdettiin hakemaan porrastusta jo kahteen kuukauteen. Kun katselin noita tilastoja ja sitä, miten työttömyys on kestänyt, on kiinnostavaa huomata, että 67 prosenttia on ollut työttömänä kuusi kuukautta, 45 prosenttia kolme kuukautta ja 24 prosenttia työttömänä kuukauden. Ja kun tätä viimeistä lukua sitten katsotaan ja peilataan sitä tuohon kolme kuukautta työttömänä olleeseen joukkoon, 45 prosenttia, niin avautuu myöskin mielenkiintoinen tosiasia, joka käy ilmi tästä hallituksen esityksestä sivulta 84. Nimittäin tämä laskukaava, jolla on saatu tämä työllisyysvaikutus aikaan, näyttää nyt pahasti pettävän. Tässä laskukaavassa täällä sivulla 84 on ajateltu, että käytännössä tämä esitys, joka meillä on nyt käsittelyssä, työllistäisi 12 800 ihmistä. Aivan selvästi isoin ja merkittävin työllisyysesitys hallituksen logiikassa on, että sosiaaliturvaa leikkaamalla voidaan työllistää. Mutta erikoista tässä on se, että kun tämä teksti luetaan, niin kysyn teiltä, kun juuri äsken totesin, että 45 prosenttia työllistyy kolmessa kuukaudessa ja 24 kuukaudessa: miksi tässä on laskettu koko porukka työllistymään vasta tietyillä luvuilla? Luen sen tästä ja haluan, että te oikeasti myös keskitytte siihen, miten nämä työllisyysluvut jälleen on laskettu päin honkia. Tämä on todella erikoinen juttu.

”Ansiopäivärahan porrastusta koskeva bruttokorvausasteen muutos lasketaan koko työttömyysjakson odotetun bruttokorvausasteen perusteella. Tästä saadaan bruttokorvausasteen muutokseksi noin 21,1. Soveltamalla tähän vuoden 22 ansiopäivärahan saajien etuuspäivien summaa, josta vähennetään arviomääräisesti velvoitetyössä työssäoloehdon täyttäneet ja työttömyysturvan lisäpäivillä olevat henkilöt sekä työssäoloehdon pidentämisen vaikutus soveltamalla edellä mainittua joustoa 0,8” — joka siis on tässä käyty läpi, miksi se on 0,8, nyt en mene siihen, sitäkin on lausuntokierroksella kritisoitu — ”saadaan arvioiduksi vaikutukseksi noin 12 800 työllistä”. Tämä on laskettu niin, että ikään kuin porukka olisi koko tämän jakson ajan työttömänä. Ja juuri äsken käytiin läpi, että osa tästä porukasta ei tule tämän porrastuksen piiriin, koska he ovat jo työllisiä ennen sitä. Miksi heidät on laskettu tähän mukaan? Eli tämäkään ei tule toteutumaan. Minä olen pahoillani siitä, että tämä esitys ei näytä nyt hyvältä myöskään tästä olettamuksesta käsin.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Nurminen.

21.46 Ilmari Nurminen sd: Arvoisa rouva puhemies! Tämä keskustelu on osoittanut, miten hallitus suhtautuu meidän työtä tekeviin suomalaisiin ja erityisesti työttömiin. Kun miettii hallituksen politiikkaa ja sitä, miten ihan oikeutetusti työmarkkinoilla tällä hetkellä

Pöytäkirja PTK 20/2024 vp

palkansaajaliike vastustaa näitä teidän toimianne, ja kun mietitään ihmistä, joka on töissä, niin te käytte monella eri lainsäädäntökeinolla työelämän pelisääntöihin kiinni. Te heikennätte irtisanomissuojaa, tuotte sairaussakon, lisäätte paikallista sopimista, poistatte painavan ja perustellun syyn irtisanomissuojasta, on vientivetoinen palkkamalli, joka sysää naisvaltaiset alat palkkakuoppaan tulevaisuudessa, ja te tuotte monia muita epävarmuuksia työpaikoille ja työelämään. Tämän lisäksi, että te lisäätte työelämän epävarmuutta, niin jos ihminen joutuu työttömäksi, nyt näillä esityksillä te myös heikennätte työttömyysturvaa eli turvaa työttömyyden varalle.

Kuten täällä on tuotu moneen kertaan esille nämä vaikutusarviot, mitä pitää käydä nyt huolella vielä läpi, niin tämä kohdistuu etenkin osa-aikatyötä tekeviin ihmisiin, ja toivoisin, että te nyt ottaisitte tähän kantaa puheenvuoroissa. Täällä kokoomusedustajat mainitsivat osa-aikatyöntekijät, mutta tiedätekö, kuinka suurin osa heistä työskentelee vastentahtoisesti osa-aikaisena? He unelmoivat täysistä työtunneista ja palkasta, jolla tulee toimeen, mutta se ei ole todellisuutta. Millä näillä teidän esityksillänne taataan näille ihmisille riittävästi työtunteja, niin että he tulevat palkallaan toimeen? Se, että te leikkaatte suojasat, asumistuesta, työttömyysturvasta ja muusta, ei tuo heille yhtään lisätyötuntia, mitä he ovat toivoneet mahdollisesti koko työuransa ajan. Eli täältä puuttuvat nyt ne velvoitteet ja ne toimet, joilla työnantaja on myös velvoitettu tarjoamaan niitä täysiä tunteja ja sellaista työtä, jonka palkalla tulee toimeen. Eli mielestäni pitäisi myös tuoda vastapainona näitä työelämää parantavia toimia. Te tuotte ainoastaan näitä heikennyksiä.

Toinen on nämä pitkäaikaistyöttömät: Kuten täällä on moneen kertaan sanottu, miten se lähellä eläkeikää oleva, työttömäksi jäänyt ihminen, joka nyt jo yrittää kovasti etsiä työtä, näillä teidän heikennyksillänne löytää työpaikan? Ei millään tavalla. Te ainoastaan heikennätte hänen työttömyysturvaansa, kun työttömyys pitkittyy ja epätoivo kasvaa. Siinä on teidän kädenojennus: pelkkää keppiä.

Seuraavissa puheenvuoroissa haluan vielä perehtyä näihin yksityiskohtiin, mutta toivon, että kun puhutte osa-aikatyöntekijöistä ja pitkäaikaistyöttömistä, tuotte myös niitä konkreettisia keinoja, miten he työllistyvät.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Lindtman.

21.49 Antti Lindtman sd: Arvoisa puhemies! Tässä salissa on tänään korostettu, erityisesti hallituspuolueiden toimesta, että on tarve tehdä kovia päätöksiä, isoja sopeutuksia julkiseen talouteen. En usko ja tiedän, että ei tässä salissa ole erimielisyyttä siitä, pitääkö julkista taloutta vahvistaa ja myöskin sopeutuspäätöksiä tehdä. Haluan myös sanoa sen, hyvät edustajakollegat, että ei tämä ole ensimmäinen kerta, kun tässä salissa ollaan kovien päätösten äärellä. Kataisen hallitus kaudella 2011 teki 6,5 miljardin sopeutuksen. Sipilän hallitus tavoitteli neljän miljardin sopeutusta, päätyi noin kolmeen. Rinteen—Marinin hallitus joutui erittäin kovien paikkojen eteen, joissa yritysten ja kansalaisten toimeentulo, jotta pystytettiin turvaamaan ihmisten terveys, heikentyi hyvin rajustikin hetkellisesti.

Kaikkia näitä kausia on kuitenkin yhdistänyt tavalla tai toisella se, että edellisillä hallituksilla on ollut pyrkimys siihen, vaihtelevalla menestyksellä, että kaikki osallistuvat tavalla tai toisella näihin koviin päätöksiin. Kataisen—Stubbin hallituksen aikana pyrittiin siihen, ja onnistuttiinkin, että tuloerot eivät kasvaneet. Vaikka Sipilän hallituksessa näin kävi, niin hekin yrittivät symbolisesti tehdä, esimerkiksi puuttuivat ministereiden palkki-

Pöytäkirja PTK 20/2024 vp

oihin väliaikaisesti. Edellisen hallituksen aikana saatiin työllisyyttä kasvuun ja pyrittiin ja onnistuttiin pitämään oikeudenmukaisuudesta huolta.

Yhdenkään aiemman hallituksen valtiovarainministeri kovienkaan päätösten ja sopeutusten keskellä ei ole hymyssä suin retostellut suomalaisiin pienituloisiin kohdistuvilla leikkauksilla, kuten valtiovarainministeri Purra on tehnyt. Ei pääministeri Katainen, ei valtiovarainministeri Urpilainen, ei edes pääministeri Sipilä, ei valtiovarainministeri Stubb, ei valtiovarainministeri Vanhanen, ei Rinne. Yksikään aiempi valtiovarainministeri ei ole tehnyt sillä tavalla kuin olemme nyt nähneet valtiovarainministeri Purran hymyssä suin retostelevan leikkulaudoilla ja saksien heiluttelulla niistä leikkauksista, jotka kohdistuvat suomalaisiin, jotka jo ennestään ovat tiukoilla. Oletteko miettinyt, miltä tuntuu heistä, ihmisistä, jotka nyt joutuvat näiden leikkausten kohteeksi: siitä lapsiperheestä, jossa on ehkä jouduttu jo luopumaan jalkapalloharrastuksesta kuukausimaksujen takia; siitä perheestä, joka miettii, miten selviämme, kun asuntolainan lyhennysvapaa päättyy ja korot ovat edelleen olleet nousussa; siitä perheestä, joka joutuu miettimään, miten selviämme auton lainan lyhennyksestä — heistä, joille on tulossa erittäin rajut leikkaukset?

Valtiovarainministeri Purra ennen vaaleja lupasi, että jos työttömyysturvaan kosketaan, niin kokonaisuusmäärä ei laske. Nyt sen osa-aikaisesti työssä käyvän lapsiperheen toimeentulo leikkaantuu 47 prosenttia työttömyysturvan osalta kahden kuukauden jälkeen, kahdeksan kuukauden jälkeen yli 50 prosenttia, 700 euroa. Puhutaan perheistä, joiden palkka ansiotyöstä on alle 1 500 euroa. Miltä heistä tuntuu, että valtiovarainministeri retostelee hymyssä suin leikkuulautojen kanssa ja... [Puhemies: Mikrofoni, edustaja Lindtman.]

Arvoisa puhemies! Olisi kohtuullista, että kun valtiovarainministeri Purra, joka lupasi, että kokonaisuusmäärä ei laske, ja joka lupasi, että pienituloisilta ei leikata — kyllä minusta 50 prosentin lasku kokonaisuusmäärän aika huikea, erittäin kova — tulisi tänne saliin ja kertoisi, miten tässä näin pääsi käymään. [Krista Kiuru: Ehdottomasti!] Arvoisa puhemies, vaadin, että Purra tulee tänne paikalle, että Purra tule tämän asian lähetekeskustelussa kertomaan, miten tässä pääsi näin käymään. [Krista Kiuru: Purra saliin!]

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Meillä on takaraja klo 22, ja olettaisin, että edustaja Malmin puheenvuoro ehditään vielä ottaa. Sen jälkeen näyttää siltä, että keskeytämme tämän asian käsittelyn.

21.55 Niina Malm sd: Arvoisa rouva puhemies! Kyllä edustaja Lindtman tässä nyt erinomaisen puheenvuoron piti ja painokkailla sanoilla kuvaili tätä tilannetta, missä maa tällä hetkellä makaa tämän hallituksen kanssa. En voi kuin kannattaa tätä ehdotusta, että valtiovarainministeri Purran on syytä tulla saliin kertomaan meille, kuinka tässä nyt näin pääsi käymään. Kuten edustaja Heinäluoma aiemmin sanoi, mitä ihmettä silloin 2.4.2023 tapahtui? Kyllä me mielellämme kuulemme, mikä on se selitys, ja vaadimme, että Purran on tämä meille selvitettävä.

Keskustelu ja asian käsittely keskeytettiin.

6. Hallituksen esitys eduskunnalle merityötä koskevan yleissopimuksen ohjeiston muutosten hyväksymiseksi ja voimaansaattamiseksi sekä siihen liittyviksi laeiksi

Hallituksen esitys HE 15/2024 vp

Pöytäkirja PTK 20/2024 vp

Lähetekeskustelu

Puhemies Jussi Halla-aho: Lähetekeskustelua varten esitellään päiväjärjestyksen 6. asia. Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään työelämä- ja tasa-arvovaliokuntaan.

Keskusteluun varataan tässä vaiheessa enintään 30 minuuttia. Jos puhujalistaa ei tässä ajassa ehditä käydä loppuun, asian käsittely keskeytetään ja sitä jatketaan muiden asiakoh-
tien jälkeen. — Ministeri Satonen, olkaa hyvä.

Keskustelu

14.49 Työministeri Arto Satonen (esittelypuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Esi-
tyksessä ehdotetaan, että eduskunta hyväksyisi merityötä koskevan Kansainvälisen työjär-
jestön vuoden 2006 yleissopimuksen ohjeistoon vuonna 2022 tehdyt muutokset sekä lain
niiden lainsäädännön alaan kuuluvien määräysten voimaansaattamisesta.

Merityöyleissopimuksen ohjeiston määräykset merenkulkualan yksityisestä työnväli-
tyksestä ja merityöntekijöiden kuolemantapausten raportoinnista edellyttävät kansallisen
lainsäädännön muuttamista. Ohjeiston muutosten toimeenpanemiseksi julkisesta työvoi-
ma- ja yrityspalvelusta annetussa laissa sekä työvoimapalveluiden järjestämisestä annetus-
sa laissa säädettäisiin merenkulkualan yksityisten työvoimapalveluiden tarjoajien velvoit-
teista. Kyse on merenkulkijoiden työnvälityksestä tai työvoiman vuokrauksesta suomalai-
sille tai ulkomaisille aluksille.

Merenkulkualan yksityisten työvoimapalveluiden tarjoajalla olisi tiedonantovelvoite
henkilöasiakkaan työsopimuksesta ja siihen perustuvista oikeuksista. Lisäksi sen olisi var-
mistettava, että henkilöasiakkaan työsopimuksen ehdot ovat siihen sovellettavan lainsää-
dännön ja työehtosopimuksen mukaisia ja että henkilöasiakkaalla on oikeus saada korvaus
työsuhdesaataavista työnantajan vakuutuksesta tai vastaavasta järjestelmästä. Yksityisiä
työvoimapalveluita tarjoavan olisi myös tarkistettava, että merityöhön välitettävä henki-
löasiakas on pätevä tehtäväänsä.

Lisäksi ehdotetaan, että työnantajalla olisi velvollisuus ilmoittaa matkan aikana tapah-
tuneesta työntekijän kuolemasta työsuojeluviranomaiselle. Tästä säädettäisiin merityöso-
pimuslaissa. Ehdotettu muutos on tarpeen, jotta merityöntekijöiden kuolemista voitaisiin
raportoida vuosittain Kansainväliselle työjärjestölle. Raportoinnista vastaisi työ- ja elin-
keinoministeriö.

Merenkulkualan yksityisiä työvoimapalveluita tarjoaville aiheutuisi vähäistä hallinnol-
lista taakkaa esimerkiksi todistusten ja pätevyysasiakirjojen tarkistamisesta.

Velvoitteista säätämällä tehostettaisiin merityöhön välitettyjen henkilöiden lainsäädän-
töön ja työsopimukseen perustuvien oikeuksien toteutumista ja työnantajan velvoitteiden
asianmukaista noudattamista.

Muutosten voimaansaattamista koskeva laki tulisi voimaan valtioneuvoston asetuksella
säädettyinä ajankohtana. Tarkoitus on, että kyseinen laki ja ehdotettavat ohjeiston muu-
tokseen perustuvat lainsäädäntömuutokset tulisivat voimaan 23. päivä joulukuuta 2024,
kun yleissopimuksen ohjeiston muutokset tulevat kansainvälisesti voimaan. Laki työvoi-
mapalveluiden järjestämisestä annetun lain muuttamisesta tulisi kuitenkin voimaan
1.1.2025 ja merityösopimuslain teknisluontoinen muutos 1. päivä heinäkuuta 2024.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia, ministeri.

Pöytäkirja PTK 20/2024 vp

Keskustelu päättyi.

Asia lähetettiin työelämä- ja tasa-arvovaliokuntaan.

7. Hallituksen esitys eduskunnalle tuloveroja koskevan kaksinkertaisen verotuksen poistamiseksi ja veron kiertämisen ja välttämisen estämiseksi Ranskan kanssa tehdyn sopimuksen ja pöytäkirjan hyväksymiseksi ja voimaansaattamiseksi

Hallituksen esitys HE 14/2024 vp

Lähetekeskustelu

Puhemies Jussi Halla-aho: Lähetekeskustelua varten esitellään päiväjärjestyksen 7. asia. Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään valtiovarainvaliokuntaan.

Keskusteluun varataan tässä vaiheessa enintään 30 minuuttia. Jos puhujalistaa ei tässä ajassa ehditä käydä loppuun, asian käsittely keskeytetään ja sitä jatketaan muiden asiakoh-
tien jälkeen. — Edustaja Räsänen, Joona, olkaa hyvä.

Keskustelu

14.52 Joona Räsänen sd: Arvoisa puhemies! Todella nyt on käsittelyssä kansainvälinen verosopimus, joka Suomella on useiden maiden kanssa. Tässä kyseisessä kokonaisuudessa nyt sitten päivitetään tätä nykyisin voimassa olevaa verosopimusta Ranskan kanssa, joka on muistaakseni on tuolta 70-luvulta. Tätähän on yritetty jo useampi kerta aikaisem-
minkin, ja vihdoinkin olemme tässä. Saattaa olla niin, että tämä kuulostaa kohtuullisen hallin-
tojargonilta, kun puhutaan näistä kansainvälisistä verosopimuksista, mutta näillähän on
keskeisiä tavoitteita, joita me edistämme.

Ensimmäinen on totta kai se, mikä monesti näkyy veronmaksajalla. Elikkä näillä ve-
rosopimuksilla totta kai ehkäistään kaksinkertaisen verotuksen mahdollisuus. Eli se, että
jos henkilö vaihtaa asuinpaikkaansa jossakin vaiheessa elämää, niin molemmat valtiot —
siis se valtio, josta mahdollisesti tuloja tulee, ja se valtio, missä asuu — eivät verota. Mutta
sitten yhteiskunnan näkökulmasta toinen keskeinen päämäärä näillä verosopimuksillahan
on nimenomaan se, että näiden avulla me pyrimme ehkäisemään verovälttelyä, veronkier-
toa ja haitallista toimintaa, joka nimenomaan näkyisi siinä, että yhteiskunnalta jäisivät saa-
matta ne verotulot, jotka yhteiskunnalle kuuluvat.

Arvoisa puhemies! On valitettavasti niin, että aina on heitä, jotka pyrkivät välttelemään
veroja esimerkiksi siten, että muuttavat vaikka valtiosta toiseen, ja sen takia kansallisval-
tiot tarvitsevat näitä verosopimuksia keskenään, jotta tällaista negatiivista käytöstä voi-
daan välttää.

Arvoisa puhemies! Niitä keskeisiä muutoksia, joita tällä uudella sopimuksella nimen-
omaan Suomen näkökulmasta tapahtuu, on oikeastaan kaksi. Elikkä Suomen niin sanotusti
verotuksellinen saanto tällä sopimuksella paranee kahdessa asiassa. Ensimmäinen liittyy
tänne pääomatulojen puolelle, jolloin nimenomaan esimerkiksi nämä portfolio-osingot tu-
levat lähdeveron piiriin, elikkä Suomi pystyy näitä tuloja myös verottamaan huomattavasti
paremmin kuin aikaisemmin, ja toinen liittyy sitten eläkkeiden verotukseen. Elikkä niissä-
kin eläkkeissä, joita Suomesta maksetaan, tämän sopimuksen mukaisesti Suomen saanto

Pöytäkirja PTK 20/2024 vp

paranee. Näiltä osin voi arvioida, että tämän sopimuksen vaikutus Suomen julkiselle taloudelle on positiivinen.

Arvoisa puhemies! Pyysin tämän puheenvuoron oikeastaan sen takia, että monesti näkyy varsinkin julkisessa keskustelussa puheenvuoroja, joissa henkilöt, jotka ovat Suomessa olleet kohtuullisen näkyvässä ja isossa roolissa, muun muassa elinkeinoelämässä yritysjohdajina, eläkkeelle siirryttyään vaihtavatkin asuinpaikkaansa. Yleensä se osoite saattaa löytyä esimerkiksi Sveitsistä tai Portugalista tai niin edelleen. Nämä ovat juuri niitä henkilöitä, joilla, kun tämän muutoksen tekevät, yhtenä motiivina totta kai on luultavasti se, että he vaihtavat asuinpaikkaansa sellaisen valtioon, jossa on matalampi verotus. Yleensä nämä samat henkilöt ovat kuitenkin olleet heitä, jotka aina kyllä täällä kotimaassa toimien ovat olleet sitä mieltä, että esimerkiksi suomalainen palkansaaja [Puhemies koputtaa] saa liikaa palkkaa. Senpä takia on tärkeää, että myös tällaisten henkilöiden [Puhemies koputtaa] osalta me tarvitsemme näitä kansainvälisiä verosopimuksia, jotta verotus olisi oikeudenmukaista myös kansainvälisesti.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Vähämäki, olkaa hyvä.

14.56 Ville Vähämäki ps: Kunnioitettu puhemies! Niin kuin äsken tuli todettua, kysymyksessä on siis Suomen ja Ranskan välinen sopimus ja sen uudistaminen, se on vuodelta 70. Tätä on koetettu uudistaa jo 80-luvulla ja uudelleen 90-luvulla, mutta se ei ole onnistunut, koska silloin on ollut eläketulon jaon suhteen joitakin ongelmia näkemyksissä. Mutta nyt aiotaan siis uudistaa OECD:n mallisopimuksen mukaisesti, joka on vuodelta 2017 tämä sopimusmallipohja.

Todellakin, se entinen sopimus on vanhentunut huomattavasti, ja keskeisiä muutoksia on eläkkeiden, osinkotulon, kiinteän toimipaikan osalta, sekä sitten luovutaan vapautusmenettelystä ja otetaan käyttöön hyvitysmenetelmä.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Lindén, olkaa hyvä.

14.57 Aki Lindén sd: Arvoisa herra puhemies! Tarkistin tuossa äkkiä, kun se nykyisin on teknisesti niin helppoa, mikä on keskituloisen palkansaajan veroprosentti Ranskassa ja mikä se on Suomessa. Aivan mediaanipalkkaan ei osunut se taulukko: siellä on 49 000 euroa vuodessa, ja Suomessa veroprosentti on 31,3, Ranskassa siinä kohtaa 31,6.

Kokonaisveroaste on sitten eri asia, niin kuin tiedämme, koska eihän ansiotuloverotus ole Suomessakaan kuin noin kolmasosa kaikista verotuloista tällä hetkellä, ja Ranska jää hieman alle Suomen tason kokonaisveroasteessa suhteutettuna bruttokansantuotteeseen.

Sitä olen usein ihmetellyt, ja ehkä siihen joskus tämän parlamenttikauteni aikana selvyden saankin, että kun me olemme suhteellisen korkean verotuksen maa Suomessa, niin meillä kuitenkin terveydenhuoltoon on käytettävissä vähemmän rahaa kuin meihin verrattavissa muissa maissa — 9,5 prosenttia bruttokansantuotteesta, kun se Ranskassa on esimerkiksi yli 11 prosenttia — ja perusterveydenhuolto on ihan eri tasolla saatavuuden suhteen kuin Suomessa.

Olemme televisiosta myös nähneet mielenosoituksia, kun ranskalaiset ovat vastustaneet eläkeiän nostoa, ja keskimääräinen eläköitymisikä Ranskassa on huomattavasti alle Suomen. Joitain mielenkiintoisia eroja eri maiden välillä on, joita olisi varmasti syytä tutkia lisää.

Pöytäkirja PTK 20/2024 vp

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia.

Keskustelu päättyi.

Asia lähetettiin valtiovarainvaliokuntaan.

8. Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi julkisista hankinnoista ja käyttöoikeussopimuksista annetun lain sekä vesi- ja energiahuollon, liikenteen ja postipalvelujen alalla toimivien yksiköiden hankinnoista ja käyttöoikeussopimuksista annetun lain muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 102/2023 vp

Valiokunnan mietintö TaVM 2/2024 vp

Ensimmäinen käsittely

Puhemies Jussi Halla-aho: Ensimmäiseen käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 8. asia. Käsittelyn pohjana on talousvaliokunnan mietintö TaVM 2/2024 vp. Nyt päätetään lakiehdotusten sisällöstä. — Yleiskeskustelu, edustaja Puisto, olkaa hyvä.

Keskustelu

14.59 **Sakari Puisto ps** (esittelypuheenvuoro): Hyvä puhemies! Esittelen talousvaliokunnan mietinnön. Mietinnön pohjana on hallituksen esitys, jossa ehdotetaan muutettavaksi julkisista hankinnoista ja käyttöoikeussopimuksista annettua lakia eli niin kutsuttua hankintalakia sekä erityisalojen hankintalakia. Näin huomioitaisiin Euroopan unionin lainsäädännön hankintojen ilmoittamista koskevat muutokset. Lisäksi esitetään muutettavaksi Kilpailu- ja kuluttajaviraston hankintavalvontaa koskevaa määräaika. Ehdotuksen tavoitteena on tehostaa julkisten hankintojen valvontaa varmistamalla Kilpailu- ja kuluttajavirastolle riittävä aika yksittäisten suorahankintojen lainmukaisuuden arvioimiseksi ja sitä koskevan seuraamusmaksuesityksen tekemiseksi markkinaoikeudelle.

Talousvaliokunta pitää hallituksen esityksessä ehdotettuja muutoksia perusteltuina ja puoltaa niiden hyväksymistä mietinnön yksityiskohtaisissa perusteluissa selvitetyn teknisin korjauksin, joissa on kyse esimerkiksi EU:n hankintalainsäädännön mukaisesta terminologiasta. Lait on tarkoitettu tulemaan voimaan mahdollisimman pian. Talousvaliokunnan mietintö on yksimielinen.

Käyn läpi seuraavaksi esitystä yksityiskohtaisemmin:

Hankintalain mukaan julkisten hankintojen lainmukaisuuden valvonta kuuluu Kilpailu- ja kuluttajavirastolle. Valvonta kohdistuu erityisesti EU:n hankintadirektiivien mukaiset kynnysarvot ylittäviin suorahankintoihin sekä suorahankintoihin rinnastuviin menettelyiltään karkeasti virheellisiin tai syrjiviin hankintoihin. Kilpailu- ja kuluttajavirasto voi ottaa asian tutkittavakseen joko sille tehdyn toimenpidepyynnön perusteella tai omasta aloitteestaan. Jos on kyse EU-kynnysarvot ylittävistä lainvastaisista suorahankinnasta ja asiassa on jo tehty hankintasopimus, markkinaoikeus voi Kilpailu- ja kuluttajaviraston esityksestä määrätä hankintayksikölle seuraamusmaksun.

Voimassa olevan hankintalain mukaan Kilpailu- ja kuluttajaviraston on tehtävä seuraamusmaksuesitys markkinaoikeudelle kuuden kuukauden kuluessa hankintasopimuksen tekemisestä. Kilpailu- ja kuluttajaviraston selvittämistoimenpiteet katkaisevat kuuden kuu-

Pöytäkirja PTK 20/2024 vp

kauden määräajan kulumisen, jolloin se alkaa kulua uudelleen alusta. Ehdotuksen mukaan määräaikaa seuraamusmaksuesityksen tekemiselle pidennettäisiin niin, että se olisi nykyisen kuuden kuukauden sijasta kaksitoista kuukautta. Määräajan pidennystä pidetään tarpeellisenä, jotta Kilpailu- ja kuluttajavirasto voi toteuttaa valvontatehtävänsä riittävän tehokkaasti lainvastaisten ja taloudelliselta arvoltaan merkittävien suorahankintojen osalta.

Hallituksen esityksen ja useiden asiantuntijalausuntojen mukaan etenkin laajoissa ja monimutkaisissa asioissa nykyisen lain mukainen kuuden kuukauden määräaika ei ole riittävä, koska tosiseikkojen selvittäminen ja asianosaisten asianmukainen kuuleminen vievät usein merkittävän osan tästä ajasta eikä Kilpailu- ja kuluttajavirastolle jää riittävästi aikaa huolellisen oikeudellisen arvioinnin ja seuraamusmaksuesityksen tekemiseen markkinaoikeudelle. Määräajan riittämättömyys korostuu erityisesti niissä tilanteissa, joissa hankintayksikön sopimushallinnassa on puutteita eikä se kykene toimittamaan asian selvittämiseksi pyydettyjä tietoja kohtuullisessa ajassa. Hankintalain 141 §:n mukaan Kilpailu- ja kuluttajavirasto voi tehdä esityksen markkinaoikeudelle vain, jos asiasta on jo tehty hankintasopimus. Asiantuntijalausunnoista käy kuitenkin ilmi, että laittomista suorahankinnoista ei aina tehdä kirjallista hankintasopimusta. Näissä tilanteissa suorahankinnat ja olennaiset sopimusmuutokset tulevat valvontaviranomaisen ja muiden potentiaalisten tarjoajien tietoon viiveellä ja usein vasta siinä vaiheessa, kun seuraamusmaksuesityksen tekemiselle asetettu kuuden kuukauden määräaika on jo ehtinyt kulua loppuun. Tällaisissa tilanteissa Kilpailu- ja kuluttajavirasto ei ehdi aloittaa määräajan puitteissa toimenpiteitä asian selvittämiseksi ja katkaista määräajan kulumista, eikä myöskään seuraamusmaksuesityksen tekeminen markkinaoikeudelle ole enää mahdollista.

Talousvaliokunta pitää ehdotusta määräajan pidentämisestä perusteltuna ja toteaa, että ehdotus koskee ainoastaan EU-kynnysarvot ylittäviä lainvastaisia suorahankintoja. Suorahankinnat ovat hankintoja, jotka toteutetaan ilman kilpailutusta, ja ne ovat lain mukaan sallittuja vain tietyissä harvoissa poikkeustilanteissa. Valiokunta korostaa, että ehdotuksessa on kyse EU:n hankintadirektiivien mukaiset kynnysarvot ylittävistä hankinnoista eli taloudelliselta arvoltaan merkittävistä julkisista panostuksista.

Hankintalain 141 §:n 3 momentissa säädetään tilanteista, joissa samaa hankintaa koskeva asia tulee markkinaoikeuteen käsiteltäväksi sekä Kilpailu- ja kuluttajaviraston esityksenä että yksittäisen toimijan tai toimijoiden tekemänä valituksena. Säännöstä ehdotetaan täsmennettäväksi niin, että Kilpailu- ja kuluttajavirasto ei voisi tehdä esitystä, jos asia on jo vireillä tai ratkaistu markkinaoikeudessa valituksen myötä. Lisäksi voimassa olevan lain mukaista säännöstä esityksen ja valituksen yhteiskäsittelystä selkeytettäisiin niin, että markkinaoikeudella ei olisi enää velvollisuutta käsitellä yhdessä samaa hankintaa koskevaa valitusta ja Kilpailu- ja kuluttajaviraston esitystä tilanteissa, joissa valitus tulee markkinaoikeuteen myöhässä tai se perutaan.

Talousvaliokunta yhtyy asiantuntijalausunnoissa esitettyihin näkemyksiin, joiden mukaan oikeusvarmuuden turvaamisen kannalta on perusteltua, että laissa ehkäistään samaa hankintaa koskeva päällekkäinen ja tarpeeton tuomioistuimen arviointi ja päätöksenteko. Valiokunta pitää perusteltuna myös samaa hankintaa koskevan valituksen ja Kilpailu- ja kuluttajaviraston esityksen yhteiskäsittelyä koskevia ehdotuksia, joilla pyritään sujuvoittamaan hankinta-asioden käsittelyä markkinaoikeudessa.

Valiokunnan muutosehdotukset:

Hankintojen ilmoittamista koskevia hankintalain 59 §:ää ja 60 §:n 3 momenttia sekä erityisalojen hankintalain 63 §:ää ja 64 §:n 3 momenttia ehdotetaan muutettaviksi vastaa-

Pöytäkirja PTK 20/2024 vp

maan Euroopan komission täytäntöönpanoasetuksella toteutettuja hankintojen ilmoittamista koskevia uudistuksia. Tarvittavat muutokset ehdotetaan toteutettaviksi muuttamalla edellä mainittujen säännösten sisältämiä viittauksia hankintojen ilmoittamista säänteleviin komission täytäntöönpanoasetuksiin.

Talousvaliokunta pitää työ- ja elinkeinoministeriöltä saamansa selvityksen perusteella muutosehdotuksia ja niiden toteuttamistapaa perusteltuina. Valiokunta kuitenkin korostaa hankintojen ilmoittamisen sujuvuuden ja läpinäkyvyyden keskeistä merkitystä ja pitää tärkeänä, että muutosten käytännön toimivuutta seurataan ja ryhdytään tarvittaviin toimenpiteisiin, jos täsmennystarpeita jatkossa ilmenee.

Ehdotuksessa esitetään myös korjattavaksi Euroopan komission tarkastuksessa havaittu puute energiahuoltoa koskevassa erityisalojen hankintalain 6 §:ssä. Pykälän 5 momenttia ehdotetaan muutettavaksi niin, että lain soveltamisalaan kuuluisivat turpeen etsinnän ja talteenoton lisäksi myös muiden kiinteiden polttoaineiden etsintä ja talteenotto sekä öljyn ja/tai kaasun talteen ottaminen. Talousvaliokunta pitää ehdotusta perusteltuna sen varmistamiseksi, että säännös on EU:n hankintalainsäädännön kanssa yhdenmukainen. — Kiitoksia.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia.

Yleiskeskustelu päättyi.

Eduskunta hyväksyi hallituksen esitykseen HE 102/2023 vp sisältyvien 1. ja 2. lakiehdotuksen sisällön mietinnön mukaisena. Lakiehdotusten ensimmäinen käsittely päättyi.

9. Valtioneuvoston selonteko eduskunnalle Puolustusvoimien osallistumisesta Naton rauhan ajan yhteisen puolustuksen tehtäviin vuonna 2024

Valtioneuvoston selonteko VNS 1/2024 vp

Valiokunnan mietintö UaVM 1/2024 vp

Mietinnön pöydällepano

Mietintö pantiin pöydälle 13.3.2024 pidettävään täysistuntoon.

10. Hallituksen esitys eduskunnalle Pohjois-Atlantin sopimuksen sopimuspuolten välillä niiden joukkojen asemasta tehdyn sopimuksen sekä Pohjois-Atlantin sopimuksen mukaisesti perustettujen kansainvälisten sotilasesikuntien asemasta tehdyn pöytäkirjan hyväksymiseksi ja voimaansaattamiseksi ja niihin liittyviksi laeiksi

Hallituksen esitys HE 90/2023 vp

Valiokunnan mietintö UaVM 2/2024 vp

Mietinnön pöydällepano

Mietintö pantiin pöydälle 13.3.2024 pidettävään täysistuntoon.

Pöytäkirja PTK 20/2024 vp

11. Seuraava täysistunto

Eduskunnan seuraava täysistunto on keskiviikkona 13.3.2024 klo 14.00. Täysistunto lopetettiin klo 21.57.

Pöytäkirjan vakuudeksi:

Timo Tuovinen